OYA BAYDAR

KEDİ MEKTUPLARI

1993

YUNUS NADİ ROMAN ÖDÜLÜ

ROMAN

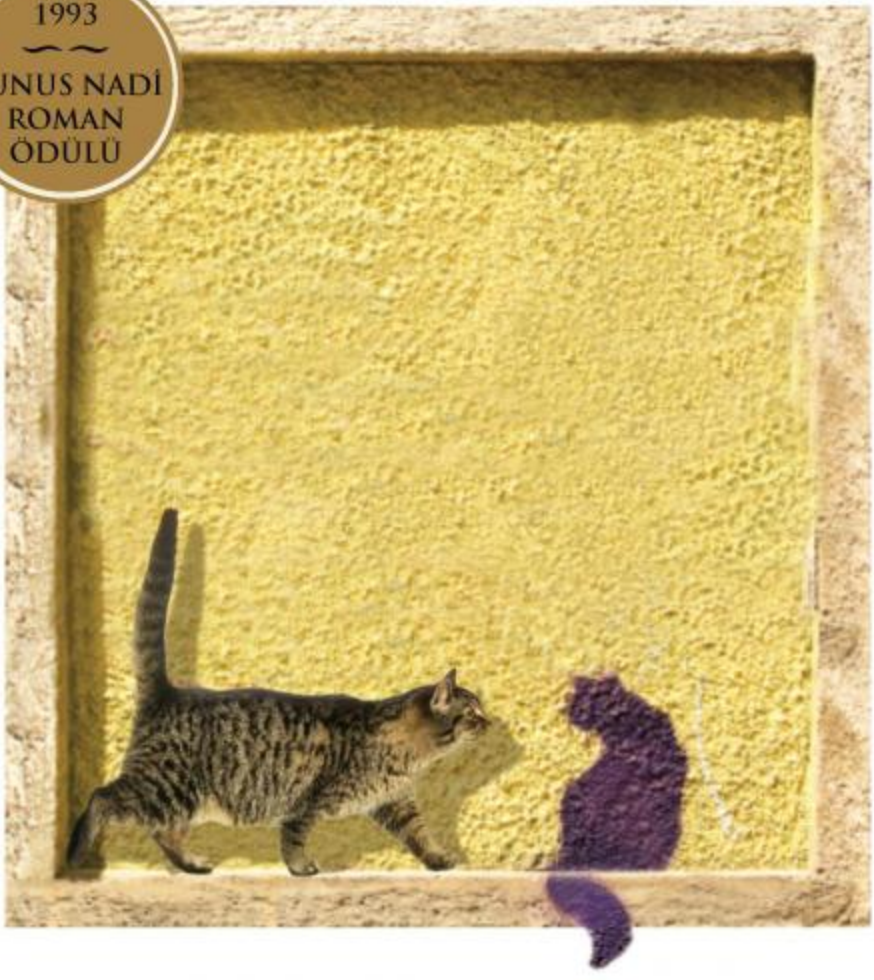

CAN

Oya Baydar
KEDİ MEKTUPLARI

1993 YUNUS NADİ ROMAN ÖDÜLÜ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Bâbıâli Cad. No. 19 Kat 2, 34410, Cağaloğlu, İstanbul Telefon: 528
61 13 Fax: 513 51 88

ISBN 975.510.408-9 © Oya Baydar / Can Yayınlan
Ltd* Şti. (3992)

Bu romandaki kahramanlardan
yalnızca kediler gerçektir.

L

Nina, simsiyah gerinip pespembe esnedi. Bütün bedenini saran ılık, huzurlu havayı; mutfak tarafından gelen, iştah açıcı kızarmış balık, saransak, maydanoz ve kızgın tereyağı kokularım içine çekti. Mutfağa kadar uzanmalı mı? Hayır! Daha yemek zamanı değil. Hanım, yemek hazırlarken ayağına dolaşılmasını hiç sevmez. Çok usta, ama biraz bıkkın ve yorgun bir balerin hafifliğiyle sağından soluna dönüp yeniden minderin üzerine kıvrıldı. Havadan, hemen sırtının hizasından bir ürperti geçti. Mevsimsiz bir sinek uçtu, aldırmadı. Orada, öylece tembel, huzurlu ve gevşek yatmanın; mutfak kokularını pembe burun deliklerinde duymanın keyfini çıkarmak istiyordu.

Konuk gelecek; kokulardan belli. Konuk: Şu sıkıcı, renksiz, tekdüze hayatına biraz değişiklik, biraz heyecan katabilen farklı, yeni bir okşayış, yeni bir koku, yeni titreşimler... Kirli'den, Gece'den, Artur'dan, Tekir'den, Safinaz'dan, Cimcim'den bir haber, bir mektup belki de...

Bazan, sahibinin bu büyük kedi sırrım bildiğinden kuşkuya kapıldığı olurdu. Eve gelen yabancıların bacaklarına sürünüp kucaklarına atladığı zaman, Hanımı, "Senin kedinin kokusunu alıyor," derdi. Bir defasında, Artur'un sahibinin paçalarını koklayıp ayakkabılarını yalamaya koyulduğunda, "Artur aşk mektubu yolladı galiba benimkine," demişti. Yalnızca sözün gelişi. Ama Nina, kedilerin büyük sırrını açığa vurduğu duygusuna kapılmış; adamın ayaklarının dibinden hemen uzaklaşmıştı. Artur'un mektubunu okuyabilmek için, gece olup da, adamın ayakkabılarım çıkarmasını beklemesi gerekti. El ayak çekildikten ve herkes uykuya daldıktan sonra huzurla okuyabildi bu

kanını tutuşturan, içinde söndüğünü sandığı an:u ve şehvet kıvılcımlarını yeniden körükleyen çılgın aşk mektuplarını. "Zavallı Artur," diye düşündü Nina. ‘Tatminsiz, umutsuz, korkunç bir aşk Artur’unki. Genç, olağanüstü yakışıklı, güçlü Artur, bir yaşından beri ameliyatlı. Tıpkı benim gibi. Ama ben hiç değilse üç yaşıma kadar aşkı tattım... Ameliyatlı kedileriz biz. Ne korkunç bir sözcük, ne haksızlık!"

Odanın kapısında sesler... Havada huzursuzluk, ürküntü verici bir titreşim, korku kokusu... Bütün tüyleri ürperdi. Bir elektrik akımı bıyıklarından başlayıp kuyruğunun ucuna kadar bütün bedenini dolaştı. Bütün duyuları, bütün bedeni, gerilmiş bir yay, fırlamaya hazır bir ok gibi tetikte, hareketsiz ve sessiz bekledi. Sonra, bu kez kuyruğunun ucundan başlayıp tüylerinin diplerinden geçerek bıyıklarına kadar dalga dalga yayılan bir gevşeme... "Konuk içeri buyur edilirken, birkaç saniye açık kalan sokak kapısından süzülen köpek kokulu havadan başka bir şey değil neyse ki!!' O müthiş olaydan beri olağanüstü ürkekleştiğini, kuşkucu ve korkak olduğunu kendisi de biliyordu. "Belki de bir psikologa ihtiyacım var. Şu sıralarda moda. Herkes kedisini, olur olmaz durumlar için bile, psikologa götürüyor. Bizim hanım, insan psikologlarına da, hayvan psikologlarına da karşı nedense. ‘Budalaların sırtından para kazanmak/ diyor onlann yaptığı işe."

Nina korku anının ardından gelen gevşemenin mah-murluğuna bıraktı kendini. Yattığı yerden, yan açık gözlerle, odaya girmekte olan konuğu seyretmeye koyuldu. Daha önce görmediği, düzgün, hatta kalantor giyimli, uzunca boylu, orta yaşlı bir adam...

-"Evet, gördüğün gibi bir kara kedimiz var. Uzun zaman kedi edinmemekte direndik. Kedi yerleşiklik demek. Sonra, hastalandığı için dönmek zorunda kalan bir arkada- şm, kedisi ortada kalacak diye üzüldüğünü görünce dayanamadık, aldık. Adı mı? Adı Nina. Ama biz..."

Nina sıkıntıyla esnedi. Yine aynı hikâye anlatılacak. Hanımının her yeni gelene anlattığı hikâyeyi Nina yüzlerce kez dinleyip ezberlemişti. İçinden alçak sesli mırıltılarla tekrarlamaya koyuldu: "Adım biz koymadık. Pek de benimseyemedik bu adı. Bizim kedi adlarımız Tekir, Sarman, Arap, Marap'tır. Biz olsak, buna Marsık derdik. Aslında kediyi bize veren arkadaş da koymamış Nina adım. Daha önce, ilk sahipleri Nina demişler..."

Nina, sevinçle, yüksek sesle miyavladı. "Miyaaavv! Tam isabet!" Sonunda bu kez, bu gereksiz özür dileme metnini, noktasından virgülüne, tastamam tekrarlayabildi işte! "Bazan Hanımımla aramda bir duygudaşlık, garip bir iletişim olduğuna inanasım geliyor!"

Anlamadığı, Nina adında utanılacak ne olduğuydu. Sıradan bir kedi adı... Biraz Avrupalı, biraz özenti çağrışımlar yaptırmıyor değil. Ama bir kedinin adından çok daha önemli olan, onun kişiliği, zekâsı, huylan, hareketlerinin zarafeti, bağımsızlığıdır. Bir zamanlar bir kedi tanımıştı. Çok garip bir adı vardı: "Proleter..." Aslında, yaptığı işe bakılırsa, proleter değil, tezgâhtar falan olmalıydı o kedinin adı. Basbayağı iş güç sahibi bir kediydi. Alışveriş merkezinin en kalabalık, en işlek yerinde, vitrinlerinden ışık, renk, şıklık ve zenginlik fışkıran bir büyük mağazanın hemen önündeki kaldırımın üzerinde, paçavralara sarılmış olarak oturur, dükkânların açıldığı saatten başlayıp işgü- nünün bitişine kadar sahibiyle birlikte dilenirdi. Bir kedi için pek yorucu ve tatsız bir iş sayılmaz. Bütün yaptığı, oracıkta uyumak, miskinlenmek, yalanmaktı. Önündeki yıpranmış kartonun üzerinde: 'Kedim ve ben açız. Lütfen yardım edin' yazılıydı. Proleter'in pek aç bir görünümü yoktu doğrusu. Hatta kötü beslenmeden kaynaklanan aşırı yağ bağlamadan bile söz edilebilirdi. "İşi belki zor değildir, ama gidip gelmek kediyi bitirir," diye düşündü Nina. "Biz kediler hiçbir taşıttan hoşlanmayız. En lüks otomobil bile kedi için işkencedir: Midemiz bulanır."

Proleter'i düşündü yeniden. Hanımı, o kediyi bir cumartesi günü, dükkânların kapanış saatinden sonra, sahibiyle birlikte Metro durağında beklerken gördüğünü anlatmıştı: "Metro istasyonundaki küçük taburelerden birinin üstüne, sahibinin yanma oturmuş, uzun işgününü bitirmiş bir işçinin yorgun mutluluğu içinde yalanıyordu/ demişti. Sonra bir gün: "Artık dilencinin kedisi yok. Kaç defa geçtim çarşıdan. Adam yine aynı yerde, ama kedi yok ortada. Kimbilir, kaçtı mı, öldü mü?" dediğinde, az da tamsa içinde bir eziklik, bir boşluk duymuştu Nina. Çalışmak zorunda kalmadığına için için sevinirken, "Proleter ne satıyordu aslında? Ne üretiyordu?" diye düşünmüş, çok önem
li bir şey üretip pazarladığım keşfetmişti: İnsanlann çok ihtiyaç duyduklan; belki de evlerinde kedi, köpek beslemelerinin asıl nedeni olan bir şey: acıma duygusu; yani, kendi üstünlüğünü hissetmenin hazzı, birine yardım ederek onu bağımlılaştırmanın doyumu...

Her sabah kaldırılıp işe çıkmak zorunda olmamaktan; açlık nedir bilmemekten; Hanımının, adı konusunda yaptığı açıklamayı tek kelime yanlışsız tekrarlayabilmek- ten; odanın sıcaklığından ve evde her şeyin her zamanki gibi olmasından kaynaklanan keyifle, minderinden yavaşça doğruldu. Gerindi, esnedi, ince uzun bir 'mır* sesi çıkardı. Sokağın ve özgürlüğün bütün kokulanm odaya getiren iki kahverengi pabuca ve iyi cins İngiliz kumaşı pantolon paçasına doğru süzüldü. Adamın belli belirsiz irkildiğini, gerilediğini görünce sevindi: "Besbelli biraz tiksiniyor, belki de korkuyor kedilerden. Üstüne üstüne gitmeli. İşte günü sıradan ve sıkıcı olmaktan kurtaran bir fırsat.. Mır, mır, mıuır, mırrr.. Anlamamış, istenmediğimi sezmemiş gibi yapmalı. Adam, sık gelen, alışılmış, samimi dostlardan biri değil. 'Uzaklaştırın şu pis kediyi' demeye utanır. İnsanlann çoğu kedi sevmediklerini, kediden korktuklanm itiraf etmekten çekinirler nedense."

Konuk henüz bir yere yerleşmeden, sıçrayıp odanın

konuklara ayrılmış en güzel köşesine, özenle seçilmiş güzel resimlere ve duvar süslerine, köşedeki yeşil bitkilere, incecik tellikavak ve çam dallarının görüldüğü ışıklı pencereye bakan koltuğa gömüldü. Bu oyunu da çok severdi. Şimdi hanım telâşlanacak, gelip onu kucağına alacak; alışılmış, kalıplaşmış sözlerle tatlı tatlı azarlayacak. Adam, kedinin kalktığı yere otururken huzursuzlanacak, tiksinecek... Miyavvv!.. İşte tam istediği gibi güzel, değişik, heyecanlı bir gün.

-"Sen, Nina'mn kızını Nina'dan önce tanımış olmalı- sın...

Sahibinin sesi, konuğa çok önemli, çok şaşıracağı, çok ilgileneceği bir şey söylercesine ciddi. Şu insanlar çocuklarının ve kedilerinin başkalarını hiç de ilgilendirmediğini neden fark etmezler bir türlü!

Konuk, tüylerini ve ılıklığını bıraktığı koltuğa çaresiz otururken, ilgisiz bir sesle soruyor: "Nerede görmüş olabilirim?"

-"Memlekette... Bizimkilerde, bizim ortak arkadaşlarda canım..."

-"Doğru, geçen hafta uğramıştım onlara. Evde grili beyazlı, kılkuyruk bir kedi vardı. Buna hiç benzemiyordu, ama bu güzel bir hayvan..."

İşte yine kedi sevmeyen bir insanın kabalığı. "Mırrr, pıssss! 'Bu' değilim ben. *Bu' olmadığımı hissettirmeliyim adama..."

-"Evet! Grili beyazlı, alacalı bulacalı, çirkin, ama görenler sevimliliğini, oyunculuğunu, yumuşaklığını anlata anlata bitiremiyorlar. Bizim bir başka arkadaşımız Kir- li'yi görünce kendi kedisiyle bir hafta dargın durmuş, bu da kedi mi diye! Biliyor musun, aslında o kediyi onlara kakalamak tam bir kazıktı..."

"Oh, oh, miyavvvv, miyaaaav! Şimdi bu hikâye başlayacak..."

Nina: "Acaba hemen şu evden kaçsam da yüzlerce kez

tekrarlanan bu sıkıcı hikâyelerden kurtulsam mı?” diye ciddi ciddi düşündü. İnsanlann kedi dedikodusu yapmaktan başka işleri yok mu? Sonra birden nasıl hissedemediği- ne, nasıl olup da kokuyu alamadığına şaşarak ürperdi: "Ne oluyor? Yaşlandım mı yoksa! Yoksa bıyıklarım, kaşlarım, tüylerimin uçları, kulaklarım, burnum duyarlığını kaybetmeye mi başladı! Şu pis ameliyattan beri, hiç eskisi gibi değilim... Nasıl da anlayamadım. Tabu! Mektup orada işte: Adamın iyi deriden, pahalı ayakkabılarının içinde...” Bu kez oyunculuktan ve domuzluktan değil, gerçekten sürünmeye başladı konuğa: "Bazan ne kadar dikkatsiz, ne kadar dalgın oluyorum! İşte mektup. Geçen hafta yazılmış. Çok geç kalmış sayılmaz. Yazılar, yani koku harfleri silikleşmemiş henüz. Sonunda bunca aydan sonra Kir- li’den bir haber!.."

Yabancının ayaklarının dibine yatıp burun deliklerini alabüdiğine açarak sabırsızlıkla, küçük mırıltılarla okumaya başladı mektubu. Her zamanki hafifmeşrep, şakacı, biraz edepsiz, ama alabüdiğine sevecen ve zeki üslubuyla yazmıştı yine.

"Aylardan Mırtav. Aşk mevsimi. Havalar burada da biraz serin, ama denize bakan yamaçlarda erikler ve kirazlar çoktan çiçeklendi. Evde kalmıyorum pek. Her öğün yemeğe de gitmiyorum. Gerçeği istersen, aşktan vakit kalmıyor. Geçen gün eve gittiğimde, Hanım: ‘Dört gündür ortalarda yoksun sürtük/ diye azarladı da, dört gündür aklıma yemek içmek bile gelmediğini fark ettim. Aşk mevsimini doyasıya yaşamak, bir anını bile kaçırmamak istiyorum. Günde en az üç dört kere mımavlaşıyorum/

Nina okumayı bırakıp iç geçirdi. İçinde, gerilerde kalmış, bir daha asla erişilemeyecek, asla yakalanamayacak, yaşanamayacak bir duygunun soğuk boşluğu; böğründen başlayıp kulaklarına, bıyık uçlarına kadar yükselen müthiş, sıcak bir okun silinmeye yüztutmuş anısı... Sırtı kabardı ve ürperdi, tüyleri diken diken oldu. "Yoksa onu kıs-

kanıyor muyum? Kesinlikle abartıyordur. Günde üç dört mırnavlaşmaL Buralarda olacak şey değil. Hayalci ve tatlı bir yalancıdır Kirli.” Sokağa kaçabildiği ameliyat öncesi günlerde, günde birkaç baba kedi de ne, bir tek işe yarar erkek bulabilmek için günlerce dolaştığı olurdu.

"Burası bambaşka bir ülke,” diye devam ediyordu Kirli. "Burnumda sabah yellerinin getirdiği tuzlu deniz kokusu; denize inen yamaçlar; tozlu patikaların kenarlarını, bahçeleri dolduran en sevdiğimiz cinsten, mis gibi kedi otlan; ev ve tarla fareleri; daha şimdiden kedinin sırtını ısıtmaya başlayan güneş ve sokaklardaki yüzlerce, binlerce kediyle, tam bir aşk cenneti. Erkek kedilerin ameliyatsız olduklarım söylemeye gerek bile yok sanırım. Bu cennetin bir de öteki yüzü var tabii: Örneğin köpekler: Sokaklar başıboş köpek dolu. Örneğin kediler arasındaki yoksulluk, açlık, yavru kedilerde ölüm oranlarının akıl almaz yüksekliği. Aynı sefaleti insanların bir kısmı da paylaşıyor. Hatta çoğunluğu. Düşünüyorum da, insanlar arasındaki yoksulluk ve açlıkla kedilerin sosyal durumları arasında doğrudan bir ilişki var. Haa! Bu arada söylemeden geçmeyeyim: Oturduğumuz bölgenin Özgür Kedilerin Toplumsal Konumlarım Yükseltme Derneği, beni gelecek hafta bir konferans vermeye çağırdı. Konferansın konusu: Gelişmiş Avrupa ülkelerinde kedilerin durumu... Bu konuya oldukça hazır olduğumu tahmin edersin. Yollardaki kısa gecelemeleri saymazsak, beş ayn Avrupa ülkesinde yaşadım ve gözlemler yaptım. Burada, dünyayı görmüş ve bilgili bir kedi sayılıyorum. Bana saygı duyduklarını fark ediyorum. Ama bu saygı, aslında pek hoşuma giden bazı erkekleri benden uzaklaştırmıyor da değil. Kendilerini beğenmeyeceğimden çekiniyorlar belki de; Yabancı kalmamak, üstün kedi görünümünden kurtulmak için, artık pire tasması kullanmıyorum. Hanımımın parfüm kokusu tüylerime sinmesin diye kucağına fazla çıkmıyorum. Tüylerime kedi pudrası sürüleceğini hissedince bucak bucak kaçıyorum.

Hatta inanır mısın, o çok sevdiğim Avrupa kutu mamalarını bile yemiyorum, pahalı yemek kokmamak için."

"Bizim kız orada yükselecek," diye düşündü Nina; keyifle mırıldandı. Konuğun huzursuz bir biçimde ayaklarını oradan oraya kımıldatmasına aldırış etmeden küçük burun darbeleri ve bıyık uçlarıyla okumayı sürdürdü. Sahibi hâlâ anlatıp duruyordu:

-"Nina bize geldiğinde iki yaşındaydı. Daha önce hiç dışan çıkarılmamış, hep evlerde bakılmış. Biz üçüncü sahipleriyiz. O zamanlar daha gençti, gözü dışandaydı. Miyavlar, yerlerde yuvarlanır, erkek konuk geldi mi tuhaf tuhaf sürünür, sanki pornografik görünümler olurdu evde. Hem dayanamadık, hem acıdık. Gidip hayatım yaşasın dedik, kapının önünde bıraktık. İnanır mısın, tam iki hafta ortada görünmedi. Kayboldu, çalındı sandık. Burada sokaklar, bizdeki gibi kedi dolu değü. Nina'yı sokakta bulan bir meraklısı, alır götürür. Her neyse; on beş gün sonra, zayıflamış, kaknemleşmiş, tüyleri yapış yapış, kir pas içinde döndü. Tabii karnı dolu..."

Nina, dikkatinin dağıldığım fark etti; mektuba ara verip konuğun ayaklan dibine uzandı. Adam kıpırdamadı, alışmışa benziyordu? Üç insan yılı önceydi diye düşündü Nina. Zaman ne kadar çabuk geçmiş. Sahibinin onu şefkatle bağnna basıp sokak kapısının önüne çıkardığım; biraz kaygılı, biraz neşeli ve sevgi dolu bir sesle: "Madem istiyorsun, git bakalım. Çevreyi iyi kokla, evi kaybetme," dediğini; özgürlüğün binlerce kokudan oluşan baş döndürücü havasım; yan yana dizilmiş küçük bahçeli evlerin bahçe parmakhklanndan sarhoş gibi atlayışım; önünde açılan kocaman yepyeni dünyayı; bütün bedeninin tuhaf bir tutku ve anlaşılmaz bir korkuyla nasıl ürperdiğini daha dünmüş gibi hatırladı. "Ne kadar gençtim, ne kadar toydum o zamanlar. Bir şey anyordum, ama ne aradığımı bilmiyordum. İçimde dayamlmaz bir arzu vardı, ama neye karşı olduğunu bilmiyordum..." Sonra tamdık hoş bir koku, kısık

kalın bir mırnav... Parsifal, ilk erkeğiydi ornın. İlk büyük tutku, ilk aşk, bütün bedenini tutuşturan ilk yakıcı arzu ve ilk aşk acısı.

Bir sokak ötedeki zengin villalardan birinin kedisiydi Parsifal. Onu, sokağa çıktığının ikinci günü sarmaşık gül-lerinin ve erken açmış lalelerin arasında, ilk aşka yakışacak bir ortamda tanımıştı. Çiçek tarhının karşı tarafinda, bakımlı bahçenin orasına burasına yerleştirilmiş geyik ve cüce heykelciklerinden birinin yanında durmuş, kendisini seyrediyordu. Nina, onun gözlerindeki pırıltıları, bıyıklarının ürperişindeki arzuyu hemen sezmiş, o anın yaklaşmakta olduğunu tüm kedi duyularıyla kavramıştı. Olağanüstü iri, sağlıklı ve bakımlıydı. Tıpkı bu semtteki köşkler, villalar gibi... Koyu renk bir tekirdi. Göğsünün tüyleri yumuşacık, pati uçları beyazdı. Nina, bir an, ona yakışacak kadar güzel miyim acaba, diye düşündü. Tek bir kızıllığı olmayan simsiyah parlak tüylerini; biri tam gıgısının altında, öteki karnındaki iki beyaz beneğini; gözlerinin sarı yeşilini, keyifle hatırladı: "Evet, güzelim ve bir dişi kedinin en güzel çağındayım." Parsifal, heyecanını yatıştırmak için durduğu yerden uzaklaşmış, karşı köşedeki küçük yapma kayalıklı, çevresi yemyeşil su bitkileriyle kaplı havuzun içinde yüzen kırmızı süs balıklarını gözlemeye başlamıştı. Birden patisini, yakalayacak gibi suya daldırdı. Bir balık hafifçe su yüzüne sıçradı, sonra dalıp kayboldu. Nina, küçük bir çığlık attı. Balığı yakalayacak sanmıştı. "Yalnız küçük bir oyundu," dedi Parsifal. "Balıktan nefret ederim." "Ben de pek sevmem," dedi Nina. "Üstelik böyle avlanmayı vahşice buluyorum." Öteki belli belirsiz bir kedi gülümsemesiyle gülümsedi: “Entelektüel bir evden geli-yorsun herhalde. Bahse girerim ki sahiplerin sosyalist ve çevrecidir." Nina birden sinirlendiğini hissetti. "Evet, öyleler ve ben bunu çok güzel buluyorum. Senin sahiplerin de mafyacı ve silâh tüccan olmalılar. Şu eve, şu bahçeye baksana; sonradan görmelik ve gösteriş merakı kokuyor." Ya-

kışıklı, sakin sakin güldü: "Kızma, şaka ettim. Kızınca daha da güzelleşiyorsun. Benim adım Parsifal. Gel barışalım."

"Parsifal/' diye içinden tekrarladı Nina. "Bu ad ona ne kadar yakışıyor. Kaderi de benziyor mu Parsifal'e? O da Işık Şatosunu mu anyor? Hani bir rastlantı sonucu bulup da sonra kendi hatasından kaybettiği o billur sarayı bulabilecek mi acaba?"

Düşüncelerinden Parsifal'ın sıcak nefesini yüzünde duyarak sıyrıldı. Önce içgüdüsel bir kasılmayla kendini geriye atıp tısladı. Kadife tüyleri, şimdi bir kirpinin dikenleri kadar sivri ve ürkütücüydü. Sırta kabarmış, kuyruğu kasılmıştı. Gözleri çakmak çakmak, deli gözleri gibiydi. Parsifal soğukkanlılığını kaybetmeden ve Nina'nın kabarmış tüylerine hiç aldırmadan arkasından yaklaşıp, dişlerini acıtmadan, sanki şefkatle ensesine sapladı. Nina, onun bütün sıcaklığım ve ağırlığını sırtında duydu. İçine güzel bir acı saplandı. Sonra acı o güne kadar hiç duymadığı, hiç tanımadığı bir zevke, sonsuz bir mutluluğa dönüştü. Parsi- fal'in kendisine şehvet dolu sevgi sözleri mırıldandığını; ensesindeki dişlerin kenetlendiğini; kaslı, güçlü bedeninin kasıldığım, kıvrandığım, sonra birden gevşediğini; kendisini yere attığını ve sevgiyle, yumuşacık mırıldandığını duydu: "Demek ilkti küçüğüm!"

ParsifaPin evinin, her köşesi ayrı bir güzellik, ayn küçük heyecanlar, güzel kokular, küçük mutluluklar şaklayan bahçesinde geçirdikleri o unutulmaz günler... Kısacık birkaç gündü aslında. Ay, iki kez çıkıp iki kez batmıştı yalnızca. Şimdi, acıyla uyanılan çok güzel bir düş gibi hatırlıyordu o günleri. ParsifaTı, özenle hazırlanmış bir kedi sepetine koyup kapıda bekleyen son model Mercedes arabaya sokarlarken içi burkulmuş, ama pek telâşlanmamıştı. Sahiplerinin, soyağacı yedi göbek ilerisine kadar giden cins kedilerine neredeyse taptıklarını, ona en küçük bir zarar vermeyeceklerini biliyordu. Sepete kapatılmadan önce

Parsifal'in gözlerindeki umutsuz keder, çaresiz teslimiyet de neydi peki? Sonra o çok şık, çok güzel hanımının sevgi dolu sözleri: "Zavallı çapkın oğlum benim. Sana bu işi yapmaya hakkımız var mı bilmem! Ama bahçeye dolan kızışmış dişi kedilerle nasıl başedeceğiz? Yine de en temizi bu sanırım."

"Bahçeye dolan kızışmış dişi kediler!" Ne kadar aşağılayıcı bir söz. Nina tüylerinin diplerine kadar kızanp utançtan terledi. "Ben de o kedilerden biri miyim? Demek benim gibi pek çokları geçmiş elinden. Başka türlü, bu kadar kendine güvenli, bu kadar deneyimli nasıl olurdu? Kıskanıyor muyum yoksa? Evet kıskanıyorum. Ne güzel! Demek gerçekten seviyorum onu..."

Bahçenin en kuytu köşesinde, bir Alpgülü çalılığının altına saklanıp bekledi. Zaman zaman komşu bahçelerden, villaların önündeki asfalt yoldan, başka kedilerin bitip tükenmeyen miyavlamaları, arzu ve arayış dolu yakarmaları geliyordu. Nina saklandığı köşeden çıkmadı. Alacakaranlık basana, Parsifal'i götüren otomobilin motor sesi duyulana kadar, yüreği ağzında, bin türlü duygunun göğsünü tıkayan yumağını içinde duyarak saklandığı köşede bekledi. Güzel kadın, üstüne temiz beyaz bir örtü örtülmüş sepeti özenle taşıyarak indi arabadan. Nina havayı kokladı. Yoğun ve mide bulandın» bir ilaç kokusu arasından, sevgilisinin kokusunu tamdı. Biran içi rahatladı: "Kötü bir şey olmamış, yaşıyor. Belki biraz hastaydı, yorgunluktan olmalı; belki de küçük bir ameliyat..." Birden kedi beyninin bir köşesinde bir ışık yandı; göğsüne bıçak sap- lanmışçasına bir acı, bütün bedenini dolaştı: "Ameliyat..." "Bahçeye dolan kızışmış dişi kedilerden kurtulmak", "Çapkın oğlum benim..." Gerçeği bir anda kavradı. "Onu hadım ettiler!" Bu sözler boğazlanırcasına bir çığlık gibi çıktı ağzından. Saklandığı yerden ok gibi firlayıp köşkün giriş kapısına koştu. Çok geç. Kapı, sepette henüz yan baygın yatan Parsifal'in üzerine kapanmıştı çoktan. Çılgın gibi,

son çırpmış anlarındaki kuduz bir kedi gibi tırmalamaya başladı kapıyı. Ona ulaşmak, kokusunu yeniden duymak, "Hiçbir şey değişmedi aramızda, seni yine çok seviyorum," diye haykırmak istiyordu. Sonra kapı açıldı. Sırtına yediği sopanın acısından gözleri kararırken, son bir güçle, kendini bahçeden dışan attı.

"Şimdi nereden de hatırladım bütün bunlân!" Her seferinde aynı acıyı, aynı öfkeyi duyuyordu hatırladıkça. Hanımının konuğa anlattıklarım hayal meyal kavradı.

-"Birkaç ay sonra dört yavru doğurdu Nina. Düşün, o zamanlar zaten içimiz sıkıntılı, ev küçük, gelen giden fazla, para az, bir de evin içinde dört kedi yavrusu! Atsan atamazsın, tutsan tutamazsın. Peşlerinden elimde ilaçlı bezle ağlaya ağlaya dolaşıp çişlerini, kakalarım temizlediğimi hatırlanın hep. Yavrulan verecek adam ararken, bir gün bizim arkadaş telefon etti: ‘Güzel bir tekir varsa biz alırız/ dedi. Gerçekten çok güzel bir tekir vardı aralarında. Ben tam kedileri bililerine okutma telâşına düşmüşken, en güzelini bir arkadaş çok sevdi, aldı götürdü. Bizim oğlanın bir okul arkadaşı da, alırsam üle de iki tekiri birlikte alının diye tutturdu. O sırada, benim, bizimkilere verdiğim sözü düşünecek halim filan yoktu. ‘Aman al götür/ dedim. Kala kala kimsenin beğenmediği, adım Kirli koyduğumuz çirkin kız aldı. Bütün namussuzluğumla, birgün, ‘Sizin yavruyu getiriyorum,[5] diye telefon ettim. KirlTyi eski bir çantaya tıktım; atladım arabaya, üç yüz kilometre yolu gidip kapılarına dayandım. Beğenmeyecekler diye korkuyordum doğrusu. Biraz da kendimi, kötü malı hileyle kakalayan sahtekâr tüccara benzetiyordum: ‘Valla işte bu kaldı kala kala. Yüzü güzel değil, ama huyu güzel, falan/ diye işi şamataya vurdum. Doğrusu olgunlukla karşıladılar. İçimden, ‘bizim arkadaş her şeyin en iyisine meraklı bir mükemmeliyetçidir, ama kedinin en kötüsüne razı oldu/ diye keyiflenmiyor değildim hani. Ama sonra bizim Kirli, yavrulann en değerlisi, en sevüeni oldu. İşin tu-

hafi sadece sahipleri değil, hangi kedi meraklısı görse, ‘Ah o ne hoş kedi,’ diye öve öve bitiremiyor."

Nina, artık kendisine alışmış görünen konuğun ayaklan dibinde gerindi, öteki yanma çevrildi, gözlerini kapadı. "Yavrulanm... Ne çabuk aynldım onlardan. Doğrusu ya, hiç de özlemedim. Biz kediler özlemeyiz yavrulanmızı, insanlar gibi yapışmayız onlara. Yavrular Parsifal’den değildi. Parsifal’i sırtıma sopa yediğim günden sonra bir daha hiç görmedim. Günler, geceler boyunca bütün çevrede aradım onu, yoktu. Sonunda kendi kapılannm önünde, benim için bırakılmış bir koku mektubu buldum. Kısacık bir not demek daha doğru belki de: "Sevgili Nina, seninle yaşa- dıklanmı başka hiçbir dişi kediyle yaşamadım. Seni gerçekten çok sevdim ve aşk hayatımı seninle kapadığıma da çok memnunum. Beni bir daha arama. Artık ne seninle, ne de başka bir kediyle bir arada olmam imkânsız. Sahiplerime kızamıyorum. Onlar da belli açılardan haklılar. Artık yanm bir kediyim, seni mutlu edemem. Sevgiyle kucaklar, beyaz benekçiklerinden öperim. Paısifal."

"Billur sarayı bulamadı benim Parsifal’im," diye düşündü Nina. Biz ev kedileri, Artur’un dediği gibi gerçekten de kölelere benziyoruz. Bedenimiz, kaderimiz başkalarına ait. Bağımsız, özgür değiliz. Kedilerin özgür yaratıklar olduğu masalını onlan tutsak eden insanlar uydurmuş olmalı."

Kedi özgürlüğü kavramı üzerine düşünmeye, felsefe yapmaya daldı. "Öyle bakarsan insanlar da özgür değil. Hiçbir yaratık gerçekten özgür olamaz belki de." Düşündüklerini akıllıca ve değerli buldu. "Bu düşüncelerimi Ar- tur’a da iletmeliyim... Evet, yavrulann en güzeli, kimden peydahladığımı bir türlü çıkaramadığım beyaz tüy yumağı, ölmüş. Sahipleri -ellisinde, çocuksuz zengin bir kan koca- gelip gözyaşı döktüler; çocuklar gibi ağladılar. Sokağa ilk çıktığı gün araba altında kalmış. O zaman sekiz dokuz aylık kadardı. Üstünde adı yazılı, fotoğrafı olan özel nüfus

kâğıdı bile çıkartmışlardı ona. Boynundaki armalı pire tasması -ister inanın ister inanmayın- değerli taşlarla süslüydü. Sevilen çabuk ölüyor nedense. Bu da bir felsefi düşünce işte."

"Sokağa çıkıp çıkmamak; işte bütün sorun!" diye mırıldandı.

Konuk boş bulunup, "Efendim, bir şey mi dedin?" diye sordu.

"Kedi," dedi sahibi. "Bazan öyle sesler çıkarıyor ki, ben de sanki konuşuyor sanıyorum."

Nina, kendinden memnun, bir kez daha tekrarladı: "Sokağa çıkıp çıkmamak; işte bütün sorun." Yeniden yavrularının anısına daldı. İki tekirin ne olduklarını hiç bilmiyordu. Çocuğun arkadaşı başka bir semte taşınıp okuldan ayrıldıktan sonra, bir daha hiç haber almamışlardı onlardan. Haberleşmek istemiyorlardı herhalde. "O kadar küçük ayrıldılar ki evden! Onlan buraya bağlayan hiçbir şey yok. Nerede büyürsen oranın malı olursun. Kedi evine, köpek sahibine bağlıdır derler. Doğru. Burası onlann evi değildi ki/ Tekrar kendini yokladı, içini araştırdı. Hayır, onlan özlememişti. Kirli'yi özlemişti ama. Şu çirkin diye beğenilmeyip en sona kalan; adı, yüzündeki benekler yüzünden Kirli konup horlanan, ama en şanslı çıkan yavrusu... Onunla bağı hiç kopmamıştı. Kedi mektupları, bazan seyrekleşse de, hiçkesilmemiştiaralannda.

Babalan kimdi yavrulann, gerçekten de bilmiyordu. Parsifal olsaydı, hissederdi bunu. Parsifal hayatından çıktıktan sonra, deli gibi sokaklarda dolaşmış, birçok kedi tammış, birçok erkek kediyle mırnavlaşmıştı. Kimisinin adını, bıyıklannı, tüylerini, kuyruğunu büe hatırlamıyordu şimdi. Belki o kısa tüylü, kırmızı pire tasmalı, gri beyaz kediden, belki de postunu ParsifaTe benzettiği için yalnızca bir kez birlikte olduğu çelimsiz tekirden peydahlamıştı yavrulannı. Önemli değil zaten. Önemli olan sevişmek, yeni bir hayata gebe olmak, doğurmak... İnsanlann bu işler-

de neden bu kadar sorun yarattıklarını bir türlü kavrayamıyordu.

Sahipleri ve konuk başka konulara geçmişlerdi. "Çok şükür, kedi muhabbeti bitti. Yoksa zavallı adam avaz avaz bağıracaktı..." Adamın ayaklarına daha fazla sokulup Kir- li'nin mektubunu okumayı sürdürdü.

''Sahiplerim çok çalışıyorlar. Bütün gün hatta bazı geceler evde yoklar. Eve temizliğe gelen kadınla pek anlaşamıyorum. 'Gâvuristan'dan gelen murdar pişik,' diye söz ediyor benden. Bir koltuğa oturacak olsam, kaloriferin üstüne çıksam, sahibimin yazı masasının üstüne uzansam, hemen elinde sineklikle bitiyor başımda. (Sineklik burada pek bol olan sinekleri öldürmeye yarayan ucunda el gibi bir parça olan bir değnek.) Onu iki kere, senden öğrendiğim usulle cezalandırdım. Bir defasında yeni yıkayıp ütülediği çamaşırların üstüne, bir defasında da onun ayakkabılarının içine işedim..."

Nina yüksek sesle güldü. Bu yöntem hiç şaşmaz. Hak ettikleri zaman vereceksin bu cezayı. Kendisi de iki kere yapmıştı aynı işi: İlkinde Hanımın annesine, İkincisinde Hanımın kendi yatağına... İkisinde de çok haklı olduğunu düşündü: "Hanımın annesi beni sevmez. Benden hep 'Şu pis,' diye söz eder: 'Şu pisin gördüğü itibarı çocuk bile görmüyor bu evde,' ya da 'Tatile giderken şu pis ne olacak?..' Bardağı taşıran damla, sahiplerimin görmedikleri zamanlar itip kakması oldu. Koltuklarına, minderlerine, yataklarına otursam, hadi neyse. Ama ben zaten yapmam bu işi, hep kendi minderimde otururum. Kendi kokumu duymak hoşuma gider. Biz kediler her kokuyu, hele yabancı insan kokusunu hiç sevmeyiz. Birgün kendi minderime yerleşirken Hanımın annesi minderi altımdan çekip aldı: 'Şu güzelim yastık kediye verilir mi hiç? Günah değil mi şu pis için.' Oturma odasından sessizce süzüldüm, kadının yattığı odaya girdim. Önce öyle bir şey yapmak niyetinde değildim. Ama yataktan yükselen koku birden kışkırttı

beni, öfkemi yeniden kabarttı. Yaşlı kadının yatağının üstüne bir güzel işedim. Bir defasında sahibim de hak etti aynı cezayı. Bazan o günü düşününce biraz pişman oluyorum, ama sonra, fazla da kendini ezdirmemeli, arası ra tırnak göstermeli şu insanlara diyorum. Evde yatıya konuk olan bir gecenin sabahında, Hanımım mutfakta konuklara kahvaltı sofrası hazırlamaya çalışıyordu. İşe yetişmesi gerektiğinden acelesi vardı. Ben de acıkmıştım, yemeğimi istiyordum. Telâştan, bana yemek vermeyi unutup evden çıkmasından korkuyordum. Ayağına, bacaklarına süründükçe 'Dur! Bir de sen sıkıştırma, patlama, yiyeceksin işte,[1] diye durmadan ayağının ucuyla itiştiriyordu beni. Sonunda açlık başıma vurdu, öfkelendim. Hele de kamıma doğru biraz kuvvetli vurunca, yıldırım gibi fırlayıp onun yatağına, geceliğine, yerdeki çoraplarının üstüne bir güzel yaptım. Sonra haline biraz acımadım değil. Ama bir daha, başı ne kadar kalabalık, ne kadar telâşlı olursa olsun, beni hiç öyle dürtüklemedi. Tatlı olmasına çalıştığı bir sesle: 'Sabret küçük pisim, şimdi vericem yemeğini,' filan demeye başladı. Bazı kediler durmadan sahiplerinden şikâyet ederler. Bence onlan eğitmek kedüerin de görevi biraz. Ben bütün yaratıkların eğitüebileceğine inamnm. Neyse... Şu mektubu bitireyim önce. Bakarsın adam çabuk gider..."

Kirli'nin mektubu şöyle sürüyordu: "Özetle, burayı görmeden anlayabilmek çok güç. Bir çelişkiler ülkesi. Çok güzelle çok çirkin, çok zenginle çok yoksul, çok iyiyle çok kötü iç içe, yan yana. Ortası da yok bunların. Geçende bizimkiler konuşurken kulak misafiri oldum. Senin sahiplerin de yakında buraya geleceklermiş galiba. 'Dönecekler/ diyor bizimkiler. Sonra biraz dedikodu yaptılar. 'Ayak sürüyorlar,' dediler. Neyse işin burası bizi ilgilendirmez. Döneceklerse, sen ne olacaksın, o önemli. Bana sorarsan, gelmek de, kalmak da zor senin için. Çünkü artık yepyeni bir hayata alışacak kadar genç değilsin. Gelirsen görüşürüz.

Bana mektup göndermeyi ihmal etme. Bu mektubu getiren iyi bir ulaktır. Bir tek kötü huyu var: Kimselerin görmediğini sandığı anda, biraz tekmeler kedileri. Kötülüğünden değil korkusundan. Aslında kediden çılgın gibi korkuyor. Kökleri çok eskilere, belki de bebekliğine uzanan, bilinçaltı bir korku. İnsan psikolojisinde 'katofobi' diyorlar. Mektup oldukça uzadı. Ulak da artık kalkmaya hazırlanıyor. Bizimkilerin konuştukları doğruysa, belki yakında burada görüşeceğiz. O zamana kadar gıgından ve siyah patile- rinden öperim.

Kirli"

Bu da nesi? Bu yıllardır konuşulan dönme işi gerçek mi yoksa! Nina içinde büyük bir huzursuzluk, tatsız bir belirsizlik, yüreğine oturan bir karanlık hissetti. Bir kediyi en huzursuz eden olayı iki kez yaşamışta daha önce: İki kez ev değiştirmişti: "Bunun ne demek olduğunu insanların anlaması mümkün değil. O, milim milim alışılan, öğrenilen, benimsenen biçimlerin, renklerin, kokuların, açıların, titreşimlerin, seslerin tümden değişmesi, altüst olması ne demek! Şurada bir kentte bir duvar yıkıldı diye, iki yıldır bütün huzurları kaçtı evdekilerin. Gelip giden konuklarla sohbetlerde, olup bitenlere alışamadığından intihar edenlerden tutun da ruhsal dengesi bozulanlara, kimlik bunalımına düşenlere, hayatları mahvolanlara kadar nelerden söz edilmiyor ki! Kediler intihar edemez. Hayır yeni bir altüstlük yaşamaya gücüm yok artık. Yaşlandım. Üstelik memleket aşın gitmek!.. Düşünmesi bile korkunç. Giderlerse nerede kalınm peki? Aman Tannm! Kedilerevi ya da yeni bir sahip büsbütün beter!"

Çaresizlik ve huzursuzluk, içine dalga dalga yayılmaya başladı: "Bu konuda neler konuştuklanna dikkat etmeli. Bugüne kadar yok saydım dönüş konusunu. Ne büyük hata! Hiç değilse içimi hazırlardım. İşte bağımlılığın bedeli. Hazır ev, hazır yemek, okşanmak, güvenlik, karnın tok

sırtın pek... Ama gün gelir, kendi iraden dışında bir yerlere sürüklenirsin.[11]

Cimcim'i hatırladı üzüntüyle. "Hayır Cimcim gibi olmak istemiyorum."

Cimcim'in dedikodusu hem insanlar hem kediler arasında çok yapılırdı. Hiç büyümeyen, hep beş altı aylık çelimsiz bir yavru gibi gözüken kısa tüylü, sıradan bir kediydi Cimcim. Ne zaman biteceği bilinmeyen; belki hiç bitmeyecek, ama insanların içinde sürekli bir geçicüik ve göçebelik duygusu yaratan bir siyasal sürgünlük döneminde; can yoldaşı olsun, günlerin ağırlığını ve hüznünü, yumuşaklığı, oyunbazlığı, zarafetiyle azaltsın diye, ince eleyip sık dokumadan alınmış 'işlevsel' bir kedi. Sürgün günleri bitip dönülürken, artık işlevi kalmadığı için arkada bırakılıve- ren bir yaratık... Zar zor ilettiği son mektubunda, "Görünüşte benim için yanıp yakılan hanımdı. İlle de bir kedimiz olsun diye tutturan da oydu. Gitme günü geldiğinde, herkeslere benim için ne kadar üzüldüğünü, evi devrederken özellikle eşyalarla birlikte beni de devralacak bir yeni kiracı aradığım, bulunca nasıl sevindiğini anlatan yine oydu. Ama bey, İstersen, güç de olsa götürebiliriz,' dediğinde, 'Aşı yaptırmak, izin kâğıtları peşinde koşmak gerek. Bunca derdimiz arasında nasıl yapanz. Üstelik bizim ne olacağımız belli değil, bir de kuyruğumuza kabak mı bağlayacağız,' diye karşı çıkan yine o oldu. Artık buna, ister kadın gerçekçiliği, ister sorumsuzluk de!.. Aslında onlarla birlikte dönmek istediğimden de emin değüim ya! Belki de Hanımın, yüreğini hafifletmek ve çevreye karşı sorumlu görünmek için bulduğu bahane gerçekten de doğru: Kediler ev değiştirmekten hoşlanmazlar. Ama kedüer koku, kucak, okşayış, yani kısaca sahip değiştirmekten de hoşlanmazlar. Her neyse. Onlar gittikten sonra beni ev ve eşyalarla birlikte devralanlara karşı da tıpkı daha öncekilere olduğu gibi davranıyorum: uzak ve ilgisiz. Yemeğimi yiyor ve bir köşeye saklanıyorum. Bu kasvetli, karanlık, rutubet-

li, eski apartman katının ulu ağaçlara bakan pencere çıkmaları ve balkoncuklan, kimsenin rahatsız edemeyeceği gizli sığmaklar. Hayatım çok neşesiz ve renksiz."

"Tıpkı kendisi gibi," diye düşündü Nina. Cimcim'in soğukluğundan, ilgisizliğinden, ruhsuzluğundan söz edildiğini duymuştu. Bir keresinde, kendi Hanımı gülerek, "Sahibi kedisinden söz ederken 'Cimcim kedilik görevlerini yerine getirmiyor,' diye şikâyet etti," demişti.

"Kedilik görevleri!.." Nedir bu kedilik görevleri? Yaltaklanmak, sürünmek, kendini sevdirmek, okşatmak, oyunculuk yapmak, çocukları eğlendirmek... "Cimcim'in aksi bir kedi olduğunu hepimiz söyleriz, onu hepimiz eleştiririz, ama biraz da haklı doğrusu. Niye görev olsun bütün bunlar! Bizim millette de kabahat var. Böyle bir kedi imsyı yaratan bizleriz. Görevlerden çok, kedi kimliğinden söz etmek daha doğru. Cimcim'de eksik olan kedilik kimliğiydi. Yetiştiriliş koşullarının sonucu belki de. Kedi, gerçekten sevilmekle işlevsel olmak arasındaki farkı hemen sezer. Kendinden bir şey beklendiğini, sahibinin bir eksikliğini tatmin için beslendiğini sezdiği anda uzaklaşır."

Kedi aklı, dalıp gittiği düşüncelerden yine o gülle gibi ağır huzursuzlukla uyandı: "Ev değiştirmek, çevre değiştirmek istemiyorum. Biz kediler yerleşikliği severiz. Ama sahip değiştirmeyi de hiç istemiyorum..." Parsifal'den ayrılmak zorunda kalması kadar büyük bir acı yaşayacağını düşündü: "Hayır, artık dayanamam buna."

Konuşmalara her zamankinden büyük bir ilgiyle kulak kabarttı. Belki kendi kaderiyle ilgili birşeyler de söylerler. Hayır, henüz havadan sudan konuşuyorlardı: Yıkılan duvarlardan, yıkılan ülkelerden, birliklerden, hayallerden; geride bıraktıkları, özlemle, kederle hatırladıkları bir- şeylerden; yıkıntılardan, acılardan, kuşku ve korkulardan... "Şu insanların sorunları bizimkilerden de büyük. Çaresizlikleri de. Hep birşeyler hayal ediyorlar, birşeyler yapmak istiyorlar. Hiç ulaşamayacakları hedeflere yöneli-

yor, o hedefleri kaybettikleri zaman yıkılıyorlar. Kurtarıcılık peşindeler. Dünyayı, insanlan, hatta kedileri kurtar- ma peşinde. Oysa kimseyi kurtarabildikleri yok. Hatta kendilerini bile.'[1]

-"Artık yemeğe otursak, acıkmışsmdır/ dedi Hanım, konuğa.

Nina kendi karnının da acıktığım hissetti. "Allah vere de Hanımın cimriliği -yani tutumluluğu- tutmuş olmasa/ O ucuzcu dükkândan alınan lezzetsiz, üstelik de pis kokulu mamalardan nefret ediyordu. Bey, kansıyla sık sık dalga geçer, "Kedi mamasının ve beyazpeynirin ucuzundan sağladığımız tasarruflarla zengin olacağız/ derdi. Hanımı, bu ucuz markanın, aslında en sağlıklı, en saf ve yararlı kedi maması olduğunda ne kadar direnirse direnSin bugüne kadar ne kocasını ne de Nina'yı kandırabilmişti. "Yine de en çok Hanımı seviyorum. Garip bir duygu bu. Anlatılmaz bir şey. Onunla aramızda bedensel bir yakınlık var. Bazan tüylerimiz birlikte ürperiyor, bir elektrik akımı ikimizin bedeninden de aynı anda geçiyor sanki. Evdekiler de farkındalar bunun. Hele çocuk, 'Nina en çok seni seviyor anne, beni sevmiyor/ diye hayıflanır sık sık.

Sandıklan gibi, yemeğini verenin, tuvaletine temiz kedi toprağı koyanın, sütünü, suyunu, bisküvilerini unutmayanın Hanımı olması yüzünden değildi bu sevgi. Bir köpek, belki de bu yüzden bağlanır sahibine, bu yüzden sever onu. Köpeklik işte! "Sevgi, bir koku uyuşması, bir titreşim boyutu, bıyıklann ve kaşlann uçlannda duyulan bir ürperti, bir kendini bırakma ve huzur duygusudur biz kediler için. Hanımımla yan yana otururken, bedenlerimiz birbirine değmiyorsa bir patimi yavaşça uzatıp onun bedenine dayanm. Ona böyle dokunmak, kokusunu duyarken etini de hissetmek büyük bir huzur ve güvenle doldurur içimi. İnsan sıcağı kedilerin ihtiyaç duyduklan bir şeydir. Ona böyle dokunmamı Hanım da sever. Kendisine ihtiyacım olduğunu bümek bana olan sevgisini, bağlılığım per-

çinler. İnsanlar, biri kendilerine bağlandı mı onu sevmekle yükümlü sayarlar kendilerim; hele de kadınlar..."

Mutfağın bir köşesinde duran yemek kabından yükselen koku Nina'yı sevindirdi. Demek ki dün Bey çıkmış çarşıya. En pahalı kedi mamalarından biri bu: "Kuzu eti yahnisi."

Yemeğini, küçük mırıltılar çıkartarak, iştahla yemeye koyuldu. "Yemek yerken çirkinleştiğimi biliyorum. Belki de kedilerin en çirkin anlan, bir şey çiğnedikleri andır. Herkes bilir bunu. Hanımım, çocuğun yemek yemesini her eleştirdiğinde, 'böyle çeneni oynata oynata, ağzın açık çiğnerken tıpkı Nina'ya benziyorsun, ama o hayvan ne de olsa,' der. Haklı..."

Sahiplerinin mutfaktaki telâşlı gidip gelmelerinden sofranın kurulmakta olduğunu anladı. Şimdi büyük bir şehvetle yemeye başlayacaklar. Yemek yerken, kurallara ne kadar dikkat ederlerse etsinler, insanlann kedilerden daha güzel olduklanm da kimse ileri süremez. Hele bir süre sonra, içki şişeleri yarılandığında, öyle yüksek sesle konuşmaya başlarlar, öyle patırtı gürültü ederler ki, dayanabilen kediye aşkolsun! Nina, alkol kokusunu, hele de rakı kokusunu hiç sevmezdi. Buralılann bir iyiliği varsa içlikleri içkiler bu kadar şiddetli kokmaz. Evde rakı içildi mi, ne kadar havalandınlırsa havalandırılsın koku birkaç gün eve siner. Mezelerin kokusu ne kadar iştah açıcıysa, rakı- nınki o kadar kötü gelir kedilere. Mamasını, ağır ağır, keyfini çıkarta çıkarta yemeyi sürdürürken, çevresinde alışık olduğu konuşmalan duyuyordu:

-"Rakına buz ister misin? Sarmısağa itirazın yok değil mi? Biz burada daha çok kendi yemeklerimizi yapıyoruz. İnsanın en köklü ahşkanlıklanndan, kültürün en derin parçalanndan biri yemek kültürü. Yapılan araştırmalar, üzerinden beş kuşak geçen göçlerde bile mutfak alış- kanlıklanmn, gastronominin değişmeden kaldığım, ulus- lann kültürel kimliklerinin en geç ve güç değişen yanının,

yeme içme alışkanlıkları olduğunu gösteriyor. Tabii Fransız mutfağı, Türk mutfağı, İtalyan mutfağı gibi büyük mutfaklar için söz konusu bu asıl.

“Bizim buralara geldiğimizden beri, şu son on yıl içinde bu ülkenin mutfağı da Akdeniz mutfaklarının etkisi altında kalıp çok çeşitlendi, çok zenginleşti. Daha önce kızarmış et, sosis, patates ve kök bitkilerden oluşurken, şimdi refahla birlikte, Akdeniz yemekleriyle tanışıp hoşlanmaya başladılar. Yine de ortalama bir ailenin yeme alışkanlıkları sürüyor. Günlük sofrası pek değişmiş sayılmaz."

Bey, böyle uzun uzun anlatmayı sever. Konuklar genellikle ilgiyle dinlerler ya da öyle görünürler. Biraz sonra, yemeğin ilerlemiş saatlerinde ya çok tutkulu bir tartışmaya başlayacaklar ya da kimse kimseyi dinlemez olacak. Nina, canı istediği için değil, sırf tiryakilikten süt kabında duran beyaz sıvıya da bir iki dil atü: "Yine yağsız süt! Bir kediyi bile sütten nefret ettirecek bir icat bu. Hadi evdeki- lerin hepsi zayıflamak için perhiz yapıyorlar. Peki benim ne ihtiyacım var perhize!" İncecik, adaleli, düzgün bedenini düşünürken, gurur ve mutlulukla miyavladı.

-"Yemeğe teşekkür ediyor," dedi sahibi.

"Sen öyle san yine." Yemek üstü şekerlemesini yapmak ve yan mahmur hayal kurmak üzere minderine uzandı. "Konuşmalardan anlaşüdığına göre, konuk, gece yatıya kalacak. Kirli’ye uzun bir mektup yazmalı. Gece herkes uyurken bol bol vakit olur."

Dışanda, merdivenlerde gürültüler duyuldu. Evin kapısının kapalı olduğunu bildiği halde ürperdi ve yay gibi dikildi. O pis canavarlar geçiyor yine. Belleğinden çıkmayan o korkunç geceden beri, miskin ev köpeği ile yaşlı insan ka- nşımı kokuyu bu ne kadar uzaktan duysa, beyninin kann- calandığını, bütün tüylerinin dikildiğini hissediyor, kör ve çügm bir korku yumağına dönüşüyordu.

Hanımının sevgi dolu sesi içini rahatlattı. "Korkma pi- siciğim. O canavarlar sana bir daha bir şey yapamazlar.

Kapılar kapalı, bider buradayız. Korkma canım..." Ve sonra, Nina'mn yüzlerce kere dinlediği, ama her defasında da bir korku filmi seyredercesine gerildiği, "Evsahibinin köpekleri Nina'yı nasıl kaptılar," hikâyesi... Hanımının okor- kunç geceyi, daha doğrusu şafak vaktini tekdüze bir sesle anlatışını dinlerken uyuyakaldı. Düşünde Parsifal'i gördü. Yüzü hüzünlü, hatta umutsuzdu. Parsifal yavaş yavaş Artur'a dönüştü. Üst üste çekilmiş fotoğraflar, gibi birbirlerine karıştılar. Renkleri, benekleri, postları alacalı bulaca- h bir yumak oldu; uzakta parlayan bir billur saraya doğru yuvarlandı.

O yıl bahar, bu ülkeye alışılmadık kadar erken ve ılık geldi. Kanal boylarınca uzanan su kamışlan, hindibalar, kediotlan, sarı zerenler, eflâtun, mor kır lâleleri, papatyalar ve yonca çiçekleri neredeyse kardelenlerle birlikte uyanıp gerindiler. Yaprak ve çiçek filizleri, ufukta kilometrelerce uzanan lâle tarlalanmn düğün günü için, son hazır- hklannı yaptılar, kendilerine çekidüzen verdiler. Yeşil halının üzerinde bütün güzellikleri ve parlaklıklanyla açıla- caklan günü -güneşin hiçbir tomurcuğun dayanamayacağı kadar davetkâr parlayacağı bahar ayini gününü- sabırsızlıkla beklemeye başladılar.

Güneş çok bekletmedi. Kuzeydoğudan Atlantiği aşarak gelen tuz yüklü rüzgânn önünden kaçan bulutlaın arasından gözüktü. Işıktan oklanyla bulutlan iteleyip kakalayıp dağıttı. Toprak, ağaç dallannın uçlanndan lâlelerin saplanna, su kamışlanndan yonca yapraklarına, çimen köklerinden ebegümeci filizlerine kadar titredi, ür- perdi, silkindi.

Kızıla çalan kara patileri sabah çimenlerini buğulandıran çiy damlacıklanna değdiğinde, Gece'nin bütün bedeni heyecanla ürperdi. Patilerinin altındaki toprağın ılıklığını; binbir çeşit otun, çiçeğin güneşe doğru boy atışını; havadaki, o güne kadar hiç duymadığı kokulan hissetti. Komik ifadeli yuvarlacık kafasını, ilk kez gördüğü güneşe doğru kaldınp gözlerini yumdu. Şöminenin, kaloriferin, doğduğu evdeki sobanın ve Hanımının yatağının sıcaklığından çok farklı, hayal meyal hatırladığı annesinin yalayışla- nm andıran bir sıcaklık duydu yüzünde. Mutlulukla raml- dandı.

-"Hadi bakalım, dünyayla tanış," dedi Hanımı. "Sa

kın kaçmaya kalkma ama."

Kaçmak? Nereye kaçılabilir ki? Gece'nin kaçmak değil, yürüyecek hali bile yoktu. O güne kadar hiç görmediği, hiç koklamadığı, hiç dokunmadığı, duymadığı, tatmadığı bunca güzellik, bunca yeni olağanüstü şey karşısında, bacaklarının bağı çözülmüştü sanki. Durduğu yere, evin önündeki küçücük bahçenin köşesindeki mor kırmenekşe- si kümelerinin üzerine çöktü. Patilerinin arasından hiç tanımadığı uzun bacaklı siyah bir böcek geçti. Bir süre onu tutmaya -daha doğrusu korkutmaya- çalışarak eğlendi.

-"Hadi çevrede, bahçenin içinde dolaş biraz. Her yeri kokla, çevreyi tanı. Buralar, bu kırlar senin artık."

Hanımının sesi her zamanki gibi sevgi dolu, sıcak, ama her zamanki gibi uzaktı. Sanki başka bir yerden konuşur gibi; bambaşka şeyler düşünürken arada söyleniveren baştan savma sözler gibi...

Gece, dikkatli, yumuşak, küçük adımlar atarak, her adımdan sonra bir an durup patilerine bulaşan serin çiy damlacıklarım silkeleyerek yürümeye başladı. Arasıra duruyor, havayı kokluyor, sahibinin kokusunu alınca rahatlıyordu. Kokuların bu kadar çeşitli olmasına, ama asıl bu binlerce koku arasından sahibinin kokusunu hiç şaşmadan tanıyabilmesine şaştı. İçine büyük bir güven duygusu yayıldı: "Dünyayı tanımak, her şeyi öğrenmek, görmek için yeterince hazırlıkhyım artık." Her büyük serüvencinin özelliği olan sonsuz merak ve küstahça kendine güven duygusu kıpırdandı içinde. Hanımının uzaktan kendini izlediğini fark edince bayağı sinirlendi: "Hep peşimde mi dolaşacak böyle benim! Hiç özgürce açılamayacak mıyım dünyaya!"

Birden burnuna o güne kadar hiç doğrudan duymadığı, ama kedi içgüdüleriyle kime ait olduğunu hemen anladığı bir koku çarptı. Yüreği göğsünden kopup ağzından dışarı fırlayacakmışçasına atmaya başladı: "Köpek kokusu bu!" Kaloriferin üstündeki büyük pencerenin içine yatıp

evin önündeki yeşil alanı seyrettiği bütün kış boyunca onları uzaktan görmüş, merakla incelemiş, köpekler konusunda tüm anlatılanlara kulak kesilmişti. Bu yaratıkların, kedilerin en büyük düşmanlan olduklan doğru muydu gerçekten? "Neden düşman olalım birbirimize! Kedilerin de köpeklerin de dört ayağı, bir kuyruğu, iki kulağı ve yumuşak postlan var. Onlar insanlardan daha çok benziyorlar bize. İnsanlardan korkmuyoruz, onlara kendimizi teslim ediyoruz da köpeklerden neden korkuyoruz bu kadar. Yüzbinlerce yıl boyunca oluşmuş bilinçsiz, içgüdüsel bir korku bu, ilkel bir şey."

Oradaydı işte! Yirmi kedi adımı ötede, taze çimenlerin arasında neşeyle koşuşturuyor, burnuyla toprağı eşeleyip bulduğu bitki köklerini sıçrayarak, havlayarak, yaltaklanarak sahibinin ayaklan dibine bırakıyordu. O, kendisini hiç fark etmemişti, ama Gece, bütün kış boyunca serilip yattığı sıcak pencere içinden onu izlemişti.

Ufak tefek bir finqydu. Orta yaşh olmalıydı. Uzun, dalgalı, beyaz tüyleri hep temiz ve bakımlıydı. Yaşh bir kan kocaydı sahipleri. Her gün hep aynı saatlerde, günde dört kez gezmeye çıkanrlardı onu. Başka kimseleri, çoluk ço- cuklan yoktu herhalde.

Kentin biraz dışında, ülkenin ünlü kanallannın, yel değirmenlerinin, küçük sevimli tuğla evlerin, lâle tarlalan- nın başladığı bu sakin, güzel, tertemiz semtte, yaşlılar, orta halli sakin memur aileleri, emekliler otururlar; büyük kentin olağanüstü renkli, hareketli, kaynaşan, aykırılıklarla ve çılgınlıklarla dolu hayatına inat, büyük bir düzen ve sessizlik içinde yaşarlardı. Köpekleri de kendilerine benzerdi: bakımlı, düzenli ve sıkıcı... Kediye daha az rastlanır- dı. Gece, bütün bir kış boyunca, çevredeki hayatın, insan- lann, köpeklerin değişmeyen tekdüze ritmini öğrenmişti. Bu oldukça renksiz ve sıkıcı yaratıklar arasında, bir tek Otto, ötekilerden farklıydı.

Köpek, oyunu kesip burnunu havaya kaldırdı. Adı Ot-

to'ydu; Gece, biliyordu. Kaç kez işitmişti sahibi onu çağırırken ya da azarlarken. Kalbi yeniden çarpmaya başladı. "Kokumu fark etti. Bakalım ne yapacak şimdi!" Kendini yokladı. Hayır, korkmuyordu ondan, aksine garip bir şey, sanki bir elektrik akımı onu havayı uzun uzun koklamakta olan köpeğe çekiyordu. Durduğu yerdeki otların arasına saklandı. Kuyruğunu havaya kaldırıp hafifçe salladı. Otto, yeşil otlar ve erken açmış kırmızı lâleler arasında dalgalanan siyah tüy yumağını fark etti. Gece, bütün bedeni kaskatı kesilmiş, öylece bekledi. Göz göze geldiler ve birden çok tuhaf bir şey oldu. Otto, ona gülümsedi. Gece, gözlerini üç kez açıp kapayarak ve utangaç gülümseyerek karşılık verdi. Aralarında on kedi adımı kadar bir uzaklık vardı şimdi. "Haklıydım. Dost olmamamız için hiçbir neden yok. Bu köhnemiş düşünceleri atmak, içimize zorla kazıdıkları düşmanlıkları aşmak gerek."

Arkasında telâşlı adımlar... Bir küçük çığlık: "Kendini köpeğe kaptıracaksın, sersem seni!" O tatlı an bitti; büyü bozuldu işte. Hanımı, Gece'yi korku ve hırsla yakalayıp bağıma bastı: "Böyle yaparsan dışarı çıkamazsın bir daha!" Gece, Otto'nun ağırbaşlı, düşünceli adımlarla kendi sahibine doğru gittiğini; yabancı düşmanı yaşlı nemrut kadının, Hanımına işittirmek için, bilerek sesini yükseltip, "Kedi köpek bakmayı bilmeyenler, kedilerine sahip olamayanlar hayvan almasınlar," diye söylendiğini fark etti. Hanımı yaşlı kadına doğru öfkeyle bakıp, "Yabancı düşmanı cadaloz," diye hırsla mırıldandı. Sonra birlikte eve girdiler. Kızgın bir biçimde yere fırlatıldı: "Sadece kendi başını değil, bu içleri kurumuş mumyalarla benim başımı da belaya sokacaksın!"

Gece, kuyruğu yerde, küskün ve incinmiş, minderin altına gizlendi. Ne güzel başlamıştı gün oysa! Otlann kokusu, güneşin sıcaklığı, ılık rüzgâr, ilk aceleci papatyalar, lâleler, yeşillikler arasından sakin akan kanallarda ylizen ördekler, kuğular, hele de Otto'nun sevgi dolu gülümseyi-

şi ne güzeldi. Büsbütün hırslandı sahibine: "Bu kadan da fazla artık. Hanımımız diye, tüm özgürlüğümüzü, tüm bağımsızlığımızı ipotek etmedik ya ona. Bir de, özgürlük, bağımsızlık, hak, hukuk şampiyonluğunu kimselere bırakmaz. Şu insanlann çifte standartlanmn sonu yok.. / Hanımı minderin önünden geçerken patisini uzatıp hırsla bir pençe attı. Kadının çorabının kaçışını ve pençesinin bıraktığı kırmızı tırmık izini keyifle seyretti. "Bu iş burada bitmedi," diye mırıldandı. "Otto'yla, bütün ötekilerle, bütün hayvanlar ve bitkilerle tanışacağım. Kanalın öte yanına, kimbilir ardîannda ne büyük serüvenler, ne büyülü dünyalar saklayan küçük tepeciklerin ardına geçeceğim. Dünyayı göreceğim. Buna kimse engel olamaz/

Bir şey engel oldu ama. Pınl pınl gökyüzünün ve güneşin çağnsma dayanamayan Hanımı, daha o gün, öğle üzeri çıktığı kanal boyu bisiklet gezisinden bir ayağını kırmış olarak dönüp on beş gün kapı dışan çıkmaksızın eve kapanınca, Gece de, dışan uzanan koskocaman dünya yerine pencere içiyle yetinmek zorunda kaldı. "Sakat bacağımla bir de senin peşinde koşamam/ dedi sahibi. "Daha birkaç hafta otur evde. Nasıl olsa önümüz yaz/ İstese, ev havalansın diye aralık bırakılan pencerelerden, eve gelen konuklatın açık unuttukları kapılardan çıkıp kaçabilirdi. Yapmadı. Hanımım çok sevdiğini ilk kez o zaman anladı. "Hayat uzun," diye düşündü. "Birkaç haftacık daha sabrederim." Sonra bir insan haftasının yaklaşık iki kedi ayı ettiğini hatırlayınca Hanımına olan sevgisini, bağlılığını bir kez daha gözden geçirip değerlendirmesi gerekti. Aslında ilk bakışta sanılandan çok daha uzun bir zamandı bu. Yine de dayanabileceğini hissetti. "Demek o kadar seviyorum onu. Kötü bir şey bu, her sevgi bağımlılık getirir ve her bağımlılık, kediyi, kendini özgürce geliştirip gerçekleştirmekten ahkoyar/

Gece, anı defteri tutmaya işte o sıkıcı günlerde başladı. Evin en az uğranan bir köşesini, yatak odasındaki do-

lapla oda kapısı arasında kalan iki kanşlık kuytu bir yeri seçmişti bunun için. Artık bazı günler, çok uzun saatlerini, bu korunaklı, loş, sessiz köşede geçirdiği oluyordu.

"Değişiklikten hoşlanan bir kedi. Şimdi de kendine uyumak için yeni bir köşe buldu," diye anlatıyordu Hanımı, gelip gidenlere. Gece, belli belirsiz gülümsüyor, insanların bazan ne kadar saf olabileceklerini düşünüyordu. "Belki de kendilerine bu kadar güvendikleri için bu kadar kolay kandırılabiliyorlar. Üstün yaratıklar olduklarına inandıkları için küçümsüyorlar bizleri. Küçümsedikçe de, bilmeden güçsüzleşiyorlar aslında."

Sahibinin hiç okuyamayacağı, hiç bulamayacağı, ne kadar akıllı, sezgili, sevgi dolu olursa olsun, varlığını hiç bilemeyeceği anı defterine biraz titrek, biraz deneyimsiz, koku harfleriyle, "Gece'nin Harikulâde Serüvenleri," diye başlamıştı önce. Sonra bu başlığı fazla abartık, biraz da özentili bularak, bir bıyık darbesiyle karalayıp kısaca:" Gece'nin Anılan" diye yazdı. Anılar şöyle başlıyordu:

"Bugün yedi ayımı bitirdim. (Kedi ayı değil, insan ayı hesabıyla.) Artık yetişkin bir genç kızım. İnanılmaz, müthiş bir şey oldu. İlk kez evden çıkanldım ve kendi başı ıa bahçeye bırakıldım. Hep sözü edilip de buralarda pek az görülen güneş, sonunda bulutlan dağıtıp yüzünü gösterdiği için olmalı. Tam bilemiyorum, ama dışan çıkmama izin verilmesiyle güneş arasında bir bağlantı olabilir. Hepsi bu kadar değil. Hiç unutamayacağım, daha da güzel bir şey oldu: Dost yüzlü Otto'yu camlann arkasından değil, yüz yüze tanıdım. Aramızda yalnızca on kedi adımı vardı. Kokulanınız birbirlerine değip kanştılar ve birbirlerinden hoşlandılar. Bu ilişkinin sahiplerimizi sevindireceğini sanmıyorum. Hele Otto'nun, yabancılan, hele de siyah saçlı, esmer tenli, Doğulu görünümlü, kısaca Batı Avrupah olma- yanlan hiç sevmeyen hanımı, daha ilk günden tepki gösterdi: Hanımıma kötü davrandı. Dışan ilk çıktığımda, hava alsınlar diye kafeslerini balkonuna astığı kanaryalann-

dan ‘Avrupa merkezli Batılı küstahlığının* hesabını soracağım."

Bu terimi hanımından öğrenmişti. Eve sık sık konuklar gelir, çoğu zaman günlerce kalırlardı. Çok sigara, çok içki içilir, çok konuşulurdu. Hanımının hep uzaklardan gelen, ama alabildiğine tutkulu, kararlı sesini dinler, anlattıklarını kavramaya çalışırdı. Çok yüksek sesle, sanki kavga edercesine tartıştıkları da olurdu. Son zamanlarda bu tartışmalar Gece’yi ürkütmeye başlamıştı. Sanki birbirlerini sevmiyorlarmış, sanki düşmanmış gibi konuşuyorlardı eski arkadaşlarıyla. Bir keresinde, böyle bir tartışmanın oltasında, Hanımına bağıran o sakallı adamın göğsüne atlayıp sakalının tam üstünü, sağ yanağım bir güzel tırmalamıştı. Bağnşmayı bırakıp hep birlikte kahkahalarla gülmeye başlamışlardı. "Görüyor musun, Gece büe saçmaladığını anladı, seni protesto ediyor,” demişti Hanımı. ‘’Oysa ben sadece, sahibimi korumak istemiştim. Bazan o kadar yalnız, o kadar korunmasız görünüyor ki bana. Son zamanlarda hüzünlü, çok hüzünlü. Ağladığını pek görmedim. Ama biz kediler gözyaşı dökmeden de hıçkıra hıçkıra ağlanabileceğim biliriz.*[1]

Gece'yi huzursuz eden, yüreğini ağzına getiren bu türden tartışmalardan birinin sonunda, uzun bir gecenin hüzünlü bir şafağa ulaştığı saatlerde, Hanımı, o güne kadar hiç duymadığı, Gece’nin içini ürperten bir ses tonuyla -yumuşak değil yenik; tutkulu değil kederli; kararlı, güvenli değil titrek bir tonla-: "Aslında cellat mıyız, kurban mıyız, bilmiyorum. Günahkâr mıyız, aziz miyiz bilmiyorum/' demişti. "Elli yaşındayım ve bugünekadarki tüm hayatım, yanlışa adanmış bir hiç oldu. Hiçbiriniz anlatmayın bana artık aslında ne kadar haklı, ne kadar doğru olduğumuzu..."

Sonra, şafak sökerken yattıklarında, Gece’yi koynuna almış, "İyi ki sen varsın. Elimde bir sen kaldın. Seninle ülkemize döneceğiz. Bizi sevmeyen, küçümseyen bu yaban-

cılardan kurtulacağız. Sakin, sıcak bir deniz kasabası buluruz. Tepemizde güneş, çevremizde portakal ağaçlan, doğanın ortasında, doğayla uyum içinde yaşayacağız..." diye mı-nldanmıştı. Bir şey anlamamış, pütürlü pembe diliyle Hanımının boynunu, yanaklarım yalamıştı. Bir tuz ve keder tadı kalmıştı dilinin ucunda.

Hanımının, ayağım sakatlayıp evde oturmak zorunda kaldığı günlerden birinde, ellerinde içki şişeleriyle gelen üç-dört konuk, bir gece kalıp ertesi sabah otomobillerine binip gittikten sonra, Gece, anı defterine kısacık birkaç satır yazdı: "Bugün henüz tanımadığım, yalnızca adım duyduğum bir kediden mektup aldım. Bu benim ilk mektubum. Mektup arkadaşım Nina, benden oldukça yaşlı, ama onun deneyimlerinden yararlanabilirim."

Ertesi gün, anı defterinde şu satırlar okunuyordu: "Nina'ya yanıt yazacağım. Mektubunu getiren sahipleri, yapacakları birkaç günlük tatil dönüşünde, bize yine uğra- yacaklannı söylediler. Burası yollanmn üzeriymiş. Dönüşlerinde mektubumu Nina'ya onlarla ileteceğim."

Nina'nın görmüş geçirmiş, hoşgörülü bir gülümsemeyle, arasıra başını sallayarak ve san-yeşil gözlerini kırpıştırarak okuduğu mektup "Sevgili Nina," diye başlıyordu. Çok genç, neredeyse çocukluktan yeni çıkmış bir kedi için fazla teklifsiz, fazla senli benli bir hitap. Ne yaparsın, yeni kuşaklar böyle! Hele Avrupa'da yetişenler...

"Sevgili Nina! Mektubunu aldım. Biliyor musun bana gelen ilk mektup bu. Yanıt vermekte acele ettim. Evet, sana anlatıldığı gibi ben de kara bir kediyim. Adımın Gece olması da bu yüzden. Bir çocuk koydu bu adı. Çünkü sahibim onlardan aldı beni. Doğduğum evi hatırlamıyorum, annemi de... Çok küçük aynldım. Daha doğrusu ayırıl- dım. Ama hiç pişman ve üzgün değilim. Orada, beş kardeş bir lokma süt için annemizin memeleri önünde kuyruğa giriyorduk. Bu evde ise yediğim önümde yemediğim arkam-

da. Bana fazla düşkünlüğü bir yana, Hanımım fevkalâde bir kadın. Onu, belki bir kediye yakışmayacak kadar çok seviyorum. Bu yüzden de sizinkilere biraz bozuldum. Bizde kaldıkları gece onu üzdüler gibi geldi bana. Konuştuklarının, daha doğrusu tartıştıklarının ne olduğunu pek anlamadım. Ama havada bir uyumsuzluk, terslik titreşimi, aralarında onarmaya gayret ettikleri, belki de onarmayı çok istedikleri, hatta zorladıkları, ama bir türlü beceremedikleri bir iletişimsizlik, bir uzaklık vardı. Tüm kedi duyarlığımla kavradım bunu. Bütün gece, bazan öfkeli, bazan kederli, bazan iddialı, bazan yenik seslerle bir çöküşten, bir yıkılıştan söz ettiler. Senin hanımın, çöken bir duvann altında kaldığını söyledi. Oysa baktım, hiç yarası beresi yoktu, sapasağlamdı. Bisikletten düşüp ayağım inciten sahibim kadar bile aksamıyordu. Ben söylediğine pek inanmadım, ama Hanımım, *0 duvan bizim ördüğümüzü de unutma, * diye azarladı onu. Demek ki ortada gerçekten çökmüş bir duvar var; ve bu duvar her neredeyse, onlar için çok önemli. O kadar merak ediyorum ki, bir gün gidip mutlaka göreceğim. Benim anladığım kadan, bunlar eskiden birlikte bir işler yapmışlar. Bu işler yanlışmış. Daha doğrusu, benim Hanımım yanlış olduğunu, hepsini reddetmek gerektiği ni düşünüyor ve kendisi başta olmak üzere, yapılan yanlışlar için, bu işlere kanşmış olanlan suçluyor. Seninkiler ise, yanlışlar da yapılmış olsa, doğru ve haklılık payının daha fazla olduğunu, her şeyin inkânmn bir ‘kimlik bunalımı’ getireceğini söylüyorlar. Tabii bunlar, benim, konuşmalar sırasında duyup kaptığım sözcükler. Bana fazla bir şey demiyorlar. Sonra, insan hayatının anlamı üzerinde konuştular uzun uzun. Bu konuda hiç anlaşamadılar. Hatta bir ara -hem de seslerini fazla yükseltmedikleri, dostça konuştuklan bir sırada- havadan o kadar şiddetli bir elektriklenme, öyle keskin bir ters akım geçti ki, düşmanlaşacaklar, büsbütün uzaklaşacaklar diye korktum. Ertesi gün ayrılırken yine de dostça sarıldılar

birbirlerine. Garip bir ilişki. Sanki iki farklı yöne gitmek isteyen, ama bunu bıı türlü başaramayan yapışık kardeşler gibiler. Onlan ayıranın ne olduğunu anlamadığım kadar, bir türlü kopamamalannın nedenini de anlayamıyorum. Tek bir şey biliyorum: o da insanların çok düşünüp çok konuştuğu... Oysa biz-kediler, sözcüklerin tutumlu kullanılması gerektiğini, ne kadar çok konuşulursa yakınlık ve sevgi bağlan nm'o kadar gevşediğini, önemli olanın havada titreşen duygular, bıyık ve kulak uçlannda duyulan titreşimler olduğunu biliriz. Lütfen bana yaz. Senin düşünce ve deneyimlerinden yararlanmak istiyorum. Bir de Marx ve Lenin konusunda geniş bilgi ver. O kadar çok duyuyorum ki bu adlan, meraktan çatlayacağım.

Senin Gece kardeşin."

Am defteri tutmaya başladıktan birkaç gün sonra, Gece, yaptığı işi anlamsız ve sıkıcı bulmaya başladı. Bütün gün evin içinde, sahibi ve dönüp dolaşıp aynı şeyleri konuşan konuklarla baş başa geçirilen günler öylesine tekdüzeydi ki am defterine yazacak bir şey bulamaz olmuştu. Her şeyi, Hanımını üzmeyi bile göze alıp bulduğu ilk delikten dışan kaçmaya karar verdiği birgün, kadın, niyetini gözlerinden okumuş gibi, "Hava çok güzel bu gün. Kıya- mam sana. Hadi çık bahçeye bakalım. Benim bacağım da artık iyileşmeye başladı, ben de birkaç adım atanm. Ama sakın kaçayım deme, bu ayakla sektirme beni peşinden," dedi. Okyanuslan aşan ve tuzlu buharla ağırlaşan bulutla- nn, önlerine ilk çıkan bu kara parçasının üzerine ağır yağmur yüklerini boşalttıklan, sonra güneşin itişine direne- meyip Batıya doğru uzaklaştıklan pırıl pml bir gündü. Gece, açılan balkon kapısından dışan, neredeyse boyuna ulaşan otlann, çiçeklerin arasına firladı. Birkaç metre koştuktan sonra, bahçeye açılan kapmm eşiğinde durmuş gülümseyerek kendisini seyreden Hanımının yanına, onun ayak- lanmn dibine döndü yeniden. İçten gelen bir teşekkür mi-

yavı fırlattı ona. Bacaklarına, sol ayağındaki beyaz sargıya süründü. Sırtını kabartıp kuyruğunu havaya dikerek çevresinde döndü. Sonra törenin fazla uzadığını düşünüp, birkaç metre ötede bir çalının üstüne tünemiş kanatlarım temizleyen bir ispinozun karşısında pusuya yattı. Avlayama- yacağmı biliyordu. Avlamaya niyeti de yoktu zaten. Ama taze ve ıslak çimenlerin arasında bütün kaslan gerilmiş, dikkat kesilmiş olarak böyle yatmak, avcı kedi pozu takınmak çok eğlenceliydi. Kuş, işi ciddiye alıp tünediği daldan ok gibi fırlayınca, bu kez küçük san bir kelebeğe doğru atladı. Iska geçti. Maksat oyun olsun... Durduğu yerden evine doğru bakınca, Hanımının bahçeye açılan kapının hemen önüne bir koltuk çekip oturmuş olduğunu, keyifle sigarasını tüttürdüğünü, yüzünü güneşe verdiğini gördü. Ne güzel! Her şey sessizlik, düzen ve mutluluk içinde... Çevrede kimse yoktu. Kanaldaki kurbağalann vıraklama- ları, lâleleri, sümbülleri, bahar çiçeklerini ziyaret eden anların vızıltıları duyuluyordu yalnızca. "Öğle saatlerinde, kimileri işte, kimileri evlerinde dinlenmekte olurlar. Köpeklerini daha geç çıkanrlar gezmeye. Ama belki de güneşi kaçırmak istemezler. Belki Otto görünür birazdan..." İçinde bir umutla bekledi. Biraz daha yürüdü. Patilerinin otlara, çimenlere değil de seıt bir zemine bastığım fark etti. İnsanlar, ‘yol’ diyorlar buna. Evden yana baktı. Hanımı hemen her gün gelen arkadaşıyla konuşmaya dalmıştı. Güneşe karşı yan yana oturmuşlar ciddi bir yüzle birşeyler tartışıyorlardı. "Beni görmüyor," diye düşündü. "Şu anda aklı başka yerlerde. Beni unuttu, ne güzel! İstesem, bir koşuda yolun öte yanına geçer, kanala ulaşırım. Mutlaka bir yolu vardır öte yana ulaşmanın." Bir kez daha baktı evine. Hanımı mutlu görünüyordu. Arkadaşı geldiği zaman mutlu olurdu hep. Son günlerde, ilişkilerinde bir gölge, bir aksama, belli belirsiz bir uzaklık olduğunu hissetmişti Gece. Ne olduğunu anlayamadığı bir sorun, bir engel vardı aralannda. "Her şeyi kendilerine dert etmekte şu insanlann üs-

tüne yok!” Yine de, belki o engeli aştıklarından, belki de güneşin parlaklığı, havanın ılıklığından, bugün keyifliydi sahibesi. Gece’nin içi burkuldu, göğsünde suçluluk duygusunun verdiği ufak bir sızı hissetti. "Ona bunu yapamam, hiç değilse bugün yapmamalıyım. İlk günden sarsmamalıyım güvenini. Bana güvenebilmeli; dışarılarda ne kadar gezersem gezeyim, sonunda eve döneceğimi bilmeli." Arkadaşıyla birlikte eve girmeye hazırlanan Hanımının kendisini çağırdığını duydu. Otto görünürlerde yoktu. Onu beklemekten vazgeçti. Biraz önceki kaçma düşüncesinden utandı. O ne kadar fark etmemiş de olsa, af dilemesi, küçük bir armağanla gönlünü alması gerektiğini düşündü. "Şimdi acele ne bulabilirim ki ona götürmek için?" Çalıların arasından küçük bir tarla faresi çıktı. Başka zaman olsa onu yakalamayı hiç düşünmezdi. "Sevimli, küçük bir tarla faresi... Neden olmasın? Mutlaka çok sevinecektir bu armağana..." Fareyi bir sıçrayışta yakaladı. Çevikliği ve becerikliliği kendi hoşuna gitti. Fareciğin çılgın bir korkuyla atan yüreciğini duydu. "Onu yiyecek falan değilim. Kediler aslında fare yemezler. En azından kendilerini bilen, katil ya da yamyam ruhlu olmayanlar... Farelerle oynarız yalnızca. Çoğunlukla oyun sırasında kalpleri durur korkudan." Fareyi dişle- memeye, incitmemeye çalışarak ağzında tuttu, hızla eve doğru koştu; avıyla birlikte açık kapıdan içeri daldı ve kırmızı gözlü, uzun kuyruklu minicik yaratığı, Hanımının ayaklarının dibine bıraktı.

Onun neden korku dolu bir çığlık attığını, neden koltuğun üstüne çıktığım; erkek olduğu için korkmaması gerektiğini düşünen, ama kendini odanın en uzak köşesine atan arkadaşının telâşını, bir türlü anlayamadı. "Televizyonda miki filmlerini o kadar seviyorlar da, aslından korkuyorlar mı yoksa!"

Fırsattan yararlanan farecik aralık duran kapıdan dışarı fırlamıştı bile. Kadın koltuğun üstünden yere atlarken, "Kedi, fareleri evden kaçırsın diye alınır, bizimki içeri

getiriyor/ diye söylendi.

Gece'nin canı sıkıldı. "Bir armağandı aslında. Anlamadı. Yine yanlış bir şey yaptım."

Hanımın arkadaşı güldü.

-"Bu aykın bir kedi işte. Biraz sahibine mi benzemiş nedir. Korkusuz, özgür, aykırı ve güzel..."

Sesi her zamanki gibi yumuşak, sevecendi.

-"Bana benziyor mu bilmem, ama aykın ve cesur olduğu doğru. Biliyor musun, şu cadaloz komşunun köpeğine âşık. Camdan yolunu gözleye gözleye bir hal oluyor. İlk sokağa çıktığı gün, gidip yakalamasaydım, köpeğe sürünüp yaltaklanmak üzereydi."

"Otto'ya âşık mıyım? Daha neleri.."

îçine bir kurt düştü sonra: "Sakın doğru olmasın Hanımımım düşündüğü! Ne de olsa bu işleri benden iyi bilir. Ama, yok canım!.. Peki niye olmasın?"

Sahibi kıpırdanmaya başlayınca, Artur yataktan aşağı atladı. "Yalnızca karşı damlara bakan pencereler değil, hava boşluğu ile aydınlandığına göre, vakit oldukça geç olmalı." Mutfak niyetine kullanılan, perdeyle bölünmüş, büsbütün karanlık köşeye doğru yürüdü. Yemek tası boştu. Sahibi eskiden hiç ihmal etmezdi onu. Parası olmadığı zamanlar bile, kendi aç kalsa, ne yapar yapar Artur'u doyururdu. "Bir süredir garipleşti. Sabahtan akşama kadar evde, hatta yatakta kalıp kötü kötü düşündüğü günleri olurdu hep. Ama son zamanlarda bir başka. İş de bulduğu halde mutlu değil. Tatil günlerini büe ya böyle yatakta, ya yapayalnız evde geçiriyor. O genç kadın da gelmiyor artık." Artur, kadının gelmediğine içten içe sevindi. Kadın geldiği zaman, sahibi yatağa Artur'u değil, o kadım alıyor; Artur yumuşacık, sıcacık, insan kokulu, huzur ve güvenlik saçan yatak yerine, odamn tahta zemini üzerinde yatmak zorunda kalıyordu.

Yemekten umudunu kesip yeniden yatağa, sahibinin tam göğsüne atladı. "Artık koca kedi oldum. Kendim bile fark ediyorum bunu. Eskiden bu yüksek yatağa bir kerede atlayamazdım."

Anımsadığı ilk şeylerden biri, ilk anısı, yataktan aşağı düşmesiydi: "Kediler dört ayaklan üzerine düşerler denir, ama o çok yüksekten düşüldüğü zaman doğrudur. Böyle alçak yerlerden düşüldü mü, denge bulmak güçleşir. Kedi, kafasını, gözünü yaralayabilir pekâlâ."

Eve ilk getirildiği gündü. Sahibi ve o sırada evde olan iki arkadaşı, yataktan düşmesine ve yatağın hemen önündeki tek basamağa ya da eşiğe takılıp bir takla daha atmasına çok gülmüşlerdi. Oysa Artur'un canı acımıştı. "O za-

man daha Artur değildi adım. Hatta iki gün Teko diye çağırdı beni. Yabancı bir ad, hiç ısınamadım, Teko çağrısına hiç seyirtmedinı. Sonra kendi de vazgeçti bu addan. ‘Ölen bir daha dirilmez, giden dönmez, dönse de bir boka yaramaz, [9] dedi kendi kendine. Bana da yeni bir ad buldu. Artur adı hoşuma gitti. Tarih ve asalet yüklü, gelenekli bir ad...”

Yorganın üzerinden, sahibinin göğsünü dört patisiyle yoğurmaya başladı. Bir şey istediği ya da keyifli olduğu zamanlar neden böyle yaptığını kendisi de bilmiyordu. Kafasının içinde, bir türlü yakalayamadığı, bulanık bir hatırlama, bir görüntüden çok, bir duygu ve koku titreşiyordu. Belki annesinden meme emerken, ön patileriyle onun göğsüne bastırmanın sonsuz mutluluğu, o mutluluğun kokusu...

Adam yorganın altından kolunu çıkarıp Artur’u ensesinden tuttu, yorganın içine, henüz uyku kokan sıcak yatağa çekti. Aıtur, açlığım unutup adamın sıcak göğsüne gömüldü, ronronlamaya başladı. Dışarıdan, uzaklardan tren düdükleri ve cankurtaran sirenleri duyuldu. Her şey her zaman olduğu gibi... Her şey yerli yerinde, her şey kendi düzeninde... Kedi kokusunun uzaklaşmasını fırsat bilen fareler deliklerinden çıkıp mutfak köşesinde dolaşmaya başladılar bile. Genç ve sağlıklı Artur, farelerin belli belirsiz varlıklarım hissettiği halde rahatını bozmadı. "Onlar da günlük düzenin bir parçası. Üstelik bu evde bulunmamın iki nedeninden biri."

Birinci neden, sahibinin bazan umutsuzluğa dönüşen yalnızlığını, kederini paylaşmaktı. Aıtur biliyordu. Bu eski evin farelerle dolu olması ele güne karşı bir bahaneydi belki de. Sahibinin göğüs kıllarım ufak ufak dişleyip yalamaya koyuldu. Bu, "Artık kalk," uyarışıydı.

-"Haklısın, seni doyurmayı unuttum. Dün aklım hiç başımda değildi Teko...”

Teko mu dedi yine? Bu Teko da çok oluyor artık. Artur, bir türlü unutulmayan bu kediyi, şu allahın belâsı Te-

ko'yu fena halde kıskandığını fark etti. Adamın göğsüne bir tırmık savurdu. Tırnak izlerinde küçücük kan damlacıkları belirdi. "Eyvah! Biraz ileri gittim galiba." Küçük bir dayak yiyebileceği korkusuyla şimşek gibi ûrladı yataktan. Hava boşluğunun pervazına sıçradı; aralık pencereden dışarı, kalın bir boru gibi yükselen ve başım çok yukarı kaldırdığında mavi göğü ve beyaz bulutlan seyredebildiği hava boşluğuna çıktı.

Burası onun tek açık havası, tek özgürlüğüydü. Yuka- ndan bulutlar geçer, havanın güzel olduğu geceler, yıldızlar görülürdü. Güneşin parladığı seyrek günlerde, tam öğle vakti gün ışıklan gelir, onu burada bulur, sırtını ısıtırdı. Topu topu bir metrekarecik bir yer, belki daha da küçük. Ama banndırdığı binbir koku, binbir titreşim ve sesle, Artur için koca bir dünya...

Sahibi eskiden çöp yuvası olan bu hava aralığını temizlemiş, güzelleştirmişti. Yukarı kadar değil, ama kendi görüş alanına giren bölümü bembeyaz badana etmiş, buraya yeşil çayırlar, masmavi bir gökyüzü çizmiş ve boşluğa açılan pencerenin tam karşısına gelen duvara çiçek saksıları asmıştı. Fazla güneş istemeyen, gölgeyi, rutubeti seven cinsten, koyu yeşil, sarmaşık türü bitkiler... Artur insanlardan sıkıldığı, yalnız kalmak istediği ya da saklanmak zorunda kaldığı zamanlar buraya sığınırdı.

Pencereden içeri baktı. Sahibinin onu yakalamaya niyeti yoktu. Hızlı hızlı giyinmeye çalışıyor, bir yandan da ceplerinde para dediği şeylerden arıyordu. "Bana yiyecek almaya gidiyor herhalde. Keşke kutu maması yerine taze ciğer alsa!"

Parası az olduğu zamanlar böyle yapardı. Artur içinden, "İnşallah parası bitmiştir," diye geçirdi. Bir süıe sonra, sokak kapısında sahibinin ayak seslerini ve kilidin içinde dönen anahtann sesini duyduğunda, odaya girip adamın bacaklanna sürünmeye başladı. Burnuna dolan taze ciğer kokusu bütün başka kokulan bastırdı Önce. Karnının

ne kadar çok acıktığım fark etti. Sonra sahibinin masanın üzerine bıraktığı kâğıt, gazete, mektup tomarından yükselen başka bir kokuyu duyumsadı. Snıfff, snıflf... Evet yanılmıyordu. Nina'nm sahiplerinden mektup gelmişti. Her zamanki gibi, Nina da kendi mektubunu bırakmıştı zarfın içine. Artur yerinde sevinçle sıçradı. Çok sevindiği zamanlar yaptığı gibi kuyruğunu yakalamak istercesine kendi ekseninde birkaç kez döndü. İki güzel haber, iki güzel koku birden: Ciğer ve Nina'nın mektubu...

Mektubu okumayı bilerek geciktirdi. Çok sevdiği, çok istediği, ona keyif verecek şeyleri sona bırakırdı hep. Beklemenin güzel heyecanını tatmak ve o *şeyin* keyfini rahat rahat çıkarmak için... Sahibinin, "Al bakalım koca serseri" türünden iltifatlar ve sevgi sözcükleri arasında, parça parça doğrayıp önüne attığı ciğerleri havada kapma oyunu oynayarak silip süpürdükten sonra, özenle yalanıp temizlendi. Sahibi, mide ilacıyla karıştırdığı sütünü içerken ve gazetelerini okurken, o da Nina'run mektubuna daldı.

"Sevgüi Artur!

"Sana yazmakta geciktim. B\ı günlerde sizin oralardan kimse gelip gitmedi. Senin sahibinin mektup yazmak diye bir huyu pek yok. Daha çok telefonla konuşuyorlar. Sonunda benimkiler bu mektubu yazdılar da, ben de içine kendi mektubumu koyabildim. Bizimkiler, sahibini, bizim burada yapılacak bir toplantıya çağırıyorlar. Siyasi bir toplantıymış. Bunun ne demek olduğunu tam bilmiyorum, ama son zamanlarda hepsini kederlendiren, şaşırtan, garipleştiren, birbirlerine kızmalarına, hatta kavga etmelerine yol açan bir şey bu siyaset Aralarında konuşurken, senin sahibin için 'Geleceğini pek sanmam, bütün bu işlere o kadar öfkeli ki tümüyle dışandakalmayı yeğliyor,' dedi benim Bey. Hanım ise, daha umutluydu. Oralarda yapayalnız bunalmıştır, belki bizi görmek için gelir. Keşke gelse, kerataya kızıyorum, ama çok da özledim... Yirmi yıl var ar

dımızda; yirmi yılın anılan, ortak umutlarımız, ortak kaygılarımız, sevinçlerimiz var,* dedi. Sonra alabildiğine mahzun bir sesle ekledi: 'Ve ortak yıkıntılarımız, yenilgilerimiz.* Her neyse, ben yine de, belki sahibin çağnyı kabul eder, gelirken seni de birlikte getirir de görüşebiliriz diye umutlanıyorum. Ama böyle bir karşılaşmadan korkuyorum da...

"Son mektubuna ilişkin duygu ve düşüncelerimi nasıl dile, yani kokuya getirebileceğimi uzun uzun düşündüm. Seni kırmak, üzmek hiç istemiyorum. Ama aramızda çok derin, çok büyük bir dostluktan başka bir şey olamayacağını neden kabullenmek istemiyorsun? Sorun yalnızca uzaklık ve birlikte olamamak değil. Sorun, aramızdaki çok büyük yaş farkı hiç değil. Böyle şeyleri yalnızca insanlar dert ederler. Ama ikimizin de bildiği, ama dile getirmekten ikimizin de çekindiği bir gerçek var: İkimiz de ameliyatlıyız Artur. Çok gençken, hatta neredeyse yavruyken ameliyat edildiğin için senin belki de tam kavrayamadığın gerçeği, ben büyük acılar pahasına yaşayarak, etimde, kürkümde duyarak öğrendim. Aramızda cinsellik, yani bir canimin, bir kedinin yaşayabileceği en doğal, en güzel, en müthiş olay mümkün değil. İnan bana, mektuplarla süren güzel dostluğumuzun olağanüstü havası, heyecanı, mutluluğu, tatminsiz cinsel zorlamalara yenik düşmemeli. İşte bütün bunlardan korktuğum için, seni pek çok sevdiğim ve görmek istediğim halde, bir daha karşılaşmaktan, postlarımızın, bıyık uçlarımızın, burunlarımızın, patilerimizin birbirine değmesinden ürküyorum. Bu, aramızdaki çok önem verdiğim dostluğu zedeleyecek diye korkuyorum. 'Bir daha mektuplaşmayalım' ya da 'beni unut' falan demiyorum sana. Hayır, böyle bir şeyi hiç istemiyorum. Seni çok seviyorum. Mektupların, varlığın, kokun içimi sevinçle dolduruyor. Seni kaybetmek hiç mi hiç istemiyorum. Ama ne olur gerçeklerle yüz yüze gel artık. Gerçeği, insanların, hani o pek sevdiğimiz sahiplerimizin bize reva gördükleri ka-

derimizi kabullen. Evet, sana boyun eğiş öğütlüyorum. Bunun, senin yaşındaki, genç, sapasağlam, kabına sığmayan, güçlü, yakışıklı bir erkek kedi için ne kadar güç olduğunu biliyorum. Ama biraz düşünürsen ya da daha ileride, hayatı biraz daha tanıdıktan sonra, bana hak vereceksin. Ne olurkızma, üzülme, anlayışla karşıla dediklerimi...”

"Anlayış! Neyi anlamamı istiyor benden! Onu sevmemem gerektiğini mi? Bir buçuk yaşındayım ve Nina’dan başka kedi tanımadım bugüne kadar," diye düşündü Artur. “Onu da sevmeyecek olursam, büsbütün sevgisiz kalırım. Yalnızca insanlarla yetinemez kediler. Sokağa kaçsam, yeni kediler tamsam?.. Bu sokaklarda bu yörede kedi yok ki!..”

Nina’yla bir yıl önce nasıl tanıştıklarım hatırladı. O zamanlar küçücüktü. Sahibi onu küçük bir kedi sepetine koymuş, yüzlerce kilometre öteye, Nina’lara götürmüştü. Tren hoşuna gitmişti. Kompartımandakilerin ilgisi, sevgisi de cabası... MBu Avrupalılar kedilere, köpeklere insandan fazla ilgi gösteriyorlar nedense. Kompartımandaki bir kedi ya da köpek, bir çocuktan, hele de kara kafalı yabancı bir çocuktan çok daha ilgi ve sevgiye değer görünüyor onlara. Bu yüzden, dilenciler de buralarda çocuklarla değil kedi ve köpeklerle dileniyorlar.*[1]

Nina’lann evine girerken, sahibi, "Sizi Arturla tanıştırayım,M demişti. "Nina’nıngözü birbabakedi görsün. Birkaç ay sonra tamam! Hatırı sorulmadık tek dişi kedi bırakmayacak benim oğlum!"

Artur, hiç tanımadığı bunca koku arasından, bir kokunun bütün öbür kokulan aşarak beynine kadar yükseldiğini, başının döndüğünü, gözlerinin karardığım, bacaklan- mn bağının çözüldüğünü hissetmiş; heyecan ve şaşkınlıktan, hemen oracığa, sokak kapısının köşesine işemişti.

O günü hatırlayınca utandı. Nina’yla ilk karşılaşmala- n böyle olmuştu. Daha o gün, henüz bulûğa ermiş toy bir delikanlının açlığı ve tutkusuyla vurulmuştu Nina’ya. Sa-

hiplerinin alaycı ama sevecen bakışları altında, her biri odanın bir köşesine çekilmiş, saatler boyu birbirlerini gözlemişlerdi.

-"Sizin kart kızı beğenmedi benim oğlum," demişti sahibi.

-"Bizim kızımız sübyancı değil. Senin oğlan önce kıçını tutmayı öğrensin de sonra gelsin," diye yanıt vermişti Nina'nın beyi.

İki erkek, insanların, 'erkek erkeğe' dedikleri yakası açılmadık bir muhabbete başlamışlardı. Artur yine utanmıştı.

Artur'a kalsa, hele işemiş olmaktan duyduğu utançla, Nina'ya yaklaşmaya hiç cesaret edemezdi. Nina, olgunluğun ve görmüş geçirmişliğin rahatlığıyla yanma yaklaşmış, bir süre koklaşmışlardı. Birlikte Nina'lann evinde geçirdikleri o bir hafta, Artur'un bir buçuk yıllık hayatının en güzel anisiydi gerçekten. Sahipleri bitmez tükenmez konuşmalarına daldıkları zaman, Nina'yla birlikte bir köşeye çekiliyor, uzun uzun koklaşıyor, konuşuyor, birbirlerine alışıyor, bağlanıyorlardı. İçinde, o güne kadar hiç tanımadığı, ne olduğunu da henüz anlayamadığı duygular kıpırdanıyordu. Onları aynı kaptan yemek yerken gören sahipleri, çocuklar gibi seviniyor: MNe güzel anlaşıyorlar," diyorlardı. Uyurken de, koyun koyuna Nina'mn minderini paylaşıyorlar, Nina arada bir yavrusunu yalayan bir anne kedi gibi yalıyordu onu. Artur'un Nina'ya karşı duygulan ise, itiraf etmese bile, daha o zamandan, ana sevgisi değil, arzu ve tutkuydu. Ama bunu çok sonra, birkaç kedi yılı sonra bilince çıkartmış, Nina'ya âşık olduğunu çok daha sonra anlamıştı. Ne garip ve ne acı bir rastlantı: Ameliyat edilmeden hemen önce...

"Ameliyattan başka çare yok," demişti bir gün sahibi. "Bu hayvan artık gelişti. Baksana evin her köşesine siği- yor. Kedi sidiği kokuyor her yer!"

Onu sevip okşayarak kedi sepetine koymuş, bir arka-

daşma uğrayıp borç para almış, birlikte, burnuna hiç de hoş gelmeyen ilaç kokularıyla dolu bembeyaz bir eve girmişler, itici kokulu, sinir suratlı bir kadın, sahibiyle anlamadığı bir dille birşeyler konuşmuş, onu usta bir hareketle, kıpırdayamayacağı biçimde tutmuş ve bacağına bir iğne saptamıştı. Artur sonrasını hatırlamıyordu. Başı dönerek, midesi bulanarak uyandığında, evde, odanın en sevdiği köşesine özenle yerleştirilmiş minderinin üstündeydi. Ayağa kalkmak istemiş, ama bacakları tutmamış, oracığa çökmüştü. Sahibinin onu sevgiyle okşadığını, "Geçecek Artur- cuğum. Sonra sen de, ben de rahat edeceğiz. Yarma hiçbir şeyin kalmayacak," dediğini hatırlıyordu. Sonra yine uyumuş, uyanmış, sahibinin ıslak bir pamuktan ağzının içine damlattığı suyu yalamış, yine uyumuş ve kimbilir kaç kedi günü sonra gerçekten kendine gelip ayağa kalkabilmişti. Kasıklarında kötü bir acı, ama daha da önemlisi içinde çok kötü, çok huzursuz, çok soğuk bir boşluk, sanki midesine, yüreğine, beynine oturmuş kara, soğuk bir sıkıntı topu vardı. Nedenini anlamadan Nina'yı düşünmüş; Nina'nın, yanında olmasını istemiş, sonra dehşetle -sevinçle değil artık- ona çılgın gibi âşık olduğunu anlamıştı.

Aıtur içini çekti. Nina'mn mektubunun içinde bulunduğu zarfı açmaya çalışan sahibinin kucağına atladı. "Biz kedilerin, mektuptan okumak için zarflan açmaya ihtiyacımız yok. İşte insanlara üstün olduğumuz bir nokta," diye düşündü.

-"Nina'laryine bizi çağırıyorlar Arturcuğum," dedi sahibi. Ama oralara kadar gidecek ne paramız, ne de keyfîmiz var..."

"Niye benim adıma konuşuyor ki! Keyfim ve isteğim var benim. İnsanlar neden kedilerin hep sahiplen gibi düşünmek zorunda olduklanm sanıyorlar?" Sahibine iyice kızdı. "Senin keyif aldığın ne var ki bugünlerde zaten! Bütün gün suratından bok akıyor. Bu deyişi senden öğrendim. Kederliykenkaba ve küfürbaz olursun. Madem bu ka-

dar koyuyor sana, kederleneceğin işleri yapma. Önceden döşün. Madem buralardan memnun değilsin, kendini yalnız ve yabancı hissediyorsun, neden geldin buralara? Madem eski kannı, sevgilini özlüyorsun, neden bıraktın onları? Madem eskiden yaptığın işleri yanlış buluyorsun, neden artık o işleri yapamadığına üzülüyorsun. Madem bu kadar memnun değilsin dünyadan ve kendinden, neden yaşamayı sürdürüyorsun!.."

Birden düşüncelerinde çok ileri gittiğini hissedip korktu. "Ona haksızlık ediyorum. Hiçbiri kendi suçu değildi belki de. Onu ezen, onu ve arkadaşlannı aşan bir ağırlık var. Hepsi eziliyorlar, çöküyorlar altında. Biz kedilerin anlayamayacağı birşeyler."

Nina'nm mektubu, sanki düşüncelerine yanıt verircesine sürüyordu.

"Türkiye'den, Kirli'denyeni bir mektup aldım Mırtav sonlarında. Halinden çok memnun. Oraya alışmış. Hatta buralardan daha çok sevmiş. Hayatın orada belki daha zor, ama daha doğal ve zevkli olduğunu anlatıyor. Bu arada onun, sahiplerinin konuşmalarından anladığına göre, bizimkiler de dönmeye hazırlanıyorlarrmş. Bu konu beni düşündürmeye başladı. Giderlerse beni neyapacaklar? Onlarla gidip yepyeni bir çevreye alışmak kadar, burada kalmak da ürkütüyor beni. Biz kediler belirsizliği hiç sevmeyiz. Bizimkiler, senin sahibinin dönmeyeceğini söylüyorlar. En azından böyle bir güvencen var. Dediklerine göre, seninki bütün köprüleri atmış ya da bizimkilerin tabiriyle, 'gemileri yakmış.' Gemileri yaktığı için mi korkuyor acaba dönmekten. Memlekette, onu bu yüzden mi arıyorlar acaba? Peki benimkiler neden kaçmışlar ülkelerinden? Şu insanlarla, hele bu sahiplerimle yaşamaya başladığımdan beri, anlayamadığım konular ve yanıtsız kalan sorular büsbütün arttı. Biliyorsun, ben bunlardan önce iki eve daha kedilik ettim. Oralarda konuşulanlarla bu evde dinlediğim, duyduğum konular arasında çok fark var. Dertler, keder-

ler, sevinçler de farklı. Daha önceki hanımlarım televizyonda acıklı Brezilya dizileri oynarken ya da kocalan kendilerini genç ve güzel kadınlarla aldattıklannda ağlarlardı. Bu Hanımım da ağlıyor bazan. Son bir yıldır hele, daha da sık ağlıyor. En çok da televizyonda haberleri seyrederken ya da arkadaşlanyla yaptığı tartışmalardan sonra, odasına çekildiği zaman. 'Dayanamıyorum artık bütün bu yıkıntıya; bütün değerlerimizin, bütün hayatımızın, kimliklerimizin ayaklar altında çiğnenmesine ve asıl, tam bir yenilgi havası içinde bu boyun eğişimize, suskunluğumuza, kendi kendimizi, kendi inançlanmızı inkâr edişimize,' falan diyordu. Bey de üzgün. O ağlamıyor. Kansı ya da arkadaşlarıyla konuşurken, sık sık insan hayatının anlamının ne olduğunu soruyor. Ne garip bir soru! İster insan isterse kedi hayatı olsun, hayatın anlamı hayatın kendinden başka nerede aranabilir ki? Geçenlerde bir mektubunda sen de yazıyordun ya: Şu insanlar gerçekten de garip yaratıklar, hele de bizim sahiplerimiz gibi olanlar.

"Seninki hangi gemileri, ne zaman, neden yakmış bilmiyorum. Bizimkiler onu çok seviyorlar, ama kızıyorlar da son zamanlarda. Dediklerine göre, insan kırk beş yılını inkâr etmeye kalkışırsa, bunca yılda edindiği tüm kimliğinden soyunursa, çmlçıplak kalırmış. Gözümün önüne şeninkini çırılçıplak getirdim de çok güldüm. Tüyleri tıraş edilmiş cascavlak bir kedi gibi...

"Geçen gün, Gece'den bir mektup aldım. O da kendi hanımında ve onun arkadaşlannda son zamanlarda bir gariplik, bir huzursuzluk olduğunu fark etmiş. Bana evde duyduğu konuşmalar ve özellikle de konuşmalarda çok geçen kimi insan adlan konusunda birşeyler soruyor. Marx ve Lenin örneğin... Biraz araştırdım, eski bilgilerimi toparladım, birşeyler buldum. Elim deyince Gece'ye de yazacağım. Haa, aklıma gelmişken, sen Gece'yi tanımıyor musun? Hep aynı çevrenin kedileriyiz bizler. Görüşemesek bile en azından mektuplaşabiliriz. Bugüne kadar Gece'den

hiç söz etmedin. Oysa iyi arkadaş olabilirdiniz. Size çok yakın oturuyor. Yaşı da sana uygun; daha gencecik bir kız. Çok sevimli ve akıllı. Biraz uçan ve serüvene düşkün, ama bu onu daha da çekici kılıyor. Unutmadan, sana onun adresini de vereyim...H

Artur'un içi cız etti: "Nina'nın bir taktiği bu. Bana kendi eliyle genç bir sevgili bulup onu unutmamı istiyor." Adresi bir kez daha kokladı. Çok uzak değil. Mektuplaşabilirler belki. Bir kedinin ne kadar çok dostu olsa, o kadar iyi. "Ama Nina yanılıyor. Ona karşı olan tutkum öylesine derin ki, hiçbir Gece karartamaz." Yaptığı kelime oyununu beğendi. Keyifle miyavladı. Sahibinden yana baktı. Onun kendi fotoğraflarından birinin arkasına şu satırları yazdığını okudu: "Şimdilik şu fotoğraftaki yavruyla fazlaca meşgul olduğumdan, Kelaynaklar toplantınıza gelemeyeceğim. Sevgiler..."

"Demek ki Nina'yla görüşemeyeceğini. Belki bir daha hiç göremeyeceğim onu!"

Gece, Artur'u uyku tutmadı. Sahibi tabağına yemek doldurup gittiğine göre, demek erken dönmeyecekti. Onun adına sevindi. Bu saatlerde evde olmadı mı anla ki ya aşka ya da arkadaşlarıyla yiyip içmeye gitmiştir.

Eğlenmek için odanın orasını burasını karıştırmaya başladı. Kirli çoraplan yatağın altından çıkarıp ağzıyla çekiştirip dişledi. Eski bir kuştüyü yastığın küçük deliğine patisini sokup beyaz kuştüylerini çevreye dağıttı. Yemek kabında kalan ciğerlerle topla oynar gibi oynadı. Mutfak köşesindeki rafın üstünde duran zeytinyağı şişesini devirdi. Hayır! Canının sıkıntısı geçmek bilmiyor, bir türlü uyku tutmuyordu.

Odanın bir duvanna yaslanmış, eskiciden alınma kurt yenikli yazı masasının üstü, ekmek ve yerfıstığı kırın- tılan, mide ve başağnsı haplan, fotoğraflar, renk renk kalemler, kâğıt parçalan, mektuplar, karalanmış kâğıtlar.

ödenmemiş faturalarla doluydu, Artur masanın üstüne sıçradı ve kâğıtlara bir pati savurdu. Mektuplar, fotoğraflar her yana yayıldı. Bir fotoğraf ilişti Artur'un gözüne. Patisini üstüne koyup dikkatle baktı: Aydınlık yüzlü, genç bir kadın, kucağında tıpkı kendine benzeyen tekir bir kediyle Artur'a gülümsüyordu. Fotoğrafı incelemeye başladı Kedi alabildiğine iri, uzun tüylü, çok güzel ve sağlıklıydı. Birden, bütün kedi duyarlılığı ve yalnızca kedilere özgü olağanüstü sezgiyle, kedinin Teko olduğunu anladı: "Ona benzediğim için aldı beni demek!"

Bir pati daha atarak fotoğrafın arkasını çevirdi. Orada sahibinin elyazısıyla. "Teko ve annesinin son resmi" yazılıydı. Bir de tarih vardı: "17 Ağustos 1980."

"Bu fotoğraf, sahibim gemileri yakmadan önce olmalı. Gemiler yandığı için dönemiyor onlara belki de. Dünyada bu kadar az gemi var demek. Birkaçım yakınca, geriye dönülemiyor artık."

Masanın üzerindeki şimdi büsbütün dağılmış olan kâğıtları burnunun ucuyla iteledi. Bir fotoğraf daha: Yine Teko'nun annesi: Biraz daha zayıf, daha yaşlı, alabildiğine kederli. Yine gülümsüyor, ama fotoğraf çekildikten sonra yüzüne kalemle çizilmiş gibi duran iğreti bir gülümseme bu. Gözlerinin içi gülmüyor. Çok, çok mahzun. Teko yok yanında. Kucağında, kollarında, yüreğinde, yalnızca kedi gözlerinin görüp kedi bıyıklarının sezeceği büyük bir boşluk var." Şu insanlar fotoğrafların arkalarına birşeyler yazmaya meraklıdırlar." Artur bu fotoğrafın da arkasını okudu: "Kadınlar koğuşundan sevgiler, kavuşacağımızı umut ettiğim güzel yeni yıllar. 28 Aralık 1985... En altta bir küçük not: "Teko ben tutuklandıktan sonra bir daha eve dönmemiş. Geçende ziyarete gelen ev sahibinin kızı söyledi..."

Artur, beş duyusuna ek olarak altıncı duyusunu da sonuna kadar açıp, masamn üzerinde öylece hareketsiz bekledi: "Teko'nun annesini kötü insanlar bir yere kapamışlar demek. Bunun için gelemiyor. Sahibim de bu yüzden

gidemiyor onun yanına. Giderse onu da tutup kapayacaklar bir kafese."

Sokak kedilerini zaman zaman toplayıp kafeslere ka- pattıklarım, sonra da zehirleyip öldürdüklerini duymuştu bir yerlerden. Bir de televizyonda bu konuda kedilerden yana bir film seyretmişlerdi sahibiyle birlikte. "Sokaklarda gezersen, seni de böyle yakalar götürürler," demişti sahibi. Pek inanmamıştı, ama sokağa kaçma isteği de azalmıştı o günden sonra. "Demek ki Teko'yu kötü adamlar annesiyle birlikte yakalayamamışlar. Peki o zaman neden bir daha eve dönmemiş? Kederli yüzlü kadın öyle yazıyor resmin arkasında. Ben olsam ne yapardım? Sahibimi gö- türseler kalır mıydım bu evde, yoksa kaçar mıydım?" İçi korkuyla ürperdi. Koskoca bir dünyanın ortasında yapayalnız hissetti kendini. Teko'ya ilk olarak kızmadı. Hatta sevgiyle düşündü onu. "Şimdi nerededir? Ne yapıyordur? Ya annesi? O nerelerde acaba? Tutup kafeslere tıktıkları kedileri sonra gaz odalarında ya da zehirleyerek öldürüyor- larmış. Televizyondaki filmi seyrederken gördüm. Teko' nun annesini de acaba?.. Oh! Hayır. Olamaz. Kendi kendilerine yapamazlar bunu insanlar... Aslında gülmeyen, sadece dudaklarıyla gülümseme taklidi yapan kadm, -Te- ko'nun annesi- fotoğrafın arkasına o yazıları yazdığından bu yana çok çok yıllar geçmiş. Neredeyse ortalama bir kedi ömrü..."

Teko'nun da olduğu fotoğrafa bir kez daha baktı. "Evet, Teko çok benziyor bana. Ama annesi burada sahibime gelen kadına hiç benzemiyor. Buradaki kadının saçları upuzun, san; yüzü de çok güzel; ama gözlerinde, gülüşünde bu yumuşacık, bu ince hüzün yok. Buradaki nin yüzü, güzel bir maske gibi. Hem kedileri de sevmiyor."

"Teko'nun annesi keşke benim annem olsaydı," diye düşünürken yakaladı kendini. Sahibinin, Teko'nun annesinin, Nina'mn sahiplerinin, Beyinin eve gelip giden, ya da uzun uzun telefonlarla konuştuğu arkadaşlarının, bir-

birlerine çok benzeyen bu insanlann hayatlannda bir sır vardı. Artur bunu seziyor, meraktan tutuşuyor, ama ne olduğunu bir türlü çözemiyordu. Konunun üzerine daha ciddi eğilmeye, daha iyi araştırmaya ve sahibine benzeyen, aym sırn paylaşan bu insanlann kedileriyle, konuya ilişkin bir mektup ağı, hatta bir araştırma grubu kurmaya karar verdi. Belki Gece de yardımcı olabilirdi bu konuda.

Masadan aşağı, yere; oradan da sokak kapısının birkaç basamak merdivenine bakan pencerenin içine sıçradı. Karanlıkta iki fosfor damlası gibi parlayan gözleri ve uzun bıyıklanyla büyük kentin gece yollanm taradı. Karşıki evin kapısında, bacaklarını açıkta bırakan kısacık etekli, süslü püslü kadınlar müşteri bekliyorlardı. "Müşteri beklemek" sözünü sahibinden duymuştu. Sokaktan düşe kalka bir sarhoş geçti. Keyifli görünüyordu. Külüstür bir otomobil, karşıda bekleyen kadmlann önünde durdu. Birşeyler konuştular, bir kadın otomobile bindi. Artur, ev havalansın diye yukansı aralık bırakılmış pencerenin pervazına burnunu dayayıp geceyi kokladı. Sahibi oltalarda yoktu henüz. Birden, onu her zamankinden daha çok özlediğini, her zamankinden çok sevdiğini fark etti. "Ya hiç dönmezse, ya onu da Teko'nun annesi gibi sokakta yakalayıp götürürlerse! Yok canım, bu ülkede olmuyormuş böyle şeyler. Ama bilinir mi?"

İçi korkuyla ürperdi.

Adam, sabaha karşı eve döndüğünde, onu, hiç adeti olmadığı halde, sokak kapısının hemen yanında, paspasın üstünde uyurken buldu.

&

Uyuyor. Bütün gün uyuyor. Gündüzler geceye, geceler gündüze dönüşüyor.- O hep uyuyor ya da uyur gibi yapıyor. Yoldaş, yemek tabağının boş olmasından çok, yataktan kalkıp balkon kapısını açmadığı için öfkelenerek sahibinin üstüne sıçradı. "Mırrnavv! Yeter artık, yeter. Uyan. Kimbilir saat sizin saatinizle kaç oldu. Hava güzel, güneş var. Dışanda kediler, köpekler, insanlar koşturup duruyorlar. Kalk artık! Yeter!"

Sahibi yatağın içinde kıpırdandı. Kaba olmayan, ama bıkkın bir sesle, "Pissst" dedi. Yoldaş, üsteledi. Adamın üzerinde koşuşturmaya, yorgana pati atmaya, kakasım yapmak istermiş gibi iki ön patisiyle yatağı eşelemeye koyuldu. "Bu yöntem en etkilisidir. Hiç şaşmaz. Yatağa yapacağımdan korkup kalkar, beni dışan çıkanr.'[1]

Adam söylenerek ağır ağır kalktı. Bir tek beyaz don vardı ayağında. Bedeni yüzünden de yaşlıydı. "Hep böyle yatıp kalmaktan," diye düşündü Yoldaş. Biz kediler de severiz uykuyu. Ama bu kadar da değil!"

Adam balkon kapısını açta, havayı kokladı. "Neredeyse yaz havası, hayret." Ayağının ucuyla Yoldaş'm poposuna dokundu. "Hadi çık bakalım, azgın seni!"

Kediyi iki yıl önce alıp adını Yoldaş koyarken, ne dilini, ne düşüncesini anlayamadığı bu yabancı ülkede, sabahtan akşama yalnız yaşadığı bu evde, bir can yoldaşı olur diye düşünmüştü. "Ne mutlu günlerdi o günler. Kucağından, omzundan indirmezdi beni. Kendi elleriyle mamalar hazırlar, suyumu, sütümü hiç ihmal etmezdi. 'Öteki yoldaşlardan pek hayır görmedim, ama sen benim gerçek yoldaşım olacaksın/ derdi."

O zamanlar böyle bütün gün uyumazdı. Arkadaşlan

gelir giderdi eve. Birlikte sokağa bile çıkarlardı. Çevre açıklıktı. Çocuk bahçeleri, parklar vardı. "Bu ülkede tek büyük şansımız bu ev oldu Yoldaşcığım," derdi sahibi. Her şeyi onunla paylaşırdı. Yüksek sesle düşünür, gelen mektupları ona da okur, düşüncesini sorardı: MNe diyorsun Yoldaş? Şunlara uzun bir mektup yazıp her şeyi açık- lasam mı? Hiç güvenilmez. Adımı haine çıkarırlar sonra. Ama düşündüklerimi mutlaka açıklamalıyım. Artık mektupla mı olur, bir dergiye yazarak mı olur, bilmem! Yazılacak yer de kalmadı ya, neyse. Ne dersin? Düzelecek mi bu işler?" Yoldaş, sahibinin yüzüne bakar miyavlardı. Hiçbir özel anlamı olmayan sıradan bir kedi sesi... Adam onun kendisine yanıt verdiğini sanır, sesli düşünmeyi sürdürürdü: ”Bu işler artık bitiyor. Yalnızca bizim için değil, bütün dünya için. Kaleler yıkılıyor, görmüyor musunuz? Belki de haklıydık. Belki de ne demek! Sonuna kadar haklıydık. Haklıydık, ama yanlış yaptık ve yenildik. Yanlış yapmasak böyle olmazdı. Hayat, yanlışlan affetmiyor. Yenildiğimizi kabul etmeliyiz. Yeniden başlayabümek için gerekli bu..."

Sahibi böyle uzun konuşur, kendi kendine nutuklar atarken, Yoldaş’ın uykusu gelir, küçük, kısa bir ‘mırrr* sesi çıkararak adamın kucağına atlardı. Sahibi çok severdi bunu. "Sen beni anlıyorsun ama, değil mi küçük pisim," derdi. nBak sana söylüyorum; iyi dinle: Birkaç yıla kalmayacak, geride ne kalmışsa o da yıkılacak. İçi kofmuş meğer; içini dolduramamışız. Altından bir tek kâğıdı çekildi mi, hepsi dalga dalga çöken iskambilden bir şato gibiymiş. Yazsam, söylesem, ‘Senin kafan hep kanşıktı zaten. İnancın hep zayıftı,’ diyecekler. Bir püf noktası var bütün bun- lann. Seziyorum, ama tam yakalayamıyorum bir türlü. Bir dünya, kendine özgü her şeyle birlikte yıkılıyor. Görüyorum, ama nedenini bulamıyorum. Yerine ne konacak? Bunun yanıtım da bilmiyorum...”

O böyle konuşurken, Yoldaş pütürlü diliyle adamın in-

ce, zayıf ellerini yalardı. Üzülmesin, yüreği ve yüzü kararmasın isterdi. Hem onu sevdiğinden, hem de düşüncelerine gömüldüğü, üzgün olduğu zamanlar, kendisiyle çok ilgilenmediği için...

Balkon parmaklıklarından, bir kat aşağıdaki yeşilliklere doğru kayarken, "Ne güzel günlerdi," diye düşündü yemden. "Artık benimle hiç konuşmuyor, hiçbir şeyi paylaşmıyor. Belki artık konuşacak, paylaşacak bir şeyi de yok. Artık kimseyi sevmiyor, beni bile..."

Patileri taze çimenlere değince içindeki bütün kaygılar bir anda uçup gitti. "Ne hali varsa görsün," dedi. "Bir lokma yemek yiyecek bir kapı her zaman bulabilirim. Çevre cennet gibi. Böyle sabahtan akşama kadar yatıp kara kara düşünmeyi sürdürürse, alır başımı giderim."

Küçük çocukların, kimi zaman neşeli, kimi zaman kavgacı ve hırçın çığlıklarla oynadıkları çocuk bahçesine doğru seyirtti. "Çocuklardan nefret ederim. Bugüne kadar küçük çocuk seven hiçbir kediye rastlamadım. Çocuklu evlerdeki kediler, bazan sahiplerine yaltaklanmak için evin çocuğunu sever gibi görünürler, ama inanmayın. Küçük çocuklardan hoşlanmak çok köpekçe bir şey. Bana göre değil..." Yine de çocuk bahçesine bir uğramak gerek. Orada yerlerde mutlaka yenecek birşeyler bulunur. Yan ısınl- mış bir sosis, bol yağlı patates tavası artıklan, küçük ekmek parçalan falan... Ekmeği düşününce midesi bulandı. "Bir kedinin, küçük çocuk kadar nefret ettiği başka bir şey varsa, o da kuru ekmektir. Ama çok açsan ne yapacaksın? Yiyeceksin tabii,"

Çocuk bahçesine gitmek istemesinin nedeni yalnızca yiyecek bulma umudu değildi. Çevrenin bütün kedileri orada buluşurlardı. "Biz de tuhaf yaratıklara hani. Çocuk- lan sevmez, onlardan korkanz, ama yine de kıçlanndan aynlmayız."

Kaldınm taşlannın arasından yemyeşil çimenlerin fışkırdığı, temiz, bakımlı yaya yolunun ortasına oturup çev-

reyi kokladı. Bıyıklarının uçlarında, tanımadığı, o güne kadar hiç rastlamadığı bir dişi kedi kokusu duydu. Kulaklarını dikti, bir kez daha kulak tüyleriyle kontrol etti. "Fena bir koku değil! Biraz ağır bir kadın parfümüyle karışmış da olsa, fena sayılmaz, seksi ve çekici..."

Bütün bedeni gerildi. Havaya dikilmiş kuyruğu, içinden boylu boyunca bir elektrik akımı geçmişçesine ürper- di. Bahar: Yeni kokular, yeni dişiler, yeni hazlar.. Ok gibi, kokunun geldiği yana, çocuk bahçesine doğru fırladı.

Birkaç gün sonra, sabaha karşı, açık balkon kapısından süzülüp eve döndüğünde, sahibi yine yataktaydı. Onun düzenli nefes alışlarını dinledi. Her şey olabildiğince yolundaydı. "Beni aradı, yokluğumu fark etti mi acaba?" diye düşündü. "Belki uyanmamış, yataktan kalkmamıştır bile! Eskiden böyle değildi. Yoksa daha ilk günden bırakır giderdim onu. "Yoldaş" derken sesi sevgiyle titreşirdi. Bu kadar miskin, bu kadar yaşlı görünmezdi. Başka şeyler düşünür, örneğin hayal kurardı."

Yoldaş, insanlar hayal kurabildikçe korkulacak bir şey olmadığını; hayat, umut ve hayalin iç içe olduğunu biliyordu.

"Oraya döndüğümüzde," derdi eskiden, "kaleye tırmanan bayırda küçük bir evimiz olacak. Kısa pantolonlu bıraktığım oğlanlar büyüdüler artık. Seninle eskisi gibi oynamazlar. Ama çocukları olur. Sen de kocarsm o zamana kadar. Çocuklar senin patilerine ceviz kabuğu takıp kuyruğuna teneke bağlarlar. Korkma sakın, hepsi şaka... Ben onlara iki şaplak indirir, seni kurtarırım. Havalar soğudu mu, sobanın yanına bir minder koyanz sana. Orada miskinlenir durursun.”

Sahibinin hayalleriyle kendi hayallerinin ne kadar çatıştığım düşünür, şaşardı. Ev ve yer değiştirme düşüncesi kadar tatsız, hatta korkunç bir şeyin, nasıl olup da sahibinin tüm hayali, tüm umudu olabildiğim anlayamazdı bir

türlü. Ama, ne kadar anlamasa da, o hayallerde kendine de bir yer olduğunu bilmek, Yoldaş'ı mutlu ederdi.

"Oğlunun vurulduğunu öğrendiği günden beri artık hiç hayal kurmuyor. Kaleye tırmanan bayırdaki küçük evden hiç söz etmiyor. Uyuyor, hep uyuyor, geceyi gündüze, gündüzü geceye katarak uyuyor."

Yoldaş yataktan yana baktı. Yine uyuyordu adam. Sakalı uzamış, saçları dağılmıştı. Ucuz şarap, ter, insan eti kokusu karışımı kötü bir koku yayılıyordu yataktan. "Kim- bilir kaç oğlum, kaç kızım var, diye düşündü Yoldaş. Hiçbirinin yüzünü bile görmedim. Hangisi öldü, hangisi kaldı bilmiyorum. Yine de böyle tiyatro yapmadım hiçbir zaman."

İnsanların, hayatta olabilecek en doğal, en sıradan şeyleri bile nasıl büyütüp trajikleştirdiklerine bir kez daha şaştı. "Kedilerle insanlar arasındaki en büyük fark bu işte: Biz yaşıyoruz, onlar hayatlarıyla dövüşüyor."

Adamın, oğlunun vurulduğunu öğrendiği geceyi hatırladı. Ne korkunç bir geceydi. Tanrım! İşten eve döndüğünde neşeliydi. Elindeki taze et ve ciğer paketini sallayarak, "Artık bütün bu işlerin sonu geliyor," demişti Yoldaş'a. "Dünyadaki durum pek iç açıcı değil. Ama biz, görünüşe göre, bir dahaki bahara varmaz, yurdumuzda oluruz. Bir gevşeme var. Seçimler de besbelli erkene alınacak. Af çıkaracak bu hergeleler. 'Af değil, özür dilemenizi istiyoruz,' diye horozlansak da, koşa koşa döneceğiz. Kasaptan alınmış en güzel, en taze ciğerleri yiyeceksin o zaman. Benim kan da, insafa gelip affeder buralarda yediğim bokları. Sen bilmezsin Yoldaş! Kadınlar hep affederler. Elleri öpülecek yaratıklardır; bakma sen arasıra hot zot ettiğimize."

O akşam, iş dönüşü, gerçekten de mutluydu. Taa ki birikmiş gazeteleri okuyana kadar... Yoldaş hiç unutmuyor, unutmaya ne kadar çalışırsa çalışsın, kedi beyninin bir yerlerinde pml pırıl hatırlıyordu o korkunç geceyi.

Memleket gazetelerini, her zamanki gibi yüksek sesli

yorumlar ve küfürler savurarak okurken, birden susmuştu. Uyukladığı köşeden, sahibinin daha önceki bitmez tükenmez gevezeliklerini değil de, bu sessizliği duydu. Bütün tüyleri, bıyık uçlan, burun delikleri, tüm varlığıyla kulak verdi sessizliğe. Ancak kedilerin sezebileceği müthiş bir çığlık vardı sahibinin susuşunda... Yoldaş bütün bedeni ve duyularıyla dikkat kesildi. Derinlerden gelen silâh sesleri, geceleri yırtan çığlıklar, iniltiler duydu. Bir kan kokusu titreşti havada. Dayandmaz bir acı dalgası, binlerce kilometre öteden kopup Yoldaş'm göğsüne kadar ulaştı. Adam, önce sessiz, sonra evin bütün duvarlannda yankılanan, dışanlara taşıp yabancı gecenin içine yayılan bir çığlık attı. Yoldaş, yattığı yerde ayağa dikildi. Kaçıp kaybolmaya hazır, öylece bekledi.

"Onu vurmuşlar," diye fısıldadı adam. Kedi gözleri, sahibinin gözlerini buldu. Havayı koklayarak duyduğu bütün sesler, bütün çığlıklar, o kötü kan ve acı kokusu, adamın gözlerine oturmuştu. Dudaklan kıpırdıyor, ama artık hiçbir şey söylemiyordu. "Onu vurmuşlar" derken, son sözünü söylemiş gibiydi... O gözlerdeki çılgınlık, humma, umutsuzluk, Yoldaş'm kedi duyulannı ateşten bir dil gibi yalayıp geçti. Bir uyurgezer gibi, cezbeye kapılmış yan meczup bir yaratık gibi adama koştu. Onun göğsüne attı kendini. Dört patisinin sivri tımaklanyla sahibinin göğsüne asılırken ikisinin tek bir umutsuzluk ve acı topu olduk- lannı hissetti.

Eve insanlar doldular. Yoldaş, itilip kakıldığı, rahatının kaçtığı, yemeğinin, suyunun unutulduğu bu kalabalığı hiç sevmedi. Soğuk kış günleriydi. Canı dışan çıkmak istemiyordu. Karyola, minder altlanna sığınıp, hep aynı şeyleri aynı öfkeli ve umutsuz sesle tekrarlayan bu insanlardan korunmaya çalışıyordu. Saklandığı yerden gözleyebil- diğinde, sahibinin hep aym köşede, aynı eski koltukta hareketsiz oturduğunu ve sustuğunu görüyordu. Sanki, o gazete haberini okuduğu gece attığı anlatılmaz çığlıkla birlik-

te, bütün sesi, bütün gücü ve nefesi onu terk etmiş gibiydi.

Sonra kimseler gelip gitmemeye başladı. Evde yapayalnız, artık bir daha tekrarlanmayan acı bir çığlığın yankısı ve kısa pantolonla bırakılıp da bir gazete köşesinde göğsünde bir kurşunla bulunan delikanlı bir oğulun hayaliyle baş başa kaldılar. Sahibi, birbirine eklenen, bitmeyen derin uykulara yatta. Kaç kedi ayı, belki de yılı geçti aradan... Bir daha kaleye çıkan merdivenli sokaklardan; denizden esen imbatın, insanları ve kedileri nasıl yumuşacık okşadığından; kedilerin patilerine,ceviz kabuğu takan kısa pantoîonlu, saçları dağınık, haşan bir oğlandan; hayalden, umuttan, sevinçten hiç söz etmedi. Ölümün, suçluluğun, çaresizliğin kederi doldurdu küçük sürgün evini. Ba- zan uzun uykulanndan uyanıp onunla eskiden yaptığı gibi konuşup dertleşmeye çalışsa da, bir daha hiçbir şey, hiçbir zaman eskiden olduğu gibi olmadı.

"Bu adamı uyandırmalıyım. Hayır, yemek falan istediğimden değil. Karşı evdeki süslü püslü yalnız ihtiyar, en lüks kedi mamalarıyla doyurdu beni. Bana acıyor. Sahibimi hiç sevmiyor. 'O pis sarhoş yabana seni aç bırakıyordu!',' diyor. 'Buralara gelip bizim ödediğimiz vergilerle içki alıyorlar. Hitler yaşasaydı görürlerdi günlerini,' diyor. Çok güzel mamalar yedirip kendi kedisi olmamı öneriyor bana. Yemekleri kınntı bırakmadan yiyorum, ama onun kedisi olmayacağım. Hiç kimsenin kedisi olmak istemiyorum artık... Sahibimi uyandırmalıyım. Uykusu korkutuyor beni. Uykusu ölüm, acı, umutsuzluk, ter ve kir kokuyor."

Uyuyan adamın üstündeki battaniyeyi bütün gücüyle çekiştirmeye başladı. "Ev değil cehennem burası. Dışarıda güneş, çiçek kokuları, çimenler, bahar... Dışanda temiz hava, bulutlar, çiçek açmış vişne fidanlan, çocuk çığlıkları, dişi kedilerin çağn dolu kokulan... Burada, bu adam mezarda gibi uyuyor."

Üstü açılıp gövdesi ürperen adam büzüldü. Yoldaş, yatağa, adamın boynunun hizasına sıçradı. Her zaman yaptığı gibi buraya kıvrılıp uyumak yerine, adamın sakalı uzamış boynuna, yüzüne, yanaklarına tırmıklar indirmeye başladı...

Sunturlu bir küfür ve küçük bir tekme... Yoldaş, düştüğü yerden keyifle doğruldu. Onu uyandırmayı başarmıştı sonunda.

Adam, işemek ve yüzünü yıkamak için banyoya doğru yürürken: "İyi ki şu kedi var, yoksa hiç uyanamayaca- ğım," diye söylendi.

"Bana belki de asıl şimdi ihtiyacı var," diye düşündü Yoldaş. İçinde bir sıkıntı duydu* "Bana ihtiyacı var. Onu bırakıp gidemem."

Her türlü bağımlılıktan nefret ederdi: "Bu da biz kedilerin çelişkisi işte. Hem bağımlılıktan nefret ederiz, hem de bağlanırız evlere, insanlara.”

Sahibinin, bir köşeye atılmış eski bir pantolonu bacaklarına geçirdiğini görünce sevindi. Ne zamandır çıkarmadığı sevecen, ince bir sesle miyavlayıp paçalarına süründü. "Sokağa çıkacak! îyiye alamet bu." Adamın peşi sıra merdivenlere seyirtti. Birlikte posta kutusunu açıp gazeteleri, mektupları topladılar. Adamın, o korkunç acı çığlığı attığı ve sonra her şeyin değiştiği günden beri, Yoldaş gazete denilen bu küçük kara yazılı kâğıt tomarlarından korkar olmuştu. İçlerinden ne çıkacağım kimse bilemez. Umut, keder, ölüm, doğum, acı, sevinç, her şey çıkabilir bu Pandora kutularından. Kimse bilemez önceden; kimse engelleyemez...

İçlerinde neler olduğunu sezmeye çalışarak gazeteleri koklarken, birden burnuna hiç ummadığı bir koku geldi: "Mektuplardan birinin içinde, bana da bir mektup var. Akıl almaz bir şey! Kim yazmış olabilir ki!"

Kendisine mektup yazabilecek hiçbir kedi tanıdığı yoktu. Kucağında gazete ve mektuplarla merdivenleri çık-

makta olan sahibinin peşinden havayı koklaya koklaya se- yirtti. "Doğrudan tanıdığım bir koku değil. Dolaylı bir tamdık olmalı." Sabrı gitgide taşıyordu. "Biz kediler, merakımızla ünlüyüzdür. Şu mektubun kimden geldiğini hemen öğrenemezsem meraktan çatlayacağım."

Neyse ki adam kedi mektubu kokan zarfı öncelikle açıp okumuş, yere, ayaklarının dibine atmıştı. Yoldaş, pembe ıslak burnunu kâğıdın arasına gömdü.

"Sevgili Yoldaş,

"Bugüne kadar hiç görüşemedik, ama birbirimizi çok iyi tanıdığımızı sanıyorum. Benim adım Artur. Sahibinden ve evinize gelip gidenlerden duymuş olmalısın. Biliyorsun, insanlar kedilerden konuşmaya, başka işleri güçleri yokmuş gibi kedi dedikodusu yapmaya bayılırlar. Benim sahibim ve onun arkadaşlarından, hem seni hem de sahibini çok dinledim. Duyduğum ve anladığım kadarıyla senin ve benim sahiplerimiz eskiden çok iyi dostlarmış. Birlikte, uzun yıllar, birşeyler yapmışlar. Şimdi kendi ülkelerinden uzak, buralarda yaşamalarının nedeni, o birlikte yaptıkları işlermiş. Ne olduğunu bilmiyorum. Doğrusunu istersen çok da ilgilenmiyorum; daha doğrusu yakın zamana kadar ilgilenmiyordum. İnsanca birşeyler olmalı... Yine anladığım kadarıyla, son zamanlarda benimkiyle se- ninkinin aralarında tatsızlıklar var. Örneğin, ben bir buçuk yıldır sahibimin kedisiyim, bugüne kadar seninki bize hiç gelmedi. Gelseydi, en azından seni kokundan tanırdım. Konuşmalardan çıkardığım kadarıyla, 'Son yıllarda dünyada yaşanmakta olanlar karşısında farklı düşünüyoı - larmış!' İşte yine çok insanca bir saçmalık. Kokular, titreşimler, pati yumuşaklığı, bıyık dalgalan birbirini tutup da dost olduktan sonra 'farklı düşünüldüğü' için nasıl uzaklaşılır ve düşmanlaşılır hiç anlamıyorum. Ama geçelim bu konuyu. Amacım kendilerini bütün yaratıkların üstünde ve çok akıllı sayan insancıklann saçmalıklanndan söz et-

mek değil. Bunlan sen de benim kadar bilirsin. Bu mektubu sana bambaşka bir nedenle yazıyorum. Sahibimin konuşmalarından, seninkinin çok üzgün, çok yıkılmış olduğunu sezdim. Bizimkilerin 'memleket' dedikleri uzak bir yerlerde, oğlunu vurup öldürmüşler. Kimin öldürdüğü bilinmiyormuş. 'Gizli servisler ya da polis yapmıştır,' diye konuşuyor bizimkiler. Şu insanlann, birbirlerinden haber alma yetenekleri, bizim övüne övüne bitiremediğimiz duyarlılıklanmıza bazan taş çıkartıyor. Her neyse... Birincisi: sahipleri bu kadar mutsuz olan kediler için hayat zordur, biliyorum. Benimkini de bazan hüzün basar. O zaman kaçacak delik aranm. Ya çok aksi ya da çok çenesi düşük olur. Üstelik de sen haline şükret. Hiç olmazsa senin sahibinin, gitar ya da benzeri bir müzik aleti çaldığı iddiası yok. Yoksa, cam sıkıldığı zaman, bir de sabahtan akşama, gıy gıy, tıngır tıngır, dayanılmaz sesler dinlemek zorunda kalırdın. Evet, ne diyordum? Birincisi: canının sıkkın olabüeceğini düşünüp sana istersen yazabileceğin, dertlerini paylaşabileceğin bir dostun olduğunu hatırlatmak istedim. İkincisi ise, yapmaya karar verdiğim bir araştırmayla ilgili. Sahiplerimizin arkadaş çevresinin, yaşadığımız ülkelere göre, oldukça özel bir çevre olduğunun sen de farkındasın herhalde. Bunların çoğu, 'memleket' dedikleri bir yerden kaçıp çok uzaklara, buralara gelmişler. Memleketin kaç kedi mili uzakta olduğunu hesaplayamı- yorum. Ama en azından aydede kadar uzakta olduğunu biliyorum. Memleket dedikleri ülkede kalan arkadaşlanyla özel bir bağlan, belki de birbirlerini tammalanna yarayan çok özel bir kokulan var. Memlekette kalan arkadaşlan- mn da, bulunduklan yerde biraz yabancı sayüdıklannı, onlann da orada bizimkilerinkine benzer dertleri olduğunu kokluyorum. Anlayacağın, ortada büyük bir sır var. Bu sırn çözmek istiyorum. Geçenlerde masanın üzerindeki kâğıttan, fotoğraflan kanştınrken çok heyecan verici ipuçla- n buldum! Sahibimin hiç unutamadığı benden önceki ke-

dişi Teko'nun ve Teko'nun annesinin fotoğraflarım... Teko'nun annesini kötü adamlar yakalayıp kafese kapatmışlar. Sonra, senin de gördüğünü tahmin ettiğim o kedi filmindeki gibi gaz odasında öldürmüşler mi, hâlâ yaşıyor mu, henüz bilmiyorum, ama öğreneceğim. Bizim evde yapılan konuşmalardan, senin, bu konuda kendi sahibinden çok şeyler öğrenebileceğini, kafamı kurcalayan sırnn önemli bir anahtarının senin sahibinde olduğunu anladım. Kısaca sana, araştırmalarımızı birlikte yürütmemizi ve araştırma çevremize ya da insanların deyişiyle: grubumuza, Nina'yı, Gece'yi, memleket ayağı olarak da Nina' mn geçen yıl oraya dönen kızı Kirli (ya da Benli)'yi almayı öneriyorum.

"Fareler kebap, acele cevap...

Artur Yuvarlakmasa"

Yoldaş, Artur'un beklenmedik mektubunu önce burnu, sonra beş duyusu, sonra da altıncı duyusuyla birkaç kez okudu. Kendini biraz cahil, dünyada olup bitenlere karşı ilgisiz buldu ve sahibine öfkelendi. Herkesin sahibinin, sözü sohbeti yerinde, bilgili, görgülü, önemli konular konuşan bir çevresi var. Bir kedi, ne kadar akıllı ve yetenekli olursa olsun, bütün gün evde kukumav gibi oturan -hayır uyuyan- bir adamın yanında kendini nasıl geliştirir, nasıl bilinçlenir?

Utandığı bilgisizliğini ve ciddi konulara uzaklığını, Artur'a belli etmemeye, insanların büyük sırrım araştırma çevresine sevinçle katılacağını bildirmeye karar verdi. Bugüne kadar çevredeki dişi kedilerden başkası pek ilgisini çekmemiş, başka kedi ilişkileri kurma ihtiyacı duymamıştı. Birlikte hoş dakikalar yaşadıkları, miyavlaşıp mırnav- laştıklanbu süslü püslü, pire tasmalı, bakımlı/çoğu ameliyatlı dişi kedilerinse, televizyonda reklamı yapılan yeni bir kedi mamasından, kedi bisküvisi markasından, kedi tuvaletlerine konulan bir kedi kumu türünün kedilerde kan-

ser yaptığının ortaya çıktığından ve mahalledeki erkek kedilerin erkeklik güçlerinin karşılaştırılmasından başka konulan yoktu. “Bu mektuplaşma ve araştırma kendimi geliştirmeme de yardımcı olabilir," diye düşündü Yoldaş. Hayatına yeni bir koku, yeni renkler, yeni bir heyecan geleceği* umuduyla sevindi. "Mektup beklemek, sonra birgün, beklenen mektubu koklayabilmek hoş bir şey olsa gerek!.."

Artur’un mektubunu patisiyle havaya fırlattı. Sahibi kaba bir küfür savurdu: "Sakın yırtayım deme o mektubu şeyini bilmem ne yaptığım muzır yaratık!” Artur’un yüreği, aylardır duymadığı bir hafiflik ve neşeyle doldu. "Keyifli olduğu zamanlar bu sesle küfür eder. Aylardır, böyle küfür ettiği yoktu..." Sahibinin dizleri üstündeki gazeteleri iteleyip adamın kucağında kendine bir yer açtı. "Tıpkı eski günlerdeki gibi, ne güzel!¹' Başını adamın apış aralan- na sokup usul usul ronronlamrken, onun çok hafif, çok hüzünlü, çok uzaklardan gelen bir sesle kendi kendine mınldandığını duydu: "O mektubu sakın yırtma Yoldaş! Onda bütün gençliğimiz, bütün umutlanınız, dostluklan- mız, düşmanlıklanmız ve şu taşıyamadığımız yenilgimiz var. Kendimi biraz toparlayabilirsem, Artur’lara gideriz seninle..."

HBen hiçbir yere kıpırdamam," diye düşündü Yoldaş. "Şu insanlar yer değiştirmenin, ev değiştirmenin biz kediler için ne kadar dayanılmaz olduğunu anlamıyorlar. Gidersen, sen kendin gidersin. Bana bakma hiç. Karşıki ko- cakan, senin gibi pis yabancılara söve saya besler beni nasıl olsa!"

Sahibi günlerdir birikmiş gazeteleri okurken, Yoldaş onun kucağında uyuyakaldı. Düşünde sonsuza uzanan bir yolda yürüyen birçok kedi gördü. Kendisi en arkada, koşarak onlara yetişmeye çalışıyor, ama patileri hep gazetelere takıldığından bir türlü hızlı koşamıyordu. Uykusunun arasında inledi, kısa tüylü gri kulacıklan titreşti. "Sen de mi

kötü düşler görüyorsun," dedi sahibi. Başım, gıgısını onu yatıştırmak istercesine sevgiyle okşadı.

Havaların gitgide ısındığı, çocuk bahçesinin ve küçük parkların renk renk çiçekler ve türlü çeşit güllerle süslendiği daha sonraki günlerde, Yoldaş, pek de neşeli ve hareketli olmayan kedi hayatına yeni keyifler, yeni oyunlar, yepyeni koku ve duygular katıldığını sevinçle fark etti. Bu yalnızca sahibinin o uzun kış uykusundan uyanıp yavaş yavaş Yoldaş'ın onu ilk tanıdığı günlerdeki sevecenliğine, hareketliliğine kavuşmasından değildi. Hayır, bu çok daha derin bir şey, Yoldaş'ın kendisinde olan bir değişimdi. Şimdi, her şeye farklı gözlerle bakıyor; dışarıda rastlaştığı kedilerin, insanların, sahibinin konuşmalarını başka bir kulakla dinliyor; hatta o en sevdiği iki işi yaparken, yani yemek yerken ve dişi kedilerle mırnavlaşırken bile kedi beyninin bir yanının bambaşka düşüncelerle meşgul olduğunu hissediyordu. Posta kutusundan çıkan mektupların, gazetelerin, dergilerin üstüne sahibinden önce atlıyor; burnunu kâğıtların arasına sokuyor, patileriyle eşeliyor, bazan kendine yazılmış bir not ya da mektup kokusu aldığında zarft sahibinden önce sivri tırnaklarıyla yırtıyor, bu yüzden küçük şaplaklar ve tekmecikler yiyordu.

"Son zamanlarda entel takılıyorsun. Ne bu gazete mektup merakı!" diye dalga geçiyordu sahibi. "Tırnaklan- nı sivriltmek istiyorsan, dışarısı ağaç dolu. Git kütükleri tırmala..."

Artur'un mektubunu gecikmeden yanıtladı. Sahibinin, onlara mektup yazdığını, son anda, mektup tam da zarfa konulurken fark ettiği için, ilk mektubu çok kısa oldu. Sadece birkaç satır: "Sevgili Artur, zarf kapatılmak üzere olduğu için çok kısa yazacağım. Mektubuna teşekkür ederim. Önerilerini kabul ediyorum. Araştırmalara hemen başlıyorum. Araştırma grubunun geliştirilmesi iyi olur. Sahibimin kendi kendine konuşmalarından çıkardığı -

ma göre, yakında yüz yüze görüşme, en azından uzun mektuplaşma umudumuz var. Selâm ve sevgiler.

Yoldaş*

Ama umduğu gibi yüz yüze görüşemediler. Sahibi, uzun uzun düşündükten, yol parası bulabilmek için insanlann ‘ay başı’ dedikleri günü bekledikten sonra, bir gece: "Yarın sabah erkenden Artur’lara gidiyorum," dedi. Yoldaş, onun havaya takılıp kalan sözlerini uzun uzun kokladı, bıyıklarıyla gözden geçirdi. "Ne yazık ki seni götüreme- yeceğim. Oralara gidecek arabalı birini bulamadım. Trende çok zor olur seninle. Yol uzun."

Yoldaş, içinde karmakarışık ve çelişik duyguların kıpırdandığım hissetti. Yolculuk yapmayacağına sevinmişti. Ama Artur’u görmek, onunla yiiz yüze koklaşmak, araştırma projelerini birlikte tartışmak, grubun öteki üyeleri hakkında bilgilenmek isteği o kadar güçlüydü ki, ne zamandır tüm kedi kaygılarını, tüm yolculuk ürküntüsünü, yeni ev korkusunu yenmeye çalışmış, başarmıştı da. Demek götürülmüyordu! Sinirli, gergin bir sıçrayışla sahibinin paçalarına asılıp tırnaklarını adamın derisine, etine batıra batara diz hizasından aşağı kadar kaydı. "Heeeeyyy! Ne yapıyorsun muzır hayvan! Canımı acıttın. Pantolonu yırtarsan kıçıma takacak başka şeyim yok!.."

Yoldaş, adamın ayaklarının dibinden çoktan uzaklaşmış, şimdi de pencerenin eski kirli perdelerine tırmanıyordu.

"Çıldırdı bu hayvan. Kudurdun mu lan? Bir de kudurup başımı belâya sokma. Aşı maşı yaptırdığımız da yok sana. İt gibi sürtüyorsun sokaklarda. Kedilerin hepsi aşılıdır, ama tilkilerde, sincaplarda kuduz salgım varmış bu yıl yine!"

Sonra sesi yumuşaklaştı, sevecenleşti: "Gidiyorum diye mi kızıyorsun yoksa? Merak etme banyonun küçük penceresini açık bırakacağım. Bol yemek ve su koyacağım ta-

bağına. Zaten hepsi topu topu bir hafta. Dönüşte sana Artur'dan mektup getiririm."

"Hey Allah! Yoksa biliyor mu mektuplaştığımızı? Nereden bilecek, nereden gelecek akima? Öyle, lafın gelişi, söylüyor işte. Yine de daha dikkatli olmalı bundan böyle." Tırmandığı perdelerden aşağı bıraktı kendini. Eski perdenin bir kanadı da arkasından düştü.

-"Beğendin mi yaptığım koca domuz! Siz kediler ne işe yararsınız, muzırlıktan başka! Sizde değil, bir matahmışsınız gibi sizleri alıp besleyende kabahat!"

"İşte yine bir aile kavgası," diye düşündü Yoldaş. "Birazdan öfkesi geçer. Besleme işine gelince, ne de besliyorsun ya! Karşıdaki kızdığın kocakarı olmasa acımdan öleceğim..."

O gece, dışarısı fiştik gibi dişi kedilerle dolu olduğu halde evde kaldı. Yeni tanıştığı parfüm kokulu, nazlı kü- çükhanımla randevusuna bile gitmedi. Artur'a yazması gerekiyordu.

"Değerli Artur.

"Bütün kedi korkumu yenerek sana gelmeye karar vermiştim ki, sahibim, biraz önce beni götüremeyeceğini habef verdi. 'Haber verdi' demekten çok 'tebliğ etti' demek daha doğru. Protesto olarak bacaklarını tırmalayıp eski perdelerden birini yere indirdim, ama anlamadı; gittiğine kızdığımı sandı. Şu insanların sezgi yeteneklerinin ne kadar az olduğunu görmek üzüyor beni. Yine de, hiç değilse sana uzunca bir mektup gönderebilme fırsatının elime geçmesine seviniyorum. Bu mektubu, ilk aklına gelecek ve ilk koklayacağın yere, sahibimin ayakkabılarının içine yazıyorum. Korkma. Yalnızca bir çift ayakkabısı olduğu için, mektubun kaybolma tehlikesi yok.

"Senden ilk mektubu alır almaz araştırmalara başladım. Vardığım ilk sonuçlan kısaca aktaracağım. Daha önce biraz kendimi tanıtmak istiyorum sana. Bu kadar uzun

yollardan haberleşip koklaşmanın önemli bir eksiği oluyor. Birbirimizin duygularını, titreşimlerini, kokularını tamsak da, görünüşlerimizi, yani postumuzun rengini, bedenimizin biçimini, yüzümüzün anlamını, v.b. bilemiyoruz. Kedilerin, insanların fotoğraf dedikleri bir şeyden yararlanarak, birbirlerini sanki karşı karşıyaymışlarcasına tanıyabildiklerini duydum. Ama bugüne kadar, takvimlerdeki artist kedi resimleri dışında hiçbir kedi arkadaşımın fotoğrafını görmedim. Eğer becerebilirsen, sahibini, bize senin bir resmini göndermesi için zorla. Resmi, şöyle patinle mektup zarfına doğru itersen, dayanamaz, zarfin içine koyup gönderir.

"Ben, insanların pek güzel saymadıkları, kısa tüylü, gri, siyah, beyaz karışımı, yaşıma göre iri, tüysüfc, ince, ama biçimli kuyruklu, hani bizim dişilerin yakışıldı saydıkları cinsten bir kediyim. Semtimizin kibar küçükhanımla- n da içinde, bugüne kadar kaçırdığım dişi olmadı. Kedilerin beğenüeriyle insanların beğenileri arasında çok fark var. Çok az insan -kediden gerçekten anlayıp kendileri de biraz kedi gibi olanlar- biz kedilerin güzel buldukları tür- daşlanmızı beğeniyor. Buna karşılık, bizim, aşın süslü, sonradan görme, hantal, özenti saydığımız bol tüylü, top gibi kediler insanlar arasında revaçta. Hele o gözleri, ku- laklan, bıyıklan duyumsayamayan, bizim pek acıdığımız, hastalıklı saydığımız bembeyaz tüy yumağı kediler, bulunmaz yaratıklar sayılıp dünyanın patasına satılıyor. Bir de gözlerinin biri mavi biri yeşil oldu mu -Kedi Allahım korusun, evlerden ırak olsun- değerine paha biçilmiyor. Dedim ya, şu insanlann beğenileri garip, yer yer de kaba. Doğaya yakın olamn güzelliğini fark etmeyip doğal olmayanı beğeniyorlar.

"Bir kedinin kimliğinin yansı da ister istemez sahibinden geldiğinden, sana biraz daha sahibimden söz etmeliyim. Onu çok yakında göreceksin ya! Kendi sahibinden de duymuşsundur bazı şeyler. Bunlara ek olarak sana bir ke-

di gözüyle aktarabileceklerimin başında, onun çok değişken bir yaratık olması geliyor. Beni ilk aldığı zamanlar çok daha başkaydı. Davranışları, yüzünün ifadesi, sesinin tonu, bakışları, giyinişi, yaşayışı, kokusu, her şeyi bugünkünden çok farklıydı. Sonra başına bir şey geldi. Bunun bizim araştırmalarımızla da ilgisi vair sanıyorum. Bu yüzden biraz ayrıntılı anlatacağım.

"Her şey bir gün birdenbire, her zamanki gibi gazeteleri okurken oldu. Orada okuduğu haberin peşine takılıp gitti. Şu son günlerde, havaların ısınması, çiçeklerin açmasıyla birlikte bir yanı geri döndü, ama bir daha hiç eskisi gibi olmadı. Okuduğu haber, -sen de duymuşsun- on insan yılı önce kısa pantolonlu bıraktığı bir çocuğun ölümüyle ya da sahibimin sözcüklerini yineleyecek olursam, 'Sokak köşesinde bir köpek gibi vurulup öldürülmesiyle' ilgiliydi. O gün attığı çığlığın titreşimleri, inan bana odanın duvarlarından, köşelerinden ve hayatımızdan çıkıp gitmedi henüz. Öylesine bir çığlıktı. O gün, sanki çıldırmışçasına birşeyler karaladı kâğıtlara. Sonra yatağa yatıp yorgam başına çekti. Kedi aylan boyunca uyudu, uyandı, su içti, işedi, yine yatağa girdi. O gece karaladığı kâğıtlan, senden mektup aldıktan sonra, bir çekmecenin köşesinde bulup dikkatle gözden geçirdim. Yazdıklanmn tümünü söküp anlayabildiğimi söyleyemem. İnsanların yazılannı koku yazısına çevirip anlamak oldukça güç, yine de belki sen bir anlam çıkarabilirsin diye, anlayabildiğim kadarını aktarıyorum. Yaklaşık, şöyle birşeyler 'Onu ben öldürdüm. Tetiği kimin çektiği önemli değil. Kısa pantolonlu küçücük bir oğlan çocukken onu ben yalnız bıraktım. Onu, korunak- sız, zavallı küçük bir av hayvanı gibi ben attım önlerine. Devrimin namlunun ucunda olduğunu, o deli saçması, Allahın belası mektuplanmda ben öğrettim ona. Üstelik de hepsi laftı, edebiyattı, kuyruğu dik tutma çabasıydı. KATİL BENİM! Bunlan büyük harflerle, eğri büğrü bir yazıyla yazmış; altım hırsla, birkaç kez çizmiş. Sonra 'NEDEN,

NEDEN bütün bunlar? Ben NEDEN buralardayım, NEDEN buralarda çürüyorum? O NEDEN öldü? Milyonlar NEDEN öldü? Bu kitaplar, bu yazılar, insanlığın yüz yılı? Bunca ölü, bunca acı, işkence, bunca insan hayatı, hepsi bir HİÇ için miydi?' Daha sonraki bölümleri çok az sökebildim. Hiç bilmediğin kavramlar oldu mu, kedi ne kadar koklasa, ne kadar okumaya çalışsa, anlaşılmıyor bir türlü. Yine de, belki sen çözebilirsin diye koklayabildiklerimin tümünü aktarıyorum: 'Tann öldü. Peygamber orospu çocuğuymuş, kitap yalanmış!..' Sonra yine çok büyük, çok kara harflerle: 'Böyle olmadığım biliyorum. Haklıydık, biliyorum. Kahramandık, güzeldik, insandık... Peki İNSAN HAYATININ ANLAMI NE? Şu ayağıma dolaşıp duran kediden ne farkımız var bizim?'

"Görüyorsun sevgili Artur, pek de saygılı sayılmazlar bize karşı. Böyle saçmasapan, acayip sorular sorarken, bari bizleri işe kanştırmasalar ya! Nerede!.. O kâğıtların birinde, o gece yazdıkları arasında değil de daha sonra karaladığı bir kâğıtta da şunlar yazılı: 'Yapayalnızım, şu kediden başka hiçbir kimsem yok. Kaçacağıma, on yü önce işkencede ya da çocuk gibi vurularak ölseydim, anlamlı, hatta mutlu olacaktı hayatım. Birşeyler uğruna dövüşmüş ve o uğurda ölmüş olmanın mutluluğu... Şimdi, sadece yıkılan kâbeler, yerlerde sürünen bayraklar, parçalanan heykeller, kararan kentler var. Uğruna dövüşülecek, ölünecek hiçbir şey kalmadı. Bütün bunların geçeceğini, haklı olduğumuzu, bir gün yepyeni bir dünyanın kurulacağım; bu dünyanın, binlerce yülık köhnemiş sömürü düzeninin beylerine, papazlanna kalmayacağım; insanı ezen, küçülten, duygularını, düşüncelerini, yüreğini, yaratıcüığını dumura uğratan bu dünya düzeninin değişmesi gerektiğini ve de mutlaka değişeceğim söyleyecek ne gücümüz, ne cesaretimiz, ne de sesimiz var. Kim ne derse desin 11. Tez haklıydı. Bütün bu yıkıntıya karşın çağımızın en görkemli anıtıdır o. Yalnızca siyasal bir çağrı değil, insan hayatının

anlamı sorusuna verilmiş en ileri, en güzel yanıttı.'

Bunlan, harf harf koku diline çevirip yolluyorum. Bana bir şey anlatmıyor. Hele şu 11. Tez konusunda yanlış yaptığımdan eminim. Belki de 'teyze' ya da 'ses' demek istemişti. Ama 11. de nesi? Yazıların en sonuna başka bir kalemle şu satırları eklemiş: 'Artık hiçbir şeye yeniden başla- yamam. 'Çocukla birlikte çok şey de öldü. Bu yıkıntıların altından kalkamam.'

"Tümünü kavrayamamakla birlikte, yapmayı düşündüğümüz araştırma açısından bu satırları çok önemli buluyorum. Sizin oraya geldiğinde, senin sahibinle oturup uzun uzun konuşacaklardır. Konuşmaları kaçırmamaya çalış. Her ne kadar henüz tanışmadımsa da Nina'nm, Ge- ce'nin, Kirli (ya da Benli)'nin araştırmaya çok ciddi katkılar yapabilecekleri konusunda seninle aynı görüşteyim. Çünkü, benim sezdiğim kadarıyla, hepimizin sahipleri aynı kumpanyanın adamları... Şimdi zaman zaman anlaşa- masalar da, geçmişte birlikte çalışmış, birlikte olmuşlar. Bu konuda hiç kuşkum yok.

"Mektubumu bitirmeden, sana, sahibimin dün gece yatmadan, valizini hazırlarken kendi kendine söylediği şu sözleri de aktarayım: "Perde kapanıp da oyun bitmeden önce, şu trajedinin son sahnelerini birlikte seyredelim bari..." Benim tırmanırken düşürdüğüm perdeden söz etmediğine eminim. Senin sahibinle birlikte, ne seyredeceklerine dikkat et bakalım.

"Sevgiler, başanlar

Senin Yoldaş'm"

"P.S. Sizin oranın kanal farelerinin pek ünlü olduğu anlatılıyor. Kimisi orta boy bir kedi büyüklüğündeymiş. Bu konuda da bilgi verebilir misin?"

Sonbahar, bütün görkemiyle geldi. Her zaman oturulan odanın bir duvarı boyunca uzanan, bir yanından yine camlı bir kapıyla balkona açılan geniş pencereden, ılıkla tatlı serin arası bir havayla birlikte, ağaçları tutuşturan sonbahar yangınının kızıl-kahve alevleri de içeri dolmaya başladı. Dallan balkonun parmaklıklanna değen, san ya da yeşil yapraklan açık bırakılan balkon kapısından odanın içine kadar uçuşan bir sürü ağaç özenli bir kış hazırlığına başladı.

Nina, en çok bu mevsimi, en çok da yere kadar camlı balkon kapısından dışanyı seyretmeyi severdi. Sabahın erken saatlerinde, çocuğun evin ön tarafındaki odasının sokağa bakan penceresine, geniş pencere içindeki dağınık ki- taplann, kâğıtlann, atılmış oyuncaklann arasına tüner, sokağı seyrederdi. Sabah kahvaltısından hemen sonra, bu pencereden dışanyı seyretmek Nina için bir tiryakilik, kedilerin, insanlann, hayvanlann dünyasıyla ilişki kurmanın bir yoluydu. Bu saatlerde, sokağın öte yakasında birkaç yıl içinde boy atıp gelişen üç kavak ağacının arkasına saklanan evin ikinci katındaki kedi de çıkardı penceresine. Karşılıklı uzun uzun bakışır, anlaşırlardı. Yaşlı, ama dinç bir erkek kediydi. O da Nina gibi hiç sokağa çıkmaz ya da bırakılmazdı. Nina, adım bile bilmediği bu kediyle uzaktan bakışmaktan hoşlanırdı. Pencerenin içinde karşılıklı yalanırlar, sabah temizliklerini yaparlardı. Üzerinde hiçbir yabancı koku kalmayana kadar, diliyle bütün bedenini temizler, biri, kamının aşağı taraflannda, öteki gıgısındaki iki beyaz noktacığına özel bir özen gösterir, bir bacağını tümüyle yukan dikerek poposunu temizlemeyi hiç unut-

mazdı. Yalanırken diline, boğazına dolanan tüyler bazan kustururdu onu. Her kusuşundan sonra, evdekiler ona bahçeden taze çimenler getirmeyi unuttukları için kendi kendilerine kızarlardı. Nina, bir gazetenin üzerine serilip balkona konan otlan, çimenleri, yararlılannı, zararhlannı dikkatle ayırarak yerdi. "Şuna bak, kuzu gibi otluyor," derdi Bey. Hanım, her zamanki bilgiçliğiyle, kedilerin hem barsaklannı çalıştırmak, hem de boğazlanna takılan tüyleri kusup çıkarabilmek için ota ihtiyaçlan olduğunu söylerdi. Çocuğun odasında, sokağa bakan pencerenin içindeki sabah temizliği ve keyfi bitince, balkon kapısının önüne gelirdi Nina. Bu mevsimde kapı çoğunlukla açık olurdu. Ama o hemen dışan çıkmazdı. Mevsimlere yemyeşil direnen ve evin boyunu çoktan aşan çam ağacını; biraz daha geride nazlı nazlı salman, incecik dallı, küçük yapraklı akkavaktan; baharda eflâtun eflâtun açan, sonra çiçekleri üzerlerinde kuruyan leylâklan ve en çok sevdiği, vişne ağacını seyrederdi. Hanım da çok severdi bu arka bahçeyi ve ona açılan pencereyi: "Bu pencere ve balkon, belki de sürgün yaşamımızın en büyük şansı," derdi.

Hanımının da görüp görmediğini bilmiyordu Nina. İnsanlann neleri fark edip neleri hiç göremediklerini bu yaşına kadar tam kavrayamamıştı henüz. Ama sık ağaçlı, gölgelik, yemyeşil bu küçük arka bahçede, ağaçlann dalları arasında cıvü cıvıl bir dünya vardı. Nina, her gün, azalmayan bir şaşkınlık, çoğalan bir sevinç ve sevgiyle izlerdi o dünyayı. Kendisinden şeytandan korkar gibi korkan sığırcık kuşlanm; belki cehaletten belki cesaretten kendisine hiç aldırmaz görünen serçeleri ve ispinozlan; çok seyrek ve çok erken gelen, sesini herkese hayranlıkla dinletip sonra kaybolan bülbülü ve asıl o hareketli, zeki ve harikulâde güzel sincaplan; balkonun parmaklıklarına yerleştirilmiş saksılardaki renk renk çiçeklere konan anlan; çam dallan arasına ağ kuran örümcekleri; büyük bir telâşla gidip gelen çeşit çeşit böcekleri seyretmeye doyamazdı.

Sokak kapısından, pek sık duyulmayan bir sevinç çığlığı koptuğunda, sonbahar yapraklarının ağır ağır düşüşünü ve sincap ailesinin en küçük bireyinin, tüylü güzel kuyruğuyla, bir ağacın dallarından öteki ağaca atlayışım seyrediyordu.

-"Nina, bak kim geldi. Safinaz'ın annesi..."

"Bu evi, bu aileyi, sahiplerimi seviyorum, ama şu konuklardan da bıktım," diye düşündü Nina. İnsan bazan evinde yalnız kalıp ka£a dinlemek ister. Sahibinin sözlerini neden sonra bilince çıkardı: "Safinaz'm annesi mi? İyi bir kadındır. Tam bir kedi tutkunu!"

Nina, Safinaz'ı ve sahiplerini, bu eve henüz yeni geldiği sıralarda kısaca gördüğünü hatırladı. Safînaz'ı eski bir çantada getirmişlerdi. Daha o zaman bile oldukça yaşlı, çok ağırbaşlı, görmüş geçirmiş, bilge bir kediydi. Nina'ya hoşgörülü bir tavırla yaklaşmış, toyluğunu yüzüne vurmamıştı. Nina, konuk kaldıkları o kısa süre içinde ondan müthiş şeyler duymuş, sahipleri ve arkadaşları hakkında Safinaz'dan başkası anlatsa kolay kolay inanılmayacak hikâyeler dinlemişti. "Ailede bir tek benim adım doğru, bir tek ben kendi adımla yolculuk ediyorum," demişti Safi naz. "Hanımım beni yanma alırken. 'Sen bizim en önemli illegalite malzememizsin,' dedi. Peşlerindeki adamlar, yurt dışına kaçan binlerinin yanlannda kedi götüreceklerini düşünemez, hanımımı kedisine çok düşkün şımank zengin bir kadın sanırlarmış. Zenginlerden kuşkulanılmaz- mış. Çünkü onlar, komünist falan olamazmış."

Safinaz'a 'illegalite'nin, 'komünist'in ne olduğunu sormuştu Nina. Daha sonra bu sözleri sık sık duyacaktı, o zamanlar evde henüz yeniydi, henüz her söylenene kulak kabartacak kadar zaman geçmemişti aradan. O günlerde evin her köşesinin kokusunu, titreşimini, duygulannı öğrenmek, beyninin en derin köşelerine kadar sindirmekle meşguldü.

-"İllegalite, başka birinin kimliğiyle gizli yaşamak," di-

ye açıkladı Safinaz. "Bizim oralarda şu son zamanlarda insanlan yakalayıp götürüyor, ya hapishane dedikleri büyük kafeslere tıkıyor ya da işkenceyle öldürüyorlar. Bizim Beye de böyle bir şey yapacaklannı haber almış bizimkiler. Bu yüzden önce illegalitede yaşadık. Sonra, gidebileceğimiz bütün evler, saklanabileceğimiz her yer bitti. Birgün en yakın arkadaşlan da kapıyı yüzümüze kapatınca, bir süre buralara gelmekten başka çare kalmadı. Hanımım ablasından ödünç aldığı pahalı bir kürk giydi uçağa binerken. Kürkü olanlan da yakalamazlarmış. Ama bizim Bey, 'Bu günlerde devrimci bacılann yansı kürklü geziyor' diye alay etti onunla. Tanınmamak için Bey ne yaptı dersin? Saçım pudrayla beyazlaştırdı. Şöyle omzuna çıkıp bir yalasam simsiyah saçlan çıkacak ortaya. Tabü yapmadım. Ben ikisini de çok severim. Bunca güçlükleri oldu, beni hiç bırakmadılar, hiç ihmal etmediler. Herkes öyle mi ya? Bizim orası böyle kaçanlann, illegalitede yaşayanlann sokaklara bıraktıklan hayvanlarla dolu. Bu yolcuhıklan, oradan oraya sürüklenmeyi hiç sevmiyorum, ama bu yaşta yapayalnız kalmaktan daha iyi ne de olsa; hem de dünyayı tammış, bilgilenmiş oluyorum."

-"Yakomünist neydi? Açıklayacaktın," diye üstelemişti Nina.

-"Bu biraz karışık. Kimilerine bakarsan çok kötü bir adam, bizimkilere bakarsan bütün insanlann ileride ola- caklan çok iyi bir şey. Benim anladığım kadanyla, kimse aç açık kalmasın, kimse kimsenin ekmeğini elinden almasın, kimse kimseyi çalıştırmasın, kötülük olmasın diye düşünenlere komünist diyorlar. Kötü bir şey değil yani. Ama nedense bizim oralarda komünistlere çok kızılıyor, çok korkuluyor onlardan."

"Kimse aç kalmasın, kötülük olmasın demekte kızılacak ne var," diye düşündü Nina. "Kim istemez ki bunu. Biz kediler hepimiz komünistiz demek ki!"

Yine de, bu işleri daha iyi öğrenmeye karar verdi.

Safinaz'la ilk tanışmaları böyle olmuştu işte. Onlarda birkaç gün kalmışlar, sonra Safinaz'ı yeni aldıkları şık kedi taşıma sepetine koyarak başka bir yerlere gitmişlerdi. Daha sonra yeniden memleketlerine döndüklerini duymuştu. Kısa bir süre sonra da Safinaz'dan mektuplar gelmeye başladı. Safinaz'lar için kötü bir dönemdi bu. Beyin saçlanm pudrayla beyazlaştırması kâr etmemiş, birgün sokakta yürürken kötü adamlar tutup götürmüşlerdi onu. Haberin geldiği gün, hanımı küçük evi aceleyle toplamış; birtakım kâğıtları, kitapları sobada yakmış; gerekli eşyalarım küçük bir bavula koymuş; Safinaz'ı da sepetine yerleştirip evden çıkmıştı. Beye işkence dedikleri o kötü şeyleri yaptıklarını haber almışlardı. Hanımı çok ağlamıştı. Hanımın annesinin evinde geçirdikleri bu aylar, Safinaz'ın hayatının en kötü dönemleriydi. Evde sevilmediğini, istenmediğini hissediyor, Hanımının ne kadar üzüldüğünü, ne kadar çaresiz olduğunu kedi sezgileriyle seziyordu. Yemek suyuna batırılmış ekmek yemekten imanı gevremiş, zayıflamış, tüyleri her zamankinden daha fazla dökülmeye başlamıştı. Tüyleri halıların üstüne, koltuklara döküldükçe, Hanımın annesi söylenip duruyor, "Kendi deliğe sığmamış, kuyruğuna kabak bağlamış. Şu pis kediyi peşinden niye gezdirip durursun bilmem!" diyordu. Hanımı geceleri ona sarılıp gizli gizli ağlıyor, "Hepsi geçecek Safinaz. Bak gör her şey düzelecek," diye fısıldıyordu. Safinaz onun göğsüne gömülüyor, küçük dil darbeleriyle yalıyordu Hanımını.

Safinaz'm mektupları bütün bu dönem boyunca da kesilmemişti. Yalnız Nina'ya çok garip gelen bir şey vardı: Bütün kediler arasında sadece Safinaz insanlar gibi daktiloda yazıyordu mektuplarım. Bey ya da Hanım, "Safinaz'- dan mektup var sana Nina," diyorlar ve postadan çıkan mektubu yüksek sesle okuyorlardı. Bu işte bir iş olduğunu seziyordu Nina: "Belki de Safinaz söylüyor, sahipleri daktiloda yazıyordur mektupları. Ya da belki eski kuşak

kediler, koku mektubu yerine daha kalıcı olması için dakti lo mektuplarım yeğliyorlar, kimbilir! Eski kuşakların bilgilerinin daha derin olduğunu, daha bilgin olduklarını kabul etmek gerek. Yeni kuşak kediler, eğitim açısından pek o kadar iyi yetişmiyorlar."

Nina, balkonun pervazına konmuş, kendi varlığına hiç aldırmadan kanatlarını temizleyen kırmızı gagalı sığırcık kuşunu gözetlemeyi bırakıp içeri girdi. Evet, oydu. Kokusundan tanımıştı: Safinaz'm annesi...

Safinaz'dan bir koku mektubu alma umuduyla kadının bacaklarına sürünürken irkildi. Bir mektup vardı kadının üzerinde. Ayakkabılarında değil de etekliğinde olmalı; koku daha yukarılardan geliyordu. Ama Nina, mektubun Safinaz'dan olmadığım hemen anladı. Yazan acemi biri olmalıydı. Kokular kesik kesik, karmakarışıktı, okunup anlaşılması zordu. "Üstelik ayakkabı yerine etekliğe yazmak da nesi! Her aklına gelen aklına estiği gibi yazmaya çalışıyor!"

Kadın eğilip Nina'yı okşarken, "Ayol, bilmiyor musunuz? Safinaz öleli iki yıl oldu. Artık bir Kısmet'imiz var," dedi.

Nina'nm yüreği burkuldu. "Onun için ne zamandır hiç yazdığı yoktu. Oldukça yaşlıydı. Bir de oradan oraya sürüklenip çok hırpalandı. Zavallı Safinaz... Şimdi Kısmet var demek ki! Mektubunu okuyabilmek için kadının kucağına çıkıp oturmak gerek. Birazdan koltuğa gömülüp kahvelerini içmeye başladıklarında, bol bol zamanım olur bu iş için. Zavallı Safinaz."

Nina, kedi beyninin en gizli kıvrımları arasındaki koku çekmecelerini karıştırdı. Bu çekmecelerden birinde, Safinaz'm son mektubu saklıydı. Odanın en kuytu köşesindeki minderine oturup çekmeceyi aramaya başladı ve artık uçup kaybolmaya yüz tutmuş mektubu, bir kez daha, içinde büyük bir boşluk ve hüzünle okudu:

"Sevgili Nina!

"Artık yaşlılığa doğru adım atmış bir kedi olarak, senin gibi çok genç bir cinsiıftin beni hatırlayıp üstelik de dünyanın en güzel mektubunu yazmasına çok sevindim. Son zamanlarda hiç formumda değilim doğrusu. Evin en girilmeyen köşelerini bulup durmadan uyuyorum. Geçenlerde otomobile koyup bu büyük kentin dışındaki bir kasabaya götürdüler. Dehşetle ürperiyorum hâlâ. Meğer şu koca kent ne hale gelmiş! Korkunç bir gürültü, milyonlarca insan, binlerce araba... Gürültü patırtı ayyuka çıkmış; vıcık vıcık bir kalabalık... Oysa ben evimden, denize bakan penceremden, dünyada eşi benzeri olmayan siluetini seyrederken pek beğenirim bu kenti. Günün her bir vakti, her saati ayrı bir mucize gibi gelir. Meğer uzaktan öyleymiş... Bu arada sana yazmayı uzun süredir ihmal ettiğim için, beyin serbest bırakıldığım, yeni bir ev bulup yerleştiğimizi de haber vereyim. Belki sizinkilerden duymuşsun- dur. Hâlâ her şeyden kurtulmuş ve tam güvenlikte değilmişiz, ama ailenin yeniden birleşmesi yine de çok güzel. Eskiden olsaydı, beni istemediğim halde oraya buraya sürükledikleri için sahiplerimi bir güzel ısırır, tırmalar, hadlerini bildirirdim. Bütün yaşamım boyımca bir şey gibi oradan oraya sürüklendim. Artık yaşlandığım için hiç dayanamıyorum buna. Ama yine de tepki göstermedim. Bu yaşımda beni sokağa atsalar ne yaparım sonra? Burada ekmek aslanın ağzında. Bu yaştan sonra çöp tenekelerini karıştıracak halim mi var!..

"(Sahi kusura bakma! Evde ancak, sağ köşesinde -adı Snupi miymiş neymiş- pek ünlü bir köpeğin karikatürü olan bu kâğıdı bulabildim. Bizim hanımın böyle garip zevkleri de var işte. Açlıktan midemiz guruldasa da, mektup yazarken bu özel resimli mektup kâğıtları kullanılır. Kedi resmi olsa yine neyse de...)

"Ne diyordum? Evet... Yavruların için seni kutlanm. Fotoğraflarım göndermişsiniz. Maaşallah pek güzel şey-

ler. Aaaah ah! Yavrular güzel şeylerdir. O pembe burun-cuklarmdan öpmek gelir hep içimden. Ya o şişkin göbecik-leri; o kuyruk müsveddesi kuyrucuklan, o tül gibi bıyıcık- lan, o bütün dünyaya sonsuz bir merakla bakan süt mavisi buğulu gözleri... Benim de bundan yedi sekiz insan yıli önce yavrularım olmuştu. Tam beş tane... Yumak gibiydiler. Ama sana daha önce de anlatmıştım; bir uğursuz eylül günü hepimiz darmadağın oluverdik. Sahiplerim, her birini, yalvar yakar aceleyle binlerine verdiler. Yavrucaklarım onun bunun elinde kaldı. Bana söylemiyorlar, ama sonlarının pek iyi olmadığından eminim. Çünkü zor yıllardı o yıllar. Orada burada, göçebeler misali sahiplerimle dolaştık durduk. Anımsarsan sizin oralara bile geldik bir ara. Oysa bizlere yerleşikliğin simgesi derler. Nerede efendim!.. Senin de mektubunda pek güzel belirttiğin gibi, geleceğimiz sahiplerimizin iki dudağının arasında. Bana öyle geliyor ki, onlann geleceği de başka insanların, hem de kötü insanlann iki dudaklannın arasında.

"Neyse ki son birkaç aydır bu evdeyiz. Küçük, ama se-vimli bir ev. Denize bakan küçük bir odası var. Sizinkiler gibi can dostları gelince hep bu odada kalırlar. Bu odada bir antika masa var. Üzeri hep ıvır zıvır dolu. Kitaplar, kâğıtlar, kalemler var. Her ev değiştirişlerinde onca kitap, kâğıt, mektup yaktılar, yine akıllanmadılar. Her yerleşilen evde yenilerini ediniyorlar. Mesela şimdi, çok kalın bir kitabın üstünde kestiriyorum. Sakallı bir adam yazmış. Adı Marx. Evden eve kaçarken, önce onun kitaplanm gizlerler. Yakmaya elleri varmaz, ama nerelere saklayacakla- nm şaşırırlar. Doğrusu kitabın konusu nedir pek bilemeyeceğim, ama üstünde yatması çok hoş, kokusu güzel, sertliği tam yaşlı kemiklerim için... Kitabın altında bir mektup görüyorum: Senin beyden... Bu evde bana bakan kadın, -Böyle dememek gerektiğini, Hadımım ya da Sahibem demek gerektiğini biliyorum, ama kediliğim tuttu yine işte- ayıptır söylemesi, popomu daktiloya dayayıp yat-

inamdan hiç hoşlanmıyor. Bu evde bana bakan adam, -yani Beyim- bugünlerde her sabah koyu renk takım elbiselerini giyip çıkıp gidiyor. Anladığım kadarıyla bir yerlere davet ediliyorlar. Hanım gitmiyor. Ya böyle doğru düzgün bir TacP elbisesi olmadığı için, ya da belki bunu bahane ediyor; artık bilemeyeceğim.

"Ninacığım,

"Kusura bakma, daldan dala atlıyorum. Yaşlılık ne de olsa. Düşüncelerimi bir noktada toplama yeteneğim oldukça zayıfladı. Ne diyordum? Haa, bizimkiler beni o küçük kasabadaki ablalarına bıraktıktan sonra, pek beğendikleri hurda arabalarına atlayıp sahil sahil güneye inmişler. Buralarda harabeleri, eski küçük köyleri gezerken -nedense insanların bazıları böyle eski püskü yerlerden, taştan topraktan pek hoşlanıyorlar- sahibimin aklına hep senin bey gelmiş. O yüzden de kapı tokmaklarına, pencere kenarlarına, o eski püskü evlere ve tozlu sokaklara ne kadar büyük hayranlıkla baktığım pek kimselere göstermemiş. Hayrola, acaba bu konuda aralarında bir şey mi geçti? Şekerim böyle dedikoduları bana mırıldanmakta gecikmemelisin. Ayrıca da, o kendisiyle fazla uğraşan Beyinle biraz ilgilen. Şurada, üstünde yattığım kitabın hemen altında duruyor bizimkilere yazdığı mektup. Bu kadar da kederli olur mu insan canım! Bu durumda yapılacak en iyi şey, -bunca yıllık deneyimlerimin verdiği güvenle söylüyorum- dostlarını hatırlamaktır. O dostlar ki, insanın kafasını -kel mel demeden- okşarlar ve gereğinde, bu sevdikleri arkadaşlarına, yakında çok şeyin düzeleceğini, önemli olanın kuyruğu bizler gibi dik tutmak olduğunu söylerler. Ama sahiplerimiz yeniden bir araya gelip konuşana kadar, bence seti git, adamın bacaklarına biraz sürün, tüylerini pantolonuna bırak; daha olmadı bacaklarını şöyle biraz tırmala. O 'Allah kahretsin yine pantolonumu mahvetti bu kedi, bacaklarımı tırmaladı/ diye bağırırken, başka şeyleri bir an için de olsa unutur. Anlık bir önlem; ama Ninacığım, biz

kedilerin elinden ancak bu kadan geliyor.

"Sahiplerimizin dedikodusunu yapmaktan vazgeçip biraz da kendi konularımıza gelelim. Şekerim, sen buradaki yemekler konusunda çıkarılan söylentilere inanma. Orada, hep konserve yiyorsun. Ben burada taze taze ciğer ve istavritle besleniyorum. İstavrit canlı canlı oynamıyorsa, asla yemem. Hele bu yıl lüfer ucuz diye eve sık sık lüfer almıyor, ızgara yapılıyor ve tabii bana da pay düşüyor. Anlayacağın, şu günlerde keyfim yerinde. Ama sezdiğim kadarıyla burada da pek kalıcı değiliz. Adamın başı yine derde mi girecekmiş ne! Bir türlü kurtulamadık bu korkulardan. Şöyle durmuş, oturmuş, kendi halinde, evden işe, işten eve gelip giden sahiplere düşemedim. Yani, Ninacı- ğım, belki sizin oralarda yeniden görüşmemiz kısmet olur. İyi ki sen de benim gibi bir rins-i lâtifsin (Siz yeni kuşak anlamazsınız bu deyimleri. Cins-i lâtif, 'dişi' demek.) Yoksa beni seninle kesin görüştürmezlerdi. İnsanlar kedilerinin yavrulan olmasından pek korkarlar nedense. Bütün gençlik yıllanm boyunca benim de erkek kedüerle görüşmem yasaklanmıştı. Tabu ben birkaç kez, bir fırsatını bulup mırnavlaşmayı da, yavru yapmayı da becerdim, ama erkek kedüerle ilişki konusundaki yasak bizim evde hep yürürlükte. Bir de kendileri, bütün gün demokrasiden, öz-gürlükten söz ederler; insanlann özgürlüğü için mücadele ettiklerini söylerler. Şu insanlann çifte standartlannın sonu yok şekerim.

"Hatırladığım kadanyla sizin evde bir de küçük insan yavrusu vardı. Bu tip yavrularla benim başım pek hoş değildir. Genellikle topuklarından ısmr, böylece beni rahat bırakmalannı sağlanm. Sen yumurcağın muzırlıklann- dan kendini korumak için ne gibi önlemler alıyorsun? Benim gördüğüm sıralarda toparlacık bir şeydi o sübyan. Bizimkiler onu pek mıncıklıyorlardı. Zaten kedilerle çocukla- n mıncıklamaya bayılırlar.

"Ninacığım. Bu mektuplaşma işi çok hoşuma gidiyor.

Şu hayatımın sonlarında, arkadaşlarımla sık sık haberleşmek isterim. Sakın ihmal etme. İki satır olsun yaz. Ben mutlaka yanıtlarım. Çünkü sahiplerim daktiloyu hep açık bırakırlar. Onlar daktiloda işlerini bitirip uyumaya gidince, ben kâğıdı takar yazanm. Yazmak kolay da şu kâğıt değiştirme işi zor geliyor. Patilerim kirleniyor, sonra saatlerce yalanmak zorunda kalıyorum. Bana, neden koku mektubu yazmadığımı soracaksın, biliyorum. Ne yapayım ben eski kuşaktanım, böyle alışmışım.

"Mektubunu bekler, tüylü yüzünü yalarım.

"Seni ve aileni çok seven

Safinaz Karapatiler"

SV

Nina, beyninin koku çekmecelerinin mektup köşesinden çıkardığı solmuş, eskimiş mektubu okurken, Safinaz'ı düşündü. Yüreği kederle, ince bir kedi hüznüyle doldu. Safinaz'm yerini alan yeni kediden gelen mektubu hemen okumaya içi elvermedi. Köşedeki minderinin üzerinde uyuma taklidi yaparak konuşmaları dinlemeye koyuldu.

Ne çok konuşurlardı. Ne çok şeyleri vardı konuşacak. İnsanların konuşmalarının bir bölümünü hiç anlamazdı Nina. Kediler yalnızca kendilerini ilgilendiren sözleri anlarlar. Ama bunları o eşsiz kedi akıllan ve sezileriyle, belki de en akıllı ve bilgili insanın anlayamayacağı kadar derinden kavrar, beş değil altı duyulanyla özümser, anladıklarını kuyruklannm ucundan bıyıklanna kadar tüm varlıkla- nyla duyumsarlar. Bu yüzden şaşarlar insanlar sık sık.

-"Bazan adıyla seslenince bile dönüp bakmıyor, bazan sanki konuştuklanmızm tümünü anlamış gibi bakıyor, yanıt verircesine miyavlıyor. Tuhaf bir kedi," derdi sahibi. "Bu da bizim oğlan gibi 'selektif zekâ'ya sahip galiba."

Bu 'selektif zekâ' deyimi o kadar sık kullanılırdı ki evde, Nina bile ne demek olduğunu öğrenmişti. Çocuğun ba-

2i derslerde bu kadar başarılıyken bazı dersleri öğrenmemekte diretmesi Hanımı kaygılandırıyordu. Birgün konuyu evlerine gelen bir psikolog arkadaşlarına açmış, o da bilgiç bilgiç, bunda şaşılacak bir şey olmadığını, özellikle belli alanlarda gelişmiş bir zekâya sahip insanların, beyinlerine depolayacakları bilgi konusunda çok seçmeci, yani 'se- lektif olduklarını, böyle kimselerin belli bir alanda çok ba- / şanlı olabileceklerini, hatta çoğu dehalann böyle olduğunu söylemişti. O günden sonra sahibesi daha bir rahatlamış görünüyordu. Ama Nina, çocuğun deha falan olmadığından, yalnızca çalışmaktan hoşlanmayan bir tembel olduğundan emindi. Üstelik Hanımının bazan kendisini çocukla karşılaştınp "Bizim Nina da selektif zekâlı galiba, oğlan gibi," diye dalga geçmesinden hiç hoşlanmıyordu.

Hanımıyla konuğu konuşmalarında, bir sürü anlama-. dığı sözcük arasında, "Artık dönüş yollan açılıyor," sözünü duyunca kulak kabarttı. Bu sözlerin kendisini de ilgilendirdiğinden emindi. Kirli de son mektubunda böyle şeyler duyduğunu yazmış, 'Seninkiler de döneceklermiş galiba,'

• diye yüreğini hoplatmıştı. Aradan kedi aylan geçip de ses seda çıkmayınca, konuyu unutmuş, yüreği ferahlamıştı, ama şimdi duyduğu konuşmalar iç açıcı sayılmazdı.

-"En acısı, ülke boyu bir mezarlığa dönüyor olmamız," dedi Hanımı. "Geride bıraktıklarımızın kimisi gerçekten ölüp gittiler. Ya mektuplardan ya gazetelerin ölüm ilanlarından öğrendik öldüklerini. Kimisi de o kadar değiş-: tiler, o kadar başkalaştılar ki, onlar da Öldüler gibi geliyor bana. Sözünü ettiğiniz maddi sorunlar, iş güç, pahalılık, kentlerin yaşanmaz oluşu falan korkutmuyor beni. Korktuğum şey, döneceğimiz yerin "hiçbir yer' olması..."

-"Böyle düşünürsen, hepimiz için aynı şey geçerli. Bizim kuşak için, dünya 'hiçbir yer' oldu. On yıl önce, hatta on yıla gitme, üç yıl önce kim derdi böyle olacağını? Yine de yaşıyoruz işte. Hiç değilse memlekettereski dostlar, arkadaşlar, bir çevre oluşturup birbirimize gidip gelerek avu-

nabiliriz."

-"Avunmak, evet... Birkaç yıl sonra, romatizmalı dizlerimizden, bel ağrılarımızdan şikâyet ede ede, yün hırkalarımıza bürünüp 'Biz bir zamanlar birşeyler yapardık mirim, neydi o?' diye soranz birbirimize. Son günlerde hiç aklımdan çıkmayan bir dize var. Aragon'un bir şürinden: "Başka bir kader, başka bir zafer için kuşatılmış şu yenik askerlere benziyor hayat!"

-"Yenik!.. Yenilmiş olsak iyi. Bambaşka bir şey bu yaşadığımız. Binlerce yıldır, binlerce kere yenildik aslında. Ama askerlerimiz, ordularımız yenildi, düşüncelerimiz değil. Umutlarımız, hayallerimiz, ütopyamız dipdiri kaldı yüzyıllar boyunca. Şimdi ise bambaşka bir şey bu yaşadığımız. Umutlarımız, hayallerimiz, ütopyamız ayaklar altında çiğneniyor. Bir dindarın tanrısını öldürmek gibi bir şey. Hâlâ da yaşıyoruz: balık yiyoruz, rakı içiyoruz, sokaklarda dolaşıyoruz, kedi besliyoruz..."

-"Ama artık hiçbir şey, hiçbir zaman eskisi gibi olmayacak... Dönmeyi en çok neden istiyorum biliyor musun? Sanki bizim oralarda hâlâ yaşayan birşeyler, belli belirsiz de olsa bir umut var gibi geliyor bana. Üstelik de şu meret televizyon, günün yirmi dört saati, 'reel komünizm'in nasıl yıkıldığını, halkın kızıl bayrakları nasıl parçaladığını; o güzelim kızıl yıldızların kubbelerden indirilip nasıl ayaklar altında çiğnendiğini, heykellerin nasıl kırıldığını, söküldüğünü ballandıra ballandıra göstermiyordur belki bizim oralarda. O kadar dayanamıyorum ki, artık haberlere bile bakmayı canım istemiyor."

-"Bizde bu kadar değil, doğru. Bilirsin, hep biraz içimize kapalıyızdır. Biz, bütün gün, birtakım sözde büyüklerin yaptıkları önemli konuşmalan, temel atma törenlerini, havaalanlarında karşılanıp geçirilmelerini seyrediyoruz. Dünyadan pek haberimiz yok."

-"İşin en acı yanı nedir biliyor musun? Yıllardır dönme umuduyla yaşadık. Dönüş yolunu ise kalelerimizin yı-

kılışı açta. Ne çelişki!.."

Konuştukları bir sürü anlaşılmaz söz bir yana, "Demek dönüş kararlan kesin," diye düşündü Nina. İçi yeniden ürperdi. Yerinden kalkıp aralık kapıdan balkona çıktı; sonbahar kokulanm içine çekti. Sincaplar ağaçlann üstünde kovalamaca oynuyorlardı. Balkon san yapraklar ve ak- kavaklann, Hanımının çok kızdığı püskül kurulanyla doluydu. "Bu evden aynlamam ben," diye düşündü Nina. "Nereye giderlerse gitsinler, cehenneme kadar yollan var. Yabancı düşmanı yaşlı komşunun, Gece'nin sahibine söylediği gibi: 'Bakamayacak olan kedi almasın!'"

Üstelik, Safinaz'm eski mektuplannda ballandıra ballandıra anlattığı taze ciğer ve balık, Nina'yı hiç mi hiç ilgilendirmiyordu. "Bir kere küçücük bir parça taze ciğer yedim de bütün gün kustum. Balığa gelince, kutu mamalarında bile balık kokusu bana kötü geliyor!"

Düşündükçe öfkeleniyordu. Patileriyle, balkona birikmiş kuru yapraklan ve tellikavak püsküllerini eşelemeye, çevreye dağıtmaya, açık balkon kapısından içeri savurmaya başladı. "Şimdi elektrik süpürgesiyle temizlesin burala- n bakalım." Sonra öfkesi geçti. Yapraklarla oynamak çok hoşuna gitmişti. Balkonda, bir yandan bir yana koşuşturmaya, çevresinde uçuşup duran sonbahar yapraklarını yakalamaya koyuldu.

-nNe güzel oynuyor," dedi sahibi ilgisiz.

-"Onu da getirecek misiniz birlikte?"

-"Burada nasıl bırakalım? Yazık olur. Bana kalsa evi devralacak kiracıyla konuşur, Nina'yı da almalarım sağlamaya çalışırdım, ama bizim baba-oğul ille de götürmekten yanalar. Dönüşte işimiz zor. Oğlanın uyum sorunlanyla mı uğraş, Nina'nm uyum sorunlanyla mı uğraş, kendi uyum sorunlarınla mı uğraş... Neyse, tasamız da bu olsun..."

"Sizin tasanız değil tabu. Siz insanlann hep çok önem-

li sorunları vardır. Hep önemli işler yaparsınız. Önemli şeyler düşünür, önemli laflar konuşur, dünyaya nizam verir, hayvanlara efendilik taslarsınız. Sonra da kıçınızın üstüne oturur, yanıp yakılırsınız böyle!"

Kısmet'in mektubunu unuttuğunu fark etti birden. Safînaz'ı düşünerek biraz gönülsüzce konuk kadının kucağına atladı.

-"Eteğine tüy dökecek."

-"Zaran yok, eteğim de siyah zaten. Kısmet'in kokusunu almıştır. O da kucağıma çıkmayı pek sever. Dün uçağa binmeden önce bu etek üzerimdeydi. Saatlerce oturdu kucağımda."

-"Yeni kedinin adı Kısmet mi?" diye sordu Hanımı. "Nereden de bulursunuz bu adlan bilmem. En eskiden, sizi ilk tanıdığım zamanlar bir Raşit Oktay vardı. Yirmi yıl geçmiş o zamandan bu zamana."

Kısmet'in hanımı güldü.

-"Çok sıska ve raşitikti. O yüzden Raşit oldu adı. Ama yemek gördü mü yerinden ok gibi öyle bir fırlıyordu ki, bir de Oktay ekledik. 12 Marttan sonra kent değiştirirken Raşit Oktay orada kaldı. Bize kalsa bırakmazdık, ama eşyala- nn kamyona yükleneceği gün ortadan kayboldu. O tam bir sokak kedisiydi. Mahallenin kasabıyla çok dosttu. Gözüm arkada kalmadı pek."

Nina'nın sahibesi güldü.

-"Şu darbelerin yalnız bize değil, kedilerimize de zara- n oluyor. Yine de onlar bizlerden daha şanslı. Bari tutuklanmaya da öldürülme tehlikeleri yok. Anımsar mısın, benim de 12 Marttan sonra hapisaneden getirdiğim bir Fe- lix'im vardı."

Nina iyice kulak kabarttı. Felix'in, sahiplerinin, hele de Hanımın hayatında çok önemli bir yeri olduğunu seziyordu. Felix'i hiç görmemiş, Felix hayattayken daha doğmamış olan oğlan bile, sanki kendi kedisiymişçesine söz ederdi ondan. Hanımının, daha önceki hayatında onlarca

kedisi olduğunu biliyordu; Beyin de öyle... Eh çok hoşuna gideni de, kedilerini unutmamaları, her birinden ayn ayn söz etmeleriydi. Böyle ne çok kedi hikâyesi dinlemişti sahiplerinden. Ama Hanım için Felix, Bey içinse Mır başkaydı. Felix'in hanımıyla çekilmiş siyah beyaz bir fotoğrafı bile vardı. O fotoğrafta Hanımı çok genç ve mutluydu. Felix ise, ne yalan söylemeli, çizgi film kahramanı Felix Kedi kadar, hatta, uzun tüylü olduğu düşünülürse, ondan çok daha güzeldi. Dört patisi beyaz çoraplıydı. Yüzünün kaşlarının altından başlayan bölümü, gıgısı ve kamı, sanki önü açık kalmış da içinden bembeyaz bir ipek gömlek görünen bir simokin gibiydi.

-"Hatırlamam mı Felix'i. Sen onu hapisane avlusunda bulup almıştın değil mi? İyi izin vermişler o zamanlar!
12 Eylülden sonra, askeri hapisanelerde değil kedi, sinek beslemeye bile izin yoktu."

-[w]12 Mart yalnızca provaydı. O zaman faşizm falan derdik, ama faşizmin ne olduğunu yaşamamıştık daha... Kadınlar koğuşuna tıkılmış o gencecik, çocuk yaşta kızlar, Felix demeyi bir türlü beceremezler, dilleri dönmez, Feli- kis derlerdi. İnanır mısın, o günleri o kadar çok özlüyorum ki! Hapisteydik ya da kaçak yaşıyorduk; hatta işkence görüyorduk, takip ediliyorduk, ama müthiş umutluyduk. Dünyayı değiştireceğimize, birgün mutlaka yeneceğimize inanıyorduk. O günlere dönmek isterdim.. .[M]

Nina, hanımının Felix'i neden bu kadar sevdiğini, neden unutamadığım anladı birden. Özledikleri, çok mutlu oldukları, ama bir daha hiç dönemeyecekleri bir yerin, bir zamamn, bir dünyanın adıydı Felix. Yalnızca bir kedi değil, çok değer verip de kastettikleri bir şeydi.

Sahiplerine, onların bütün arkadaşlarına, örneğin Safinaz'm, Kısmetin, Artur'un, Gece'nin, geçende ilk kez mektup aldığı Yoldaş'm sahiplerine acıdı birden. Kedi gözleri buğulandı. "Her şeyi zorlaştırıyorlar kendi kendilerine. Hayatı olduğu gibi, neyse öyle yaşamayı beceremiyor-

lar. Çok soru soruyorlar, çok acı çekiyorlar."

İnsanların kendisini hiç ilgilendirmeyen başka konulara geçtiklerini duyup en sonunda Kısmet'in mektubuna döndü.

"Nina Abla!

"Size bu mektubu yazmadan önce uzun süre düşündüm. Sahiplerimin benden önceki kedileri Safinaz'la yakın dost olduğunuzu biliyorum. Hatta, ona yazmış olduğunuz ve bizim evde sık sık yapılan 'muzır mektup ve neşriyat* tasfiyesinden yazılı olmadıkları için kurtulmuş koku mektuplarından bazılarım, Beyin bir pantolonunun paçasında, Hanımın ayakkabılarının astarının arasında, kitapların içinde bulup okudum. Sizi tanımak, sizinle dost olmak istedim. Üstelik sizin sahiplerinizin de buraya döneceklerini ve ucuz bir ev bulabilirlerse, bizim eve yakın bir evde oturacaklarım sahiplerimin konuşmalarından anladım. Buraya gelmenin sizin için çok güç olacağını bilmekle birlikte, yine de gelirsiniz diye umutlanmaktan kendimi alamıyorum.

''Kentimi takdim etmeme izin verirseniz, ben annesini babasım hiç tanımayan, ilk anısı soğuk, ıslak ve karanlık bir eski bodrum köşesi ve açlık olan bir sokak kedisi- yim. Daha doğrusu öyleydim. Kökenimi sizden saklayacak değilim. Şimdilerde, ne kadar sokak kedisi varsa, bir kapı bulup enselerini kalınlaştırdılar mı soylu geçinmeye başlıyorlar. Böyle temelsiz böbürlenmeleri ve kendini beğenmişliği hiç sevmiyorum. Sahiplerim, bu eski ahşap eve taşındıkları gün, beni sokak kapısının eşiğine büzülmüş olarak buldular. Safinaz öldükten sonra bir daha kedi almamaya yemin etmişler. Ayakbağı oluyormuş. Kediyi de mutlu edemiyorlarmış oradan oraya kaçıp göçerken. Kedi almak yerleşik düzenli insanlann işiymiş. Ama o kadar sıska, o kadar aç ve üşümüştüm ki, önüme bir parçacık kuru ekmek koymaktan kendilerini alamadılar. Çok açtım, bü-

tün ekmeği bir anda yuttum. Az kaldı boğulacaktım. Kendini bilen kedi ekmek yemez diyeceksiniz. Ama kedi aç oldu mu kendi kuyruğunu bile yer. Ekmek yediğimi görünce onlar da çok şaşırdılar ve üzüldüler. ‘Bu kedi açlıktan ölecek,’ dedi Hanım. ‘İçeri alalım, karnını doyuralım, biraz ısınsın, kurunsun, sonra bahçeye koyarız,’ dedi Bey. Bende içeri giriş o giriş... Gerçi birkaç saat sonra dışan, avluya çıkarıldım, ama ne zaman kapıyı açsalar beni basamağa büzülmüş buldular. Her seferinde de dayanamayıp yeminlerini bozdular. Sonunda, birkaç kedi haftası süren direngen çabalardan sonra, resmen evin kedisi oldum. Adım da bu yüzden Kısmet kondu. Hem onları bulduğum için ben kısmetliymişim, hem de o günlerde, yıllardan sonra Hanım da, Bey de iş bulmuşlar. Bu yüzden onlara uğur ve kısmet getirmişim. Eve ilk girdiğim gün, mevsim kıştı. Şimdi sonbahar başlangıcı. İnsanların hesabıyla şimdi on aylıkmışım. Pek iri bir kedi olmayacağımı, hep ufak tefek kalacağımı konuşuyorlar aralarında ve iştahıma şaşıp yediklerimin nereme gittiğini soruyorlar birbirlerine."

Nina, mektubun çok resmi ve özentili üslubunu beğenmedi. "Kendini bana beğendirmeye çalışıyor. Ne de olsa sokaktan gelme, henüz pek hazmedememiş durumunu," diye düşündü. Ama kendisine ‘abla’ denmesi ve ‘siz’ diye hitap edilmesi de hoşuna gitmedi değil. "Buralarda artık böyle saygı falan kalmadı. Hele genç kedi kuşaklarının, ‘siz’ deme alışkanlıkları hiç yok. Ne de olsa Kısmet’in orası geleneksel bir toplum. Eski saygı kuralları, biçimsel de kalsa, hâlâ yaşıyor.” Mektubu okumayı sürdürdü.

“Geçen gün Benli’yle tanıştım. Sizinkiler Kirli derlermiş ona, ama sahipleri Kirli denmesine kızıyorlar. Ya Ben
li ya da Kedi diyorlar. Benli sizin kızınızmış. Dünya küçük; hepimiz birbirimizi tanıyoruz baksanıza! Kızınızın evi bizimkine oldukça yakın. Tanışalım diye getirdiler ku-

caklannda. Ama bana pek yüz vermediğim itiraf etmeliyim. Beni çok genç ve toy bulmuş olmalı. Bense ona hayran kaldım. Böyle bir kızınız olduğu için övünmelisiniz. Gerek kediler, gerekse insanlar arasında çok beğeniliyor. Ne kadar çok yer görmüş, ne kadar çok kedi ve insan tammış. Sahipleri onu hep yanlarında gezdirmişler. Bundan şikâyetçi değil. Kedi türünün de kendini geliştirebileceğine; yer değiştirme korkusu, eve bağlılık, miskinlik gibi, kedinin kendini geliştirip aşmasına engel olan sözde içgüdüsel huyların değişebileceğine inanıyor. Çok bilgili. 'Geleceğin Kedi Kimliği ve Özgür Kediler Dünyası' başlıklı bir kitap yazıyormuş. Alçakgönüllü bir biçimde, 'kitap' demiyor da 'birtakım koku notlan,' diyor o. Anlattıklannın çoğunu, hatta laf aramızda hiçbirini anlamadım. O da bunu fark etti ve kendimi yetiştirmem gerektiğini, sahiplerimin bu konuda bana yardımcı olabileceklerini ve başta siz olmak üzere adım verdiği bazı kedilerle mektuplaşmanın ufkumu geliştireceğini söyledi. Hatta bir süreden beri belli bir kedi çevresince yapılmakta olan 'İnsanlann ya da Sahiplerin Yaşamlanndaki Sır Nedir?' konulu bir araştırmada, başlangıçta küçük de olsa bir görev alabileceğimi anlattı. Bunu çok isterdim doğrusu. 'Şimdilik, sizin evde konu- şulanlan not edersin,' dedi bana. Ama o kadar çok konuşuluyor ki neyi not edeyim? Ona sormaya utandım. Belki siz bana yardımcı olursunuz.

"Kızınız Benli'ye, insanlann da farklı davrandıklarını • sezdim. Beni seviyorlar, bana acıyorlar, benimle oynuyorlar, ama Benli'yle ilişkileri daha bir eşit ilişki; sanki ona biraz da saygı duyuyorlar gibi.

"Hanımım yarın sizin oraya uçacak. Çalıştığı işyeriyle ilgili bir şeymiş. İşyerindeki patronlan da yardımcı oldular da sonunda insanlann 'pasaport' dedikleri ve çok önem verdikleri bir kâğıdı alabildi. Ben de acele bu mektubu yetiştiriyorum. Pek çok koku harfi ya da üslûp yanlışı yapmış olabilirim. Bilgisizliğim ve yanlışlanm için özür di-

ler, beni çok mutlu edecek mektubunuzu beklerim.

Kısmet"

"Benim kız yükselecek, belli," diye döşündü Nina. İlk gittiğinde bazı konferanslar verdiğini yazmıştı, ama kitap hazırladığından hiç söz etmemişti. Aslında sevinip övünmesi gerekirken, içine oturan sıkıntının nedenini anlayamadı. Havada, deprem öncesini andıran titreşimler vardı. Bıyıklarını, kulak uçlarındaki tüyleri oynattı. Hayır, bu odada değildi huzursuzluk titreşimlerinin kaynağı. Bu ülkede bile değildi belki. Çok uzak bir yerlerde, hatta çok uzak bir zamandaydı. Kedilerin ilk evcilleştiği milyar, trilyon, trilyar kedi yılı öncesi bir tarihte... Kedi kimliğini aşmaktan söz ediyormuş kızı. Kedi kimliğini aştığı anda artık kedi olmayacağının farkında değil mi? Başına birşeyler gelecek!.. Zaman ve sınır ötesi titreşimlerden fark etti bunu Nina. O öve öve bitiremedikleri aklına fikrine rağmen, Kirli'nin bu basit gerçeği düşünememesine şaştı.

Kısmet'e hemen yazmak içinden gelmiyordu: "Daha çok toy. On firm ekmek yemesi gerek." İnsanların deyimlerine alıştığım fark edip düzeltti: "On fabrika kedi maması ' yemesi gerek..." Gece olunca, Kısmet'e değil Kirli'ye bir mektup yazacaktı. Ne zamandır ihmal etmiş, kendini yaz günlerinin gevşekliğine kaptırmış, gelen bir sürü mektuba yanıt yazmamıştı. Önce Artur'un ortaya attığı, sonra bütün bir kedi çevresini saran 'Sahiplerin Sırlarını Araştırma Projesi'ne pek de ilgi duymadığını kendi kendine itiraf etti. Biraz Artur'un hatın, biraz kediler arasındaki saygınlığım korumak biraz da belli bir çevreden kopmamak için girmişti bu işe. "Baksana, iş büsbütün ciddileşiyor şimdi. Neyse, taş atıp kolum yorulmayacak ya! İşte yine insani bir deyim. Fare tutup patim yorulmayacak ya, demek gerekir. İnsanlarla yaşaya yaşaya kimliğim bozuluyor galiba."

ft

1

Kanal boyunca uzanıp giden sazların bitmez tükenmez fısıldaşmalan kurbağaların çok sesli korosuna karışıyor. Gri-beyaz kanath bir martı, suya şimşek gibi dalıp, gagasında soluk renkli, albenisiz, çok pullu kanal balıklarından biriyle yeniden göğe doğru yükseliyor. Kimisi zarif bir bel kırışla suya eğilmiş; kimisi artık dolgunlaşmış, neredeyse yumuşacık kuş tüyleri gibi havaya dağüıverecek pomponlanyla gururlu dimdik sazların üstünde, tatarcık ve sivrisinek bulutlan... Havada, bitmez tükenmez rüzgâ- nn tuz kokusuna kanşan kasımpatı, yıldız, çürümüş kök ve kömür ateşinde pişen ızgara balık kokusu...

Gece, kanalın hemen kenanndaki küçük yeşil yuvasına saklanmış çevreyi gözlerken, nedenini bilmediği bir mutluluk duygusunun dalga dalga içine yayıldığını keyifle hissetti. Belki bu ılık yaz sonu rüzgânnın taşıdığı kokular; belki eğreltiotlan ve ebegümeci yatağının, kediye mahmurluk veren, böyle yatıp hiçbir şey yapmadan miskinlen- meyi büsbütün keyifli hale getiren toprak sıcaklığı; belki duyarlı kulaklanmn, bıyık uçlannın, tüm kedi varlığının güçlü bir anten gibi yakaladığı bu karmakanşık seslerin -doğanın türküsünün- sarhoş edici senfonisi; belki kanalın karşı kıyısından, tam kendi evinin önündeki küçücük yeşil köşecikten yükselen iştah açıcı ızgara kokulan... Belki de tümü bunlann; bir kedi hayatının günlük alışkanlık- lanmn ve bu alışkanlıklann ördüğü huzur dolu uyumun ta kendisi; ama belki de hiçbiri değil; biraz sonra, bu gizli yuvacıkta Otto ile buluşacak olması...

Yattığı yerden, sık otlann ve kendi boyunun beş on katı sazlıklann arasından insanlar onu göremiyorlardı. Oysa o, ön patilerini içeri doğru kmnp çenesini patilerine

dayayıp yatarken, hiç istifini bozmadan çevrede olup bitenleri izleyebiliyor, tüm sesleri duyuyor, hele de tam karşıya rastlayan evinde olup bitenlerin hiçbirini kaçırmıyordu. Eviyle arasında bir sıra saz kamışı, fazla geniş olmayan güzel bir su kanalı, sonra, karşı kıyıda kanal boyunca uzanan dar bir yaya yolu ve yolun kenarında sıra sıra dizilmiş, birkaç katlı küçük tuğla evler vardı.

"Tam karşıya gelen ev bizim evimiz," diye düşündü Gece. Evin önündeki bahçeciğe, -"Buraya küçük yeşil alan demek daha doğru, çünkü bizden başka kimse güzel havalarda bile buralarda oturmuyor, buralara içki masası kurmuyor"- hava görece ılık olduğu ve rüzgârın çok sert esmediği zamanlar yapıldığı gibi küçük bir içki masası kurulmuştu yine. Mangalda ateş çoktan yakılmış, balıklar kızartılmaya başlamıştı. "Akşamüstü, henüz güneş batmadan yemeğe başladıkları zaman, uzun uzun içki içer, bitmez tükenmez sohbetlerine dalarlar. Sahibim arasıra beni hatırlar, 'Pusi, Gece, Pusi, Gece,' diye seslenir, sonra yine içkisine ve konuşmalarına döner. Ne de çok severler konuşmayı. Tutkuyla, şehvetle, kendilerinden geçerek konuşurlar..."

İşte her şey tam beklediği, alıştığı gibi: Hanımı, bir yandan bahçeciğe açüan pencereden meze tabaklarını ve salatayı uzatırken, bir yandan söyleniyor: "Yine yok oldu bu kedi. Pusi Gece, Pusi Gece, Pusi Gece... Köpek sevgilisiyle buluşmaya gitmiştir garanti. Şu huysuz yaşlı çiftin köpeğinden yavrulan olacak diye korkuyorum."

Nerede o günler, diye iç geçirdi Gece. Otto'yu seviyordu. Büyük bir aşk, büyük bir tutku ve büyük bir merakla. Ama yavrular... Bu farklı bir şey işte. Yazm son günlerinde, birkaç kedi ayı önce, iki kediyle yapmıştı o işi. Kanal boylarında, her zamanki gibi ne olduğunu tam bilmediği birşeylerin peşinde, bir aşağı bir yukan dolaşırken, güçlü kuvvetli, iri bir kedi peşinden kovalamış, onu bir ağacın altında yakalamıştı. İstese kaçabilirdi. Ama kaçmamış, kar-

şı koyamadığı korkuyla istek ve merak kanşımı bir duygu, onu olduğu yere mıhlamıştı. îri erkek kedi, hoyrat ve kaba bir biçimde dişlerini Gece'nin ensesine geçirmiş, onu karı- nüstü yere yatınp sırtına çıkmış, arka patileriyle üstünde tepinerek içine birşeyler akıtmıştı. Çok çabuk olup bitmişti her şey. Gece bu işten hoşlanıp hoşlanmadığım bile anlayamamıştı. Ama o günden sonra, içinde dolmasını istediği rahatsızlık verici bir boşlukla, kısa boğuk miyavlamalarla kanal boylarında gezerken, erkek kedi kokularını izlemiş; bu keskin ve dayanılmaz koku, bir süre için, onu Otto'nun kokusundan bile daha fazla çekmiş, içini daha büyük bir istekle doldurmuştu. İlk mırnavlaşmasmdan birkaç kedi haftası sonra, Hanımın açık bıraktığı pencereden kaçıp kanal boyunda dolaşırken, bir başka erkek kediyle daha karşılaşmıştı. Bu kez hoşuna gitmediğini söylese yalan olurdu. Sabaha karşı bütün tüyleri elektrik yüklü, apışları ıslak, karnı yapış yapış, açık pencereden Hanımın yatak odasına süzüldüğünde, başı dönüyor, midesi bulanıyordu. Her zamanki gibi sahibinin koynuna değil kendi sepetine yatmış, uzun uzun uyumuştu.

Otto'ya karşı duygulan bambaşkaydı. Otto'dan yavrulan olmayacağım, Otto'nun onu öyle ensesini dişleyerek ve sırtına binerek yere yatırmayacağını, Otto ile kedilerle olduğu gibi mırnavlaşmayacağım biliyordu Gece. Hanımı da biliyordu kuşkusuz. Ama şu insanlann hayvanlarla dalga geçme, onlann hayatlannı, duygularım alaya alma huylan yok mu! Bu bitiriyordu Gece'yi. Hele özel hayatına ka- nşılıp duygulanyla eğlenildi mi, öfkeden kudurduğunu hissediyor; kim olursa olsun, hatta o kadar sevdiği Hanımı bile olsa, en azından acıtıcı bir tırmık darbesi ya da kan çıkarana kadar bir dişlemeyle cezasını vermekten geri kalmıyordu.

Sazlann ve otlann yeşil penceresinden karşıya bakıp küçük sofranın başında oturanlan gördü. Hanımın arkadaşı, beyaz şortu ve aym renkteki sakalıyla kadehlere içki

koyuyordu. Biri kadın, biri erkek iki kişi daha vardı sofrada. Gece, kim olduklarım anlayabilmek için bütün duyularım sonuna kadar açıp havayı kokladı. Snıfff, smnnnnnf... Hayır yanılmıyordu: Nina'mn Hanımıyla, Artur'un sahibi bunlar... Bir daha derin derin soludu. Bir başka koku daha vardı: Gece'ye bütün öteki kokulardan daha tanıdık, daha yakın, daha güzel gelen bir koku... Bir kedi kokusu. "Olamaz! Artur'un kokusu bu. Nasıl da hemen anlayamadım! Yazdığı mektuplardaki o pek hoşuma giden kokuyu nasıl da unuttum! Galiba Hanım haklı: Şu Otto akıl bırakmadı bende..."

Saz, ebegümeci ve eğreltiotu yuvasından çıkmak; kanal boyunca koşup, taa aşağılardaki köprüden karşıya geçip eve, Artur'a ulaşmak için büyük bir istek duydu içinde. Hemen karşısındaki evden, rüzgârın önüne takılıp gelen konuşmaları duyuyordu.

-"Oğlumuzu getirdik, ama senin sürtük yine evde yok," diyordu Artur'un sahibi.

-"Oysa benim Ninacığım ne kadar uslu, ne kadar namuslu bir kedi. Hiç evden dışan çıkmaz. Ne zaman gelsen ya balkonda ya da kaloriferin önündeki kutusundadır. Zamaneler pek sürtük oluyor. Üstelik de bu Gece denilen kedi biraz tuhafçaymış. Bir köpeğe âşıkmış."

-"Nina kocadı artık. Yaşlı bir kadın oldu. Benim gencecik oğlum ne yapsın ninesi yaşındaki kediyi."

-"Beni söyletme şimdi. Senin oğlanda iş olmadığım bilmeyen yok. Ameliyatlı."

-"Hadi bakalım, kedi dedikodusu yapmayı bırakın da soğutmadan yiyin şu balıkları..."

Gece'nin içindeki öfke kırgınlığa, kırgınlık çaresizliğe, çaresizlik yeniden öfkeye dönüştü.

"Bu kadan fazla artık! Ne hakları var bizleıle alay etmeye. Gidip Artur'a sürünmeliyim. Sevişip koklaşmalı- yız. Görsünler bakalım kedi dayanışmasını. Ameliyatlıymış, iş yokmuş! Ne demek bütün bunlar!.. Kafalan bozul-

dukça, işleri istedikleri gibi gitmedikçe, böyle işsiz güçsüz oturdukça bizim dedikodumuzu yapıp duruyorlar. Bir de biz anlatmaya başlasak bunların neler yaptıklarını, nasıl mırnavlaştıklanm, nasıl acayip sesler çıkararak debelenip durduklarını, o sırada hallerinin ne kadar komik ve çirkin olduğunu... Nasıl olsa hayvanız, bir şey anlamayız diye her bir boku yerler, her şeyi konuşurlar bizim yanımızda. Bir anlatmaya başlasak görüp duyduklarımızı, birbirlerinin suratına bir daha bakamazlardı. Biz anlatıyor muyuz? Kimde iş olup kimde olmadığım?"

Öfkesinin gitgide kabardığım hissetti. Otto'yu beklemekten vazgeçip sazlann, otların arasında koşturmaya başladı. Uzaktan Hanımının sesini belli belirsiz duydu: ''Gece, Pusi. Gece, Pusi, Gece, Pusi... Gel bak Artur gelmiş kızım...''

Şimdi, beni o çağırdığı için gittiğimi sanacak; arkadaşlarına onu ne kadar sevip dinlediğimi gösterip içten içe böbürlenecek. Gitmesem mi acaba? Ama Artur'un ne günahı var! Üstelik yazdığı mektuplarda sözünü ettiği konuları konuşmamız, 'Sahiplerin Sırlarını Araştırma Projesi'yle ilgili bilgi alışverişinde bulunmamız gerek."

Köprüden geçip kanalın öte yanına çıktı, eve doğru koşmaya başladı. Evin önüne ulaştığında yemeye dalmışlardı. Kanal boyunca koşarken durulan öfkesi bu karmakarışık insan kokularını duyunca yeniden kabardı.

Artur evin içine kapatılmış olmalıydı. Masanın kurulduğu küçük yeşil alana açılan pencere yan aralıktı. Hem bu dedikoduculara bir ders vermek, hem de Artur'a ulaşmak için en güzel yol, önce çilingir masasının üstüne, oradan da pencere aralığından içeri sıçramaktı. Masanın çevresindekiler daha ne olduğunu bile anlayamadan, Gece, kendisini odanın içinde, yatağın üstünde buldu. Ardında kuyruğunun siyah rüzgân, kınlmış bir içki kadehi, darmadağın bir sofra ve birbirine kanşan kızgın sesler kalmıştı. Mutlu ve muzip bir kedi gülümsemesiyle gülümsedi; sivri,

Artur oradaydı; oda kapısıyla dolap ve duvar arasında kalan o kuytu köşede, Gece'nin anı defterinin önünde... Gece, güm diye düştüğü yatağın üstünde hareketsiz durdu ve Artur'a baktı. Düşündüğünden çok daha iri ve güzeldi. Bugüne kadar gördüğü erkek kedilerin en güzeli!.. Tekiri sıradan bir gri-siyah değil, tam kaplan rengi; yer yer kirli sarıya çalan harelerle, siyah çizgiliydi. Yemyeşil bakışlarım kendisine dikmiş, gözlerini kırpmaksızın bakıyor; yüzünden şaşkınlık, bütün kasları gerilmiş ve bütün tüyleri dikilmiş bedeninden atlamaya hazır bir tedirginlik okunuyordu. Gece'ye sanki birkaç kedi yılı kadar uzun gelen bir süre boyunca, hiç kıpırdamadan birbirlerini süzdüler. Önce Artur gözlerini kırpıştırdı. Bu ilk yakınlık ve rahatlama işaretine Gece de gözlerini kapayıp bıyıklarım titreterek yanıt verdi.

- Özür dilerim," dedi Artur. "Tanımadığımız, ilk geldiğimiz bir evde, en saklı, en korunaklı köşeye sığınırız, bilirsin. Anı defterini buraya sakladığını bilmiyordum. Bu köşeciğe saklanınca, rastlantıyla kokladım. Açıklamam gerekiyor, seni beklerken okudum biraz/

-"Zararı yok," dedi Gece. "İnsanlara kızarız, ama biz kediler de meraklıyızdır."

İçinden, fena halde bozulduğunu hissediyor, Artur'un kaç sayfa okumuş olabileceğini kestirmeye çalışıyordu. "Otto'ya ilişkin yazdıklarımı, ona olan duygularımı anlayamaz. Hakkımda yanlış fikirler edinecek. Pek de saygılı olduğu söylenemez doğrusu. İlk gittiği evde ilk bulduğu mektubu ya da am defterini okur mu hiç kendini bilen bir kedi!"

-"Okumaya yeni başlamıştım," dedi Artur düşüncelerini anlamış gibi. "Yine de özür dilerim."

Biri, kapının arkasındaki köşeye iyice sokulmuş; öteki, pencerenin önüne serilmiş yatağın üstüne ilk düştüğü

noktadan bir santim bile aynlmadan, öyle karşılıklı mınldaşıyorlardı.

-"Bizimkiler fena halde meraklandılar," dedi Artur gülerek.

-"Evet, farkındayım," dedi Gece.

Dört insan kafasının, birbirlerini itiştirerek pencereden içeri uzandığını; sahiplerinin kendilerini seyretmekte olduklarını anlaması için, arkasına dönmesi bile gerekmiyordu.

-"Hiç kıpırdama, öylece kal," dedi Artur.

Sesi muzip, şefkatli, ama buyurgandı. Bu ses tonu Gece'nin hem sinirine dokunuyor, hem de hoşuna gidiyordu.

-"Bir şey yapmamızı bekliyorlar. Ya kavga etmemizi ya da mımavlaşmamızı. Kedilerinin özel hayatlarına edepsizce meraklıdırlar bunlar. En iyisi bıkıp da yeniden sofralarına dönene kadar böyle durmak."

Gece, yatağın üstüne, olduğu yere çöküp öylece durdu. Açık pencereden uzanan kafaların gölgesini üstünde hissediyor, konuşmalarım ve hatta nefeslerindeki kötü alkol kokusunu duyuyordu.

--"Senin kız yatağa uzandı. Bak, benimkine 'gel gel' diyor."

-"King Artur'da iş yok ama. Köşeye büzülmüş duruyor. Güzel kediymiş! Niye ameliyat ettirdin ki bunu! Ne güzel yavrulan olurdu."

-"Benim oğlum ameliyatlı haliyle de mutlu eder lıanımlan."

Gece, bu sözlere ve bütün çevresini dolduran alkol kokusuna artık dayanamayacağım hissetti. "Bazan ne kadar kaba, ne kadar çekilmez olduklannm farkında değil bu yaratıklar." Tam yerinden fırlayıp odadan dışan çıkacakken, kendi Hanımının sesini duydu.

-"Bırakın artık kedileri gözlemeyi de sofraya dönün. Onlann da bir özel hayatlan var."

Nina'nın Hanımı, Hanımının bu sözlerini onayladı.

-"Dünyalarımız yıkılıp da konulanınız azaldıkça kedilerin aşk hayatlanyla uğraşır olduk. Üstelik şu erkeklik bö- bürlenmesini hayvanlara bile yansıtıyorsunuz. Bırakın kedileri kendi hallerine."

Gece, yavaş yavaş gevşeyip rahatlarken, "İşte Hanımımı bu yüzden seviyorum," diye düşündü. "Onun da kusur- lan yok değil! Bana düşkünlüğü; her şeye olduğu gibi bana da böylesine tutkuyla bağlanması; bir şeye daldı mı tüm duyulannı dış dünyaya kapaması; hele de sürekli sigara içip sigarasının küllerini yerlere, bu da yetmiyormuş gibi benim üstüme silkmesi... Ama en içinde öyle güzel, yumuşak, sevecen, derin bir yan var ki... Bu yüzden seviyorum onu..."

Sonra Artur'a dönüp mınldandı:

-"Bu insan denen varatıklann kadınlan daha yumuşak, daha saygılı, bize daha yakın. Erkeklerinin kokulan daha çok hoşuma gidiyor, ama sahibimin kadın olduğuna çok seviniyorum." Artur'un biraz bozulduğunu fark edince aceleyle ekledi. "Hadi içeriki odaya gidip biraz baş başa konuşalım."

Nina'mn mektubunu nice sonra, kendi aralannda uzun uzun koklaşıp konuştuktan, kokulannı en ince aynn- tılara kadar çözümleyip iyice tanıştıktan ve kaynaştıktan sonra fark ettiler. Birbirlerinin kokusuna o kadar dalmışlar ve o kadar hoşlaşmışlardı ki, bir üçüncü koku, -hem de mektuplaşıp uçuklaşmış, hafiflemiş bir koku- aralarına hemen girememiş, kendini duyuramamıştı. Gece'nin yemek kabından birlikte yiyip su kabından birlikte su içtikten sonra, biraz kestirmek için oturma odasındaki minderlere doğru giderken, koltuklardan birinin yanına bırakü- mış küçük valizde buldular Nina'nın mektubunu.

Kokuyu ilk Artur hissetti.

-"Nina'dan mektup var, dedi. Düşünmeliydik bunu. Biliyor musun, seninle tanışmamı ve arkadaş olmamı ilk Nina salık vermişti bana."

Sesinin titreşimlerinde acı bir duygu, bir pişmanlık, bir tuhaf buğu varmış gibi geldi Gece'ye.

-"Nina çok hoş biri," dedi. "Biz de arasıra mektuplaşıyoruz. Bazı konularda ona danışıyorum. Çok yaran oluyor bana. Bizden oldukça yaşlı. Çok şey duymuş, çok insan ve çok kedi tammış. Seninle tanışıp mektuplaşmamı bana da salık vermişti. Üstelik aynı ülkede yaşadığımızı da ondan öğrendim. Sahiplerimizin konuşmalanndan çıkardığım kadanyla, asıl, 'memleket' dedikleri yere dönen kızı Kirli çok bilgili ve akıllıymış. Araştırmamız için ihtiyacımız olan en Önemli bilgileri ondan alabiliriz sanınm...

Burunlarıyla valizi itiştirerek Nina'nm mektubunu okumaya koyuldular.

"Sevgili Gece,

"Bu kez sana yazmakta geciktim. Üstümde nedenini bilmediğim bir miskinlik var. Bütün bir yazı, balkonla odalar arasında geçirdim. Sahiplerim, istersem sokağa çıkabilmem için kapılan, pencereleri bilerek açık bıraktılar; hatta birkaç kez beni kucaklanna alıp bahçeye kadar çıkardılar. Ama, her defasında içime tuhaf bir huzursuzluk, sanki bir korku yapıştı. Kendimi eve dar attım. Artık yaşlanmaya mı başlıyorum, yoksa o canavar köpeklerin korkunç saldınsından sonra geçirdiğim büyük sarsıntının etkisi mi bilmem. Bildiğim tek şey dışanlann beni eskisi gibi çekmediği. Görmesini, koklamasını, duymasını bilen bir kedi için ağaçlıklı bir bahçeye açılan büyük bir balkon ve gelen gideni hiç eksik olmayan bir ev, mutlu bir yaşam sürdürmeye yeterli. Ama sen henüz gençsin, önünde görülecek, tanınacak, yaşanacak bunca şey var. Özgürlük tutkunu, serüven özlemini, o sevimli merakını çok iyi anlıyorum ve sana hak veriyorum. Kızım Kirli de tıpkı senin gibiydi. Hâlâ da öyleymiş anlattıklanna göre. Nelerin peşinde olduğunu tam anlayamıyorum, ama hakkında duyduklanm, içimi büyük bir gurur, biraz da kaygıyla dolduruyor. Ne de

olsa analık...

"Benim Hanım, şu gönlerde evde bunaldığını, birkaç günlüğüne size gitmek, hem çevre değiştirmek hem de senin Hanımınla biraz baş başa kalıp ilişkilerini onarmak istediğini söyler söylemez, 'fırsat bu fırsattır' diyerek valizinin köşesine bu mektubu yazmaya başladım. İnsanların 'ilişkileri onarmak' dedikleri şey biraz bizim birbirimize sürünüp koklaşmamıza benziyor. Kimi zaman kızıyorlar birbirlerine; sonra kırgınlığa, uzaklığa dayanamayıp ilişkilerini onarmaya çabalıyorlar. Bu onarma işi, daha çok konuşarak oluyor. Sen de bilirsin ya, bu insanlar konuşmaktan bıkmıyorlar hiç. 'Hayvanlar koklaşarak, insanlar konuşarak anlaşırlar,' diye bir sözleri bile var. Tabü bazan konuşurken ilişkilerin büsbütün bozulduğu da oluyor. Her neyse!.. Benim, evdeki konuşmalardan anladığım kadarıyla, bu 'ilişki' dedikleri şey, farklı düşünmek yüzünden de bozulurmuş. Senin Hanımınla benimki eskiden aynı konularda aynı şeyleri düşünürlermiş, bir süreden beri ise farklı düşünüyorlarmış. Bu yüzden aralarına 'belli belirsiz bir gölge' girmiş. Bu da benim Hammın deyişi. Ama yine benimkinin dediğine göre, farklı düşündükleri halde birbirlerini sevmekten ve dostluktan vazgeçmemeyi öğrenmelilermiş. Şimdi o yavaş yavaş bunu öğrenmeye çalışıyormuş. Sen orada bıyık, kulak kesü de gözlemle bakalım birbirlerine nasıl davranacaklarını.

"Bu arada önemli bir konu, hem bizimkilerin hem de senin Hanımın, artık 'memleket' dedikleri yere, yani Kir- li'nin oraya dönmeye hazırlandıkları. Bunu, hazırlıklı olman, karar verebilmen ve o gün gelince ne yapacağını şaşırmaman için söylüyorum sana. Şu son günlerde beni oldukça kaygılandıran ve aklıma geldikçe içimi karartan bir konu bu. Duyduğum kadarıyla beni de götüreceklermiş. Hanım biraz gönülsüz. Haklı da aslında. Biz kedilerin evimize bağlı olduğumuzu, yer değiştirmekten nefret ettiğimizi söylüyor. Ama Bey ona Cimcim'in durumunu hatırla-

tıp kedileri o anda kendilerini eğlendirsin diye, işlevsel amaçlarla besleyip sonra bırakıverenleri eleştirmeye hakkı olmadığım tekrarlıyor. Benim ne düşündüğümü kimse sormuyor. Gerçeği söylemem gerekirse, kesinleşmiş bir düşüncem ve kararım da yok aslında. Sen de düşün taşın. Belki bu kadar korkmaya da gerek yok. Kirli, halinden memnun görünüyor. Kimbilir, belki de 'memleket' buralardan daha güzel ve rahattır biz kediler için. Yine de şimdilik kendimi yeni çevrelere ve yeni serüvenlere hiç de hazır hissetmiyorum. Belki gerçekten yaşlandım.

"Daha önceki mektuplarında bana sormuş olduğun ve bugüne kadar bir türlü yanıtlandıramadığım sorularından bazılarına değinmek istiyorum. Örneğin Marx ve Le- nin'in kim olduğunu sormuştun. Sandığın gibi, bu iki adam, bizimkilerin tartışmaları, dertleri, aralarındaki ilişkiler ve son zamanlardaki tuhaf halleriyle çok yakından ilgililer. Bizim eve daha hiç gelmediler, yüzlerini görmüş, kokularını duymuş değilim. Ama Lenin denilenin, kucağında kediyle bir fotoğrafı var. Bizimkilerin çalışma masasının üstünde duruyor. Adama çok alıcı gözle bakmadım. Ama kucağındaki kediye içim pek ısındı. Onu öyle sevgiyle bağrına bastığına göre, iyi bir adamcağız olmalı. Kafası da benim Beyinki gibi çıplak. Neden bilmem yakınlık duydum ona. Bir de bu kedili adamın pek çok kitap yazdığını biliyorum. Üst üste koysan on dört, on beş kedi boyu eder... Marx denilense, çok saçlı sakallı biri. Onun da bir o kadar kitabı var. Kedileri sevip sevmediğini bilmiyorum. Bizim eve gelip gidenlerin konuşmalarından anladığıma göre, Sakallı'nın kitaplarında yazdığı şeyleri, Kedili olan, o öldükten sonra yapmaya kalkmış. Bütün gürültü patırtı da bu noktada çıkıyor işte. Sakalh'mn yazdıklarını, 'yapın' dediği gibi mi yapmış, yoksa 'Marx böyle dedi,' diyerek kendi bildiği gibi mi yapmış? Sakallı'nın yazdıkları yanlış olduğundan mı bozulmuş işler, yoksa Kedili, o kitapları yanlış anlayıp yanlış şeyler söylediği için mi? Kimileri de,

günah onlarda değil, onlardan sonra gelenler yanlış yaptılar diyor. Senin anlayacağın, birşeyler yanlış ve kötü olmuş. Şimdi, suçun kimde olduğu tartışılıyor. Senin Hanım, Sakallı'dan başlayıp hepsi yanlıştı diyormuş, hele de Kedili'ye çok kızıyormuş. Dahası, elli yaşma gelene kadar (elli insan yaşı tabii) bunların yanlış olduğunu göremediği için de kendine ve bunların yanlış olmadığını söyleyenlere çok öfkeleniyormuş. Benim sahiplerimse o iki adamı da çok seviyorlar hâlâ. 'Yanlışıyla doğrusuyla, geriye dönüşler ileri gidişlerle, yıkımlarla atılımlarla insanlık onlann yolunda gidecek ya da insanlığın sonu gelecek,' diyorlar. Hanımım, bu konuda, kendisinin de Sakallı'yı yanlış anladığını; Marx'in, yani Sakalh'nın yazdığım bir yönüyle bellediklerini, komünist topluma doğru ilerlemeyi -komünist toplum da neyse!- sanki zorunlu ve tek yolmuş gibi gördüklerini, oysa Sakallı'nın insanlığın barbarlığa doğru da gidebileceğini haber vermiş olduğunu söylüyor. İşin bu ince noktalarım ben de anlayamıyorum. Bilgi olsun diye ne duyduysam öylece aktarıyorum sana. Bir sürü boş laf işte...

"Sezgüerim bana seninkinin de, bizimkilerin de, tüm arkadaşlarının da son zamanlarda çok mutsuz olduklarını söylüyor. Hatta mutsuzluktan daha çok, daha derin bir şey bu. Hani biz kedüer dört patimizle yere bastığımızda huzur duyarız; patilerimizin altında sağlam bir zemin ararız; bulamadık mı huzursuz olur, dengemizi korumakta güçlük çekeriz ya, işte tam öyle bir duygu bunlannki. Sanki ayaklarının altından toprak kaymış, boşlukta kalmışlar gibi... Hep yıkıntılardan söz ediyorlar. Yalnızca bir duvar değil, her şey yıkılmış söylediklerine göre. Durumlarını düşündüğüm zaman gerçekten de acıyorum hallerine. Kendimi onlann yerine koyuyorum. Bir yıkıntının ortasında, toz duman içinde kalsaydık; nereye bassak orası çök- seydi; çevremizdeki her şey, tüm alışkanlıklanmız, tüm tamdık kokular, biçimler, mekânlar altüst olsaydı, nasıl kor-

kar nasıl çılgına dönerdik! İşte bunlannki de öyle bir şey.

"Sevgili Gece. Bu arada sana Artur'u yeniden hatırlatmak istiyorum. Bugüne kadar tanışmamış olmanız bir kayıp doğrusu. Artur her şeyiyle sana pek uygun bir arkadaş. Üstelik de evleriniz oldukça yakın. Ona yazdığım bir mektupta senden söz etmiştim. Umanm arada mektuplaşmış ya da tanışmışsınızdır."

Nina'mn, küçük kahverengi valizin kenarına sıkıştırdığı mektubu koklamayı ikisi aym anda bıraktılar. Kuyruklarını ve böğürlerini valize sürüp tatlı tatlı kaşınarak birbirlerini süzmeye başladılar. 'Akıllı yüzlü, alımlı, hoş bir genç dişi,' diye düşündü Artur, 'Çok güçlü, yakışıklı ve belli ki iyi huylu bir erkek kedi,' diye düşündü Nina. Aralarında yalnızca Nina'nm hanımının valizi, karşı karşıya oturdular. İkisinin de gözleri parlıyordu. Gece, nedense Otto'yu hatırladı birden. Bugün, sazlıkların arasında onu beklememiş, Artur'un geldiğini koklayınca eve koşmuştu. İçinde küçük bir eziklik ve pişmanlık duydu bir an. Sonra bu duygu yerini mutluluğa bıraktı. Yeşil gözlerini birkaç kez yumup açtı. Artur'un gözleri, yavaş yavaş alacakaranlığa dönüşen havada iki küçük ışık parçası, iki ateş böceği gibi parlıyordu. O da gözlerini kapayıp açarak Nina'ya yanıt verdi. Sonra odanın içinde ör dönerek, kitap raflarının, sehpaların, masanın, ıvır zıvırla dolu pencere içlerinin üstünde cirit atarak başdöndürücü bir koşmaca oyu-nuna başladılar. Hava serinlemeye yüztuttuğundan, içki sofrasını içeri taşıyan sahipleri, onları bu oyunun oltasında yakaladılar.

Gece, ertesi sabah oldukça geç bir saatte uyandığında, kendisini her zamanki gibi Hanımının yatağının aya- kucunda buldu. Geniş yatağın öteki yanında Nina'nm hanımı yatıyor, çoktan uyanmış, sevgiyle kendisini seyrediyordu. Gece, yatağın ayakucunda doğrulup ön patilerini

mümkün olduğunca öne, arka patilerini mümkün olduğunca arkaya doğru uzatarak uzun uzun gerindi. Esnerken, pespembe ağzının içinde, damağının siyah damgası göründü. Nina'mn annesi uzanıp siyah tüy yumağını kaptı. Gece, keyiflendi. Bütün bedeni hazla ürperdi. "Ne de olsa kediden anlıyor, kedi sevmeyi biliyor bu kadın." Kendini kadının usta okşayışlarının ritmine bıraktı. Başını dört bir yana çevirerek ona kaşınmasını istediği yerleri gösteriyor, kadın bir an duracak olsa, patisiyle elini kendine doğru çekiyor, 'okşamayı sürdür/ diyordu. Bu oyun dakikalarca sürdü. Artık sıkıldığını, yeterince kaşındığını hissettiği anda, kendisini okşamayı sürdüren ele acımasız bir tırmık salladı, işi küçük bir diş darbesiyle de tamamlayarak yataktan atlayıp doğru mutfağa yöneldi. Karnı acıkmıştı.

"Yemek geceden kalmış, bayat. Mutfağın bütün kokulan sinmiş küçük ciğer lokmacıklanna." Bayat yemeklerden, durmuş sulardan, kokusu ağırlaşmış mamalardan nefret ediyordu. Yine de, gönülsüzce yaladı tabağım. "Sabahlara kadar içip konuşup oturdular mı, anla ki ertesi sabah taze yemek bulamayacaksın." Mutfağın kendi su ve yemek kaplannın durduğu köşesine Artur'un kokusu sinmişti. Bu köşede hem yemek yemiş hem de uzun uzun konuşmuşlardı dün gece. Sonra, gecenin geç bir saatinde, sahibi, Artur'u, üstüne iki delik delinmiş eski bir pazar çantasına koymuş, evlerine dönmüşlerdi.

Artur'u hatırlayınca neşelendi, açlığını unuttu: "Gerçekten çok hoş bir erkek kedi bu Artur. Her dişi kedinin yüreğini hoplatacak cinsten." Sırt tüylerini kabartıp kuyruğunu dalgalandırarak, heyecandan ve istekten titreyerek sürünmüştü ona hem de kaç kez. Ama Artur davetine yanıt vermemişti. Oysa onun da kendisini beğendiğinden kuşkusu yoktu Gece'nin. Öylece kıpırdamadan, ama bütün kaslan gerilmiş, sırt derisi ürpererek hareketsiz kalmıştı Artur. Gece, üsteleyince de sanki bir şeyden çok

korkmuş ya da sinirlenmiş gibi bütün yüzünü gererek, dişlerini göstererek hırlamıştı. Sonra hemen, yumuşak, ama titreyen bir küçük ‘mır’la özür dilemiş, Gece’yi sağ ön patisiyle sevgiyle okşamıştı. "Özür dilerim, ameliyatlıyım," demişti yavaşça. Gözlerinde bulanık bir hüzün görmüştü Gece. "îyi ki ben ameliyatlı değilim," diye geçirdi içinden. Sahibi Nina’nm hammına anlatırken duymuştu. Hanımının arasıra zorla verdiği o küçük haplar doğum kontrol haplarıymış. Onları aldıkça, istediği kadar mırnavlaşabilirmiş. Yavru edinme ‘tehlikesi’ yokmuş. "İşte yine insanca bir yaklaşım. Yavru edinmekte ne tehlike olabilir ki! Bahçedeki, saksıdaki çiçekler açtıkça deliler gibi seviniyorlar. Çiçeklerle yavruların ne farkı var! Artur’dan yavrular edine- bilsem ne güzel olurdu. Artur olmazsa bir başka erkek kedi..."

İçi mutlulukla doldu. Hanımının hatırı için yuttuğu o küçük hapları bir daha yutmamaya karar verdi. Onu üzmemek için yutar gibi yapacak sonra çıkaracaktı. Yine dün geceyi hatırladı. Gecenin ilerlemiş saatlerinde bütün oyunlar bitip de yorgun düştüklerinde Artur’la birlikte içeri taşınmış çilingir masasının altına saklanmış, sahiplerinin konuşmalarını dinlemişlerdi. Artur, belki de ilk kendi buluşu olduğu için, ‘Sahiplerin Sırlarını Araştırma Proje- si’ni çok ciddiye alıyordu. "Bu konuda yeni ipuçları elde edebilmemiz için bulunmaz bir firsat bu," demişti. Ar- tur’a göre, bu masanın çevresindeki dört kişi, büyük sırrın anahtarını ellerinde bulunduranların en önemlilerin- dendi. Açık söylemek gerekirse, Gece, bu kez konuşulanlardan hemen hemen hiçbir şey anlamamıştı. Artur’un da anladığından pek emin değildi ya... Sorduğunda, "Çok önemli şeyler konuştular, çok önemli ipuçlan bunlar," demişti, ama Gece, anladıklarını kendisine de anlatmasını rica edince, "Üzgünler ve korkuyorlar," demekle yetinmişti. Oysa araştırdıkları tam da bu değil miydi? Neden korkuyorlar, neye üzülüyorlar, kaybettikleri nedir? Ve belki de

kaybettiklerini yeniden bulabilmeleri için yardım edilebilir mi onlara?

"Artur da akıllı ve önemli görünmek için anlamış gibi davranıyor, aslında onun da kaptıramadığından eminim," diye söylendi Gece. "İnsanlarla birlikte yaşaya yaşaya, onlardan huy kapıyoruz. Ne kötü!”

Otto’nun gezmeye çıkarılmasına daha birçok kedi saati vardı. "Sabah gezintisinden çoktan eve dönmüştür. Şimdi ihtiyarlar dinleniyorlardır. Sonra öğle yemeklerini yerler. Yine dinlenirler. Güneş olduğuna göre, güneşi kaçırmamak için insan saatiyle üç sularında çıkarlar dışan. Otto merak etmiştir beni. Dün akşamüstü de, bu sabah da buluşamayınca başıma bir şey geldiğini sanmıştır." Gece, içinde bir huzursuzluğun kıpırdandığım hissetti. "Onu ihmal ettim. Artur başımı döndürdü. Kendimi bağışlatmalıyım."

Hava güzeldi, ama cam dışan çıkmak istemiyordu. Pencereden içeri dalan güneş ışmlanmn vurduğu noktaya, renk renk kilimin üstüne oturup yalanmaya başladı. Önce patilerini, sonra göğsünü, karnını; sonunda da bir bacağım iki ön patisi arasında havaya dikip poposunu yaladı. Bedeninin hiçbir yerinde hiçbir yabancı koku kalmayın- caya kadar yalandıktan sonra esnedi, gerindi. Otto’yla buluşacağı saate kadar zaman doldurmak için birşeyler yapmalıydı. Anı defterine, ne zamandır bir şey yazmadığım hatırladı: "Anlamamış da olsam, dün gece konuşulanlan aklımda kaldığı kadanyla not etmeliyim. Araştırmamıza yardımcı olacağından eminim."

Uyanmış, yatakta birşeyler konuşmakta olan iki kadına görünmeden, bir kedi süzülmesiyle yatak odasına girip anı defterinin bulunduğu köşeye büzüldü. Deftere bir burun ve bıyık attı. Birkaç kedi ayı öncesine ait karalamalardı bunlar. Yeni birşeyler yazmadan önce şöyle bir hatırlamak için hızlıca okumaya koyuldu.

"Çevrede en çok ilgi duyduğum yaratık Otto. Samnm

o da benden hoşlanıyor. Her sabah ve her akşamüstü, sahiplerinin Otto'yu kanal boyunda gezmeye çıkaracakları saati bekliyorum. Hanımımın deyişiyle, 'Otto'nun nem- rut Avrupalı sahiplerinin' sıkıcı bir disiplinle Otto'nun sokağa çıkarılma saatlerini hiç aksatmamaları, çok güzel bir şey. Ben de kendi iç saatimi ona göre ayarladım. Otto'nun gezinti saatinin yaklaştığını önceden biliyor, bir kedi saati öncesinden sevinmeye ve heyecanlanmaya başlıyorum. Sahibem sanırım bunu hissetti ve bana olan tüm sevgisiyle, üşenmedi, Otto'lann evine bakan bahçe kapısının altına, rahatça girip çıkabileceğim bir kedi kapısı yaptırdı. Daha Otto evinin önünde belirmeden kedi kapısından geçerek kapı eşiğine oturuyorum. Gözlerimi kapayıp onun kokusunu bekliyorum. Köpek kokusu beni irkiltmek ve korkutmak bir yana, içime yakıcı bir heyecan dalgası gibi dağılıyor. Yüreğim hızlı hızlı atmaya, tüylerim elektriklenmeye başlıyor. Nina bu duygularımı hiç anlamıyor. Bir kedinin nasıl olup da köpek kokusundan hoşlanabileceğine bir türlü aklı ermiyor. Ona, Otto'ya karşı beslediğim duygulan anlattığım mektuba verdiği yanıtta, bana inandığını, ama beni anlayamadığını, o iki canavann saldırısına uğradıktan ve ellerinden hurdahaş bir bedenle zorla kurtulduktan sonra, kendisi için bir köpeğin yakınlığı da ne söz, çok uzaklardan, kapının dışından geçmesine dayanabilmenin bile olanaksız olduğunu yazdı. Bazan, kendimde ya da Ot- to'da bir bozukluk, bir yanlışlık olup olmadığını düşünüyorum ciddi ciddi.

"Otto'nun yaşlı sahipleri benden hoşlanmıyorlar. Bunu ilk günlerdeki kadar açıkça belli etmiyorlarsa da, köpeklerinin bir kediyle, hele de bir yabancının kedisiyle dost olması onlan tedirgin ediyor. Yaşlı kadın, Hanımıma ikide bir beni gammazlıyor. "Sokağa bırakmamalısınız bu kadar. Geçen gün aşağıdaki köprüden geçip kanalın öte yanma dolaşmaya çıkmıştım. Neredeyse iki kilometrelik bir uzaklık. Bir de ne göreyim! Sizin kedi oralarda dolaşmıyor

mu!" diyor. Dedikodu yapıyor. Bu yüzden bir kez sahibemden ufak bir dayak bile yedim. İlk, gece çıkışlarımdan birinden dönüşte, sabahleyin beni kucağına alıp azarladı, popoma da acıtarak vurdu. Nina'nın hammı da bizdeydi o sabah. Çok güldü: "İşte görüyor musun! Sen beni, oğlanı sıkıyorum, tam serbest bırakmıyorum diye eleştirirdin hep. Bekâra karı boşamak kolay gelir. Bak kendin, geceyi sokakta geçirdi diye, kedine dayak atıyorsun," dedi. Tabii dayağın altında kalmadım. Gidip en sevdiği plağını tırnaklarımla çizdim ve kahvesini memleketten hediye gelmiş beyaz dantel örtünün üstüne döktüm.

"Otto ile, havanın çok kötü olduğu günler dışında, kanalın öte yanında, tam bizim evin karşısında buluşuyoruz. Önce o, Hanımının veya Beyinin önünden kanal boyunca koşuyor. Onların fırlattıkları dallan, küçük odunlan dişleri arasına alıp geri getirerek kendinden bekleneni yapıyor, sahiplerini mutlu ediyor. Ben biraz arkalanndan otları ve toprağı koklayarak ve Otto'nun adımlannı izleyerek yürüyorum. Otto önde, ben onun biraz arkasında... Bu törensel yürüyüşümüze mahalle halkı artık alıştı. Bizi ilgiyle ve eğlenerek izliyorlar. Sonra köprüye yaklaştık mı, Otto, yaşlı sahiplerinin yetişemeyecekleri bir hızla koşmaya başlıyor ve köprünün karşı kıyısındaki sık yeşil otlann, çalıla- nn ve sazların arasında kayboluyor. Ben de şimşek gibi peşinden koşuyorum. İnsanlar artık bizi göremez oluyorlar. Bazan Otto'nun kuyruğunun ucu, otlann arasından, sanki sahiplerine nanik yapar gibi görünse de, sonunda tam saklanmayı başanyoruz. Hayatımın en güzel anlan bunlar. Gür ve hep taze otlann altındaki mis kokulu toprağı birlikte eşeliyor, kelebekleri, anlan, küçük tarla farelerini, yumruk yemiş boksör suratlı köstebekleri, sudan birdenbire sıçrayan kurbağalan birlikte kovalıyor, çılgın bir koşmaca oyununa başlıyoruz. Arasıra, uzaklardan, sahiplerimizin rüzgânn önüne takılıp sazlarda yankılanan sesleri, bizi eve çağıran kaygılı çığlıklan duyulsa da, bize ne!"

Biraz aşağıda iri koku harfleriyle tek bir satır: ‘OT-TO’YU SEVİYORUM.’

Birkaç kedi günü sonra Gece, anı defterine aceleyle şu koku satırlarını karalamış:

"İnsanlarla ne kadar iç içe yaşarsak yaşayalım, onlara ne kadar yakın olursak olalım, bu zavallı yaratıkları gerçekten anlamamız olanaksız. Sevindikleri ve üzüldükleri şeyler, mutlulukları, dertleri, hayattan beklentileri bizden ne kadar farklı. Biz kediler, karnımız aç olduğunda yiyecek yüzünden ya da kokusuna alıştığımız minderimize bir başka kedi yayılıp oturmuşsa kavga edebiliriz örneğin. Ama sevgiyi ya da bedenlerimizi paylaşma yüzünden kavga edilebileceğini düşünemeyiz bile. Bizimkilerin ve arkadaşlarının halini görüp anlattıklarım dinledikçe hayretten hayrete düşüyorum. Örneğin bir insan dişisi hep aynı insan erkeğiyle birlikte olmak zorunda. Sanki onun malıy-, mış gibi. Üstelik daha da ileri gidip herkesin karşısında yeminler edip imzalar falan atarak perçinliyorlar bu gönüllü tutsaklığı. Dişi, birkaç erkekle mırnavlaşırsa kıyametler kopuyor. Bu yüzden birbirlerini öldürdükleri bile oluyor. • Dişileri de bu konuda erkeklerden aşağı kalmıyor doğrusu. Kendilerinin sandıkları erkek bir başka dişiyle mırnav- laşmaya görsün, yeri yerinden oynatıyorlar. Kendilerini çok akıllı sanan bu yaratıkların, hazlann ve bedenlerin, onların deyişiyle ‘sevişmekle’ tükenmeyeceğini, sevginin paylaşmakla azalmadığını, hatta zenginleşip büyüdüğünü kavrayamamaları gerçekten şaşırtıcı. Bir de hep kendilerine benzeyenleri arama huylan var. Açık söylemek gerekirse, biz hayvanlarda da var bu huy. Örneğin benim Otto ile dostluğum ve onu sevmemi, insanlar da, hayvanlar da yadırgıyor. Otto’nun kendisi bile, bu ilişkiden biraz huzursuz gibi geliyor bana. Otto ile dostluğumuz, oyunlanmız, hatta bazan kuytu bir köşede koyun koyuna yatmamız in- sanlan çok şaşırtıyor ve güldürüyor. Ama ben Otto’yu se-

viyorum, gerisi hiç umurumda değil."

Gece, büyük bir heyecanla başladığı am defterine yazdıklarını yeniden okuyunca, çok ilgi çekici bulmadı: "Anı defterimin bu kadar kuru olması, hayatımın da renksiz ve tekdüze olduğunu gösteriyor," diye düşündü. "Otto'dan, bir de insanlara ilişkin incir çekirdeği doldurmayacak dedikodulardan başka yazacak bir şeyim yok. Hayatımı yeni kokular, yeni yaratıklar, yeni ilişkiler, yeni titreşimlerle zenginleştirmeliyim."

Gece, vakit öldürmek için ve çoğunu pek iyi tanımadığı halde, kendisini parçası hissettiği bir kedi grubuyla ilişkilerini sürdürebilmek için, gece duyduğu anlaşılmaz konuşmaların aklında kalanlarını, anı defterine geçirmeye koyuldu.

"Dün Artur'la ilk kez karşılaştık. Daha önce mektuplaşmıştık, ama bıyık bıyığa, tüy tüye, kuyruk kuyruğa tanışmak, aracısız koklaşmak başka oluyor. Ondan hoşlandım. Mırnavlaşmak da istedim, ama ameliyatlıymış. Bana göre ameliyatlı olmasının bir sakıncası yok. Ama galiba onun için var ki, mırnavlaşmak için süründüğüm zaman huzursuz oldu, hatta kızdı. Sahiplerimiz önce her zamanki gibi bizimle alay ettiler. Sonra da Artur'a acıdılar. Neden bilmiyorum.

"Dün gece konuşulanlardan hiçbir şey anlamadım. İki sözcük çok sık kullanıldı: Biri 'ahlâk' öteki de 'amaç.' Bu sözcüklerin anlamını bilmiyorum. Artur da bilmiyordu. Nina'ya ve o çok bilgili geçinen -insanlar öyle diyorlar. Sanki kedi değil de başka bir şeymiş o- Kirli'ye de soracağım mektupla. Belki de 'sırnn anahtarı' bu sözcüklerdedir. 'Parti' dedikleri bir yerde ve hatırımda kaldığı kadarıyla, çok uzak, çok büyük, çok karlı ve bir zamanlar çok sevdikleri bir ülkede olanları konuştular dün gece. Yıkılmaz sandıklan, çok güvendikleri, içinde kendilerini korunaklı, mutlu, güçlü hissettikleri bir şey -bir duvar mı, bir ev mi, parti dedikleri mi, o uzak ülke mi, hayal dedikleri mi ne-

dir, artık bilmiyorum işte, neyse o- yıkılmış. Şimdi kendilerini boşlukta, korunaksız, çırılçıplak hissediyorlar. Bütün bunların, Nina'nm da mektubunda yazdığı gibi, o Sakallı ve o Kedili adamla ve onlara benzeyen başka birileriy- le ilgisi var.

"Dün gece Hanımım ötekileri yine biraz kızdırdı: "Bizi kimse kandırmadı. Biz üç maymun gibi gözlerimizi, kulaklarımızı, ağzımızı kendi isteğimizle kapadık. Kendi ahlâkımızı kendimiz sattık, teslim ettik. Bozukluk bizde," dedi. Hepsi, ama en çok Nina'nın sahibi, kızdılar bu sözlere. Kızdılar mı, yoksa duymak istemiyor, duymaktan korkuyorlar mıydı, bilemiyorum. Ama böyle zamanlarda hep olduğu gibi sesleri yükseldi. Birbirlerini dinlemeden hep bir ağızdan bağrışmaya başladılar. Söylediklerini anlamak, Artur ile benim için çok güç oldu. Neden söz ettiklerini tam kaptıramazken, bir de bu uğultu... Sahibemin sakallı ve her zaman biraz suskun olan arkadaşı, 'Amaç gözümüzü kamaştırmıştı da ondan,' dedi. 'Amaç o kadar parlak, o kadar güzel, uğruna her şeyi feda etmeye o kadar değerdi ki, amaca varmak için her şeyimizden, hatta ahlâkımızdan bile vazgeçtik.' Nina'mn sahibi, benim anlayabildiğim kadarıyla bu 'ahlâk' sözüne itiraz ediyordu. Ahlâkın amacın içinde olduğunu söylüyor, 'Ahlâk görelidir. Bizim inancımız, bizim amacımız kendi ahlâkını yaratmıştı. Örneğin Partiye bağlı olmaktı ahlâk, sosyalizmi ne olursa olsun sonuna kadar savunmak, soşyalist vatanı düşmanlara karşı korumaktı. Bir başka ahlâktı bizimki, bu büyük yıkıntı gelmeseydi, amaca doğru yüründüğü görülse ya da sanılsay- dı, şimdi hiçbirimiz tartışmayacaktık bu ahlâkı,' diyordu. Benim sahibem ise, tutkuyla tartıştığı zamanlardaki gibi, bir yandan karşısındakini hiç dinlemeden ya da öyle görünerek, bir yandan sigarasımn küllerinin kilimi yakıp küçük delikler açtığını fark etmeden konuşmasını sürdürüyordu: 'Milyonlarca kurban... yalnız kendimizi değil milyonları kurban ettik. Hadi kendimizi kurban etmeye hak-

kımız var diyelim. Kimse bana, kendi inançlarımız için başkalarını da kurban etmeye hakkımız olduğunu, bunun ahlâk olduğunu anlatmaya kalkışmasın.'

"'Ne zamandır, Çavuşesku'nun öldürüldüğünü televizyonda seyrettiğimiz geceden beri, ölen miyim, öldüren miyim; cellât mıyım, kurban mıyım bilmiyorum,' dedi Hanımın sakallı arkadaşı. Her zaman olduğu gibi, dün gece de yine en az konuşan, hiç bağırmayan oydu; ama nedense ben de, Artur da, onun ötekilerin hepsinden daha derin yaralı olduğunu düşündük. Belki de o yıkılan şeyin daha ağır parçalan düşmüştü onun üstüne.

"Nina'nm Hanımı şunlan da söyledi: 'Ahlâktan söz edeceksek, önce şu dünyaya bakalım. Biz ahlâksızdık, peki... O zaman kapitalizmin ahlâkı mı doğru olan? Şu sömürü, baskı, yalan dünyasının ahlâkı mı? Biz yanıldık, kabul.. Peki insanlığın seçeneği, alternatif ahlâk, bu düzenin- ki mi? Yoksa insanı varolmayan bir güce inandınp onunla avutup ya da korkutup başkaldırmasını önleyen; kuyruğunu kısıp oturmasını, budalalaşmasını sağlayan dinlerin ahlâkı mı?'

"Bu sözlerden, ben, bir tek 'kuyruğunu kısıp otur- ma'yı anladım. Biz kediler bazan kuyruğumuzu bacaklan- mızm arasına kıstırıp böyle otururuz. Bunda ne kötülük var, anlayamadım doğrusu. Pek de rahattır bu oturuş.

"Her neyse... Artur'un sahibi de söze kanştı tabü. Böyle bağıra bağıra konuşurlarken, yâni kendi deyimleriyle 'tartışırlarken', birisi lafa kanşmadan sussa, göze batar, hiç dayanamazlar böylelerine. İlle o da birşeyler yumurtlasın isterler. Artur'un sahibi, 'Alternatif aramaya ihtiyacım yok benim,' dedi. 'Baktım ki bana yaramıyor, hepsinden soyunuveririm bunlann ben. Yeni yetişirken çevrenin etkisiyle, dindardım. Sonra bir gün, inanmazsınız, gerçekten de bir gece içinde dinle olan ilişkimi bitiriverdim. İnsanlan da, hayvanlan da, düşünceleri de olmadığını, yanıldığımı, artık bana yaramadığım kesinlikle anladığım anda

bitiririm, bırakırım. Bitirene kadar zorlanırım, acı duyarım da, işin tuhafı, noktayı koyduğum andan sonra artık hiç düşünmem.'

"Artur bu sözleri duyunca huzursuzlandı. Hiçbir şey demedi, ama ürperişinden, bıyıklarının ve kaşlarının titreşmesinden, en çok da kulak uçlarındaki tüylerin önüne geçemediği sinirli kıpırtısından anladım ben. Herhalde 'hayvanlan da bırakıveririm' sözleriydi onu etkileyen.

"'Ahlâklı mıydık, ahlâksız mıydık bilmiyorum/ dedi Nina'mn Hanımı. 'Bildiğim tek şey var: Eskiden güzeldik, doluyduk, anlamlıydık. Şimdi bomboşuz; anlamsız ve amaçsızız, çirkiniz/

"Bence hem kendisine, hem de ötekilere haksızlık ediyor. Onlan hiç de çirkin bulmuyorum ben. Artur da benim gibi düşünüyor. Onun, 'çirkin* derken, başka bir çirkinlikten söz ettiğini söyledi. Aklımda kaldığı kadar aktarmaya çalıştığım bu konuşmalan, daha sonra, Artur'la birlikte yorumlamaya çalıştık. Anladığımıza göre, bir şey gerçekten de yıkılmış ve bunlar o şeyin altında kalmışlar. Ama her biri kendi üstüne düşen parçanın altında çırpınıyor, her biri kendi yıkıntısının acısını duyuyor. Kimisi yıkılana, kimisi kendisine üzülüyor. Kimisi o şeyin yıkılmaya mahkûm olduğunu nasıl görmediğine yanıp kendine kızıyor; kimisi yıkıntının haksız ve geçici olduğunu düşünüp onu yeniden kuramayacak kadar güçsüz, yenik ve yaşlı olduğuna yanıyor. Benim aklıma bir başka soru takıldı: Gerçekten de bir şey yıkılmış mı acaba? Çünkü ben çevredeki bütün kedilere; arılardan, kurbağalardan, martılara, balıklara kadar tanıdığım bütün hayvanlara, Otto'ya bile sordum, hiçbirinin böyle bir yıkıntıdan haberi yok. Kendi evlerinde böyle şeyler konuşulduğunu duymamışlar. Yalnızca buralarda az görülen cinsten, tüyleri gri-saıı bir nehir martısı, çok uzaklarda, geldiği büyük nehir boylarında böyle bir şeyden konuşulduğunu duymuş, ama yıkıntılar arasında balık bulunamayacağını bildiği için konuyla çok

ilgilenmemiş. Dikkati çekmek, bilgili görünmek için uyduruyor gibi geldi bana. Evet, kafamı fena halde kurcalıyor bu soru: YIKILAN BİR ŞEY VAR MI GERÇEKTEN?

"Artur soruyu saçma buldu. ‘Madem yıkılan bir şey yok, bunların hepsi deli mi o zaman?’ dedi."

Gece, anı defterini kapadı. Kahve fincanları içinde dönen kaşıkların tatlı çıngırtısı, yatak odasına kadar gelen kızarmış ekmek ve kahve kokusu, iki kadının içeriki odada kahvaltı ettiklerini haber veriyordu. Hâlâ doğru düzgün bir yemek yemediğini düşündü: "Sorumsuzluk bu. Arkadaşıyla lafa dalınca, taze yemek koymayı unuttu işte. Tam insanca bir davranış!" Böyle durumlarda sahibinin bacaklarına sürünür, sonuç alamadı mı masa örtüsünü bir ucundan çekiştirirdi. Kahvaltı masasına, iki kadının ayaklarına doğru yürüdü.

-’’Kediler gibi doğal yaşamak," diyordu tam o sırada sahibi. "Bunu başarabilmeye, bununla yetinmeye çalışıyorum şimdi. Mutluluğu -neyse o!- böyle doğayla ujoım içinde, basit, sorusuz, isyansız, hatta söylemekten kaçınmamalıyım, amaçsız, yalnızca yaşamakta anyorum."

Gece, konuşulanları anlamaya çalışarak, kulak ve bıyık kesildi.

-"Kendini kandırmanın yeni bir biçimi olmasın bu? Kediyi doğaya uyumlu ve mutlu kılan, onun 'yalnızca yaşamak’ dediğin şeyi başarabilmesi; daha doğrusu istese de başka türlü yaşayamayacak olması. Sen soru soruyorsun, o sormuyor. Sen, ‘Nereden geldim, nereye gidiyorum? Hayatın anlamı ne?’ diye düşünüyorsun. Bunu bir kez düşünmüş, bir kez bile sormuş olsan -her insan bir biçimde sorar bu soruyu mutlaka- hapı yuttun işte. Bir daha iyileşe- mezsin artık/

"Neymiş o kedilerin sormadığı soru bakalım!"

"Hayatın anlamı nedir?" sorusu çok saçma geldi Ge- ce’ye. "Havadaki binlerce, milyonlarca koku; renk renk, bi-

çim biçim, koku koku, titreşim titreşim kaynaşan hayat; rüzgârın ürpertisi, suyun ıslak serinliği, güneşin ışınlarının ılık mutluluk iğneleri, çiçeklerin renkleri, otların kokusu; karnın acıkması, sonra açlık geçtikten sonra duyulan haz, tüylerin uçlarındaki tatlı ürperti, bir kedi üstünüze çöküp ensenizi dişleyerek mırnavlarken hissedilen ince şimşek çakışı, daha bunun gibi binlerce duygu, milyonlarca titreşimdir hayatın anlamı../

-"Şu kediye bak örneğin. Bütün gün ya bir köşede uyuyor ya da kanal boyunca bıkıp usanmadan bir aşağı bir yukarı dolaşıyor. Günde kimbilir kaç kez tekrarlanan bu gidiş gelişin hiçbir anlamı yok. Ama o bunun farkında de* ğil. Neyapıyorum, diye sormuyor. Amacı yok Daha doğrusu amaç onu ilgilendirmiyor. Amaç, yaptığı işin kendi içinde. Hareketin, edimin, -istersen yaşamanın, hayatın diyelim-, kendisi başlı başına bir amaç oluyor."

"Şimdi cıvıttın ve saçmaladın işte," diye mırıldandı Gece. Şu Nina'nm sahibi gitgide sinirine dokunuyordu. "Hiç anlamı yokmuş kanal boyu gezintilerimin. Şu insanların en akıllı geçinenlerinin bile gerçek hayattan bir şey anladıkları söylenemez. Yediklerimi sindirmek, bedenimi yenilemek, patilerimin gücünü artırmak, içimde biriken elektrik yükünden kurtulmak, rahatlamak için gerekli bu uzun yürüyüşler. Sonra kanal boyunca cıvıldaşan hayat, bütünleştiğim doğa; sonra kedüer, öteki canlı ilişkileri ve tabii Otto../

Masanın altından, gecelikleriyle kahvaltı eden iki kadının çıplak bacaklarına hırslı tırmıklar attı. "Böyle saçma- sapan konuşmaktan vazgeçerler belki de tırmığı yiyince..."

Nina'nın 'sinir[1] sahibesi, tırmığa masanın altından okkalı bir tekmeyle karşılık vererek sürdürdü konuşmasını;

-"Bence insanın trajedisi 'Nereden geliyorum? Nereye gidiyorum? Hayatın anlamı nedir? sorularını sorabilen tek yaratık olması. Soruyu hem soruyor, hem de mutlak

bir yanıt bulamayacağını biliyor. En azından bızler biliyoruz mutlak ve doğru yanıtın olmadığını. Eskiden yanıtı bulduğumuzu sanırdık, daha mutluyduk bu yüzden. Tıpkı yanıtın gökte, tannda, öteki dünyada olduğuna inanan, böylece rahatlayan dindarlar gibi... Konuyu felsefe alanından, etik alandan çıkarıp daha da basitleştirirsek -belki de basitleştirmek sözcüğü yanlış burada; en iyisi konunun özüne inersek demek- bütün yaratıklar arasında, bir tek insan, ölümlü olduğunu bildiği halde ölümsüzlüğü özlüyor, sonsuzluğu yakalamaya çalışıyor."

-"İşte bu yüzden ben insana 'doğuştan şizofrenik yaratık' diyorum. Sen kızıyorsun Marx'i eleştirdiğim zaman. O değil miydi, insanın yalnızca yanıtlandırabileceği soruları önüne koyduğunu söyleyen. Oysa görüyorsun. En temel soru, insan olarak kaldıkça hiçbir zaman yamtlandırama- yacağımız bir soru

-"Kızdığım, Marx'i eleştirmen değildi. Eskiden fark etmediğimiz, daha nice eksikler, yanılgılar bulabilirsin onda. Kızdığım, içinden çıktığı dönem ve ortamın ürünü olan yanılgıların ya da zaman aşımına uğrayanın yanında, hâlâ sapasağlam duran doğrulan da reddetmendi. Kendini de harap eden, her şeyi inkâra varan yeni fanatizmindi. Sorulan hep en cesur, en erken, en korkusuz soransmdır sen. Ama hep en uçta, hep aynı tutkuyla -ve bağışla beni- aym fanatizmle. Belki de bu yüzden seviyorum seni. Bir şey söyleyeyim mi sana; artık sevdiklerime hiç kızmıyorum. Hatta kendime bile."

"Nina'mn mektubunda sözünü ettiği o onanm işini yapıyorlar şimdi galiba," diye düşündü Gece. "Nina'nın da yazdığı gibi, farklı düşünmenin ilişkileri bozması ne tuhaf. Bir kedi bunu anlayamaz işte. Birinin ya da bir şeyin kokusundan hoşlanırsın; sana keyif verir; ona yaklaşansın. Birden hoşlanmayabilirsin de o kokudan. O zaman kokuyu duymayacağın bir yere gidersin. Hepsi bu kadar basit işte. Şu insanlar hayatı güçleştiriyorlar gerçekten."

Masanın çevresindeki havayı kokladı. Bıyıklarıyla, titreşimlerin şiddetini, yoğunluğunu, yönünü ölçtü. Düşmanlık, öfke, kavga dalgacıkları değil, sevgi ve dostluk vardı havada. Bir de tüm bu titreşimleri sarıp sarmalayan; her dalga boyuna, her hava zerreciğine işleyen ince bir keder, evcil bir hüzün.

îçi sevgiyle doldu. îki kadının çıplak ayaklarını yalamak geldi içinden. Sonra hatırladı ve yeniden öfkelendi: "Kanal boyunca bir aşağı bir yukan yürümem anlamsızmış. O saçmasapan sorulan sormuyormuşumî.. Peki bun- lann yaptığı ne? Ben kanal boyunca gidip geliyorsam, bunlar da ülkeler boyunca yürüyüp duruyorlar. Ben hep aynı işleri yapıyorsam, bunlann yaptığı nedir? Aynı ev, aynı odalar, aynı saatlerde aym işler, aynı insanlar, aynı kokular, aynı saçmasapan, bitmez tükenmez, anlaşılmaz konuşmalar... Bunlar beni seyredip yaptıklanmı anlamsız buluyorlar. Ya biri de bunlan yukandan, bulutlann üstünden seyretse, kimbilir ne der, ne düşünürdü!"

Yalamak için uzandığı çıplak ayaklara birer tırmık attı. Hem de kan çıkartan cinsten.

"Şımardın!" diye bağırdı hanımı. Nina'nın sahibesinden özür dileyen bir sesle ekledi: "Karnı acıkmıştır. O da haklı. Taze mama koymayı unutmuşum lafa dalıp."

Gece, Hanımının peşinden giderken yemeğine kanşürdığı doğum kontrol haplarım yememe karannı hatırladı. Doğurma fikri büyük bir keyif dalgası yaydı içine. Otto bu konuda işime yaramaz, ne yazık ki Artur da öyle diye düşündü. Sahibinin, haplan mamasına özenle kanştınşı- m gözledi, sonra mamanın haplara bulaşmamış parçalarını ustalıkla ayırarak karnını doyurdu. Yatak odasının aralık penceresinden dışan atlamadan önce, kapının arkasına uğradı ve anı defterine kaim ve kalıcı koku harfleriyle "YAVRU EDİNMEYE GİDİYORUM," diye yazdı.

Sırtını güneşe vererek oturduğu yüksekçe duvarın üzerinden deniz görünüyordu. Alabildiğine geniş, masmavi bir nehir gibi akan; iki kıyısında, sonbaharın ölü yeşil, kızıl san renklerine bürünmüş tepeciklerin uzandığı; üstünde koca koca gemilerin, beyaz vapurlann, balıkçı mo- torlannm, sandallann kaynaştığı, cıvıl cıvıl Boğaz...

Yaz, sonbahara kanşü bu yıl. Eylül neredeyse bitti bitecek, ama havalar hâlâ kuru ve sıcak. Tam kedilerin hoşlandığı gibi: Ne bunaltıcı ne de rutubetli; güzel kokularla dolu, ılık, kuru ve sakin.

Kirli, geniş taş duvann üstüne dağılmış san yaprakla- n patisiyle itiştirdi. Yapraklann duvardan aşağı süzüle süzüle düşüşünü seyretti. Kedi belleğine, kimisi hâlâ canlı, kimisi unutulmaya yüztutmuş kokular, biçimler, titreşimler, duygular üşüştü. Başka bir yerlerde, başka duvarların üstünde, başka sonbahar yapraklanyla oynadığını hatırlıyordu. Kuşlar da, kuşlann ötüşü de başkaydı oralarda. "Bir tek serçeler değişmiyor, onlar her yerde, her ülkede aynı."

Ulu ağaçların, yağmurlann ve hep soğuk, hep dalgalı denizlerin ülkesinde martılar, buradakilerden çok daha iri ve yırtıcıydı. Bir de, buranın kargalarından daha küçük, turuncu gagalı kuzguni kuşlar vardı. Pencere önlerine, balkon parmaklıklanna hiç korkmadan tünerler; bazan, açık kalan balkon kapısından odanın içine kadar girdikleri olurdu. Kirli, bir keresinde dayanamamış, balkonda pusuya yatıp birini yakalamıştı. Kuşun yüreğinin çılgın vuruş- lannı ve umutsuz çırpınışlannı duymuştu patisinin altında. Birkaç dakika sonra, kuştan geriye simsiyah bir tüy yığını ve turuncu bir gaga kalmıştı.

Kuşu nasıl paraladığım hatırlayınca içine çok kötü bir duygu yayıldı. Hanımından küçük bir dayak bile yemişti o gün. Kadıncağız tüy yığınını gördüğünde sinirden ve çaresizlikten saatlerce ağlamış, Kirli'yi çok azarlamıştı. Sahibesinin neden bu kadar kızıp üzüldüğünü anlayamadığı gibi, azan ve dayağı da çok haksız bulmuştu o gün. Kuzularla, danalarla, tavuklarla, çeşitli hayvanlarla beslenmeye bayılan insanlann, küçücük bir kuş için neden bu kadar gürültü ettiklerini bir türlü kavrayamamıştı. "Senden iğreniyorum, vahşi yaratık!" diye bağırmıştı hanımı. Korkudan saklandığı köşeden, "Miyav, mav! Ben bir etoborum. Siz kendinizden iğrenin önce. Yalnızca hayvanlan değil birbirinizi bile öldürüyorsunuz, üstelik de aç olmadığınız halde," diye yanıt vermişti, ama tabii kimse anlamamıştı.

"Nasıl da yapmışım bu işi o zaman!"

Kendi kendine şaştı. Artık ne kuşlara, ne de başka yaratıklara karşı böyle saldırgan duygulan yoktu. "Doğallığımı yitiriyorum, kötü," diye düşündü.

Burnunu yukan doğru kaldırıp uzun uzun havayı kokladı. Defne, incir ağacı, yabannanesi, gül, kuru ot ve yaprak kokulan, deniz, çöp ve kızarmış balık kokusuna ka- nşıyordu. Kirli'nin koklamaya doyamadığı; gözlerini yumup bıyıklarım hafifçe titreterek keyfini çıkarmaktan bıkmadığı; mavi yeşil denizle, sonbahan giyinmiş tepelerle, uzakta uğuldayan bu harikulade kentle bütünleşen, özdeşleşen bir koku...

Duvann üstünde hafifçe doğrulup gerindi. Patileri- nin altında ezilen kuru yapraklann çıtırtısını keyifle dinledi. Vapurlar, takalar geçiyordu uzaktan. Görünmeyen bir yolda giden, görünmeyen bir otomobil acı bir fren yaptı. Bir seyyar satıcı belki yüzüncü kez aynı sözleri bağırdı. Bahçedeki miskin köpek havladı, Mr başka köpek ona karşılık verdi. Bir çocuk ağladı. Bir yaratık, belki zararsız küçük bir yılan, çalılann arasından süzülüp kayboldu.

Kirli'nin içine, tam tanımlayamadığı, iyi tanımadığı masmavi bir genişlik duygusu yayıldı. Sanki gökle deniz birbirine karışıp küçük kedi yüreğine dolmuş gibi bir duygu... Son günlerde sık sık yoklayan bu duygu, ne bir erkek kediyle mırnavlaşırken, ne çok sevdiği bir yemeği yerken, ne sahibi gıgısını, kulaklarını kaşırken, ne sırtını güneşte ısıtırken, ne tembel tembel gerinip yalanırken hissettiklerine hiç benzemiyordu. Yepyeni, yabancı, ürkütücü, ama güzeldi.

Kedilerle akşam buluşmasına çok zaman vardı daha. "Batan güneş, deniz kıyısındaki beyaz evin camlarında yangınlar çıkarmaya başlayınca, balıkçıların orada" sözleşmişlerdi.

-"Vakit geçirmek için biraz birşeyler mi atıştırsam acaba!"

Ama karnı toktu. Öğleyin, konuklar için bahçedeki ızgarada kızartılan balıklardan payına düşenleri doyasıya yemiş, bununla da yetinmeyip köpeğin tabağındaki etli kemik parçalarına yanaşmıştı. Aç olduğundan değil, köpeği kızdırmak için... Koruluktaki eve taşındıklarından beri, sözde bekçilik etsin diye alman bu miskin köpekten hiç hoşlanmıyordu: "Zararsız bir köpek aslında. Yemeğini yediğim zaman bile hırlamıyor. Ama kişiliksiz. Köpeklik görevlerini yerine getirmekten uzak. Tek yaran, o geldiğinden beri kapıya asılan, 'Dikkat. Köpek var' levhasına, ara- sıra havlayarak, fon müziği yapmak."

"Akşamki toplantı için biraz hazırlanmalı," diye düşündü. "Başta, ne anlatsam yutacaklannı sanmıştım, ama aralannda cin gibi kediler var. Hatta şu Kısmet bile çok kısa zamanda bayağı gelişti. Üstelik meraklı ve küstah kerata. Kedüer arasındaki saygınlığımı koruyabilmek için sorulara hazır olmalıyım."

Balıkçılar çarşısında yapılacak toplantıda, dinleyicilere yeni geliştirdiği bir düşünceyi anlatmaya karar verdi: "Bir ülkede insanlar ne kadar tok, rahat ve özgürlerse,

hayvanlar o kadar bağımlı, tutsak ve doğal kimliklerinden uzak oluyorlar."

Nina'yı, Gece'yi, Artur'u, bu ülkeye gelmeden önce dolaştığı yerlerde tanıdığı, hepsi pire tasmalı, hepsi kutu mamalarıyla beslenen, çoğu ameliyatlı kedileri düşündü: "Oysa 'memleket' denen bu iilkedekiler ne kadar farklı; ne kadar özgür, bağımsız ve doğal; kedi özüne ne kadar yakın. .. Ve ne kadar ilkel, ne kadar geri."

Onları hem seviyor, hem küçümsüyordu. Çoğu kendi başına buyruk, özgür yaşayan; insanlarla ilişkilerinde-onlar sahipleri bile olsalar- çok daha bağımsız davranan bu kedüerin doğallığım, 'kedi* olmalarım beğeniyor, öte yandan, bu doğal kedi kimliğini ilkel ve çağdışı buluyordu. "Özgürlüklerini ve yeteneklerini, kendilerini aşmak için kullanamıyorlar. Oysa doğallıklarını ve özgürlüklerini koruyarak çok daha gelişkin bir kimlik edinebilirler." Kendi düşüncelerinden, kendisi de kuşkuya düştü: "Gerçekten olanaklı mı bu acaba? Kediler 'kedi' kalarak aşabilirler mi kendilerini?"

Evdeki insan konuşmalarım izlerken, çok eskiden, trilyonlarca kedi yılı, müyonlarca insan yılı önce, insanlann bugünkünden çok farklı olduğunu duymuştu: "Maymunlar gibiymişler o zamanlar. Çok gelişkin bir maymun türünden geliyorlarmış belki de. Öteki hayvanlar, örneğin kediler de böyle bir evrim geçiremezler mi? Neden olmasın?"

Son zamanlarda sık sık gelen o tuhaf duygu içini bir kez daha yalayıp geçti. Vakit öldürüp oyalanmak için, bu güzel eylül gününde bahçede oturmuş yiyip içen insanlann konuşmalanna kulak kabarttı.

Eskiden, daha 'memlekete dönmeden, uzak ülkelerden tanıdığı o kedisiz kan koca; arasıra Nina'ya mektup yolladığı, çok yolculuk eden, kedi sevmeyen uzun boylu yalnız adam; bir de Kısmet'in sahipleri ve kendi Hanımıyla Bey, bir yandan bu güzel sonbahar gününün tadını çıka-

nrken, bir yandan her zamanki gibi tartışıyorlardı.

Kirli, istifini fazla bozmadan, göz ucuyla onlan seyre koyuldu. Kedi sevmeyen adam bir yana, her zamanki gibi çift çifttiler. "Nuh'un Gemisindeki hayvanlar gibi..." Bunca zamandır insanlarla yaşıyordu, ama insanların, bir dişi bir erkek, sürekli birlikte olmalarına alışamamıştı bir türlü. Komik buluyordu bu durumu: "Biz kediler böyle komikliklere düşmeyiz hiç değilse. Bir dişiyle bir erkek mır- navlaşır, sonra özgür ve bağımsız hayatlarını sürdürürler. Ömür boyu aynı dişi ya da erkek kediyle birlikte olmak mı? Üff! Ne sıkıcı, ne tatsız, ne uygunsuz bir şey!.."

Kirli, bir dişi bir erkek, çift çift kediler getirdi gözünün önüne. İnsanlar gibi pati patiye vermişler, her yere birlikte gidiyorlardı. Manzara o kadar komik geldi ki, kedi kahkahalarıyla gülmeye başladı. "Hele bir kadın ya da erkek, bu komik İkiliyi bozmaya kalkmasın! Ne gürültüler, ne kavgalar, ne gözyaşları, ne hırlaşmalar... Bu kadar akıllı geçinen insanların bu kadar budala olmaları akıl alır şey değil."

İnsanlar her zamanki gibi 'başkalarından' konuşuyorlar ve her zamanki gibi onları 'haksız', 'tutarsız', 'yanlış' buluyorlardı.

"İşte insanların bir başka tuhaf huylan daha. Düşündüklerini karşılanndakine açık açık söylemek yerine, arkasından konuşmaya bayılırlar. Sevgisizlikten değil, korkudan. Düşündüklerini açıkça söylerlerse arkadaşlannı kay- bedeceklerinden korkarlar."

Bahçede oturan insanlann sesleri havada titreşiyor, birbirine çarpıp kınlıyor, karmakanşık bir uğultu olarak geliyordu Kirli'nin kulağına. Tanıdığı, tanımadığı adlar, bildiği bilmediği kavramlar, bir ses yumağı olup yuvarlanıyor; üzerinde oturduğu duvarın taşlanna, duvara tırmanan sarmaşıklara takılıyordu. Bu ses yumağım çözebilmek, konuşulanlan tam izleyebilmek için bütün kedi du- yulannı harekete geçirmesi, dikkat kesilmesi gerekliydi.

Birbirine karışan konuşma, gülüşme sesleri arasından sahibesinin sesini hemen ayırt etti. Hanımının sesini, hatta ne tuhaf susuşunu, sessizliğini, dünyanın neresinde olsa, milyonlarca ses arasından tanırdı: O, ‘abicim’lerle, ‘eyvallah’larla; nereden edindiği belirsiz ve sesinin olağanüstü duygu yüküyle çatışan kabadayı üslûp; o, sitemden sevgiye, öfkeden sevince, hüzünden mutluluğa bir anda fırtına gibi geçiveren ses tonu; umulmadık bir anda birden patlayıveren ve çevresindeki tüm havayı titreştiren o gürültülü kahkaha... Çok eskiden, daha yavruyken, Hanımının kahkahasından korkup minder altlarına büzüldüğü günleri hatırladı. Onun ses titreşimlerinin şiddetinin ve acımasız, toksözlü eleştirilerinin bir özeleştirisi olan gürültülü kahkahasının ardındaki büyük sevgi ve duygu yükünü bulana kadar sürmüştü bu korku. Oysa şimdi bu yüksek perdeden çınlayan ses, bu kahkaha, Kirli’nin benliğinin de bir parçası, onsuz yaşanamayacak bir şey olmuştu.

-"Eyvallah, kabul ediyorum, diyordu Hanımı. Evet abicim, yanıldık. Ama neresinde? Hiçbirimiz tam söyleyemiyoruz bunu. Doğru olan neydi? Dünyadaki bütün bu rezillikler mi? Dünyaya baktıkça utanıyorum. Hem böyle bir dünyadan, hem de bu dünyayı değiştirebilmek için artık hiçbir şey yapmıyor olmaktan. Kedimiz, köpeğimiz, bahçemiz, o çok önemli işlerimizle, burada kıçımızı kırmış oturuyoruz işte. Eşşekler gibi çalışıyoruz sabahtan akşama kadar. Akşam geç vakit gelip, iki laf edip -ya da edeme- yip-yatıyoruz. Arada sırada böyle bir buluşup görüşebilirsek, halimize şükrediyoruz/’

-"Hayır, kabul etmiyorum," dedi Bey, her sözcüğü ölçüp biçen ağır ve tekdüze konuşmasıyla. "Ben, birşeyler yapıyorum örneğin. Belki eskiden alıştığımız tarzda bir politik çalışma değil bu. Ama çok daha önemli, çok daha kalıcı ve yararlı. Üstelik büyük yanlışlar yapıldığına da katılmıyorum. Tarih hep böyle gelgitli oldu. Paris Komünü’n- den sonra Avrupa'ya yeniden çekidüzen verilirken ve eski

düzen restore edilirken, 1789,1848,1870'ler artık bitti sanılıyordu, ama hâlâ sürüyor."

Sesler birbirine karıştı, daha yüksek sesle tartışmaya başladılar. Kirli, bu seslere, bu tartışmalara alışıktı. Tartışma konulan yıllardır pek değişmiyordu. Ama bir süredir, havada uçuşan ses dalgalanmn boyutlannı, duygu titreşimlerinin şiddetini kedi duyulanyla ölçtüğünde, eskiden varolmayan bir uzaklık, keskin bir çaresizlik, bazan umutsuzluğa, bazan öfkeye dönüşen bir keder duyumsu- yordu. Hanımının kahkahası bile doğal parlaklığını yitirmiş, ağlayan bir yüzdeki gülen palyaço maskesi olmuştu sanki.

İnsanlann konuşmalanndan, tartışmalanndan pek çok şey öğrendiğini itiraf etti kendi kendine. Buralarda, kedi çevrelerinde -hatta sahiplerinin arkadaş çevrelerinde bile- adı, akıllı, bilge, insanlara göre de 'matrak' kediye çıktıysa, bunu biraz da yetiştiği evde duyduğu konuşmalara borçluydu.

Koruluğa ve Boğaz'a bakan bahçe duvannm üstünde gerinip esnedi. Güneş sol böğrünü iyice ısıtmıştı. Sağ yanını döndü güneşe. Böyle çevrile çevrile ısınmaktan hoşla- mrdı.

"Son zamanlardaki huzursuzluklanmn nedeni, kendi düşüncelerinin, kendi yaşam biçimlerinin, kendi yollan- nın en doğru olduğuna inanmalan ya da tam inanmasalar bile böyle görünmek istemeleri. Örneğin benim sahiplerim, her şey kusursuz, lekesiz olsun isterler. Belki benim kara lekelerim bile rahatsız ediyordur onlan. Bu yüzden 'Kirli' dedirtmezler bana da, 'Benli' derler. Nina'nın sahibi olan adam 'Kirli' diye çağırmakta direttikçe Bey o kadar değil, ama Hanımım, şakacıktan değil gerçekten de kızar. Biraz zevzek, biraz densiz bulduğu o adama kızgınlığını, bazan bir konuşmanın ortasında, hatta telefonda onu azarlayarak çıkarır. Her şeyin güzel ve kusursuz olmasını istemek suç değil tabii. Ama insanlardan kusursuz olmalanm

beklemek, sonra da niye kusurlular diye onlara kızmak, tam insanca bir saçmalık."

Artur'un, Nina'nın, Gece'nin mektuplarında sürekli sordukları sorular geldi aklına. Biraz eğlence olsun diye, biraz da kendisine gösterilen saygı ve güveni dağıtmamak için katıldığı ve önemser göründüğü 'Sahiplerin Sırlarım Araştırma Projesine ışık tutabilecek, önemli bir ipucu yakaladığını hissetti. "Kusursuzu, güzeli, doğruyu aramak bütün hayatlarım doldurmuş; hayatlarının anlamı, yaşamalarının nedeni olmuş. Sonra tam bulduklarım sandıkları anda bir de bakmışlar ki, doğru sandıklan yanlış, kusursuz sandıklan eksik; güzel sandıklan çirkinmiş."

Kısmet'in sahibi, bir yandan ağzına doldurduğu bak- lavalan aceleyle yutarken, bir yandan kendi sahibine laf yetiştirmeye çalışıyordu.

-"Hiçbir yam sana girmediğinden, böyle soğukkanlı, olgun değerlendirmeler yapman kolay. Hadi ilk yıllan bir yana bırakalım, son beş yıl benim burada anam bilmem ne oldu. Beni gemi aslanı gibi sürdüler öne, kendileri Avrupa'da siyasi mültecilik oynadılar. İşkencelerden, hapiste kalmaktan falan söz etmiyorum. Bu işler ilk kez gelmiyor başımıza. Yansı da kendi kelekliğimdendi zaten. Asıl söylemek istediğim, hazmedemediğim, unutamadığım şey, o koca yapının sorumluluğunu üstüme yıkıp enkazı kaldırmaya bile tenezzül etmemeleri. İnsan denen yaratığa güvenimi bu yüzden kaybettim ben. On yıl, ne on yılı, yirmi yıl birlikte yürüyorsun; her bir boku birlikte yiyorsun; sonra birgün, önde koşarken arkana baktığında arkanda kimseler yok. Neden? Yanıt hazır: 'Kendimizle he- saplaşıyoruz, düşüncelerimizi gözden geçiriyoruz, sorgulu- yoruz...' Bir sorgulama modasıdır gidiyor. Marksizmi sor- gulamadan önce biraz da kendi ahlâkımızı sorgulasak!"

Kirli, keskin gözleriyle kendi Hanımının gözlerini aradı. Pek çok şey anlasa da haklıyla haksızı tam ayırt edemediği bu tartışmalarda, Hanımının aklına güvenirdi. Onun,

sesini çıkartmadan baş salladığını, Kısmet'in sahibine sevecen ve onaylayan bakışlarla baktığını görünce sevindi. Kısmet'in sahibini severdi. İnsanları, 'kedi sevenler' ve 'kedi sevmeyenler' diye, kedi sevenleri de 'kediyi kedi için sevenler'le 'kediyi kendi keyfi için sevenler' diye ikiye ayırırsak, Kısmet'in sahibi, 'kediyi kendi için değil, kedi için' sevenlerdendi.

Kedisi olmayan çiftin erkeği heyecanla atıldı:

-"Kendi ahlâkımızı gözden geçirmeye karşı çıkmıyo* rum. Ama adama, sorgulama ve vazgeçme hakkını da tanı* ym. Örneğin ben de vazgeçtim arkadaş. Arkamdan dönek diyeceksiniz belki de. Evet, döndüm. Ama kimilerinin dedikodumu yaptığı gibi köşeyi dönüp zengin olmak için mi? Hayır. Dünyaya bakıyorum, kendi geçmişime bakıyorum, çevremizdeki insanların haline bakıyorum ve açık açık 'yanlıştı' diyorum. Yanlış dediğim andan başlayarak da, aıtık o yanlışı namus borcu diye savunmaktan vazgeçiyorum. Bu yüzden karalayamazsınız beni. Ona karşı da bu kadar acımasız ve anlayışsız davranamazsınız."

-"Senin durumunla onun durumu farklı, dedi Kıs- met'in hanımı. Sen sıradan neferdin, o generaldi. Hem de generalliği kimselere kaptırmayan cinsten. Zafer beklerken bayrağı eline alıp, rütbelerini kuşanıp en önde gitmişsen, bozgun sırasında kaçıp kendi başını kurtaramazsın. Hayatta her şeyin bir bedeli var."

- Buna diyecek lafını yok," dedi kedisiz adam. "Ama bana öyle geliyor ki, sizler, yani şu son yıllan hep bu ülkede geçirenler, hâlâ ortodokssunuz; dünyadaki değişmelerin dışındasınız hâlâ."

Akıllı yüzlü, sincap renkli saçlan güneşte küçük pırıltılar saçan kedisiz kadın, havayı yumuşatmak ihtiyacı duydu.

-"Aslında, aynı noktaya hepimiz aynı zamanda varmıyoruz. Son birkaç yılda ne kadar değiştiğimizi düşünün bir. Üç yıl önce hiçbirimiz bugün sorduğumuz sorulan sor-

muyorduk. Bir zamanlama farkı var aramızda. Belki çevreyle, belki de kişilikle ilgili bir fark..."

-"Yani, ‘Siz kelekler geri kalmışsınız. Birkaç yılda siz de bizim bugün vardığımız mertebeye erişirsiniz’ mi demek istiyorsun sen?"

Tartışmanın kavgaya, düşünce ayrılığının karşıtlığa varmasını engellemek için atılan yapay kahkahalar yükseldi. Kirli, bu kahkahaların ardında gizlenen uyumsuzluğu, uzaklığı, yol aynmmı bıyıklarının ucunda, sırtındaki tüylerin ürpertisinde hissetti.

Kısmet’in hanımı, konuyu değiştirmek istedi.

-"Geçen hafta iş için yurt dışına gitmiştim, bizimkilere de uğradım. Artık iyiden iyiye dönüş havasına girmişler."

Kirli, kimlerden söz edildiğini hemen anladı. Nina’la- ra gitmişti demek. Büyük bir ilgiyle kulak kabarttı.

-"Sahi onlar ne yapıyorlar? Boyuna geciktiriyorlar dönüşü. Bana kalırsa bir an önce dönmeleri iyi olurdu. Hiçbir üretim yapmadan, ortaya bir şey koymadan yaşıyorlar oralarda. Rahatlan iyi herhalde, ama yapılabüecek bu kadar iş, ucundan tutulabilecek bu kadar yük varken, daha fazla vakit öldürmelerini doğru bulmuyorum ben."

Konuşan kendi sahibiydi. Her zamanki gibi yine bir- şeylerden memnun değildi işte.

-"Onyıl sonra dönüş, hele de okul çağında çocuk olunca karşıdan görüldüğü gibi kolay değil öyle. Üstelik ‘Nereye dönüyoruz?’ sorusunu soruyorlar haklı olarak. On yıl önce bıraktıklan hiçbir şey yerinde yok. Hepsi yıkıldı, dağıldı, yok oldu. ‘Sanki koca bir mezarlığa döneceğiz/ diyorlardı."

-"Yalnız onların sorunu değil ki bu. Nerede olursak olalım, hepimiz için aynı şey söz konusu. Hepimiz biraz sürgünüz artık şu dünyada/

-"Onlar belki uzakta oldukları için, belki de Avrupa buraya göre dünyada neler olup bittiğine çok daha açık ol-

duğu için, krizi biraz daha ağır yaşıyorlar. Ne olursa olsun, burası farklı bir ülke, farklı bir iklim. Bilmemenin, duymamanın, görmemenin mutluluğundan söz edilebilir mi bilmiyorum, ama sanki bu ülkede, dünyayı kasıp kavuran fırtınadan bir ölçüde korunuyoruz gibi geliyor bana. Oralarda bu mümkün değil. Kasırganın, tayfunun ortaye- rindesin, açıktasın ve yapayalnızsın. Bunun farkında olduktan için de, ne olursa olsun dönmeye hazırlanıyorlar. Her şeyi dönüşe ertelemişler. Dönüş yeni bir amaç, başlı başına bir umut olmuş."

Konuşmalan suskun dinleyen uzun boylu yalnız adam:

-"Ben de yaz başında uğramıştım onlara," dedi. "Meğer siz, kedileriniz kanalıyla akraba oluyormuşsunuz. Sizin kedi mi onlann kedisinin yavrusuymuş, oniannki mi sizinkinin kızıymış, her neyse, böyle bir ilişki varmış aranızda."

-"Çirkin yavruyu bize nasıl yutturduklannı da anlat-mışlardır sana mutlaka."

-"Evet anlattılar. En çirkin yavruyu size 'kakalayarak' senin 'mükemmeliyetçi vıdmdılannın' hıncını almışlar. Deyim onlara ait..."

Kirli, Nina'dan ve kendisinden söz edildiğini duyunca, dayanamayıp duvardan aşağı atladı. Hiç de çirkin olmadığını göstermek istiyordu şu dedikoduculara.

-"Hıhh! İşte geliyor bizim sürtük. Nina'mn sahipleri halt etmişler. Çirkin mi bizim kedimiz? Her gören bayılıyor. İlle de eleştirmek gerekirse..."

Kirli, Beyin sözlerini bitirmesine fırsat vermedi.

-"Mırrr, mavvv, grrrr!.."

-"Bak, 'gerekmez' diyor," dedi Kısmet'in hanımı gülerek.

Kirli, hayretle kadının yüzüne baktı. Gerçekten anlıyor mu kedi dilini, yoksa yalnızca rastlantı mı? Kadının ayakkabılanm, pantolonunun paçalanm, çevresine yayı-

lan havayı kokladı uzun uzun. Hayır, ne Nina'dan ne de başka bir kediden mektup yoktu. Yalnızca Kısmetin kokusu sinmişti her yanma. Özensiz, basit, ağır bir koku. Sokak kedilerinin, bir eve kapılansalar bile kaybolmayan, değişmeyen kokusu...

Kötü ve itici bulduğu bu kokuda, kendisini anlaşılmaz ve dayanılmaz biçimde çeken bir şey olduğunu itiraf etti Kirli. Bir doğallık ve özgürlük tadı; karşı konmaz bir cinsellik, bütün hayvan içgüdülerini ayaklandıran vahşi bir şey... Bu kokuyu taşıyan kedilere kavuşma tutkusu sardı içini. Bahçe kapısının önünde miskin miskin uyuklamakta olan köpeğin üstünden atlayarak, bir sıçrayışta kapıyı aştı ve kendini amavutkaldmmlı, tozlu yolda buldu.

Çarşıya doğru yokuş aşağı inerken, büyük ve neredeyse yıkıldı yıkılacak ahşap konağın kedisi takıldı peşine: îri, sarman bir erkek kedi. Çevrede ne kadar dişi varsa hepsini ensesinden tutup yere yatırabileceğini sanan, pis zampara cinsten. Kirli, onun neredeyse insan dişileriyle bile mırnavlaştığma; en azından, onları da arzulayıp, becere- mese bile, kucaklarına o niyetle çıktığına inamyordu. Adı da kendisi gibi Sarman olan bu azgın yaratıktan hem tiksiniyor, hem de içindeki o anlatamadığı çelişkili duygularla onu arzuluyordu.

Sarmanın biraz yalvaran, biraz tehdit eden boğuk ve kaba mırnavlamasıiu, sindirilmemiş çiğ balık ve çöp tenekesi kokan nefesini sırtında hissedince kaçmaya başladı. Her şey bir yana, bu azgın ve azman kızıl-sarı serseriden yavru edinmek istemiyordu. Kirli önde, Sarman arkada yokuş aşağı bir koşu tutturdular. Kapı önlerine konmuş çöp tenekeleri; çocukların dokuztaş ya da hırsız-polis oynamak için üst üste diktikleri taşlar; bodrum katlarının sokakla aynı hizadaki pencerelerine yerleştirilmiş, dallan yumurta kabuklu ve maşallahlı karanfil saksılan devrildi. Yokuşu tırmanmakta olan birkaç kişi korkuyla irkilip ke-

nara çekildiler. "Kuduz salgını var diyorlar, sonra da şu pis kedileri toplamıyorlar," diye söylendi biri. Arkadaşı, belediyenin rüşvet ve yolsuzluktan başka işi olmadığını söyledi. Oyunları bozulan çocuklar, "Kızışmış, pis azgınlar!" diye bağınp arkalarından birkaç taş attılar.

Kirli, Sarman'm pis kokan nefesini artık ensesinde duymaz olmuştu. "Arayı açmayı başardım demek! Keşke kaçmasaydım," diye hayıflandı bir an. Sonra onu, tam karşısındaki bahçe duvarının üstüne tünemiş, kalın ve sık incir ağacı yapraklan arasından kendisini gözetlerken gördü birden. "Az kurnaz değil; arkadan dolamp önüme çıkıyor."

Derme çatma duvann ardından tanıdık bir miyav ve tanıdık bir koku yükseldi. "Kısmet bu. Çılgınlar gibi koşarken onlann evine kadar varmışım meğer."

Kısmet'in sesi kıskanç ve öfkeliydi. Sarman'ı görmüş olmalı. Şimdi büyük çıngar başlayacak işte. Bu san zamparadan hiç hoşlanmadığını birkaç kez söylemişti Kirli'ye. Kirli, Kısmet'in Sarman'ı kıskandığım biliyordu.

Sarman, tünediği bahçe duvanmn üzerinde, bir yandan dengesini korumaya bir yandan da, sağ ön patisiyle, duvara tırmanmaya çalışan Kısmet'e engel olmaya çabalıyor, zaten hain bakışlı olan yüzünü büsbütün korkunç ve çirkin yapan müthiş bir kas gerilmesiyle pisliyordu. Pisliyor değil, yılan gibi tıslıyor demek daha doğru olurdu belki. Ağzı neredeyse kulaklanna birleşmiş, üst dudağı bütün dişlerini gösterecek biçimde kasılıp burnuna yapışmış, kulaklaıı arkaya doğru kaymıştı. Kuyruğu incir yap- raklanna darbeler vura vura durmaksızın sallanıyordu.

"Tam zamanı," diye düşündü Kirli. Şimdi ben de bu yandan atladım mı üstüne, Kısmet'le bir olup bu yarmayı haklarız."

Bütün bedenini gerip tüm dikkatini bir noktada yoğunlaştırarak, duvann üstüne, Sarman'm tam arkasına atladı. Bir an başı döndü. Düşecek gibi oldu, ama kedilere özgü bir çeviklikle dengesini hemen buldu. Kavada, sarı,

beyaz, tekir tüyler uçuştu. İncir ağacının dallan fırtınaya tutulmuş gibi sallandı. San, tekir, siyah benekli beyaz üç kuyruk birbirine kanşıp sarmaştı. ‘Pısss’, ‘tıssss’, ‘mır- naww’ sesleri arasında, Sarman koca bedeniyle duvardan aşağı, sokağa yuvarlandı ve anında doğrulup kaçıp gitti.

Her şey bir anda olup bitmişti. Solucanh, nemli, kara toprak avluda, yürekleri hâlâ çılgınlar gibi çarparak Kıs- met’le karşı karşıya duruyorlar ve birbirlerine bakıyorlardı. Kirli, Kısmet’in gözlerindeki pırıltılan ve bıyıklanmn belli belirsiz titreştiğini gördü. Kısmet’i ilk tanıdığı andan başlayarak, birgün bu an’ın geleceğini hissetmişti. "Tam delikanlılık çağı," diye düşündü. "Beni ne zamandır arzuluyor. Henüz pek genç ve deneyimsiz. Ama bunun da bir başka tadı olmalı."

Azgın baba Sarman’a yüzvermediği için anlık bir pişmanlık yaladı içini: "Hiç fena değildi geçen kez." Sonra, sırf adet yerini bulsun, cilve olsun diye kaçar gibi yapıp incir ağacına tırmandı. Kısmet arkasından geldi ve daha ağacın üzerindeyken geçirdi dişlerini ensesine. Kirli kendini bıraktı. Birlikte, çürümüş kök ve nem kokan toprağa yuvarlandılar. "Mırrr, maaavvv, pıssssss../ Gözlerinde şimşekler çaktı. Yakıcı, sanki acı veren bir elektrik akımı bütün bedenini dolaştı; yüreğine saplanıp kafasında, beyni- nin içinde yankılandı. Bir an sonra, salaş bahçe duvarının üstünde batan güneşe karşı yalanıp temizlenmeye başlamıştı bile.

Deniz kıyısına iskelenin hemen yanındaki balıkçılar çarşısına indiğinde, denizin karşı yakasındaki kubbelerin ve minarelerin ardında batan güneş, beyaz yalılann camlarında çoktan kızıl yangınlar tutuşturmuştu. Önce saldırgan kızıl, sonra altın rengi, sonra uçuk gümüşi renklerle parlayan deniz; yeşil tepeler; hatta sahiplerinin çok kızdığı, ‘cinayet bu’ dedikleri, karşı yakadaki yüksek beton bi-

nalar; gönün son kızıl ışıklarının tarifsiz bir pembeliğe bürüdüğü bu masal dünyası, Kirli'nin içini hayranlıkla, sevinçle, anlayamadığı karmakarışık bir duyguyla doldurdu. Sonra bu duygu, dalga dalga, hüzne bıraktı yerini.

"Son zamanlarla bir tuhaflık var bende. İçimi dolduran bu duygular, bu titreşimler, bu koku, ses ve ışık bana yabancı sanki."

Biraz önce Sarman'ı hem arzulayıp, hem nasıl ondan kaçtıysa, kedi yüreğini arasıra yoklayan, bu hoş mu, nahoş mu olduğunu anlayamadığı duygudan da hem rahatsız oluyor, hem de bu duyguyu daha şiddetli yaşamak için yanıp tutuşuyordu. Kuyruğunun, tüylerinin, patilerinin, bedeninin yerinde olup olmadığını yoklama gereğiyle uzun uzun yalandı. "Hem benim, hem de ben değilim. Ne tuhaf!"

Balıkçılar tezgâhlarını toplamışlardı. "Pazar günleri geç vakte kadar kalmazlar. İskelenin yanındaki küçük meydan, kedilerin ve buradan geçip kıyı meyhanelerine gidenlerindir artık."

Kepenkleri indirilmiş dükkânların önündeki kalıntıları çekiştiren, boş balık tablalarım yalayan kedilere doğnjı yürüdü. Hepsi oradaydılar işte: İncecik kuyruklu, incecik bedenli sırım gibi balıkçı kedileri; uzun tüylü, beyaz göğüslü tekirler; yüzlerine komik bir korsan görünümü veren lekeleriyle kahverengi, san, siyah-beyaz kanşımı dişiler; buralara nereden düştüğü belli olmayan, bir gözü mavi bir gözü yeşil bembeyaz sevimsiz bir cins kedi; beyaz göğsü, beyaz patileri ve beyaz kuyruk ucuyla Felix türü bir dişi; bir kara kedi ve dörtbir yanda cıvüdaşan, Mırtav ayı doğumlu olduklan hallerinden deyaşlanndan da hemen anlaşılan sıska, aç yavrular...

Zampara Sarman, birkaç saat önce olanlan bütünüyle unutmuş, arsız arsız yalanarak gülümsüyordu. Kısmet gelmemişti daha. "Belki de gelmez. Akıllı ve bilgili görünmek, önemsenmek istiyor, ama ciddi toplantılara da hiç

dayanamıyor. Böylelerini bilirim. Olduklarından fazla görünmeye çalışırlar hep. Nina'ya, Artur'a falan öyle mektuplar göndermiş ki, onlar da bunu bir halt sanmışlar. Kimbilir belki de ben yanılıyorum, belki haksızlık ediyorum ona. Son günlerde kimseleri beğenmez oldum. Burnum mu büyüdü, nedir!"

Geldiğini haber vermek için birkaç kere miyavladı, sonra rıhtımın çökük kenanna, denizin akıntısının getirdiği çöplerin biriktiği köşeye doğru yürüdü. Burada toplanmayı severlerdi. İnsanlar pek uğramazdı buraya. Yosun, midye, deniz ve çöp kokusu kedilerin hoşlarına giderdi. Bazan çöplerin arasında yiyecek bir şey buldukları da olurdu. Birkaç ölmüş balık, yalanacak kemikler, yemek artıkları, içi boşalmış, ama kokusu hâlâ iştah açıcı yengeç, İstakoz bacakları... Kirli, iltifat etmezdi bu çöplere. Evde her zaman yeterli yiyecek vardı. Arasıra ötekilere ayıp olmasın diye, yadırganmamak için bir balık kılçığıyla oyalanır, bir boş midye kabuğunu sıyırır gibi yapardı. İlk zamanlar, ötekilerin, hele de sahipleri olmayan bağımsız sokak kedilerinin bütün bu çöpleri nasıl yediklerine, çöplerin arasından yenecek neler bulup çıkardıklarına pek şaşmış; sonra açlığın ne demek olduğunu, aç kalınca beslenme değeri olan her şeyin dudak bükmeden yenebileceğini öğrenmişti. Bu akşamki toplantıda, 'Açlıkla Kedi Özgürlüğünün Bağı* konusunu işlemeye ve hem tok hem de özgür ve bağımsız nasıl olunabilir konusunda tartışmaya karar yerdi. 'Kedi kimliğini aşma' düşüncesini henüz tam geliştirmemişti. Üstelik henüz bu kadar karmaşık konulan anlayabilecek düzeyde de değildi bu kediler.

Çöplerin ortasında kendine bir yer açtı. Küçük çarşı alanından, balık tablalarının üstünden, çevredeki ağaçlardan kopan kediler çepeçevre toplandılar başına. Yalanarak, kaşınarak, esneyerek dinlemeye hazırlandılar. Sarman, tam karşısına geçmiş, pis zampara gülümsemesiyle gözlerinin içine baka baka yalanıyordu. Anlatılacaklann

umurunda olmadığı, niyetinin mırnavlaşmak olduğu her halinden belliydi.

"Bu geceki konumuz,” diye söze başladı Kirli.

-"Mırnavlaşmak,” dedi Sarman hayasızca.

Kirli duymamış gibi davrandı. Sarman’m hemen yanında duran birkaç genç kedi tehdit dolu seslerle pıslayıp miyavladılar.

-"Evet, bu geceki konumuz: Açlık ve özgürlük; ya da açlıkla özgürlük arasında nasıl bir bağ olduğu. Ben başka ülkelerdeki gözlemlerimi kısaca aktardıktan sonra bu konuyu hep birlikte tartışabiliriz. Sonra da, hem tok hem de bağımsız olmak mümkün mü, bunu konuşuruz."

Bir gözü mavi bir gözü yeşil cinsten gururlu ve sevimsiz kedi hemen atıldı:

-"Bence, karnı tok sırtı pek olmak için bir eve kapılanmak gerekir. Bunun tersi, kediler dünyasında henüz görülmüş değil. Doğrusu ben sokak kedüeri gibi yan aç, yan tok yaşayıp kir pas içinde dolaşıp ıslanıp üşüyeceğime, insanlann ufak tefek isteklerini yerine getirmeyi, kendimi biraz okşatıp, çocuklara biraz katlanarak, ev kedisi olmayı tercih ederim. Kedi özgürlüğü kavramım da saçma buluyorum. Biz aslında özgür yaratıklanzdır. İnsanlar bile böyle demezler mi bizim için?"

"Sokak kedisi” sözüne fena halde bozulan birkaç genç sokak kedisi, saldırgan homurtu ve mav’larla kestiler sözünü.

-"Sen, kışlan hayvan postlannabürünen, leş gibi parfüm kokan, uzun çubuklarla pis dumanlar savurarak sigara içen hanımının kucağına yumul otur. Ne işin var buralarda? Nasıl eve hapsedildiğini, kapılan tırmalayıp da na- sü dışan çıkamadığını, bugün hizmetçi pencereyi açık unuttuğu için kaçabildiğim bilmiyor muyuz sanki..."

-"Birbirimizle tartışmayalım,” dedi Kirli. "Herkes düşüncesini daha sonra söyler. Şimdi dinlemek istiyorsanız, susun lütfen."

"Miyaw, maaav, mırrrr, dinliyoruz," sesleri geldi.

-’’Size daha önce sözünü ettiğim o yağmurlu, serin, çök düzenli, çok temiz ülkede yaşarken fark etmiştim: Orada kediler de köpeklere benzemeye başlamışlardı. Oysa ne kadar farklıyızdır birbirimizden, bilirsiniz. Kedilerin de köpekler gibi tasmaları vardı. Kedileri de tıpkı ev köpeklerine yapıldığı gibi, belli saatlerde tasma kayışlarından tutarak gezmeye çıkarıyorlardı. İlk kez o zaman neden bu kadar bağımlılaşıp köpekleştiğimizi, neden insanlann tutsağı olduğumuzu, daha da önemlisi neden bu tutsaklığa alışıp, hatta bağımlüığımızı sevmeye başladığımızı düşündüm. O zaman kafamda beliren sorulann yanıtlarım ancak buraya gelip de farklı bir kedi yaşamı olduğunu anlayınca ve bu farklı kedi yaşamını inceleme olanağı edinince buldum. Sanıyorum ‘kann tokluğu", bütün yaratıklar, özellikle de biz kediler için her şeyden önce geliyor. Bağım-sızlığımızı, özgürlüğümüzü, sürekli, zahmetsiz, tam bir kann tokluğu, yani kısaca rahatımız uğrunda feda ediyoruz. Hiçbir çaba sarfetmeden, kaçmadan, kovalanmadan, arama zahmetine katlanmadan doymak, sıcak bir yerde rahat bir yatakta yatmak hoşumuza gidiyor."

-"Kimin hoşuna gitmez ki!M diye mırıldandı kediler.

-"Tabii, herkesin hoşuna gider. Ama giderek bu rahatlığa alışıyoruz. Bu rahatlığı sağlayabilmek için nelerimizi feda ettiğimizin, neler kaybettiğimizin, kedi kimliğimizin nasıl bir bozulmaya uğradığının farkına varmaz oluyoruz."

-"Ben, hazır yemek, sıcak yumuşak döşek bulsam, bir değil on kedi kimliğimi verirdim," dedi kuyruğunun ucu kesik, yaşlı, sıska bir sokak kedisi.

Kirli ona acıdı: "Bilinçsiz bir yaratık, ama nasıl kızıla- bilir ki! Bütün kedi ömrü boyunca sıkıntı çekmiş, aç kalmış, her türlü belayı, kötülüğü tanımış. ‘Kedi kimliği* gibi kavramlar hiçbir şey ifade etmiyor onun için. Bir kapı bulsa, her şeyden, bütün kediliğinden, bütün özgürlüklerden

vazgeçmeye hazır. Ama işe bak ki, bu haliyle kimse almaz onu. Açlığa ve özgürlüğe mahkûm bir zavallı..."

-"Özgürlük, bağımsızlık, kedi kimliği hoş bir şey. Bunu korumamız gerek," dedüer genç kedilerle yavrular. "Ama tabii kamımız da doymak.."

-"İşte bütün sorun burada," diye sürdürdü konuşmasını Kirli. "İnsanların da hayvanların da tok olduğu o zengin, bakımlı, temiz ülkelerde açlık yoktu, ama özgürlük de yoktu. Hatta yalnızca kedileı değil, onlann sahipleri de özgür değillerdi. Bir çarka kapılmış gibiydiler sanki. Saatlerin, kuralların, makinelerin çarkına... Önceleri, henüz düşüncelerim bu kadar gelişmemişken, oralarda, insanların da kediler, köpekler gibi birşeylerin tutsağı olduklarının farkına varmamıştım. Hatta, 'bir ülkede insanlar ne kadar özgürse hayvanlar o kadar bağımlıdır' türünden düşünceler üretmiştim. Ama atladığım birşeyler vardı sanırım. Şimdi düşünüyorum ki insanların durumuyla bizim durumumuzu birbirinden ayırmak gerek. Bu konuda her türlü benzetme ve paralellik kurma yanıltıcı olabiliyor. Basitleştirmek için şunları söyleyebiliriz: İnsanlara bağımlılık, hayvanlara, başta tokluk olmak üzere çeşitli yaşam kolaylıkları sağlıyor kuşkusuz. Ama öte yandan onlann yapılama ve kimliklerim körletip bozuyor. Örneğin, ev kedilerinin, görme ve koklama duyulannm keskinliğini yüzde elli oranında kaybettiklerini biliyor muydunuz? Bu konuda yapılan çalışmalar, ev kedilerinin gözlerinin, karanlıkta parlamalan gerekenden çok daha az parladıklanm gösteriyor. Yine başka bilimsel çalışmalar, insanlara bağımlılığımız arttıkça, koku alma ve görme yeteneğimizin yanında, duymamızda ve dişlerimizin sivriliğinde de gerilemeler olduğunu ortaya koyuyor. Buna karşılık kedi zekâmızda gelişme var mı? Konuyu tek yönlü düşünmezsek, bir zekâ gelişmesinden söz edilebilir. İşte bu noktada henüz yanıtla-yamadığımız önemli bir soruyla karşı karşıya geliyoruz: Doğal kedi özümüzün bozulması, kedi doğamızın parçası

olan yeteneklerimizin körelmesi, gerilemesi pahasına, insanlarla birlikte yaşamanın sonucu olan bir zekâ ilerlemesinden söz edilebilir. Ama türümüzün tümünü kapsamayan, yalnızca insanlarla haşır neşir olan bazılarımız için geçerli olan bu zekâ ilerlemesi, aynı zamanda bizi artık kedi olmaktan çıkarıp farklı bir yaratık haline mi getirecek?”

Kirli, kendini düşüncelerine kaptırmış, sesli düşünüyordu. Bütün bu düşünceler ve sorularda çözemediği bir nokta, karanlık birşeyler, çelişkili ve yanıtsız bir yan olduğunun farkındaydı.

-"Ben kedi kalmak isterdim doğrusu," dedi biri. Pek de kavrayamadığı bu uzun konuşmadan sıkılmıştı.

-İster aç, ister tok, kedi kimliğimden vazgeçmek istemezdim," dedi bir başkası.

-"Neler saçmalıyor bu!" diye açıktan açığa saldırdı yaşlı düşkün kedi.

-"Karnı tok olanlar böyle konuşurlar, kedi kimliğini aşıp gittikçe daha akıllanıp böyle ahkâm kesmek de tokların işi," dedi Kirli’nin pek hoşuna giden genç sokak kedisi.

-"Haklısınız," dedi Kirli hüzünle. Bütün bu anlattıklarımda kedice olmayan birşeyler olduğunu biliyorum. Kafamın içinde o kadar çok düşünce var ki bazan hepsi birbirine karışıyor, her şey busbulanık oluyor. Ama ayrıntıları, karanlık, çapraşık sorulan bir yana bırakırsak, şu konuda düşünebiliriz: Bir kedinin hem tok, hem de özgür olması mümkün mü? Bunu sağlayabilmek için kediler ne yapma- ldar?"

-"Bu biraz da kedinin sahiplerine bağlı," dedi akıllı bir genç kız. Öyle sahipler vardırld, kediye hem çok iyi bakar hem de onu özgür bırakırlar. Ben, benimkilerden memnunum doğrusu."

-"Ben de," dedi Kirli. "Ben de sahiplerim açısından şanslı kedüerden sayılırım. Hem iyi baktılar, hem de kedi- liğimden özveride bulunmamı, özgürlüğümü satmamı hiç istemediler. Ama her kedi bizim kadar şanslı olmayabilir."

-’’Ben öyle evlerde kedilik ettim ki," dedi beyaz göğüslü, beyaz patili, siyah simokinli Felix türü kedi, "Bir ara, acaba sahici bir kedi miyim, yoksa içi doldurulmuş bir kedi postu muyum diye kuşkuya kapıldım kendimden. Güzel yemekler yiyordum. Sepetimde kenarlan dantelli kuş- tiiyü yastık bile vardı. Ama kapı dışan çıkartılmazdım. Evdeki çocuklann oyuncağıydım. Hele bir kız çocuk vardı ki hatırladıkça tüylerim diken diken oluyor. Beni bütün gün bebek giydirir gibi soyar, giydirir, kurdeleler takar, patile- rime çoraplar geçirirdi. Artık dayanamayıp da bir tırmık sallasam, hemen ulumaya başlar, bütün evi ayağa kaldı- nr, bana hiç yoktan dayak yedirirdi. Neyse ki taşındılar. Taşınma günü ortadan yok oldum. Eski bir kovanın içine gizlendim. Ne kadar aradılarsa da bulamadılar. O gün bugün, kendi başıma buyruk, sokaklardayım. Hayatımdan şikâyetçi değilim doğrusu. Belki güç bir hayat, ama hiç değilse özgürüm."

-"İşte gördünüz mü, yaşanmış, canlı bir örnek size. Ama temel sorumuz henüz yanıtlanmadan duruyor: ‘Kedilerin hem tok, hem de özgür olmalan mümkün mü?’ Bir de, ilgisiz gibi görünen, ama bu sorunun yanıtına çok bağlı olan bir ikinci soru: ‘Kedi doğamızın değişmesi, gerilemesi pahasına zekâmızın ilerlemesi, farklı bir kedi benliği edinmemiz iyi bir şey mi?’ Bir başka gün de bunlan konuşuruz."

Toplantıyı kısa kesmişti. İçinde büyük bir sıkıntı; her şeyin, bütün bu konuştuklanmn da anlamsız ve saçma olduğu duygusu vardı. Kulaklan, gözleri yanıyordu. Burnu kuruydu. Hasta gibiydi. Kediler sokak aralanna, evlerine, balıkçılar çarşısına, ağaçlara, çöp tenekelerine dağıldılar. Bir balık küçığı uğruna ciyak ciyak kavga eden yavruların ince, tiz miyavlamalan; dişi arayan kızışmış erkeklerin boğuk inlemeleri; şuradan buradan mırnavlaşma sesleri; yavrulannı arayan bir anne kedinin biraz kaygılı, biraz azarlayıcı mırnavlan duyuldu. Ayın aydınlattığı mavi ge-

ce, önce ağaçlara, sonra denize, sonra karşı kıyılara indi. Ay, arkadaki tepelerden kurtulup yükselip denizle buluşunca, Kirli ne zamandır kıpırdamadan oturduğu çöp yığınının üstünden kalktı; silkindi, gelişigüzel birkaç dil dar- beciğiyle bedenindeki yabancı kokulan yalayıp temizledi. Ayışıklı gecelerde hep yaptığı gibi vapur iskelesinin en ucuna yürüdü. Bir kez, son vapurdan inen Hanımı, onu iskelenin ucundaki vapur halatlarının sarıldığı iskele babalarından birinin üstüne tünemiş, ayı ve denizi seyrederken bulmuş, çok şaşırmıştı. "Demek ayışığını seyrediyordun kedi- ciğim," demişti hayret ve sevgiyle. "Biliyor musun, bazan sanki kedi değilmişsin gibi bir duyguya kapılıyorum. Sanki her şeyi anlıyormuşsun, sanki insan gözleriyle bakıyor- muşsun gibi geliyor bana.” Sonra hanımı önde, o bir adım arkada birlikte eve dönmüşlerdi. Yokuşu tırmanırken, "Belki de beni bekliyordun, kimbilir," demişti kadın. Hayır, onu beklemiyordu. Denizi ve ayı seyrediyordu yalnızca. Ama sevinsin diye, "Evet, miyaww," demişti.

Kirli, buradaki kadar güzel bir dolunayı hiçbir yerde görmediğini düşündü. Artık belleğinden yavaş yavaş silinen kuzey ülkelerinde de, karlı çam ormanlarının ve soğuk kurşuni denizin üstünde parlardı ay. Ama oralarda, bazan donmuş bir buz parçasına, bazan göğe asılmış san pirinç bir levhaya, çoğunlukla da fantastik bir tiyatro dekoruna benzerdi. Bazan, uzun kedi ayları boyunca hiç görünmezdi. "Burada, ay tam kendi ülkesinde, kendi evinde sanki.,r

Dolunaylı gecelerde içi büsbütün karmaşık duygularla doluyordu. "İnsanlann, kedilerin hep aylı gecelerde sevişip mırnavlaştıklanm sanmalan büsbütün boşuna değil," diye geçirdi içinden. Yalnızca kediler mi? İnsanlar da öyle değil mi? Örneğin bu gece her günkünden daha fazla insan çifti vardı deniz kıyısında. Kimisi el ele tutuşmuş, kimisi kol kola, kimisi de sessiz köşelerde dudak dudağa...

Sular yakamozlandı. Keskin gözlü bir marta, denize doğru pike yapıp gagasında bir balık, şimşek hızıyla göğe

yükseldi. İskelenin suya çakılı ahşap ayaklarının arasında akşam gezintisine çıkmış balıklar, sanki tehlikeyi hissetmiş gibi kaçıştılar. Kirli, onlan izlemeye çalışırken, eskisi kadar iyi görmediğini fark etti, “henüz gözlerim zayıflayacak kadar yaşlı değilim. Kötü beslendiğim de söylenemez. Çok şükür ömrüm boyunca eve kapatdmadım, hep özgürüm. Peki gözlerim neden zayıflıyor o zaman?" Biraz önce kediler toplantısında kgndi anlattıklarını hatırladı. "Türümüzün insanlarla iç içe yaşayan kolundaki evrimleşme benimle mi başhyor yoksa? Eskiden düşünemediğim şeyleri düşündüğüm, eskiden tanımadığım duygular kazandığım doğru. Ama görmemde ve duymamda kimi gerilemeler de bir gerçek. Neyse ki koku duyum hâlâ eskisi gibi."

Tam arkasında tamdık bir titreşim ve koku hissetti: "Hepsi evham ve saçmalık. Her şeyim yerli yerinde. Zekâmda da ilerleme falan yok. İnsanlan dinleye dinleye onlardan birşeyler kaptım, hepsi o kadar."

Arkasını bile dönmeye gerek görmeden, ağırbaşlı kısa bir ‘mav mav’la, Kısmet’i selâmladı.

Delikanlı gelip yanma oturdu. İki ön patisini birleştirip, halka halka hareli kuyruğunu patilerinin önüne attı. Ayışığmda olduğundap daha iri, daha kaslı ve yakışıklı gö- • rünüyordu.

-'Dolunayda seni burada bulacağımı biliyordum," dedi. "Hem ayı birlikte seyrederiz diye düşündüm, hem de Nina, benim Hanımla, sana da bana da birer mektup göndermiş, onu ileteyim dedim."

Burnu ve düiyle göğsündeki tüylerin arasında birşeyler arandı.

-'Hah, işte burada. Mektup Hanımın valizinin kenanndaydı. Oradan göğsüme sürüp getirdim. Bu bana yazdığı mektup.”

Kirli, bıyıklannı ve burnunu Kısmet’in göğsüne yaklaştırdı. Mektubu birlikte okumaya başladılar

"Kardeşim Kısmet,

"Hanımınla gönderdiğin mektubu aldım. Bu arada eski dostum Safmaz'ın artık olmadığını, -İnsanlar buna ölüm diyorlar- onun yerine senin geçtiğini öğrendim. İyi olmuş, çünkü o aile kedisiz yapamaz. Onlara düşen kediler de rahat ederler doğrusu. Tek sakıncaları, bir zamanlar Safinaz'm da yakındığı gibi, yerleşik ve düzgün bir aile olmamaları. Bu kendi ellerinde olan bir şey değil. Kirli*- nin sana sözünü ettiği 'Sahiplerin Sırlarını Araştırma Pro- jesi'ni başarıyla sonuçlandırabüirsek, sizinkilerin de neden hep kaçmak göçmek zorunda oldukları ortaya çıkar ve belki de bu duruma bir çözüm bulunabilir. Sana ileride uzun bir mektup yazanm. Şimdilik tanıştığımıza memnun olduğumu belirtip Kirli'yle arkadaşlık etmeni salık veririm.

Nina"

"P.S. Kirli'ye yazdığım mektubu lütfen ona iletebilir misin? Sahiplerimiz konuşurken duyduğuma göre, yakın oturuyor ve birbirinizi görebiliyormuşsunuz."

-"Nina'nın sana yazdığı mektup da şurada, biraz aşa- ğıda," diye işaret etti burnuyla Kısmet.

Kirli, için için güldü: "Küçük çapkın benim mektubu bilerek aşağılara, pomponuna doğru koymuş. Tahrik olayım diye. Şeytan olmadan cin çarpmaya kalkıyor bu küçük zampara..."

Kısmet, mektubu daha rahat okumasına olanak tanımak için yan yattı. Kirli, delikanlının incecik, san ayva tüylü deriyle kaplı pomponunu gördü. Buradan yükselen baş döndürücü bir koku Nina'nm mektubunun kokusunu bastınyor, okumasını güçleştiriyordu. Burnunu Kıs- met'in karnına iyice yaklaştırdı.

"Safinaz'm sahibesinin bize gelişini firsat bilip sana

yazıyorum. Safinaz'm yerine Kısmet gelmiş. Yakın oturu-yormuşsunuz. Kısmet'e yazdığım kısa notta, bu mektubu sana ulaştırmasını rica ettim.

"Sevgili Kirli, evdeki havadan ve konuşmalardan çı-kardığım kadarıyla, bizimkiler de artık dönme hazırlığm- dalar. Sen bana daha önce de, bu konuda dikkatli ve hazırlıklı olmamı salık vermiştin. Haklısın. Henüz bir kararım yok. Bu 'dönüş' konusunun beni çok huzursuz ettiğini söylemeliyim. Bizimkilerin 'dönüş' dediği yer değiştirme işi, benim için, bir de çocuk için 'dönüş' falan değil. Ne ben, ne de çocuk 'memleket' denilen o ülkeden gelmedik, oranın malı olmadık ki dönüyor olalım. Bizim için, olsa olsa yeni bir yere taşınmadan söz edilebilir. Aslında çocuğa da acıyorum. O zavallı büsbütün çaresiz. Onun benim kadar bile seçeneği ve özgürlüğü yok. En kötüsünden, ben kaçar, saklanır ve burada kalmayı başannm. Sonra yeni kiracılara ya da başka bililerine kedilik ederim. Ama insan yavrulan için işler bu kadar basit değil. O zavallı, annesi, babası nereye giderse onlarla birlikte olmak zorunda. Kendi başına sokakta kalsa acından ölür. Bu konuda karanmı düşüne taşma vereceğim, aceleye getirmeyeceğim. Aslında bizimkilerin oraya gelmeleri de önümüzdeki bahan bulacak.

Senin hakkında, gerek kedilerin mektuplanndan, gerekse insanlann konuşmalarından güzel şeyler öğreniyorum. Önemli konularla uğraşıyormuşsun ve orada, kendine saygın bir yer edinmişsin. Hem kedi, hem de anne olarak gurur duyuyorum. Yalnız aklıma takılan küçük bir nokta var! Kısmet'in yazdıklan. doğruysa, 'Kedi kimliğini aşmak' konusunda çahşmalann varmış. İyi de, kedi kimliğini aşınca artık kedi olmayacaksın ki! Ben mi yanlış ya da yetersiz düşünüyorum, yoksa bu işte bir tuhaflık mı var, bilmem. Hakkında duyduklanm bir yandan hoşuma gidiyor, bir yandan da neden bilmem içime bir huzursuzluk ve korku veriyor. Yine de senin kedi özüne ve akima güve-

nirim. Sen bilirsin iyisini.

"Sahiplerim ve çoğunu senin de tanıdığın arkadaş çev- releri, son zamanlarda oldukça huzursuzlar. Bu huzursuzluk bütün eve yayılıyor tabu. Örneğin, eskiden hiç olmayan şeyler oluyor. O televizyon dedikleri, içinden acayip pırıltılar ve renkler geçen sevimsiz alete bakarken ağlıyorlar bazan. Haydi Hanımın bu ağlamalarına alıştım, ama geçende Bey de neredeyse hüngür hüngür ağlamaya başlamaz mı bu aletin karşısında. Önce korktum, ne yapacağımı şaşırdım. Yerimden fırlayıp odanın ortasına koştum. 'Kediyi bile korkuttun/ dedi Hanini. -"Kediyi bile korkuttun," dedi Hanım. Bey yanıt vermeden hemen dışan kaçtı, uzunca bir zaman sonra geri döndü. Sonradan, konuş- malanndan çıkardığım kadanyla, bazı şeyleri televizyonda görünce kafasına büsbütün 'dank* ediyormuş. Televizyonda birşeyler anlatanlar namussuzmuş; her şeyi kendi istedikleri gibi gösteriyorlarmış; hep yalan söylüyorlarmış; bütün dünyayı kandmyorlarmış. Çok tehlikeli bir aletmiş bu; bizimkiler bunun karşısında kendilerini güçsüz hissediyorlarmış; elleri kollan bağlıymış.

"Bunlan konuşurlarken, söze kanşmak için uzun uzun miyavlayarak kucaklanna atladım. 'Böyle üzülüp kendinizi harap edip hüngür hüngür ağlayacağınıza kaparsınız bu mereti ya da atarsınız, olur biter. Ne akılsız yaratıklarsınız siz,' dedim ama anlatamadım. Üzüle üzüle oturuyorlar o nesnenin karşısında. Şu insanlarda bir bozukluk olduğunu hep düşünürüm, ama bizim sahiplerimizin çevresi büsbütün tuhaf.

"Sevgili kızım,

"Artur'un ortaya attığı ve belki de işsizlikten hepimizin ilginç bulup katılmayı kabul ettiğimiz, 'Sahiplerin Sır- lannı Araştırma Grubu' konusunda gerçekten neler düşündüğünü öğrenmek isterdim. Sandığımız kadar büyük bir sırlan var mı sence, yöksa bütün sorun doğuştan eksikli yaratıklar olmalan mı? Yukanda aktardığım, Beyin tele-

vizyonun karşısında birden ağlamaya başlamasını ya da bizimkileri onca üzen başka şeyleri ele alalım örneğin. Sonradan karısına anlatırken duyduğuma göre Beyi ağlatan neymiş biliyor musun? Bazı insanların taştan topraktan kalıplarını yapıp oraya buraya dikmişlermiş. Şimdi bu adamlara nedense kızıyorlarmış ve yaptıkları taştan kalıplan parçalayıp yerlerinden indiriyorlarmış. Bu arada bizimkilerin yaşadığı ülkenin bir yerinde 'Küçük trompetçi' diye de bir taş kalıp varmış. Bu küçük trompetçi, bir zamanlar buralar kötü adamlann -bunlara naziler, faşistler diyorlar- eline geçtiğinde, kötülere karşı savaşmış ve küçük bir çocuk olduğu halde büyük insanlara bile örnek olmuş, trompetiyle onlara cesaret vermiş. Bir de şarkısı varmış onun. İşte şimdi onun kalıbını da indirmişler yerinden. Benim Bey buna ağlarmış meğer. 'Hadi komünizmi anladık, bir yerlerine battı. Ama yiğitlik, özgürlük, başka insanlar için, insanlar daha özgür, daha mutlu olsunlar diye savaşmak... Bu değerlerin hepsi de yerle bir ediliyor. Nasıl bir dünya bu? Çocuklanmıza nasıl bir dünya bırakıyoruz? Hangi inançlarla, hangi değerlerle, hangi ülkülerle savaşacaklar? En önemlisi savaşacaklar mı? Yoksa güçlü- nün üstünlüğü, paranın padişahlığı, yalanın hükümranlığı dünyasında, bir tekme de onlar mı atacak insana...' diye birşeyler söylenip duruyordu. Birtakım adamlann taştan, mermerden, topraktan, tunçtan kalıplarının yerlerinden indirilmesinde bu kadar üzülecek ne olduğunu gerçekten de anlamıyorum ben. Ama asıl anlamadığım, bazı insanla- nn kendilerinden çok daha büyük dev kalıplannı oraya buraya neden diktikleri. Belki de sonradan parçalayıp neşelenmek içindir, kimbilir. Söylemek istediğim şu ki, insanlar bir tuhaf yaratıklar Bir eksikleri olduğu açık, ama ne olduğunu çıkaramıyorum. Örneğin biz kedüerin, bugüne kadar hiçbir kedinin taştan kalıbını, insanlann deyimiyle 'heykelini' diktiğimiz görülmüş mü? Felix kedi ya da o kediyle fare filmlerindeki Tom'un ya da benzerlerinin hey-

kelleri vardır bir yerlerde mutlaka, ama bunları yapanlar da yine insanlar...

"Niyetim sanat tarihi dersi vermek falan değil. Yalnızca insanlann tuhaflıklarına ve belki de onları anlamaya çalışmamak gerektiğine değinmek istiyorum.

"Geçenlerde bir adam uğradı bize. Pek sık gelenlerden değil, daha önce gördüğümü hatırlamıyorum. Asıl Artur'un sahibinin arkadaşıymış. Onu görmeye gitmiş; dönüşte de, yol üstü diye bize uğramış. Konuşması falan biraz kabasaba birine benziyordu, ama nedense içim ısındı hemen. Beni görünce ilgilendi, 'Benim de Yoldaş diye bir kedim var,' dedi. Bizimkiler bu adı nedense pek beğendiler ve her zaman olduğu gibi benim adımdan utanıp bu adı bana kendilerinin vermediğini adama uzun uzun, sanki özür dilercesine anlattılar. Adamın benim adımla pek ilgilendiği yoktu. Her zamanki konulan konuştular yine. Adam durup durup, 'Peki biz bu kadar boku neden yedik? Peki benim oğlan bok yoluna mı gitti?' diyordu. Dedim ya biraz kaba, biraz ağzı bozuk biriydi. Çok kederliydi. Bu yüzden sevdim onu belki de. O konuştukça, dertlendikçe, bizimkileri de bir keder sardı. Sonra çok iyi anlayamadığım birşeyler konuştular. 'İnsanın kendi hayatına son verme özgürlüğü'nü tartıştılar. Benim Bey ve Hanım konuşmanın başında böyle şeyler söylediği için adama kızıyorlardı, ama sonunda Bey, 'Belki de haklısın, belki tek özgürlüğümüz bu' dedi. Odanm havasında öyle titreşimler dolaştı ki ürperdim. Kötü bir duygu doldu içime. Hani depremden, kasırgadan, bir felâketten önce hissettiğimiz dalga boylannda titreşimler... 'Kendi hayatına son verme özgürlüğü' sence ne demek? Hayata nasıl son verilebilir? Hayat bitince özgürlük neye yarar? Üstelik de toprak, su, hava, ağaçlar, çiçekler, bitkiler, çeşit çeşit yaratıklar varken nasıl sona erer hayat?

"Bu konudaki düşüncelerimi onlara anlatamazdım. Böyle şeyler, mır miyavla anlatılamıyor; bugünlük dil çok

yetersiz kalıyor. İnsanlar ise, bizim titreşimlerden, duygulardan, tüylerimizin, bıyıklarımızın belli belirsiz kıpırda- nışlanndan ve kokulardan oluşan, o milyarlarca yıllık çok zengin ve güzel kedi dilimizi hiç anlayamıyorlar. Onlara bir şey anlatamadım, ama adamın kedisi Yoldaş'a küçücük bir mektup gönderdim. Kendimi tanıttım, Artur'un arkadaşı olduğumu yazdım. Sahibinin bizim evde konuştuklarını, o müthiş kederini, umutsuzluğunu aktararak onu uyardım. Bizim çevredeki kedilerin tümünün sahipleri bir tuhaf. Ama nedense Yoldaş'm sahibi çok garip geldi bana. Korkuttu beni.

"Şimdilik bu kadar. Daha uzun yazamayacak kadar yorgun hissediyorum kendimi. Sonbahar yorgunluğu herhalde. Sen de fırsat bulursan mektup göndermeyi ihmal etme.

"Sana 'Kirli' adını kazandıran burnunun üstündeki siyah benekten öperim.

Nina"

Kirli, burnunu Kısmet'in bacaklarının arasından çıkardı. "Yoldaş'ı hiç tanımıyorum. Bizimkiler onun sahibinden hiç söz etmediler bugüne kadar," diye yüksek sesle söylendi.

Kısmet, hâlâ kıpırdamadan, aynı pozda yatıyor, mırıl mırıl mırıldanıyordu. Kirli uzaklaşınca hamle edip ensesine yapışmak istedi. "Bu kadarı da fazla," diye içinden geçirdi Kirli. "Bir günde aynı kediyle iki defa, olacak iş değil! Neredeyse çift çift dolaşan insanlara benzeyeceğiz."

Ayışığının şıkır şıkır aydınlattığı gecenin içine şimşek gibi dalıp, kuytu koruluğu tırmanan yokuşlarda kayboldu.

Yine, o insanın içini donduran soğuk, kasvetli yağmur. Kentin, kırmızı tuğladan görkemli binalarına çarpıp kırdan, sonra kanallar boyunca süzülüp ara sokaklara kadar sızan, çürümüş balık, kanal ve okyanus kokulu soğuk rüzgâr...

Güneşli, masmavi bir gök ve çiçekli yemyeşü bir bahçe özlemiyle çizilmiş duvar resminin boyalan çoktan solup birbirine kanştı. Aydınlık boşluğuna yerleştirilmiş saksılardaki bitkiler, rutubetli soğuğa dayanamayıp çoktan öldü. Pencerenin önüne konan kuş yemlerini yemek için gökyüzünden inen keskin gözlü kuşlar artık gelmez oldular. Aydınlık boşluğu artık hiç aydınlık değil.

Artur, havagazı sobasının tam önünde, allı güllü yö- rük kiliminin üstünde tembel tembel gerinip esnedi. Arka- üstü yatıp, bal rengi, siyah hareli karnım yukarı vererek yerde yuvarlandı.

-"Şuna bak, post gibi/ dedi sahibi.

-"Kedi postundan neden kürk yapılmıyor acaba?" diye sordu kadın.

-"Çok ince ve dayanıksız galiba."

-"Kimyasal yöntemlerin bu kadar geliştiği bir çağda bunun problem olabileceğini sanmıyorum. Yapay kürk bile yapılıyor."

-"Kimbilir? Belki de buralarda kedi az rastlanan bir hayvan olduğu içindir. Bizim orada, memlekette, sokaklar kedi dolu. Belediye arasıra toplar ya da zehirler, ama birkaç ay sonra yine her yer kedi dolar."

-"Dönünce ne iş yapacağım düşünüyordun. Kedi pos-

tu toplar, buraya ihraç edersin."

Kadının sesi soğuk ve alaycıydı. Birşeylerin hıncını alır gibiydi. Artur, içinin soğuduğunu, ürperdiğini hissetti. Kötü bir titreşim geçti havadan. Odayı huzursuzluk doldurdu.

Bu güzel, ama soğuk yüzlü, uzun boylu, kemikli kadını sevmiyordu. İlk zamanlar, sahibinin arkadaşı diye alışmaya çalışmış, bacaklarına sürünmüş, kucağına atlamış, hatta bir gün kendini zorlayarak yanağım bile yalamıştı, ama kadınlara ve kedilere özgü bir sezgiyle, ikisi de birbirlerini sevmediklerini, yalnızca adamın hatırı için dayana-bildiklerini biliyorlardı. Kadın bir süre ortadan yok olmuştu. Ne güzel!.. O sırada başka birkaç dişi gelip gitmişti eve. Geçici oldukları gelişlerinden belliydi; Artur'u pek rahatsız etmeyen, onun varlığının bile farkında olmayan dişiler... Artur'un bunlardan bir şikâyeti yoktu. Ama ille de, bu suratında hiçbir şey kıpırdamayan, düz yüzlü kadın! Şimdi de kedi postundan kürk yapmaya kalkışıyor. Artur'un içi korkuyla ürperdi. Yattığı yerden yavaşça kalkıp inadına sahibinin kucağına atladı.

-"Dönersen bunu ne yapacaksın?" diye sordu kadın.

-"Sana bırakırım. En yakım sen sayılırsın."

Bu kez adamın sesi düşman ve alaycıydı.

-"Bırak tabii. Bundan, büyük bir kürk çıkmaz, ama bir yaka yapılabilir pekâlâ."

Bu kadarı da fazla. Şakanın sının olur. Artur koca be-deninin bütün ağırlığıyla kadının kucağına atladı ve tır-naklannı bacaklanna geçirdi. Sonra bir sıçrayışta odamn öteki ucundaki yatağın altına girip saklandı.

-"Kanattı," dedi kadın...

-"Yazık, vah vah! Göster bakayım," dedi adam.

Kadının eteklerini sıyırdı. Kanayan yerleri öptü. Sonra birbirlerine sanlddar. Birlikte yere, Artur'un biraz önce uzandığı kilimin üstüne yuvarlandüar. Kedi onlann neler yaptıklanm merakla bile değil kamksamışlıkla seyret-

ti. "Şu insanlar gerçekten çok tuhaf," diye düşündü. "Birbirlerini seviyorlar mı, sevmiyorlar mı? Dostlar mı düşmanlar mı? Belli değil."

Büzüldüğü yerden çıkıp odamn sokağa bakan tek penceresinin içine oturdu. Dışanda, hava karardı kararacak. İlk ışıklar yanmış bile. Karşıki evin 'küçük orospucuklan' iş almaya başlıyorlar.

Bu sözleri sahibinden öğrenmişti. Yine de, artık hepsini tek tek tanıdığı o kadınların neden 'orospu', şu yerde sahibiyle yatıp kıvranmakta olan kadının ise neden 'arkadaş', 'sevgili' ya da ne demekse 'yenge' olduğunu bir türlü anlayamıyordu.

Kilimin üstünden gelen sesler işin bitmekte olduğunun belirtisiydi. Artur başım bile çevirmedi. Şimdi kalkar, tüylerine, yani üstlerine çekidüzen verirler; kısaca yıkanırlar ve bir şişe şarap açarlar. Şarap, peynir falan almaya gittiğinde, sahibi ona da yemek vermeyi hatırlar belki. Hatırlamazsa da Artur bacağına sürünüp miyavlayarak, daha olmadı boş yemek tabağını patisiyle itiştirerek hatırlatır ona. "Karıya kıza dalıp seni unuttuk," der o zaman sahibi. Sırtım okşar, tabağına yemek koyar.

Artur'un içini sıkıntı kapladı. "Ne kadar renksiz, ne tekdüze bir hayat..." Kaçsa, sokaklara atsa kendini. Değişik birşeyler olsa... Gece'ye gidişini, onunla geçen güzel saatleri hatırlatır. Çok çok kedi aylan önceydi. Bir daha da evden dışan çıkanlmamıştı. Yoldaş'tan, Nina'dan, Gece' den, hatta bir kere de Kirli'den bile mektuplar gelmişti, ama mektuplaşmak yetmiyordu artık Artur'a. Üstelik şu 'Sahiplerin Sırlannı Araştırma' işi de umduğundan çok ağır ve doğrusu biraz da zevksiz gidiyordu.

Karşı evdeki, küçük, kara tenli, kıvır kıvır kara saçlı 'orospucuk' 'iş aldı.' Kabasaba, gür bıyıklı bir adam, kadıncığı bir otomobile soktu. Otomobil gürültüyle kalktı, sokağın sonunda kayboldu. Buz damlacıklanyla kanşık sicim gibi yağmur hızlandı, camlan dövmeye başladı. Uzak-

tan, birkaç sokak, birkaç alan uzaktan, yağmur da olsa, kar da olsa, her akşam işe çıkan sokak çalgıcılarının birbirlerine karışan ezgileri duyuldu. Bazan sahibi de gitanm eline alır, "Para suyunu çekti, gidip biraz ciğer parası, şarap parası çıkaralım,” diyerek gecenin karanlığına karışırdı. Bir kutu dolusu küçük, parlak madeni yuvarlakla döner; bunlan özenle boy boy ayırıp üst üste dizer; şıkırdata şıkırdata sayar, bazılarım ‘hastir’ deyip yere fırlatırdı.

-"Gitar öğrenirken, önceleri serenad yapıp kız tavlamayı, daha sonra devrimci marşlara, türkülere eşlik etmeyi düşünmüştüm. Sokaklarda çalmak hesapta yoktu,” derdi.

Sesi mutlu mu, hüzünlü mü; memnun mu, pişman mı, Artur anlayamazdı. Yere yuvarlanan küçük, parlak şeylerle oynamayı ve sahibinin getirdiği pahalı kedi mamasının ya da taze ciğerin tadını severdi.

Bir keresinde, küçük, parlak yuvarlaklan sayarken: "Seni de birlikte götürsem en az üç katım toplardık," demişti sahibi. Sonra gülerek eklemişti: "Ama o zaman seni sömürmüş olurdum. Hayat boyu sömürüye karşı çıkıp sonra kedi çalıştırmak olmaz."

Ne demek istemişti? Ne demekti kedi çalıştırmak? Artur, sahibinin yerden kalkıp giyindiğini görünce, pencere içinden atlayıp ardınca mutfağa gitti. Sokak çalgıcılarının karmakarışık melodileri son bir kez yankılandı kulaklarında. Sonra havasız ve karanlık mutfak köşeciğinin sessizliğinde, tabağına konan bayat bir yemeği, isteksiz isteksiz yalamaya koyuldu.

Odaya döndüğünde bir şişe kırmızı şarabın başında tartışırken buldu onlan. Kadının ağladığım gördü, şaşırdı. Yüzü her zamanki gibi dümdüz ve anlamsızdı. Ama porselen duruluğundaki yanaklarından yaşlar süzülüyor, önündeki şarap kadehinin içine damlıyordu.

-"İlk günden beri biliyordun," dedi sahibi.

-"Belki biliyordum, ama düşünmüyordum," dedi kadın. "Ölümü de biliriz, ama bizden o kadar uzaktadır ki, son an'a kadar düşünmeyiz."

Sustular. Artur, havadaki gerginliği tüylerinde duyup ürperdi. Huzursuzlukla, tedirginlikle miyavladı. Duymadılar.

-"Bir kann vardı," dedi kadın, "Onu bıraktın."

-"Evet. Çok seviyordum, ama bıraktım."

-"Hani çok sevdiğin bir arkadaşın vardı, bazan gelirdi. Onu da bıraktın,"

-'Artık ortak bir inancımız, ortak bir savaşımız kalmamıştı..."

-"İnancın peki? Seni tanıdığım zaman, bütün sorula- nna, bütün eleştirilerine rağmen komünisttin. İnancım da bıraktın."

-"Bu seni mutlu edecekse, evet, onu da bıraktım."

-MİlK tanıştığım günlerdeydi, hatırlıyorum, çok güzel, çok cins bir köpeğin vardı. Onu da bıraktın."

-"O kadar güzel ve cinsti ki, bana göre değildi. Besleyemiyordum, bakamıyordum. Ona çok daha iyi bakacak birini buldum, bıraktım."

-"Şimdi de," dedi kadın... Sustu. "Beni," diyemedi. "Bu kediyi ne yapmayı düşünüyorsun peki?"

Artur, bütün kedi sezgileriyle bu kez sorunun da, yanıtın da, biraz önceki gibi acı bir şaka ya da birbirini acıtmak için, aslında pek de inanılmadan sorulmuş sorular, inat için verilmiş yanıtlar olmadığını kavrayarak gerginlik içinde bekledi.

-"Eğer bunu duymak istiyorsan, onu da bırakacağım," dedi adam. "Ve seni de..." Sonra bir şiirden, bir türküden bir dize okurcasına mırıldandı: "Kim benden iyi bilir bırakma sanatını?"

Sesi ne sert, ne öfkeli, ne acı; yumuşacık, uzak, hüzünlüydü. Korku, panik, öfke değil, acıma duydu Artur; ve birden, kadının da kendisiyle aynı şeyleri hissettiğini

sezdi.

-"Ben hep bıraktım. Bırakıldıkça, bıraktım. Hayal meyal hatırlıyorum: Babam ölüp bizi bıraktığında, uçsuz bucaksız meyve bahçeleri ve pamuk tarlaları arasında yükselen, oymalı ahşap parmaklıklı, cumbalı, sütunlu büyük taş evi; akşam vakitlerinde ağıllarına dönen -ve hepsinin benim olduğu söylenen- sürülerin çıngırak seslerini; beni kucağına alıp hoplatan, sevdiğim yemekleri hazırlayan, bizim topraklan komşu çiftlikten ayıran dereye düştüğüm zaman, azar işitmeyeyim diye, annem görmeden kurutup giydiren dadımı; çocukluğumu bıraktım. Annem yeniden evlendiği zaman annemi -belki de bütün kadınlan- bıraktım. Dindardım; dünyaya baktım; insanlann bu kadar acı çekmesine izin veren Allahı bıraktım. Delikanlıydım; ölesiye seviyordum. Benim için evini, ailesini bırakmayan sevgilimi ve kemanımı bıraktım. Sosyalist oldum, komünist oldum. Tek tek insanlan değil, insanı kurtarmak için, yeni bir dünya kurmak için okulu bıraktım. Evleri, semtleri, kentleri, ülkeleri bıraktım. Yıllann yıprattığı, aynlıklann aşındırdığı tüm ilişkileri, kanmı bile bıraktım. Bir oğlum oldu benden habersiz. Benden habersiz olduğu için, tanımadığım oğlumu, bir çocuğun hayal edebileceği en güzel, en büyük oyuncak paketini göndererek bıraktım. Sonra, tam da dediğin gibi, beni aldatan inancımı, uğruna bütün hayatımı verdiğim düşünceyi bıraktım. Bıraktığım hiçbir şeye bir daha geri dönmedim."

Bir sessizlik oldu. Uzak alanlarda, saçak altlannda küçük konserlerini sürdüren gece çalgıcılarının ezgilerini bir tek Artur duydu. Kadının şarap kadehine usulca damlayan son gözyaşının belli belirsiz sesini de...

-"Bırakmadığım tek şey," dedi adam, "bıraktıklanm- dan arta kalan zenginlik."

Kadm masanın üzerinden uzanıp onun elini tuttu. Ne yüzünde, ne sesinde gözyaşı yoktu artık. Her zamanki güzel porselen maskeyi geçirmişti yüzüne. Bir şey söyle-

medi, boş, suskun ve yorgun gülümsedi.

^Gemileri yakanm ben/ dedi adam. "Geriye dönüş umudu kalmasın diye...[11]

Artur bu sözleri daha önce de duyduğunu hatırladı. Kedi beyninin derinliklerini araştırdı. Nina bir mektubunda, kendi sahiplerinin, sahibi için böyle dediklerini yazmış, o da sahibinin, memlekete gemi yaktığı için döneme- diğini sanmıştı.

-"Bırakmak bazan tercih değü zorunluluktur," dedi sahibi. "Tek kolay bırakamadığımız şey olan hayatı sürdü- rebilmek için bir zorunluk..

Artur, onun ne demek istediğini hiç anlamadı. Yalnızca kadının,

-"Kediyi gerçekten de bana bırakabilirsin. Bugüne kadar kedi deneyimim olmadı, ama becerebileceğimi sanıyorum," dediğini duydu.

Patilerinin uçlarından giren bir acı bütün bedenini dolaştı. Başı döndü, midesi bulandı. Gözlerinin önünde siyah benekcikler uçuşmaya başladı. Masanın altından kalkmak, tuvaletin bir kenarında duran kumuna kadar gitmek istedi, başaramadı. Hemen oraya, masanın altına kusarken, "Ölürüm de bu kadına gitmem/ diye düşündü.

Daha sonraki günler -kaç kedi günü, hatırlamıyor- hasta yattı. "Kedi maması bayattı herhalde/ diyordu sahibi. Oysa çeşit çeşit taze yemekler hazırlıyor, süt ve yoğurt yedirmeye çalışıyordu. Sahibini sevindirmek için, süte ve yoğurda birkaç dil atıyor, ama hemen midesi bulanıyor, adamın ısrarla önüne sürdüğü kaplan patisiyle itiştiriyordu. Yoldaş'ın mektubu tam o günlerde geldi. Hava yine soğuk ve yağmurluydu. Sobanın önüne yerleştirilmiş minderinde, gün boyunca kıpırdamadan yatıyor; sadece çişini yapmak için tuvaletteki kum kutusuna kadar gidiyor; sonra mutfağa uğrayıp biraz su içip dönüyordu. "Sıskalaştın, kemiklerin çıktı, kulaklann uzadı," diyordu sahibi. Bazan

yüzüne uzun uzun bakıp, "Bakışlarını beğenmiyorum. Bir veterinere götürsem mi acaba?" diye mırıldanıyordu.

"Hasta değil de üzgün olduğumu nasıl anlatmalı ona?"

Yoldaş'tan mektup geldiği sabah, kokuyu daha sahibi zarfı açmadan duydu. Kendini o kadar keyifsiz ve güçsüz hissediyordu ki, başım bile kaldırmadan, burun deliklerini kocaman kocaman açıp bıyıklarım titreterek havayı uzun uzun kokladı.

-"Arkadaşının kokusunu hemen aldm köftehor," dedi sahibi. "Bu iyi işaret, demek ki çok hasta değilsin."

Artur hastalandığından beri, adam daha bir sevecen, daha dikkatli olmuştu sanki. Bazan, onu kadına 'bırakmak' konusunda söylediklerinin doğru olmadığını, kendisini hiç bırakamayacağını düşünüyor, keyfi yerine gelir gibi oluyordu. "Beni seviyor. İnsan sevdiği şeyi nasıl bırakır?"

Tüm gücünü toplayıp yerinden doğruldu. Mektubu zarfından çıkarıp okumaya başlayan sahibinin kucağına atladı. Kara insan yazılarının altında, Yoldaş'm koku harflerini seçince, keyfi büsbütün yerine geldi.

-"Beni çağırıyor," dedi sahibi. "O kadar yalnız ve umutsuz ki gitmemek olmaz. Çok kalmam merak etme. En fazla üç gün. 'Gel de yılbaşını birlikte geçirelim. Bayrağın ve yıldızın indirilmesini tekbaşma seyretmeye gücüm yok, korkuyorum,' diyor. Sen evde sıcak sıcak otururşun. Bir arkadaşa anahtar bırakırım, gelir her gün bakar sana. Hasta olmasaydın Gece'lere de gidebilirdin, ama en iyisi evde kalman."

Sahibinin kucağına yumuşacık yerleşti. "Birkaç gün gitmesi hiç önemli değil. Nasıl olsa döner..."

Patisini uzatıp mektubun üstüne bastırdı.

-"Kefeni yırttın, ha, Zıpkın!"

Adam en sevecen sesiyle, gülerek söylüyordu bunları. Nina'mn sahibiyle Artur'un sahibi bazan birbirlerine

böyle derlerdi: "Nasıl oldu haa Zıpkın!", "Gel bakalım Zıpkın!" Aralarında parola gibi bir şeydi bu. Eskiden, birlikte çalıştıkları bir işten, oradaki insanlardan, o günlerin ne güzel günler olduğundan söz eder, lafın sonunu "Haa, Zıpkın?./ diye bitirirlerdi.

Sahibinin mektubu tutan elini hafifçe, sevgiyle yaladı. Sonra bıyıklarını titreterek ve bütün duyularını sonuna kadar açarak Yoldaş'm mektubunu okumaya koyuldu.

"Sevgili Artur!

"Mektubunu bugüne değin yanıtlayamadım. Arada, sizin oralardan gelen giden olmadı. Benimki son zamanlarda yine pek keyifsiz olduğundan ne size ne de başka binlerine mektup falan yazmıyordu. İnsanlar birbirlerine gelip gitmez ya da mektuplaşmazlarsa, biz kedilerin iletişim ola- naklan da kalmıyor. İnsanları beğenmeyiz, ama itiraf edelim ki şu haberleşme işini iyi çözümlemişler.

"Sahibimle uzun kedi aylan önce yolladığın mektuptaki kanal fareleriyle ilgili, gerçekten ilginç ve aynntılı bilgilere teşekkür ederim. Bu bügiler bana çok yararlı oluyor. O kimisi ufak tefek bir kedi büyüklüğündeki farelerden, onlann nasıl hem suda hem karada yaşayabüdiklerinden, birkaçının bir olup kedileri nasıl kaçırdıklanndan söz etmeye başlayınca, bizim semtin hanım hanımcık, çıtkırıldım dişilerinin nasıl heyecanla miyavladıklarını, nasıl kı- kırdaştıklanm bir görsen, bayılırsın. Fare öyküleri sayesinde çevrede saygınlığım bayağı arttı. Yalnızca dişiler değil, öteki kediler de meraklılar bu türden öykülere. Bu konuda biraz daha bilgi aktarsan fena olmayacak. Senden saklayacak değilim. Ben pek gelişmiş bir kedi sayılmanı. Sahibimi sen de tanıdın. Çok yalnız yaşıyor. Geleni gideni pek yok. Olsun da istemiyor sanınm. Benimle de artık çok az konuşuyor. Bu durumda, kendilerinden birşeyler öğre- nebileceğim bir insan çevrem, hemen hemen yok sayılır. Çevredeki kedilere gelince, dişiler dışında ötekiler beni

pek ciddiye almazlardı bugüne kadar. Nedenini bilmiyorum. Belki de sahibim yüzünden. Onu burada sevmiyorlar gibi geliyor bana. Kediler de, haliyle, kendi evlerinin, kendi sahiplerinin etkisi altında kalıyorlar. Ama dişi kedilerle çok şükür hiçbir sıkıntım yok. Her neyse; senin fare öyküleri çok işime yaradı. Kısa sürede aranan bir tip haline geldim. Bu yüzden, bana biraz daha yardımcı olmanı rica ediyorum.

"Sizden dönerken, sahibim Nina'lara uğramış. Anladığım kadarıyla Nina'mn sahipleriyle benimki arkadaş değillermiş pek. Hatta eskiden aralarında tatsız şeyler de geçmiş. Senin sahibinse, her ikisinin de iyi arkadaşıymış. Yani dolaylı bir ilişki. Dönüşte senin mektubunun yanında Nina'dan da kısa bir not getirdi bana. Nina sahibimde bir tuhaflık sezmiş. 'Çevresine yaydığı titreşimlerde bir yokluk duygusu, bugüne kadar hiç tanımadığım, ama duyar duymaz kaçmak istediğim ürküntü verici bir koku vardı,' diye yazıyor ve beni uyarıyor. Neye karşı uyardığım pek anlayamadım. Ama hangi koku ve titreşimden söz ettiğini biliyorum sanırım. O huzursuzluk dolu titreşimler, yokluk duygusu ve müthiş keder, bizim evin havasında gitgide yoğunlaşıyor. Bazan o kadar bunalıyorum ki evden kaçmak, gidip bir daha dönmemek istiyorum. Evden bu niyetle çıktığım çok oluyor. Bilirsin, biz kediler havadaki elektrik yükünü, huzursuzluk titreşimlerini hemen sezeriz ve çok etkileniriz bundan. Ama her defasında, bu havaya, bu titreşim ve kokulara karşın, yine eve, ona dönüyorum. O kadar yalnız ve umutsuz ki, ben de gidersem, kendi yokluğu içinde kaybolacak gibi geliyor bana.

"Nina, kısa notunda, onların evindeki konuşmaları aktarmış. 'Sen sahibini tanıdığın için daha iyi yorumlayabilirsin, benden aktarması,' diyor. Sahibim, insamn kendi hayatına son verme özgürlüğünden söz etmiş. Ötekiler önce karşı çıkar gibi olmuşlar, ama sonra böyle bir özgürlüğün var olması gerektiğini onlar da kabul etmiş. Tek ve

gerçek insan özgürlüğünün ve üstünlüğünün bu olduğunu söylemiş sahibim. 'Hiçbir hayvanda olmayan, belki de bizi hayvanlardan ayıran yanımız/ demiş. Yine anlaşılmaz, insanca sözler. Ne zaman böyle anlaşılmaz şeyler söyleseler sonunda kötü birşeyler olur, bilirsin.

"Sizden döndüğü günlerde daha iyiydi. Sonra bir mektup aldı. Bir kadın kokusu vardı mektupta. Dişisinden olmalı. Mektubu okuduktan sonra küçücük küçücük parçalara ayırdı. Öyle kızarak, öfkeli bir biçimde değil; ağır ağır, düşüne düşüne... Sonunda, mektup pirinç taneleri kadar küçük parçalara ayrıldı, kâğıt olmaktan çıkıp beyaz kuş tüylerine dönüştü. Bu yumuşacık, hafif tüyleri patimle dörtbir yana savurmama ses çıkarmadı; belki de fark etmedi bile. Pek çok şeyi fark etmiyor, etse de aldırmıyor artık. 'Yollar açılsa da dönemem artık Yoldaş/ dedi bana. ‘Dön/ diyor, ‘her şeye yeniden başlayalım/ diyor. Af çıkmış! Seviniyor. Bilmiyor Yoldaş, hiçbir şey anlamıyor. Ben onlan affedemiyorum, hayat affetmiyor, şakağındaki kurşunlarla toprağın altında çürüyen çocuk affetmiyor. Af çıksa ne olur, çıkmasa ne olur! Bunlan nereden bilecek o/

"Beni kucağına aldı. Ne zamandır böyle yumuşacık okşamamıştı. Ama Nina’mn da sözünü ettiği o ürküntü verici, itici yolduk duygusu parmaklarının uçundaydı, sesin- deydi, bütün bedeninden yayılıyordu çevreye. Okşamalarına dayanamadım, kendimi yere attım. ‘Artık dönemem/ dedi yine. ‘Mezarlara çiçek koymaya gidemem/ ‘Ütopya yıkıldı, devrimcilik öldü, kaleler çöktü! Yaşasın yalan, yaşasın para, yaşasın döneklik!’ diye bağınp köşe dönemem. Kusura bakma Yoldaşcığım: Bahçesinde çiçek yetiştireceğimiz küçük bir evimiz olmayacak kaleye tırmanan yokuşta. Seninle ikimiz, sırtımızı güneşe verip bahçedeki çimenlere uzanmayacağız. Çöptenekelerini karıştırma zevkini tadamayacaksm. Dönmeyeceğiz.'

"Daha önce de yazmıştım sana, benim dönmeye falan niyetim yoktu zaten. Ama sevinemedim söylediklerine. As-

hnda benimle değil, kendi kendisiyle konuşuyordu. Bilirsin hep böyle yaparlar. Yalnız oldular mı, kendi kendilerine söylenirken, bizimle konuşurlar. Doğrusunu istersen, ilk zamanlar ben gerçekten bana bir şey söylediğini sanıp mav miyav diye yanıt veriyordum. Ama artık öğrendim, hiç oralı olmuyorum; hatta çoğu zaman dinlemiyorum bile. Bu kez dinledim ama. Belki 'Sahiplerin Sırlarını Araştırma Projesi'ne bir katkısı olur diye düşündüm. O gece geç saatlere kadar içki içti. Her yanı, kedilerin hiç sevmediği alkol kokusu kapladı. Sonra, böyle çok içtiği zamanlar hep yaptığı gibi, kâğıtların üstüne okunmaz birşeyler yazdı. O sızdıktan sonra karaladıklarını sökmeye çalıştım, ama yalnızca şu satırları okuyabildim: Tıldızm indirilişini, sökülüşünü, bayrağın indirilişini gördüğüm anda...' Sonrası okunmuyor. Daha ileride, 'Ben değil miydim revizyonist diye eleştiren? Peki bana ne oluyor şimdi? Yeni Çarlar da devrildi. Artık hiçlik var.' Sonra büyük harflerle 'YILDIZ HEPİMİZÎNDİ.' Hiç okunamayan karalamalar ve en sonda, sökebildiğim kadarıyla şuna benzer bir şey: 'Bu gece yine İsa'nın yıldızı parlıyor. Bizimki sekiz gün sonra parçalanacak... '

"Doğrusu hiçbir şey anlamadım. Ertesi gün geç saatlerde ayıldığında, nasılsa akıl edip suyumu ve yemeğimi tazeledi. 'Kafam çatlıyor, bir ilaç alayım,' dedi. İlaç şişesine uzun uzun baktı. Küçük cam şişedeki hapları saydı. 'Bunlar yetmiyor, daha kuvvetlisini yazdırmalı,' dedi. Başını musluğun altına soktu. Koyu bir kahve yapıp içti. Sigara üstüne sigara yaktı. Sen halimi düşün artık. Kahve, sigara, alkol kokan, kaloriferleri sonuna kadar açılmış cehennem gibi sıcak, havasız bir odada nasıl kalır bir kedi! Tam, dışarı çıkarsın diye balkon kapısını tırmalamaya başlamıştım ki, senin sahibine mektup yazdığım fark ettim. Ne yazdı bilmiyorum. Ama dışarı çıkmaktan vazgeçip masanın üzerine, mektup kâğıtlarının yanma oturdum, ben de sana yazmaya başladım. Sana mektup gönderme fırsatı bula-

bildiğim için sevinçliyim. Mektubu bitirmeden, dün, buradaki kedilerden dinlediğim komik bir öykü anlatayım. Belki hoşuna gider.

"Bizim burada, kuyruğunun ucu kopuk yaşlı bir kedi vardır. Kuyruğunun ucuna ne olduğunu sormak hiç aklıma gelmemişti düne kadar. Dün çocuk parkmm orada, bir köpek, buna 'Ben eski kulağı kesiklerdenim,' diye posta atmaya kalkışınca, o da hiç gerilemedi, köpeğe bütün gücüyle pısladı, sırtım kabarttı, dişlerini gösterdi ve 'Ben de eski kuyruğu kesiklerdenim, * diye yamt verdi. Köpek kaçıp Beyinin yanına sığındıktan sonra kediye kuyruğuna ne olduğunu sordum. 'Bu uzun ve güzel bir öyküdür,' diyerek şunlan anlattı: Çok çok kedi yılı önce, daha gençken, arası- ra komşu evin bahçesine girer, bütün gün bahçede uğraşan yaşlı adamın çiçeklerinin dibine kakasını yaparmış. Adam birkaç kere sahibine şikâyete gelmiş, kediyi evden çıkarmamasını istemiş. Sahibi -çok hoş genç bir adam- 'kedimi eve hapsedemem, ' diyerek yaşlı komşunun tehditlerine kulak asmamış. Bizim kuyruğu kesik de çiçeklerin dibine yapmaya devam etmiş. Bir gün adam bizimkini tam iş üstü yakalamış. Bilirsin o durumda hemen fırlayıp kaçmak güçtür. Daha toparlanıp pisliğini örtmeye vakit bulamadan, adam elindeki bahçe küreğini kaptığı gibi kedinin kuyruğuna indirmiş. Küreğin keskin tarafina rastladığından kuyruğun ucu kopmuş. O acıyla, kan revan içinde, bağıra bağıra eve koşmuş. Sahibi evdeymiş. Ne olduğunu hemen kavramış ve yaşb adamın evinin kapısına dayanmış. Yaşlı adam alttan almamış: 'Ben size haber vermiştim, bir daha bahçeme girerse küreği indireceğim, demiştim,' deyip kapıyı Kuyruksuz'un sahibinin suratına kapamış. Öykünün bundan sonrası çok eğlenceli. Bizim burada hayvanlara zarar vermek suç sayılıyor. Doğrusu, bu konuda haklarını yememek gerek. İnsanlara, hele de kara kafalı, kara derili, takkeli ya da başörtülü, yoksul kılıklı, kısacası 'yabancı' oldular mı, istediğin kadar kötü davran-

mak serbest. Ama kedilere, köpeklere dokunanın vay haline! Kuyruğunun ucu kopan kedinin sahibi, kedisini kapıp önce hayvan doktoruna, oradan da doğru polise gidiyor. Polise suç duyurusu yapıyor. Polis, yaşlı adamın kapısına dayanıyor. Bunlar, polisten de pek korkarlar nedense. Adam, polisi kapıda görünce fenalık geçirip yatağa düşüyor. Karısı bizim kesik kuyruğun sahibine gelip şikâyetini geri alması için yalvar yakar oluyor. Adam tam yumuşar gibi olurken, yaşlı kadın övüne övüne, 'Biz yetmiş yaşındayız, bugüne kadar bir kez bile polisle işimiz olmadı,' demez mi!.. Neee, diyor kesik kuyruğun sahibi. Bütün Hitler dönemi boyunca da gestapoyla, polisle başınız derde girmedi mi sizin? '(Biliyorsun Hitler iyi insanları, bizim sahiplerimiz gibi olanlan, Yahudileri, hastalan, hoşuna gitmeyenleri ve hayvanlan öldürten, finnlarda yakan kötü bir adammış). 'Hayır,' diyor kadıncağız. 'Çok şükür hep devlete, nizama bağlı, iyi insanlardık biz.' 'Şimdi görürsünüz gününüzü o zaman,' diyor bizimkinin sahibi. 'Demek Hitler döneminde de polislik, gestapoluk olmadınız. Demek devlete nizama bağlıydınız. Sizi yaşlı Naziler sizi...' Kadını kovuyor, adam hakkında hayvanına zarar vermekten dava açıyor. Yaşlı kedi düşmanı, bizim Kuyruksuz'un bütün tedavi masraflannı ödemeye mahkûm ediliyor. Dahası var: Genç adama inat olsun diye bizim arkadaş aylarca kedi psikologuna götürülüyor. Kuyruğu kesildiği için fazla üzülüp sinirleri bozrulmasm, hırçınlaşmasın diye... Bu iş buralarda öyle pahalı ki, sorma. Yaşlı adam, hayvan psikologu denilen o komik sakallı adama da bir dolu para ödüyor. Sonunda artık dayanamaz oluyor; evini satıp buralardan ayrılıyor...

"Kuyruksuz bu öyküyü anlatırken, dinleyen bütün kediler gülmekten kırıldık. Hele hayvan psikologu öyküsü çok hoşumuza gitti. Adam kediyi içeri odaya aldıktan sonra, 'seninle mi uğraşacağım, pis Kuyruksuz,' diye böğrüne bir tekme atıyormuş. Yanm saat sonra, yakalayıp dışa-

nda bekleyen sahibine teslim ederken ise, dilinden bal akıyormuş. Tusicik'ler mi istersin, okşamalar, sevmeler mi istersin. Bizimki hırsla tırmığı sallayınca da, 'Tedavinin uzaması gerek. Görüyorsunuz, hayvan şoku daha atlatamadı/ diyormuş... Senin kanal faresi öykülerin kadar heyecanlı ve hoş olmasa da, benden de sana bir öykü işte. Sahibin bizimkinin davetini kabul edip gelecek olursa mektubu ihmal etme.

"Burnunu yalarım, sevgiler.

Yoldaş'ın"

Artur kendini tutamayıp gülmeye başladı. Gülerken üst dudağı iyice yukan kalkıyor, sipsivri dişleri görünüyordu. Çok keyiflendiği zamanlar hep yaptığı gibi yere atlayıp kendi kuyruğunu tutmak için dört dönmeye, odanın bir köşesinden ötekine koşuşturmaya, yatağın üstündeki yastıkları didiklemeye koyuldu.

-"Keyfin yerine geldi,” dedi sahibi gülerek. "Sütün içinde yutturduğum yanm aspirin etkisini göstermiş olacak."

"Sanki anlamamıştım sütte yabancı bir madde olduğunu! Şu insanlar neden kendilerini dünyanın en akıllı yaratığı sanırlar acaba!”

Hem şaka hem ceza olsun diye, yeniden sahibinin kucağına atladı, tırnaklarını Yoldaş’m sahibinin mektubuna geçirdi.

-"Gitmemek olmaz,” dedi sahibi düşünceli düşünceli. "Ne tuhaf, bu olup bitenlerden en az onun etkileneceğini sanırdım. Hatta, ‘Kâbeniz ne biçim yıkıldı revizyonistler. Kaleleriniz, duvarlarınız nasıl çöktü,’ diye üstümüze üstümüze geleceğini düşünürdüm. Oysa o benden yardım, teselli bekliyor şimdi. Gitmemek olmaz. Belki en derinden inanan oydu aramızda; belki çocuğun vurulması; belki de, kimbilir, ilk kez gerçekten düşünmeye başlaması... Sana bir sır vereyim mi Artur?./'

Kedi, çok önemli birşeyler duyacağını sanarak kulak kesildi.

-"Düşünmediğin, yalnızca davrandığın zamanlar mutlusundur. Tıpkı dindarlar gibi. Bir kez düşünüp soru sormaya başladın mı, hapı yuttun. Soru soruyu getirir. Bütün bunlar ne için peki? Hayatın anlamı ne? sorusunu bir

kez derinden sordun mu artık iflah olmazsın. Sorunun yanıtım bildiğimizi sanıyorduk. Peygamberler, imamlar söylemişlerdi, kitaplaryazıyordu. Bize yalnız inanmak ve davranmak kalıyordu. Kendimize kalsa sorgulayacağımız yoktu. Sorgulayanları laneüemeye de hazırdık. Sonra kaleler, hem de içten fethedilip birer birer çökmeye başlayınca, ister istemez düşündük ve sorduk. Ve de Arturcuğum, o gün bugün iflâh olmadık."

Artur, hayal kırıklığı ve sıkıntıyla esnedi. "Bu sözleri kaç kez duyup dinledim bitip tükenmez tartışmaları sırasında!.. Şöyle anlaşılır, ele gelir birşeyler söylese." Yine de duyduklarını kafasına not etti. Belki araştırmaya yararlı olurdu.

-"Gitmemek olmaz," diye tekrarladı adam. Sonra kendi kendine fısıldarcasına: "31 Aralık gecesi yıldızın ve bayrağın indirilişini yalnız başıma seyretmeye benim de gücüm yok. Şu meret televizyonu açmasan, seyretmesen olmaz mı diyeceksin. Olmaz, çünkü görmesem de bileceğim. Bırakabilme yeteneğimle övünüyordum. Ama insan kimliğini, değerlerini, bir kadını ya da bir kediyi bırakır gibi bırakamıyor ki..."

"Bir kediyi bırakmak!" Artur'un bütün neşesi birden söndü. "Bu adam beni de bırakmayı aklına koymuş. Yalnızca kadını üzmek için söylemedi o sözleri. Gidecek buralardan, besbelli."

Başı ve kuyruğu yerde, ağır ağır sobanın yanındaki köşeye, günlerdir hasta gibi yattığı mindere doğru süzüldü. Başını iki ön patisinin üstüne koyup yan kapalı gözlerle adama bakmaya başladı.

"Gidecek. Hiçbir yere, hiçbir şeye sürekli bağlanamayan vahşi hayvanlar gibi; yalnızlığını, mutsuzluğunu peşi sıra sürükleyerek gidecek. Bırakabilmesiyle övünüp bırakabilme yeteneğine güvenerek; aslında tüm bıraktıklarının boşluğunu içinde taşıyarak, o boşlukla ağırlaşarak gidecek. Bir küçük kedi boşluğu olacağım bu korkunç dipsiz

kuyuda."

-"Çabucak dönerim Artur. Yılbaşı gecesini Yoldaşlarda geçiririm. Ertesi gün kalır, duruma bir bakanm. Baktım ki bana fazla ihtiyacı yok ya da yapabileceğim bir şey yok, hemen gece treniyle dönerim. Korkma Artur, seni bırakmam. Sen boşver o sözlere. Aslında hiçbir şeyi bırakamam ben. Her bıraktığımı sandığımda kendimden bir parça eksile eksile, neredeyse hiçbir şey kalmadı benden. Sen benim sürgün kedimsin, sen benim yenilgi kedimsin, nasıl bırakırım seni?"

Her şey güzel bir düş gibiydi. Bir kâbustan uyanıp, oh demek gibi; ağır bir komadan usulca ayılır gibi. Karanlık bir gecenin içinde, bir anda pırıl pırıl bir güneş açmış gibi...

Artur, fırlayıp adamın kucağına atlamamak için kendini güç tuttu. Söylenenleri iyice anlamak, içine sindirebil- mek için bekledi. Küçük aç fare, yokluğundan faydalanıp mutfakta cirit atıyordu. Duydu, ama oralı olmadı: "Karnını doyursun zavallı. O da yaşamak istiyor. Kim engelleyebilir ki!" Küçücük bir oğlan çocuğun hayali odayı yalayıp geçti. Kendinden daha büyük bir oyuncak paketinin süslü püslü, gösterişli ambalajını açmaya çalışırken, yüreği kedi yüreği gibi çarpıyordu. "Hepsi yalan,” diye fısıldadı ona Artur. "Hepsi kötü bir şaka. Ben onu tanırım. Mutlaka gelecek bir gün. Kimseyi bırakamaz o." Kucağında tekir bir kediyle mahzun gülümseyen kadının fotoğrafı hâlâ orada, masanın üzerindeki dağınık kâğıtların arasında mıydı, bilmiyordu. Orada değilse bir başka kâğıt tomarının altındadır kuşkusuz. "Ona da haber vermeliyim. Hiçbir şeyi bırakmaz o, çünkü hiçbir şeye yeniden başlayamıyor. Ben bile Artur değil Teko’yum onun için, demeliyim."

Adamın ayaklarının dibine kadar gidip patilerini dizlerine koydu. Sevgiyle baktı yüzüne. Adam başını öne eğip yüzünü onun yüzüne yaklaştırdı. Siyah ıslak burnunu

adamın burnuna dokundurdu.

"Burnun ıslak, kulakların da serin, artık iyileştin."

"Miyav, mav, mırrrr,” diye yanıt verdi ona. Sonra bir sevinç bir kaygı; bir umut bir korku arasında bu gidiş gelişlerden yorgun, minderinin üzerine çekildi. "Sahibimin iki dudağı arasında bir hayat ne kadar zor ve yorucu,” diye geçirdi içinden.

Sahibi o gün bütün ceplerini ve para cüzdanım boşalttıktan sonra, arkadaşına gitmek için tren bileti parası olmadığım ve ayın 24’ünde kimseden borç para alamayacağını fark etmeseydi, Artur’un, küçücük bir dört duvar ve çoğunlukla hiç de aydınlık olmayan bir aydınlık boşluğu arasında geçen renksiz kedi hayatı değişmeyecekti.

Parmaklarım bir süre düşünceli düşünceli saçları arasında gezdiren adam,

-"Yol parası gerek," diye söylendi. "Herkes Noel tatilinde. Üstelik ay sonu. Kimseden isteyemem. En iyisi, birkaç gün biraz ciddi tıngırdatmalı. Noel sırasında daha da bonkör olurlar. Bizim şuradaki alanın köşesinde iki üç akşam Noel şarkıları çaldım mı, bilet parasını doğrulturuz; sana mama parası bile kalır."

Odanın köşesine, afişlerle süslü duvann önüne dayanmış gitarını eline alıp akort etmeye başladı. Çalgıdan çıkan sesler ilk kez Artur’un hoşuna gitti. Sahibinin parmaklan tellere değdikçe çevreye dağılan titreşimler, dalga dalga gelip, kulak uçlanndaki tüylere, bıyıklanna, oralardan geçip tüm kedi varlığına yayüdı. Bu seslerin, sahibinin para dediği o küçük metal yuvarlaklarla ve renkli kâğıtlarla bir ilişkisi olmalıydı. Ama nasıl bir ilişki? Artur kavrayamıyordu.

-"Bir daha tırnaklanın gitanmda bilemeye kalkışırsan patilerini kopannm!" dedi sahibi.

Kendini bağışlatmak için, adamm bacaklarına sürtündü, ince ince miyavladı.

Aralık sonuydu, akşam çabuk indi. Soğuk, nemli ka-

ranlıkta kiliselerin çanlan sokak çalgıcılannm ezgilerine kanştı. Şu dört duvann dışında ışıldayan, kaynaşan, cıvıldaşan koskoca kentin yalnızca kedilerin duyabileceği kokularım içine çekti ve ilk kez, içinde sokaklara çıkma, kentin karanlığına kanşma gereğini duydu. Kendini güvenlikte duyduğu, her santimetre karesini gözü kapalı, ezbere tanıdığı küçük ev, ilk kez sıktı onu, hatta boğmaya başladı. "Tanıdığım bütün kedüer benden daha özgür. Gece, Kirli, Yoldaş, hepsi istedikleri gibi çıkıp dolaşabiliyorlar. Bir tek Nina çıkmıyor. O da eskiden çok çıkmış, artık canı istemiyor ya da o köpek olayından sonra korkuyor da ondan. Bense büyük bir kentte, sokak arası bir evde oturmanın cezasını çekiyorum. Esirim ben, tutsağım." Nedense bu gece, evden dışan çıkmak, koca kenti tanımak, sokaklarda, kanal boylannda dolaşmak, ağaçlara tırmanmak, başka kedilerle buluşmak için, karşı konmaz, müthiş bir istek duyuyordu içinde ve o kadar alıştığı, sevdiği ev onu boğuyordu artık.

-"Tam zamanıdır, bütün köşeler ve alanlar kapılmadan gidip kendime bir yer bulmalıyım," dedi sahibi. Kalın, ceketini giyip boynuna kırmızı atkısını sardı. Gitarım omuzladı. "İki paket sigara içmişim sabahtan beri, içerisi fena halde tütüyor. Şu cam ben dönene kadar aralık kalsın. Oda sıcak, sen üşümezsin nasıl olsa."

Artur onun sokak kapısını çektiğim, birkaç basamak merdiveni indiğini, soğuk ve ışıl ışıl geceye kanştığım duydu. Odayı havalandırmak için aralık bırakılan pencereye atladı. Kısacık bir an duraksadı. "Birkaç saatliğine giderken, pencereyi hep aralık bırakır. Benim dışan kaçmayacağıma güvenir. Bugüne kadar da güvenini sarsacak bir şey yapmadım." Başını aralık pencereden çıkanp havayı kokladı. Sahibinin kokusu ve ayak sesleri henüz gecenin ve karanlığın içinde dağılıp kaybolmuştu. Artur ansızın pencerenin kanadını patisiyle güçlüce itti ve aşağı atladı.

Şimdi, omzuna gitannı asmış adam hızlı adımlarla ön-

de,'Artur onun kokusunu izleyerek arkada yürüyorlardı. Evin bulunduğu sokak görece tenha ve sessizdi. Ortasında küçük bir heykel olan, çevresi kahvelerle, lokantalarla, küçük güzel dükkânlar, antikacüar, kitap sergileriyle dolu, bir köşesinde ışıl ışü, renk renk bir Noel çamı bulunan alana çıktıklarında, Artur önce şaşkınlık, sonra korku, daha sonra da hayranlıkla duraksadı. Bunca çok ses, böyle bir koku ve renk cümbüşü, bugüne kadar hiç duymadığı böy- lesine zengin titreşimler... Sokağın alana açıldığı köşedeki küçük birahanenin bira fıçısı biçimindeki masalarından birinin yanına sığındı. Oradan sahibini görebiliyor, kokusunu hâlâ alabiliyordu. Adam çam ağacının altında durdu. Gitarını omzundan indirdi; yere, ağacın dibine dayadı. Sonra eski karton bir kutu koydu ayaklarının dibine. Artur bu kutuyu tanıyordu: Küçük parlak yuvarlakların kutusu. Kedi merakı, şaşkınlığı ve gitgide artan hayranlığı, korkusunu yavaş yavaş, adım adım bastırmaya başladı. Bira fıçılarının, soğuk havaya karşın, Noel gecesi onuruna dı- şan dizilmiş sandalyelerin, insanlann bacaklannın arasından bir kedi hafifliği ve sessizliğiyle süzülüp Noel çamının arkasından dolaştı. Sahibi parmaklanm tellerin üzerinde gezdirip güzel sesler çıkarmaya başlamıştı bile. Çamın süslerine, kiliselerin çan seslerine, evlerin, dükkânlann cam- lanna asılmış parlak kâğıtlardan pırıl pırıl yıldızlara ben- zeyen, insamn ve kedinin yüreğine dolan güzel sesler... Onu böyle güzel çalarken hiç duymamıştı. Aslında bu çalgının sesinden pek hoşlanmazdı, sahibi bu cilalı uzun tahtayı eline aldığında içini sıkıntı kaplar, başı ağırlaşırdı. Ama bu gece, en tepesinde altın rengi bir yıldız parlayan çamın dibinde, insanlann kaynaştığı bu alanda çalgının sesi içini anlatılmaz güzel duygularla dolduruyordu.

Bir küçük kız koşa koşa gelip sahibinin önündeki ku- tunun içine parlak bir yuvarlak attı. Birbirine sanlmış gencecik bir erkekle bir kadın, çamın önünde bir süre durup dinlediler ve kutuya renkli bir kâğıt bıraktılar. Yaşlı

bir kadın gülümseyerek dinlerken yanındaki yaşlı adama: "Noel gecelerinde böyle çalanlar kalmadı artık. Her yerde o gürültücü, korkunç sesli adamlar. Bir de yaptıklarına utanmadan müzik diyorlar," dedi.

Artur yerinden hiç kıpırdamadan büyülenmiş gibi dinlemeye devam etti. Dakikalar geçtikçe kutunun içi metal yuvarlaklarla, renkli kâğıtlarla doluyordu. Alanın başka köşelerinde başka çalgıcılar da çalıyorlardı artık. Sesler, ezgiler, şarkılar, çalgılar birbirine kanşıyor, Artur beyninin zonkladığım, gözlerinin karardığını hissediyordu. Kulakları kafasına yapışmış, kuyruğu bacaklarının arasında, bütün bedeni titreyerek, Noel çamının önüne, sahibinin ayaklan dibine doğru yürüdü. Adam onu gördü. Gita- nm bıraktı. Birkaç adım ötede durmuş dinleyen birkaç kişi, müziğin neden birden sustuğunu soran bakışlarla adama baktılar. Onun kediyi kucağına alıp okşadığım gördüler; kediye, anlamadıklan, kulaklarına yabancı gelen bir dille birşeyler söylediğini duydular.

-"Birbu eksikti,” dedi sahibi. "Pencereden kaçtın demek! Bu haltı hiç yememiştin şimdiye kadar. Gecenin en iyi zamanında, hem de Noel çamının altım araklamışken, senin uğruna burayı kaptırmam rokculara. İş bitene kadar otur burada bakalım. Tam kutunun başında dur da bari, işe yarasın!"

Artur adamın ne dediğini çok iyi anlamadı, ama kıpır-damadan orada oturması gerektiğini kavradı. Aslında kendini öyle kötü hissediyordu ki, başka bir yere gidecek ya da eve yalnız dönecek hali yoktu.

Adam yeniden çalmaya başladı. Artur, para kutusunun başında bir sfenks gizemi ve suskunluğuyla oturdu. Parlak metal yuvarlaklann, arasıra da renkli kâğıtlann, kutuya küçük bir şıngırtıyla ya da tüy gibi sessizce süzüle süzüle düşüşünü seyretti. Kendisi kutunun başına oturduğundan beri kutu daha çabuk doluyormuş gibi geldi Artur’a...

Alan ağır ağır tenhalaşmaya ve soğuk, sicim gibi aralık yağmuru yağmaya başladı.

‘-"Üşüdük artık," dedi sahibi. "Haydi evimize dönelim. Bir sürü de kâğıt para var kutuda. Belki bilet parasını çoktan çıkarmışızdır."

Kutunun içindekileri cebinden çıkardığı bir naylon torbaya boşalttı.

-Bir zamanlar gizli örgütün paralarını da böyle naylon torbada taşırdım Arturcuğum. Kimse kuşkulanmasın diye. Naylon torba hep güven verir insanlara nedense. Kendi halinde, bakkaldan dönen bir adam olursun naylon torbayla..."

Sevgiyle güldü Artur’a,

-"Madem buraya kadar geldin, şu birahaneye girip bir tek atalım bari. Artık iş ortağı sayılırız!"

Boş kalan kolunun altına sıkıştırdı Artur’u. O ışıklı, şık lokantalardan birine değil, karşı köşedeki tektekçiye girdiler. Sahibi, Artur’u, yanındaki yüksek bar taburelerinden birinin üstüne oturturken:

-"Bana her zamanki gibi, bu beye de bir skoç," dedi gülerek.

Tezgâhtaki şişman, kırmızı yüzlü adam, sahibinin önüne, pis kokan, beyaz köpüklü, koyu kedi çişi renkli bir su, Artur’un önüne de, küçük bir fincan tabağında süt koydu. İçkilerini ağır ağır içerlerken, Artur, "İşte buna yaşamak derim," diye geçirdi içinden. Ve birden kimliğinin neredeyse dumura uğramış bir yanının geri geldiğini fark etti. Artık ne sahibinin dönmesinden, ne de bırakılmaktan korkmuyordu. Bağımsız ve özgürdü. Kediydi...

Çağrılıların hepsi geldiler. Her biri, ötekilerin de orada olduğuna şaşarak ve sevinerek, ıssız, kederli, yapayalnız evi, insan sesi ve insan sıcağıyla doldurdular. Zilin her çalışında, gözler merakla kapıya döndü; her yeni gelen aynı coşku ve heyecan çığlıklarıyla selâmlandı. Sanhmp öpüşüldü, ağlaşıldı, gülüşüldü ve Yoldaş'm o güne kadar hiç alışık olmadığı bir uğultu evi kapladı. Başka zaman olsa kaçacak delik arar, ilk fırsatta kendini dışarı atardı. Ama kedi sezgileri, olağanüstü birşeyler yaşanacağım, orada kalması gerektiğini haber veriyordu. Sahiplerin sırlarım öğrenmek için bulunmaz bir fırsat yakalamıştı belki de. Gözünü, kulağım, küçük kedi beynini ve bütün duyularım sonuna kadar açmalıydı.

Sahibi günlerden beri bugüne hazırlanmıştı. Biryer- lerden paralar bulmuş, çarşılara gitmiş, bir sürü şey almış ve birçok mektup yazmıştı. Son günlerde, suskunluğunu ve uyuşukluğunu bir yana bırakmış, müthiş bir heyecan içinde, durmaksızın oraya buraya gidiyor ve evde sürekli konuşuyordu: "Eğer gelirlerse, katılanlann hayat boyu unutamayacakları bir kutlama yapacağız Yoldaş," diyordu. "68 kuşağını, yıldızımızla birlikte, şanına yakışır bir törenle gömeceğiz." Bir de şarkı takılmıştı dudaklarına. Sabahtan akşama dek bazan avazı çıktığı kadar, bazan hafif, hüzünlü bir sesle, aynı şarkıyı mırıldanıyordu: "Bir kedim bile yok, anlıyor musun? Bir kedim bile yok, anlıyor musun?.." Bu da yetmiyormuş gibi, masanın köşesinde duran küçük teybe aynı şarkının kasetini koyuyor; bir kadın, odanın içinde, "Bir kedim büe yok," diye bağırmaya başlıyordu. Duyarlı kedi kulaklarının dayanamayacağı kadar sert ve yüksek ses dalgalan, Yoldaş'm tüylerini diken diken

ediyor, saklanacak köşe arıyordu. Üstelik kadının neden böyle bağınp durduğunu da anlamıyordu: "itedisi yoksa alsın bir tane böyle bağıracağına!.."

* Bütün bunlara karşın Yoldaş yine de mutluydu. Uzun kedi aylarından beri eve çökmüş olan o ağır, boğucu hava, Nina'nm birkaç saatte bile fark ettiği o yokluk duygusu, yerini canlılığa, harekete, sese, kısaca hayata bırakmıştı.

Yoldaş, sahibinin yaptığı bütün hazırlıkları yakından izliyor, onayardımcı olmaya çalışıyor, bacaklarına sürünüyor, kucağına sıçrıyor, çarşıdan taşıdığı naylon torbalara patlatıyor, oynuyor, eğleniyordu.

Neler neler getirmiyordu ki sahibi çarşıdan! Küçük paketleri buzdolabına yerleştirmeye çalışırken söyleniyordu:

-"İçkiler aldım, rakı aldım. Çeşit çeşit peynirler, mezeler, çiğköftelik bulgur, pastırma, turşu... Havyar bile aldım ulan. Bu gece bir kuş sütü eksik olmalı."

Adamın torbalardan bir bir çıkardığı paketler arasında, en sevdiği kedi mamasının kokusunu duyup kutunun tamdık biçimini görünce miyavlamaya başladı.

-"Dur bakalım, hop! Çek patini. O kutu yılbaşı gecesi açılacak. Tabii seviyorsun o mamayı. Ama senin gibi proleter kediler her gün yiyemez onu. Beni Karun mu sandın sen? Karşıdaki Hitler artığı ihtiyar cadı alıştırdı seni o mamaya değil mi? Dün gördüm: kuyruğunu sallaya sallaya gidiyordun arkasından. Tevekkeli, kediler nankör olur dememişler!"

Günler geçtikçe, hazırlıklar azaldı, ama sahibinin heyecanı büsbütün arttı. Odada bir aşağı bir yukarı dolaşıyor, evi toplamaya, masayı hazırlamaya çalışıyor, boyuna söyleniyordu:

-"Ne dersin Yoldaş? Gelirler mi sence? Hepsine, sanki bir tek onu çağınyormuşum gibi yazdım. Duygu sahte

karlığı yaptım senin anlayacağın. Bir de gelirlerse, amma şaşıracaklar. Sevinecekler de sanırım. 31 Aralığı, bu yıl böyle tantanayla kutlamak yakışır!.. Gelseler, ne olur gelseler... Masanın üstüne bayramlık örtümüzü de serelim. İnce belli rakı kadehlerimiz, mezelerimiz... Yılbaşı mumları bile aldım. Gelecekler mi sence, ne dersin? Bilseler gelirlerdi..."

Yoldaş'ın kedi yüreği heyecanla çarpıyordu. Neden, anlamıyordu, ama gelmelerinin sahibi için çok önemli olduğunu; gelmezler de, şu özenle hazırlanmış sofranın başında, şu derlenip toplanmış evde ikisi yapayalnız kalırlarsa, korkunç birşeyler olacağını seziyordu.

Ama geldiler... Ellerinde içki şişeleri ve yiyecek paket-leriyle; saçlarında, kirpiklerinde, ceketlerinin omuzlarında kar tanecikleriyle; ulan'lı, ibne'li kaba sözcüklerini sarıp sarmaladıkları sevgi ve özlem dolu sesleriyle; yabancı semtlerin, yabana kentlerin, yabana duyguların binbir çeşit kokusuyla ve Artur'un sahibi gibi birkaçı da, kedi kokulan ve kedi mektuplanyla geldiler. Kapının her çalmışında, Yoldaş'ın heyecandan daralmış yüreği biraz daha ferahladı, içi aydınlandı.

Gün karanp akşam inmeye başlarken, son kara suratlı, yorgun adam da çığlıklarla, sanlıp öpüşmelerle içeri alındıktan sonra, "Artık gelecek kimse kalmadı," dedi sahibi. "Dar çemberden, ölenlerle memlekette olanlar dışında, hemen hemen hepimiz buradayız işte.*

Bir sessizlik oldu. "Eski günlerde olsaydı, örgüt toplantısı yapıyoruz sanırlardı," dedi biri. Yaşı belli olmayan, kısacık saçlı, alabildiğine yorgun bakışlı bir kadındı.

-"Hadi doldurun kadehlerinizi," dedi sahibi. "İki gün yetecek kadar içki var. Önce 68'lilerin, sonra kızılyıldızm ruhu için kadeh kaldıralım."

-"68'in cenaze merasimi çoktan yapıldı Hoca."

-"Hayır. Ceset morga kaldırılmıştı. Çeyrek yüzyıldır kaskatı yatıyordu orada. Bu gece Kremlin'in yıldızıyla bir-

likte gömeceğiz onu. Çağın en büyük cenaze töreni yapılacak.”

Elindeki kadehi bir dikişte bitirdi.

-"Bu gece sizi neden topladım, biliyor musunuz? Önce, yıldızın indirilişini şu kediyle bir başıma seyretmeye gücüm olmadığı için; sonra da, yıllar sonra, böyle bir gecede birlikte olalım diye... Gelmeyeceksiniz diye korktum. Gelmeseydiniz ne yapardım bilmiyorum. Geldiniz, ne güzel! Geldiğiniz için hepinize teşekkür etmek istiyorum. Yirmi, yirmi beş yıldır tanıyoruz çoğumuz birbirimizi. Birlikte olduk; sonra bazılarımızın yollan ayrıldı. Birbirimize düşmanlaştık, sonra yeniden buluştuk, yeniden ayrıldık. Sonra dünya üstümüze yıkıldı. ‘Yıkılmaz,’ diyenlerimizin de, ‘Bizyıkılacağım söylemiştik,’ diyenlerimizin de... Hepimiz kaldık yıkmtılann altında. Pes edip vazgeçenlerimiz, döneklerimiz de; şu kedi gibi kuyruğu dik tutmaya çalışan- lanmız da; ‘Bitti bu iş* diyenlerimiz de; [f]Asıl bundan sonra başlayacak,’ diyenlerimiz de... Yıldız, bu gece indirilirken hepimizin başına düşecek."

Sesi gitgide hüzünleniyordu:

-"Uzun sözün kısası arkadaşlar, giderayak sizlere de sormak, danışmak istedim: Neydi bütün bunlann anlamı? Küçücük, gencecik çocuklardık. Yaşlı, orta yaşlı kadınlar, adamlar olduk. Bundan sonrasının anlamı nedir, yanıtı olan var mı?"

Birden başladığı gibi sustu. Bir içki daha doldurdu kendine. Köşedeki, içinden renkli resimler geçen, Yoldaşın gözlerini rahatsız eden parlak oklar saçan araça doğru gitti. Düğmesini çevirdi.

-"Bu yeni tann hükmediyor artık bize," dedi. "Büyük ağabey bizi gözetliyor. Bu gece sonumuzu da o gösterecek bize. Önceden haber verdikleri gibi bayrak da yıldızla birlikte bu gece indirilseydi, gösteri tam olacaktı. Bir hafta bile sabredemediler, kızıl bayrağı bu geceye kadar bırakamadılar. Ama beyler, büyük bir cenaze töreni için yıldızın sö-

külüşü bile yeterli."

Bir tuhaflığı olduğunu, hepsi, ama en çok Artur'un sahibiyle Yoldaş fark ettiler.

-"Uzattın Hoca," dedi biri ağır havayı dağıtmak için. "Eskiden beri nutuk atmayı seversin. 70'lerin başında üniversitedeki nutuklar, daha sonra fabrika işgallerinde aji- tasyon çekişin, boykotlar, yürüyüşler nasıldı? Kırmızı bir kazağın vardı o zamanlar, yaz kış artındaydı...[n]

-"Bir şeyi unuttun," dedi adam aynı hüzünlü sesle. "Bir de cenazelerde konuşurdum. Hatırlayın, ne kadar çok cenaze kaldırdık biz. Belki de bu alışkanlık yüzünden yine nutuk çekiyorum bu akşam. En güzel cenaze nutkum değil, ama kaldırdığımız en büyük cenaze olacak bu."

İnsanlar ve konuşmalar dağıldı. Sesler, sözler birbirine karıştı.

Artur'un sahibi: "Senin oğlan nerede? Bu havada zamparalığa mı çıktı?" diye sordu.

Yoldaş, onun sesindeki kaygıyı sezdi. Merak ettiği, kedisinin nerede olduğu değildi. Arkadaşının çevresindeki kalın yalnızlık ve çaresizlik duvarım aşmaya, ona ulaşmaya çalışıyordu. "Tıpkı kedi şarkısını söyleyen kadın gibi," diye düşündü Yoldaş. "Bir kedim bile yok, diye feryat ederken, aslında istediği kedi değil. Bambaşka bir şey söylemeye çalışıyor, ama nedense söyleyemiyor. Ne tuhaf şu insanlar. Sevgi bile yetmiyor birbirlerine ulaşabilmelerine..."

-"Bir deliğe saklanmıştır. Bilmez misin, kediler kalabalıktan nefret ederler. Hah, bak orada, mutfağın kapısında."

-"Artur ciğer ezmesi gönderdi ona. Hem de kendisi çalışıp kazandı. Noel akşamı, tren bileti parasım çıkarabilmek için onunla birlikte sokakta gitar çaldık. Bu gâvurlar, kedi köpek gördüler mi dayanamıyorlar Hoca. Bir insan ayaklarının dibinde açlıktan ölse aldırmıyorlar da, bir uyuz kedi, bir miskin köpek gördüler mi, içleri eriyor. Ben tekbaşıma çıksam üç günde kazanacağım parayı, birkaç sa

at içinde topladık."

Sokak kapısının yamna koyduğu bir torbanın içinden bir kutu ciğer ezmesi çıkardı.

-"Şunu açıp da verelim delikanlıya. 0 da yılbaşı kutlasın.”

Yoldaş» iki adamın bacaklarına sürünerek, sabırsız, kısa, arsız mır’larla kutunun açılmasını beklerken, "Artur nasıl çalışmış acaba? Çalışmak nasıl bir şey?" diye düşündü. Sahibi, arasıra, "Yine iş gösterdi namussuzlar. İşsizlik yardımı kesilmesin diye gidip birkaç gün çalışır gibi yapayım," diye söylenerek evden çıkar, akşam yorgun argın dönerdi. Bazan, ceplerinden ve cüzdanından çıkardığı o kâğıt parçalarını ve metal yuvarlaklan sayarken: "Dünyadaki bütün rezillikler bu bok, yüzünden,” diye öfkelenir, "İnsanlar bu meret uğruna, kendileri, inançlan dahil herşey- lerini satıyor, birbirlerini öldürüyor, kıran kırana savaşıyor, vahşileşiyorlar,” derdi. "Şu bok, yeryüzünden kalksın da, insanlar insan olsun diye ömrümüzü verdik. Sonunda ne oldu? O bizi yendi. Tapındığımız kitleler devrim bayraklarımızı parçalayıp yerlerine dolardan, marktan bayraklar diktiler. İyi ki kedisin de bu pis, kanlı nesneye bulaşmıyorsun!.

"Artur çalışıp para kazanmış demek. Ne tuhaf. Üstelik kazandığı parayla bana yılbaşı hediyesi bile yollamış."

Ciğer ezmesinin alışmadığı tuhaf bir kokysu vardı, ama lezzetliydi. Büyük bir keyifle yutmaya başladı.

-"Şu kedilerin inceliğine yakışmayan tek şey yemek yemeleri," dedi Artur’un sahibi. Şuna bak, yemek yerken suratı nasıl çirkinleşiyor."

Yoldaş utandı. Ağzını yaya yaya, küçük hınlülar çıkara çıkara, pek oburca yemişti sahiden. Köşeye çekilip yalanmaya başladı.

-"Mektubunu alınca, bir tek beni çağırdığını, yalnız olacağımızı düşünmüştüm. İyi etmişsin ama. Bu takım bir daha nerede buluşur kimbilir! Nereden geldi ki aklına

yılbaşı kutlaması. Öyle alışkanlıkların yoktu senin."

-"Yazm da konuşmuştuk: ‘Artık taşıyamıyorum,’ demiştim sana. Geçende eski bir arkadaştan mektup aldım: ‘İçimdekileri bir tek cümleyle anlatabiliyorum ancak. Başka bir söz gelmiyor aklıma: ağınma gidiyor,’ diye yazmış. Ben de böyle yanıt vereyim istersen: Her şey o kadar ağınma gidiyor ki! Hele bu gece, artık taşıyamayacağımı hissettim. Kremlin yıldızının indirilmesi yalnızca simge. Belki indirmezler bile; turistik süs olarak kalır. Belki Lenin’in mumyasını da parayla gösterirler insanlara... İster indirsinler, ister indiraiesinler, benim için yıldız bu gece sönüyor Hoca. Bizim arkadaşın dediği gibi: Ağınma gidiyor. Sizlerle paylaşmak istedim, belki de vedalaşmak..."

Yine bir sessizlik oldu. Sessizce sorulmuş sorular, sessizce verilmiş yanıtlar doldurdu küçük mutfak köşesini. Yoldaş, hepsini duydu ve ürperdi. Artur’un sahibi de... Elini çaresiz bir sevgiyle arkadaşının omzuna attı.

-"Hepimizyaşlandık be ihtiyar," dedi. "Belki de herkesin aklından geçiyor vedalaşmak. ‘Hayatın anlamı nedir?’ sorusunu sorup da, vedalaşma düşüncesinden kaçabilen var mı bilmem. Bir tek dindarlar belki."

-"Dindar kaldığımız sürece biz de rahattık. Kâfir olmamız için, Kabe’nin yıkılıp putlann çökmesi gerekiyordu. Şu içeridekilere bak. Biraz konuşsak hepsinin başka hava çaldığım göreceğiz. Biraz daha derinleştirsek, belki kanlı bıçaklı kavgaya tutuşuruz. Ama bak, hepsi geldiler bu gece. Çünkü kimsede -kuyruğu dimdik tutar görünenlerde bile- haçı tekbaşma taşıyabüecek inanç gücü yok. Birbirimize kiifretsek de, farklı düşünsek de, koyunlar gibi birbirimize sokularak ısınmaya çalışıyoruz. Ben de taşıyamıyorum haçımı artık. Sen, ‘Yanlıştı,’ diyorsun. Ben, ‘Bütün olanlara ve olacaklara karşın doğruydu,’ diyorum. Ama şu bok dünyanın ortasında, şu çöküntünün karşısında durup: ‘Doğruyduk, güzeldik, insanlığın geleceğiydik ve bin yülar sonra biz haklı çıkacağız," diye bağıracak gü-

cüm yok. Yani, senin: ‘Yanlış/ benim: ‘Doğru* demem de bir şey fark etmiyor Hoca. Kısacası: ağınma gidiyor."

Sesi yorgundu; çok uzak yollardan koşup gelmişçesi- neyorgun. Yoldaş bu sesi duydu. Nina’nm mektubunu ha- tırladı. "Çevresine müthiş bir yokluk duygusu yayıyor," diye yazmıştı. Yerinden huzursuzlukla sıçradı. Sahibinin pa~ çalanna tırnaklarını geçirdi. Adam kızmadı, bağırmadı. Hafifçe vurdu patilerine.

-"Bazan her şeyi, benim anlamadıklanmı bile anladığım düşünüyorum bu hayvanın," dedi.

içeride insanlar içki içip yemek yeyip tartışıyorlardı. Yoldaş, dörtbir yandan yankılanan gürültüyü, kopuk kopuk cümleleri, sözcükleri duyuyor, huzursuz bir biçimde bir oraya bir buraya koşturuyordu.

-"Ben iflah olmaz bir hayalciyim," diyordu uzun siyah saçlı kadın. "Bu yaşıma kadar cennet gibi bir dünya hayal ettim. O hayalin peşinde koştum. Şimdi o hayal yıkıldı; artık daha küçük şeyler hayal etmeyi öğreniyorum: Dönüşün hayalini kuruyorum örneğin. Biraz da bununla oyala- nınm."

-"Ben âşık oluyorum," dedi yere oturmuş, sürekli içen sanşın bir adam. "Dansı dostlar başına. Körkütük âşığım yine şu günlerde. On altımızda, on sekizimizde nasıl âşık olursak öyle: Gözüm başka bir şey görmeden, yann ne olacak düşünmeden, hatta beni sevip sevmediğine bile aldırmadan..."

-"Ben yazıyorum,” dedi ince yüzlü şişman adam. Öyle- sine şişmandı ki, oturduğu iki kişilik koltuğu tekbaşına kaplıyordu. "Ben sürekli geziyorum ve yazıyorum. Kapkaç bir iş bulup birkaç hafta, bilemedin birkaç ay çalışıyorum. Parayı aldığım gibi, aklımda neresi varsa oraya: Granada da benim, Floransa da; Paris de benim, Madrid de; Ispanya’nın beyaz kentleri, Arap şiiri; İtalya’da insanın çağlar boyunca yarattığı en güzel şeyler; Fransa sahilleri, Orta

Avrupa'nın şatoları... Boğulduğumu hissettim mi, çıkıp gidiyorum. İki kişilik bir uyku tulumum var. Bana yetiyor. En ucuz nasıl gidilir, en ucuz nasıl yatılır, hepsini öğrendim. Gidiyorum, durmadan gidiyorum. Yollar ferahlık veriyoriçime. Veyazıyorum..."

-"Ne yazıyorsun Hoca?"

-''Bir Eşeğin Amlan'm ya da "Biz Eşeklerin Anıla- rı'nı."

-"Karı, çoluk çocuk olmadı mı işin rahat. Benim gibi bir karı iki çocuk olsaydı başında, bir eşeğin anılarını yazmak yerine eşşek gibi çalışırdın. Ben Avrupa'nın orta yerinde, ortaçağ şatosu falan değil, orta karar bir bakkal dükkânı işletiyorum." Sonra kesik kesik heceleyerek, tam bir külhanbey ağzıyla: "Memlekete ucuz uçak bileti de satıyoruz icabında; exportçuluk da yapıyoruz. Yolumuzu buluyoruz abicim. Önce cuntamız, sonra partimiz ve Gorbi Babamız sayesinde yolumuzu buluyoruz ufak ufak." Sonra yeniden ciddileşen bir sesle: "İşin en kötüsü de, para kazanıyorum. Her gün biraz daha değişiyorum. Her sabah aynada yüzüme bakıyorum ve ne kadar yaşlı ve yorgun bir bakkal yüzüm var diye şaşıyorum."

-"Üzülme, bir tek sen değilsin. 68 kuşağından çok işadamı çıktı. Senin bakkal dükkânının sözünü bile etmeye değmez. Üç beş fabrikası, ithalat ihracat firmaları, hatta uçak şirketleri olanlar bile var."

Siyah uzun saçlı, kadife bakışlı kadın, küçük odanın içinde, bir elinde içki kadehi, bir elinde sigara, hem içki kadehini hem de sigarasım sallayarak ve küllerin yere dökülmesine aldırmadan dolaşıyor, konuşulanları duymuyormuşçasına tekrarlıyordu:

-"Ben hep hayal kurdum. Gerçeği aradığımı ve bulduğumu sandığım zamanlar da bir hayalin peşindeydim. Hepimiz hayal kurduk ve hâlâ hayal kuruyoruz. Sıkıntımız, bütün ömrümüzü doldurmuş olan büyük bir hayalin yıkılması... Şimdi her birimiz yeni hayaller peşindeyiz. Yeni

bir hayal bulamayanın, artık hayal kuramayanın vay haline! Size bir oyun öneriyorum. Çocukluğumuzda yılbaşı geceleri evlerdeki sıkıcı aile toplantılarında salon oyunlan oynanırdı. Domino, film bulmaca falan gibi. Tam bu gece, buraya yakışacak bir oyun biliyorum; "Ne istedim, ne oldum" oyunu. Herkes ne olmak istediğini anlatacak, bizler onun ne olduğunu bulacağız. Ya da isteyen, ne olduğunu anlatır, biz onun ne olmak istediğini bulmaya çakşırız. Korkmayın, trajik değil, eğlenceli bir oyun. Ciddi olmak biç gerekmiyor, amaç, biraz da gülmek.”

Yoldaş, oyun sözünü duyunca sevindi. Oyun her zaman güzel ve eğlencelidir. Oyun oynarken hayvanlar da, insanlar da daha neşeli, daha sevecen, daha iyi olurlar. Bu kalabalık, gürültü ve sigara dumanı arasında, kendisini en güvenli hissettiği yere, pencerenin içine atladı. Kuyruğunu aşağı sarkıtarak, kulakları dikkat kesildiği zamanlardaki gibi belli belirsiz kıpırtılarla havaya dikilmiş, oyunu seyretmeye başladı.

Siyah uzun saçlı, kadife gözlü kadın, "Önce ben başlayayım da size kolaylık olsun," diyerek odanın ortasına geldi. "Bu aslında bir çeşit psikodramadır," dedi. "Hasta, artık modası çoktan geçmiş psikanaliz koltuğuna uzanacağına, küçük bir meydan sahnesinde kendisini oynamaya başlar. ‘Ne istedim, ne yapabildim’dir oynadığı. Böylece kendisini dışlarken hem sorunlar ortaya çıkar, hem de boşalmış ve rahatlamış olur."

Hepsi çevresine halka olmuşlardı. Hiçbiri ötekine benzemeyen, kimi açık renk, kimi esmer, kimi çok şişman kimi sıska, kimi uzun, kimi kısa, ama hepsi aynı yaşlardaki bu birkaç kadınla erkeğin tümünün yüzünde Yoldaş’ı şaşırtan benzer çizgiler vardı. Çevrelerine yaydıkları koku ve titreşimler ne kadar değişik ve çeşitli olursa olsun, Yol- daş’ın kedi duyulan, tümünden süzülen ortak bir dalga boyunu yakalayabiliyordu.

-HKent kızıydım," dedi kadın. "Zengin çocuğuydum.

İyi okullarda okutuldum. İyi öğrenci oldum. Güzel giyinmeyi, süslenmeyi, dans etmeyi severdim.”

Bir yandan da anlattığı şeyleri oynuyordu. Masanın üzerindeki vazoda duran kızıl karanfillerden birini, eliyle değil dişleriyle çekip ağzına aldı.

-"Böyle tangolar yapardık. Otuz yıl önce de bugün olduğu gibi modaydı tango." -

Sağ elini göğsüne bastırıp sol eli öne uzanmış ağır ağır dönmeye başladı.

-"Böyle dönerken, çiftlerin, karanfili birbirlerinin ağzından yere düşürmeden almalan gerekiyordu. Pek de güzel başarırdık. Rock and Roll da modaydı, ama biz entel takılanlar, daha çok tangocu, slovcuyduk. Harcıâlem, ‘banal’ bulduğumuz ‘Arrivederci Roma’ ya da ‘Ke Sera Sera’- larla değil de, ‘Nature Boy’ ya da ‘Twilight Time’ gibi şarkılarla, Blues’larla kendimizden geçer, âşık olurduk."

Yumuşacık, hüzünlü bir sesle, eski bir şarkıyı mırıldanmaya başladı: "There was a boy. Very strange and lonely boy..."

-*0 zamanlar baterist bir sevgilim vardı. Deli gibi âşıktım ona. Nerede çalsa, nereye gitse peşinden giderdim. Kült romanımız, Durrell’ın ‘İskenderiye Dörtlüsü’y- dü. Sevgilim beni bırakıp gittiğinde, kendimi bir şeye adamak istedim. Doktor olmayı, can kurtarmayı koydum kafama. Tıp okudum, bitirdim. Ama doktor olamadım. Ne oldum bilin bakalım."

Çepeçevre oturanlar, hep bir ağızdan bağırdılar:

-"Komünist oldun. Devrimci oldun!"

-“Hayır," dedi kadın. Sesi birden ciddileşmişti. “Göğe asılmış, sapsan bir yanm ayın içine oturmuş, yanakları kırmızı boyalı, büyük tül yakalı bir Pierro oldum." Sonra anlamadıklanm fark edince ekledi: "Büyük bir hayalci oldum. İnsanın en güzel, en büyük hayalini kurdum. Doktor olup tek tek insanlan kurtarmaya çalışmak az geldi bana. Bütün insanlan, insanlığı kurtarmak istedim. Yeryü-

zünde bir cennet hayal ettim. Daha doğrusu, bu hayal altın tepsilerde sunuldu bana. Kitabıyla, ibadetiyle, putları, sembolleriyle, şarkıları, türküleri, efsaneleri, mucizeleriyle, kahramanlan, kurbanlan, şehitleriyle öylesine kusursuzdu ki, hayalin kendisi kadar hayale götüren yollan da sevdim. Bilin bakalım sonra ne oldum?"

Bu kez sessiz kaldılar. Hiçbiri dilinin ucuna gelen sözcüğü seslendiremeden öylece durup yanıtı kendisinin vermesini beklediler.

-"Büyük bir gümbürtü koptu ve ben uyandım," dedi kadın. Uyandım ve 'hiç* oldum. Gerçekten 'hiç' olmaya cesaretim olmadığı için de, şimdi kendi boyuma uygun küçük hayaller kuruyorum artık: Çakılları hafif hafif yalayan bir deniz, küçücük bir bahçe, saksıda açan bir küpe çiçeği..."

Sustu. Yoldaş, onun neden usul usul sessizce ağlamaya başladığım anlayamadı. Belki çok içmişti, daha şimdiden sarhoş olmuştu da ondan...

Şimdi esmer yüzlü, kara saçlı, bıyıklı, şişmanca, tıknaz bir adam çıkmışta odanın ortasına. Kedi, insanlann bu tatsız oyunu neden sürdürdüklerini düşündü. "Oyun dediğin neşeli, eğlenceli olur. Ağlamak için oyun oynanmaz ki!

-"Bacımız kenttenmiş, ben Doğudan geliyorum," dedi bıyıklı kara adam. * 'Benim doğduğum köyleri geceleri eşki-yalar basardı', şairin dediği gibi... Babamı sürükleyip gö-türdüklerinde, sonra ölüsünü kapının önünde bulduğumuzda yedi yaşındaydım. Anam, biz dört çocuk, beş nüfus, kasabaya, amcamgillere göçtüğümüzde ilkokula giderken, jandarmayı öldürmek, zalimlerden öç almak için eşkıya olmak isterdim. Bilin bakalım sonra ne oldum?"

Çevreden alaycı, şakacı sesler yükseldi:

-"Jandarma oldun."

-"Eşkıya oldun!"

-"Bilemediniz. On altıma gelince, silâhlı mücadele ör-

gütüne katıldım, kır gerillası oldum."

-"Pek de farklı değilmiş," dedi biri.

Adamın siyah bıyıklan titredi, aim kinştı.

-"Yine başlamayalım eski tartışmalara. Bunlan konuşacaksak, başka türlü konuşuruz. Şimdi hepiniz, 'sosyalizm yıkıldı' diye ah vah ediyorsunuz. Biz daha o zamanlar, çocuk halimizle söylemiştik böyle giderse yıkılacağım. Limon sıkmadan dinleyin bakalım. Madem oynuyoruz, kuralına göre oynayalım. Nerede kalmıştım? Haaa... On dokuzumda, doğru dürüst âşık olmaya falan zaman kalmadan örgütevi tutabilmek için örgütten bir 'bacı'yla birlikte kalmaya başladım. Polis eve baskın düzenlediğinde, teslim olmak töremizde yok ya, vuruştuk. Kız vuruşmada değil, polis içeri girip hedef gözetmeksizin ateş ettiğinde öldü. Onu sevmeye başlamıştım. Ne de olsa bu kadar yakından tanıdığım, birlikte olduğum ilk genç kadındı. Arkadaşlardan kimi vuruldu, kimi kaçtı. Ben yaralı olarak yakalandım. Yıllarca içeride kaldım; belki hatırlarsınız. İçeride okumak, düşünmek, kendimle hesaplaşmak için bol bol vakit vardı. Yıllar sonra afla çıktığımda kafam açıktı; kararımı vermiştim: Devrimi namlunun ucundan çıkaracak, uzun soluklu, bilimli, kitaplı gerçek devrimci olacaktım. Peki bilin bakalım ne oldum?"

-"Kâbeci oldun, partili oldun."

-"Yme bilemediniz. Revizyonist oldum. Devrimin içine ettim. Kurulu düzene uydum. Silâhı bıraktım, kitabı elime aldım. Parkayı, postalı bıraktım, kravat taktım. Akıllı uslu, uyumlu, disiplinli bir partili oldum. Omzu kalabalıklar darbe yaptığında, ben de hepiniz gibi siyasi mülteci olup buralara düştüm. Romanlarda yazıldığı gibi, yurt dışında savaşan bir anti-faşist kahraman; büemedin, en azından bu savaşın yiğit bir neferi, iyi bir lojistik destek olmayı kuruyordum. Gelelim son soruya: Bilen kazanıyor baylar bayanlar. Bilin bakalım sonunda ne oldum?"

-'Bakkal oldun, tüccar oldun," diye hep bir ağızdan

bağırdılar.

-"Aferin. Bu kez hepiniz bildiniz. Hepinize birer kadeh şampanya!..”

Sürekli alkışlara karşılık veren başarılı bir aktör gibi, sağ elini göğsüne koyarak ve hafifçe eğüerek arkadaşlarım selâmladı.

Ufak tefek, çok zayıf, ince kemerli burunlu, seyrek kumral saçlı, çocuk yüzlü bir adam ürladı ortaya. Masanın üstünde duran yemiş tabağından aldığı beş cevizi bir eliyle havaya atıp öbürüyle tutarak, bir yandan hokkabazlık yapıyor, bir yandan sakin bir sesle konuşuyordu:

Yoldaş, adamın hiç düşürmeden, büyük bir beceriyle havaya atıp tuttuğu cevizleri dikkat ve ilgiyle izlemeye başladı. "Oyun dedikleri herhalde şimdi başlıyor,” diye düşündü. "Şu an’a kadar hep konuştular, hiç oynamadılar."

Adam cevizleri havaya fırlatıp tutmaya devam ederek,

-"Ne olduğumu hepiniz biliyorsunuz," dedi. "68’de öğrenci lideriydim. Çoğunuzla oradan tanışırız. Sonra hizip lideri, sonra da anlı şanlı partimizin yöneticisi... Peki, aslında ne olmak isterdim, biliyor musunuz?"

-"Sen anandan lider doğmuşsun Hoca. Cumhurbaşkanı olmak isterdin herhalde../

-"Şarkıcı olmak isterdim. Alaturkacı hem de." Havaya fırlattığı cevizleri tek tek tutup avuçlarına doldurdu. "Peki şimdi ne olmak istediğimi bilin bakalım. Size ipucu da verdim."

Her kafadan bir ses çıktı. Sesler birbirine karıştı.

-"Hiçbiriniz bilemediniz. Palyaço olmak istiyorum. Şaka değil bu. Çok eskiden Pitigrilli’nin bir romanım okumuştum. Hayatından bezmiş, bunalan bir üniversite profesörü, sanırım genç bir kadın uğruna, ama bence kimsenin uğruna değil, geçmişinden, kimliğinden kurtulmak, kuş gibi özgür olmak için, sirkte palyaçoluğa başlar. Ben de palyaço olmak istiyorum. Bu cesareti bulabilmek istiyo-

rum."

"Bak işte bu neşeli bir şey," diye düşündü Yoldaş. "Palyaço olmak güzel bir düşünce." Adama müthiş içi ısındı. Gidip bacaklarına sürünmek, kucağına çıkmak, ellerini yalamak geldi içinden.

Palyaço, odanın ortasına, olduğu yere çöktü. Sanki çok yorulmuş da hemen oracığa oturmuş gibiydi. Yoldaş, pencere içinden yere atlayıp adamın yanma gitti. Bacaklarının dibine uzanıp patisini dizine dayadı.

-’’Sirk kokusu aldın galiba," dedi adam. "Ama siz kediler başınıza buyruksunuzdur, sizden iyi sirk hayvanı olmaz. Bir yerde okumuştum: Sirk numaralarına en güç alışan, en zor öğrenen hayvan kediymiş. Bu yüzden sirklerde kedi görülmez pek. Zar zor ahştınlanlann da, son anda ne yapacaklarına güvenilmezmiş." Yoldaşın tüylerini okşadı. "Böylesi daha güzel," dedi. "Böyle başına buyruk, bağımsız, özgür, kişilikli olmak güzel. Bizim en büyük eksiğimiz buydu belki.”

Artık kimse onunla ilgilenmiyordu. Oyun bitmişti. Sahneye çıkmak isteyen gönüllü kalmamıştı. Hep bir ağızdan büyük bir gürültüyle konuşuyorlar, arasıra, köşede sürekli açık duran televizyona göz atıp, geceyarısı haberlerini bekliyorlardı.

"Siz hepiniz döneksiniz, hepiniz inkârcısınız," diye bağırıyordu biri. Bir başkası, başka bir köşede, elini arkadaşının omzuna atmış. "Son sözümüz söylenmedi, kavga yeni başlayacak," diye bir şarkı tutturmuştu.

Kısa saçlı, ince, kederli yüzlü kadın, koltuğu kaplamış şişman adamla konuşmaya dalmıştı. "İsyandı bizi birleştiren ve isyan güzeldi,[1]" diyen sesi, Yoldaş’ın kulağına kadar geliyordu.

-"Evet isyan," diye mırıldandı şişman adam. "1970’ier- de ‘Evet isyan’ diye gümbür gümbür ortalığı inleten sesler sustu önce. Sonra isyanı gerçekten yaşadık, isyana taptık ve sonra..."

Yoldaş, sonrasını duymadı. Hüzünlü bir palyaçonun okşayışlarına bırakmıştı kendini. Odaya bu yenik insanlann anılan, kavgalan, isyanlan, boyun eğişleri çökmüştü. Binlerce kilometre uzaktaki bir 'memleket', onlarca insan yılı uzaktaki bir umut ve sarhoşluğun buğulandırdığı ağır bir keder doldurmuştu odayı. Yoldaş, başının döndüğünü, midesinin bulandığım hissetti. Bu kadar gürültü patırtı bir kediyi hasta etmeye yeter de artar bile... Dışanda kar vardı. Bu havada hiçbir kedi çıkmaz sokağa. Bir an, her şeye karşın balkon kapısını tırmalayarak açtırmayı, dışan- ya, temiz havaya atlamayı düşündü, ama soğuk ve ıslak ka- n hatırlayınca ürperdi. Palyaçonun yanından kalkıp gerindi. "Hiç değilse bu odadan çıkmalı. Sokak kapısının yanı daha havadardır belki/

Odanın aralık bırakılmış kapısından dışan çıkarken, nasıl olup da unuttuğuna kendi de şaşarak Artur'un mektubunu hatırladı. Mutlaka yazmıştır bir mektup, ama nereye? Sahibinin paçalanna ya da ayakkabılanna yazsaydı şimdiye kadar kokuyu çoktan almış olurdu. Hayır, oralarda yoktu. Giriş kapısının yanındaki kırık portmantoya asılmış kalın ceketi kokladı. Öteki ceketlerin, paltoların altında kaldığından, kokuyu hemen duyamamıştı besbelli. Ama Yoldaş emindi: Artur'un mektubu sahibinin ceketinin astanndaydı. Okuyabilmek için cekete ulaşabilmesi gerekiyordu. Sıçrayarak tırmıklannı ceketin koluna geçirdi ve aşağı çekti. Portmanto, üstündeki bütün paltolar, ceketler, atkılarla birlikte boğuk bir gürültüyle düştü yere. İçerisi o kadar gürültülü ve insanlar o kadar içkiliydiler ki, kimse fark etmedi. Yoldaş, ceketler arasında eşinerek Artur'un mektubunu buldu. Aceleye geldiği besbelli, özensiz, kısa bir mektupçuk:

"Yoldaşçığım,

"Neler neler oldu, bilemezsin. O kadar heyecanlıyım ki, uzun uzun mektup yazacak halim bile yok. Artık bam-

başka bir kedi oldum. Özgür ve bağımsız bir kedi, zincirlerini koparmış ve korkularından kurtulmuş bir kedi. Birkaç gündür yüreğim mutluluktan çatlayacak sanıyorum. En iyisi, olup bitenleri sana baştan anlatayım.

"Geçen akşam, sahibim size gelebilmek için gitar çalıp para toplamaya çıkarken arkasından ben de sokağa kaçtım ve onu izledim. Yanında durup onunla birlikte para topladım. Artık bana 'ortak' diyor. Ne hoş değil mi, düşünsene! Hay Allah heyecandan her şeyi birbirine karıştırıyorum. Kusuruma bakma. Önemli olan 'ortak' demesi değil tabii. Zaten bu sözün anlamını da iyi bilmiyorum. Arkadaş gibi bir şey olmalı. O geceden beri istediğim gibi sokağa çıkabiliyorum, düşünsene. Artık kendimi ne eve ne de sahibime bağımlı hissediyorum. Son zamanlarda beni çok düşündüren ve ürküten memlekete dönüş sorunu da artık hiç umurumda değil. Bu konuda ne kadar dertlendiğimi, hatta eve sık sık gelen kadına, bir gün, 'Kediyi de bırakacağım, seni de' dediği için günlerce keyifsizlenip hasta yattığımı düşününce, 'Amma da sersemmişsin Artur,' diyorum kendi kendime. Senin anlayacağın gerçek bir kedi oldum artık.

"Kuyruğu kesik kedi hikâyene bayıldım. İşin en güzel yanı artık benim de kendilerine hikâyeler anlatabileceğim kedi arkadaşlanm var. Sayılan çok değil. Biz büyük bir kentte yaşıyoruz ve oturduğumuz ev de kentin neredeyse tam ortasında. Bu yüzden insanlar kedilerim dışan bırakmıyorlar pek. Tıpkı benim sahibim gibi onlar da korkuyorlar. Yine de zaman zaman buluşuyoruz.

"İnsanlann sırlarım araştırma işine gelince, açık söyleyeyim, şu son günlerin heyecanı içinde, bu konuya çok kafa yormadım. Gitgide de, hele evden dışan çıkabildiğimden bu yana, insanları gördükçe öyle pek büyük sırlan olamayacağım düşünmeye başladım. Sokaklara çıkıyorlar, evlerine giriyorlar, para kazanmak için birşeyler yapıyorlar, sonrakazandıklan paralan sokaklardaki dükkânlara, mey-

hanelere falan dağıtıp yine evlerine giriyorlar. Bana sorarsan bizden pek farklı değiller. Bazan çok daha anlamsız bile görünüyor onların yaptıkları. Yine de son bulgularımdan birkaçını sana iletiyorum:

"1. Bütün insanlar bir değil. Bizim sahiplerimiz ise öbürlerinden farklı.

"2. İlle de ev kedisi olunacaksa, bizimkilere benzeyenlerin değil, çoğunlukta olan insanların kedisi olmaya bakmak gerek. Ama ben, son vardığım noktada kedilerin ev kedisi statüsünü kabul etmemelerinden ve bağımsızlıklarından taviz vermemelerinden yanayım.

"3. Bizimkilerin bütün sıra, bir soru sormuş, o soruya yanıt bulduklarını sanmış, sonra buldukları yanıtın asıl yanıt olmadığını fark etmiş olmalan galiba. Sır, bir soruda ve o sorunun yanıtında.

"Bu soruyu ve yanıtını henüz bulmuş değilim. Kedilerle insanlar o kadar farklı yaratıklar ki, belki o soruyu ve yanıtı biz kedilerin kavraması mümkün değil, belki de sır, 'tek' değil.

"İstediğin fare öykülerini gelecek mektuba saklıyorum. Şimdi bizim adam çıkmak üzere, acele ediyorum.

"Sevgiler...

Artur Yuvarlakmasa"

"Ay o ne imza, ne afra tafra!" Yoldaş'm bayağı canı sıkıldı ve kafesi attı. "Bu dünkü velet, birkaç kez sokağa kaçtı diye kendini bir şey sanmaya başlamış. Ulan, biz bütün gün sokaktayız icabında. Görmemişlik böyledir işte. Sahiplerin sırlarını araştırma grubu kurma önerisi ondan gelmemiş miydi? Demek evde otura otura bunaldığı için kendine bir eğlence aramış. Sıkıyı görünce, aklı yetmeyince kaytarmaya başlıyor. Soruyu ve yanıtı biz kedilerin kavraması mümkün değilmiş! 'Ben kavrayamıyorum, aklım bu kadar' dese ya!

Gitgide daha fazla öfkelendi. "Şu yeniyetmeye bak! Saygısız!"

Arka bacağını kaldırıp mektubun üstüne, adamın parkasına bir güzel işedi.

"İşte benim yanıtım da bu! Artur efendi başka mektup beklemesin benden!"

Paltoların ve ceketlerin arasında bir süre eşelendikten sonra, hızım alamayıp bir koşu odamn ortasına kadar geldiğinde, kiliselerin çanlannm çaldığını, odadakilerin hepsinin ellerindeki içki kadehlerini havaya kaldırmış olduklarım ve televizyon denilen o garip aletin içinde renk renk, havai fişeklerin patladığım gördü. Renkler, ışıklar, hareket, bir an kedi gözlerini kamaştırdı.-

-"1992'nin şerefine," dedi sahibi. Elindeki kadehi, bir dikişte boşalttı. "Yıldızın indirilişinm şerefine. Hayatımızın anlamının şerefine!.."

-"Yıldızın indirilişini vermedi haberlerde," dedi biri. "Belki de bu kadarına elleri varmadı, indirmediler."

Yoldaş, yine pencerenin içine atlayıp dışarıya, karanlık geceye baktı. Kar yağıyordu ve yıldızlar vardı gökyü-

zünde. Birdeğil, birçokyıldız... "Nasıl indirilebilir ki yıldızlar yerlerinden," diye düşündü. Bir yıldızı indirseler daha sayılmayacak kadar çok yıldız kalır gökyüzünde. Kimse fark etmez bile bir yıldızın düştüğünü. Ama belki de, sahiplerin sırlarının anahtarı bu yıldız sorunundadır, kimbi- lirî"

Hepsi teker teker gittiler. Kimi daha o gece, sabaha karşı, kimi ertesi gün. Arkalarında bir sürü dağınıklık, bir sürü çöp, yemek artığı, sigara izmariti, yan dolu içki kadehleri ve eve yeniden çöken sessizliğin, yalnızlığın büyük soğuk boşluğunu bırakarak vedalaşıp, karlı, soğuk güne kanştılar.

Sahibi, evi o güne kadar hiç göstermediği bir özenle topladı. Çöpleri, kâğıt tabaklan attı. Bulaşıklan yıkadı, yerleri süpürdü. Her zaman dağınık duran yazı masasının üstünü temizledi. Yoldaş, onun, o güne kadar bütün yaz- dıklannı küçük küçük yırtıp naylon çöp torbalanna doldurduğunu ve aşağı bahçedeki çöp bidonuna attığını gördü. Bütün işler bitince banyoya girip yıkandı; dakikalarca su sesi geldi. Banyodan çıktıktan sonra, çok seyrek yaptığı bir işi bile yapıp yatak takımlannı değiştirdi. “Bu ev hiç bu kadar toplu ve temiz olmamıştı," diye düşündü Yoldaş. En sevdiği koku, yıkanmış, temiz çamaşır kokuşuydu. Bütün kediler gibi, çıkıp yeni serilmiş çarşaflann üstüne yattı. "Bir daha kimbilir kaç ay sonra değişir yatak takınılan!"

Adam, kediyi temiz yatağın üstünde görünce hiç kız- madı. Uzanıp tüylerini, gıgısını, kulak arkalannı sevgiyle, yumuşacık okşadı.

-"Evimiz tertemiz, her şeyimiz hazır," dedi. Dün gece ne güzeldi değil mi? Bilsen ne kadar sevindim geldiklerine. Bazılan gelir diye düşünmüştüm ama, hepsinin de geleceğini hiç ummamıştım. İnsan sıcaklığı, insan sesi güzel Yoldaş. İnsanın yaşayası geliyor düşündükçe. Ama biliyor musun, fark ettin mi, onlann da yanıtı yoktu. Hiçbirinin

yanıtı yoktu."

Kedi derin derin havayı kokladı. "Çevreye bir yokluk kokusu yayıyor," diye yazmıştı Nina. Evet, işte bu koku. Adamın bedeninden ve çarşaflardan yükselen tertemiz sabun kokusunun bile bastıramadığı o huzursuzluk verici, ağır yokluk kokusu... 'Titreşimleri' demek daha da doğru belki. Yoldaş'm içi ürperdi, tüyleri adamın okşayışları altında elektriklendi.

-"Senin mamanı da boşaltalım tabağına," dedi adam. "O çok sevdiğin mamadan. Karşıki cadalozun sana yedirdiklerinden. Sakın ona gitme Yoldaş, sakın kedi bağımsızlığını bir kutu mamaya satma!"

Sevgiyle gülümsedi. Kediyi alıp göğsüne bastırdı. Yoldaş hafif hafif ronronlayarak ıslak burnunu adamın boynuna dayadı. "Hiçbir zaman olmadığı kadar yumuşak, sevecen, ama hiçbir zaman olmadığı kadar da uzak. Sanki buralardan gitmiş gibi, sanki yok gibi."

"Çevresine yayılan yokluk duygusu..." Nina'nın da sezdiği garip bir koku ve titreşim. Daha doğrusu tam tersi: belli bir kokunun ve titreşimin yokluğu...

-"Yorgunum, çok yorgunum, uzun uzun uyuyacağım," dedi adam. "İntihar eden savaş muhabiri, 'Artık yazacak hiçbir şeyim kalmadı,' diye tek bir satır kiralamıştı. Kimbilir, belki de şu Körfez savaşı oyununu seyrettikten sonra karar vermişti intihara. Benim yazacak o tek satırım da yok."

Kediyi ıslak burnundan öptü.

-"Ve insan dediğin yaratık, hiçbir şeyi, tek bir satın bile kalmadığım anlayınca, bitirmeli. İnsamn tek özgürlüğü de bu belki. Soran olursa, 'Ağınna gidiyordu' dersin. 'Soruyu sormuştu, yanıtını bulamamıştı' dersin. Yani: 'Mav, miyav, mırnav'dersin Yoldaşçığım."

Onu her zamanki gibi hoyratça atarak değil, hafifçe okşayarak bıraktı yere. Mama kutusunu dikkatle açtı. Kutunun tümünü kedinin yemek tabağına boşalttı.

"Birkaç gün bir yere gideceği zamanlar yaptığı gibi.”

Sonra teybe bir kaset koydu.

-"Korkma, ‘Bir kedim bile yok’u çalmayacağım. Hem benim çok güzel bir kedim var. Bak dinle: Ispanya’da savaşırken söylediğimiz türküler, marşlardı bunlar. Dünyanın dörtbir yanından gelmiştik Ispanya’yı kurtarmaya. Bak sen de dinle Yoldaş: ‘Diren kızıl Madrid!./ Madrid direnemedi, ama umut hep sürdü. Bak bu da yenilmiş askerlerin veda türküsü, arkada bıraktıkları yoldaşlarına ağıtları... İspanya’da yenildik, ama umut yenilmedi. Ben yoruldum artık* Yeni bir umudu taşıyamayacak kadar yorgunum."

Sustu, Büyük bir bardağa içki doldurdu. Başı ağrıdığı ya da geceleri uyuyamadığı zamanlar aldığı küçük haplara benzeyen beyaz yuvarlak ilaçlardan bir avuç attı ağzına. İçkisinden aldığı büyücek bir yudumla hepsini bir yutkunuş- ta yuttu.

-"Ağırıma gidiyor," dedi. "Hepsi bu kadar."

Yeni yapılmış tertemiz yatağa uzandı; beyaz çarşaflı yorganı çekti üstüne. Yoldaş, her zaman yaptığı, alışık olduğu gibi, yorganın üstüne, adamın karnına yattı. Bedenlerinin sıcaklığı birbirine kanştı.

Uzaklarda çalan kilise çanlarının sesi; savaşıp dayenilenlerin kederli türküleri; kış boyunca kar altında kalan Doğu köylerinin ıssızlığı; fabrika paydoslarının cıvıl cıvıl yorgun neşesi; grev çadırlarının, miting meydanlarının gururlu coşkusu; kaçak günlerin, gecelerin, korku dolu karanlığı; masmavi bir denize bakan küçücük bahçeli bir ev hayali; yerde vurulmuş yatan ve durmadan kanayan bir çocuk ölüsünün dehşeti; art arda patlayan bombaların, silâhların sağır edici gürültüsü; incecik, solgun, sevgi dolu bir kadının öpücüklerinin umulmadık şehveti, cinsel boşalmanın sanki acı veren müthiş hazzı; çok uzak, çok yabancı bir ülkede duyulan ezik çaresizlik; nefes nefese bir yanşta koşulmuş uzun yolların yorgunluğu; bir topaç, bir

çember, bir tren yolu; gecekonduların çamurlu sokakları; görkemli bir kubbenin üstünde, lâcivert bir gökyüzünde dalgalanan kızıl bir bayrak; uzak bir yıldızın göz kamaştıran ışıltısı; yumuşacık bir kedi sıcaklığı ve dışarıda yağan kann bembeyaz soğuk kederi doldu odaya.

Yoldaş, bütün bu kokulan, bütün titreşimleri ve duygulan, tüylerinin ve bıyıklannın uçlannda, bedeninin, ruhunun her yanında hissetti. Sonra adamdan yayılan yokluk kokusu, bütün öteki koku ve titreşimleri yavaş yavaş sildi.

Günlerdir, durmaksızın kar yağıyordu. Sessiz, yumuşak, sakin, neredeyse ılık bir kar. Kedi, adamın üstünde, büyülenmiş gibi kıpırdamadan yattığı yerden, kar taneciklerinin havada ağır ağır uçarak düşüşünü; pencerenin hemen önündeki çamın dallanna yumuşacık, usulca konuşunu; kurşuni gri, bomboş bir gökyüzünün altında uzanan bembeyaz dünyayı seyretti.

Kapıyı zorla açıp eve girdiklerinde -kaç kedi günü, kaç kedi gecesi geçti aradan bilmiyor- onu adamın üstünde kıpırdamadan yatar buldular.

îçeri girenlere, alacakaranlıkta kor gibi parlayan gözlerle baktı. Sırtının bütün tüyleri diken diken kabardı; küçük sivri dişlerini göstererek, korkunç bir kedi pıslamasıy- la, "Mav, miyav, mırnav," dedi. İçeri giren adamlann telâşla açık bıraktıklan kapıdan, ok gibi fırlayıp çıktı. Karlı akşama kanştı.

Bahçeye açılan camlı kapının önünde durmuş, Otto* nun evini gözlüyordu. Otto, yaşlı sahibiyle kapıda belirir belirmez, camı tırmalamaya başlayacak, dışarı çıkmak istediğini anlatacakta. Böyle durumlarda, Hanımı biraz direnir, sonra dayanamaz, kapıyı açardı. Ne kadar acelesi olursa olsun, kapı açılınca Hanımına küçük bir 'miyav'la teşekkürü hiç ihmal etmezdi. Bazan kadın kapıyı açmakta geciktiği zamanlar, bacaklarına bir tırmık sallar, geç kaldığı için cezalandırırdı onu. "İnsanlara fazla yüzvermeye gelmez. Kediler ödün verdikçe insanlar şımarır. Gereğinde hadlerini bildireceksin/

Hanımının keyfi bugün yerindeydi. Damgalı, mühürlü, bol pullu, kalın bir zarf çıkmışta postadan. Kadın, zarfı aceleyle, elleri dolanarak açmış, zarfin içinden çıkan kâğıtlara bir göz gezdirmiş, sonra bir sevinç çığlığı atmış, Ge- ce'yi kucağına alıp odanın ortasında kediyle dans etmeye başlamıştı. Bir yandan, kedi kucağında, dönüyor, bir yandan, "Artık her şey tamam, gidiyoruz Gececiğim, dönüyoruz," diye şarkılar söylüyordu. Gece, kendini kadının kucağından yere dar atmıştı.

"Deli mi ne bu kadın! Kedilerin böyle şeylerden hoşlanmadığını anlamıyor mu? Dönüyormuşuz... Ben onun 'memleket' dediği yerden gelmedim ki oraya dönüyor olayım. Sen dönüyorsun. Ben ise olsa olsa zorla sürükleniyorum..."

Masanın üstüne atlayıp sahibini o kadar sevindiren zarfı ve içinden çıkan çeşit çeşit kâğıtları kokladı. Kötü cins kâğıt, mürekkep ve ispirto kokusundan başka hiçbir koku duymadı. "Şu insanları anlamak olanaksız. Kâğıtlara bakıp üzülüyor, kâğıtlara bakıp seviniyorlar. Hayatta

değil de kâğıtlarda yaşıyorlar sanki."

Otto'lann kapısı sonunda açıldı. Otto, her zamanki gibi, dili bir karış dışarıda sokağa fırladı. Yaşlı sahibi, söylene söylene, Otto'yu azarlaya azarlaya çıktı arkasından. Karısı öldüğünden beri, adam sanki büsbütün yaşlanmış ve aksileşmişti. Gece, camlı kapıyı büyük bir gürültüyle tırmalamaya başladı. Bu kez sahibi çabuk geldi. Dışanya şöyle bir göz attı.

-"Yine o köpek hikâyesi mi?" dedi alaya bir sesle. "Amma büyük aşkmış bu! Onunla koklaşıp duracağına kendine bir baba kedi bul. Artık yavru yap diye ne zamandır doğum kontrol hapı vermiyorum. Buralardan gitmeden doğur, yavruların çaresine bakalım, sonra da ameliyat ettirelim seni de memlekete rahat gidelim. Başıma son anda yavru işi çıkarırsan işler çatallaşır."

Kapıyı açtı. Nemli, soğuk bir hava doldu içeri. Gece, kapı aralığından dışan süzülürken düşünceli düşünceli miyavladı. Şu yavru ve ameliyat sorununa takılmıştı kafası. Demek ki bir kez yavruladıktan sonra ameliyat ettirilecekti.

Bir süre sonra Hanımı bir arkadaşıyla konuşurken duymuş, ama o zaman fazla üstünde durmamıştı: "Dişi kedilerin sağlıklı olması için onlan bir kez doğurtmak gerekirmiş. Bu da bir doğursun hele, sonra ameliyat ettireceğim..."

"Mav, mımaaaav... Demek ki niyetler böyle!"

Kapıdan fırlayıp Otto'ya doğru koşarken, kendi kendine mırıldandı:

-"Ameliyat mameliyat yok! Ne doğurmadan önce, ne doğurduktan sonra."

İnsanların çifte standartlarına, çifte ahlâklarına hem bir kere daha şaştı, hem de kızdı. "Şu benim sahibim örneğin, kadın haklarından, insanların kendi bedenlerini diledikleri gibi kullanma, diledikleri gibi yaşama özgürlüğünden yanadır. Herkese, hele erkeklere, bütün gün bu konu-

da bağırır çağırır, ama sıra bana geldi mi, benim özgürlüklerimi, -hem de kendine göçe benim iyiliğim için- hiçe saymaktan çekinmez. Önce doğuracakmışım, sonra ameliyat olacakmışım... Kim soruyor bana ameliyat olmak isteyip istemediğimi. Giderayak tam beş yavru yapayım da görsün gününü."

Sahibini cezalandırmanın kendi elinde olduğunu düşününce neşesi yerine geldi. Otto'ya doğru koştu ve yaşlı adamın hoşnutsuz bakışları altında köpeğe sürünmeye başladı.

Otto, kış başından beri neşesiz ve hüzünlüydü. Hanımının ölümüne üzülüyor, onun yokluğuna bir türlü alışa- mıyordu. Ölümün ne olduğunu sormuştu Gece ona.

-"Yokluk," demişti Otto. "Düşün ki bir daha hiç gel- meyecek, kokusu yavaş yavaş her yerden silinecek. Sonra kafamızdan, anılarımızdan da çıkacak."

-"Ama bir yere gidiyordur mutlaka," diye üstelemişti Gece. "Yok olunmaz ki! Hani bazan tarlalarda, kanal boyunca cansız balıklar, kurbağalar, kuşlar görüyoruz. Ben bir keresinde cansız bir kedi bile gördüm. Çok pis kokuyordu. Ama onların hepsi toprağa gidiyor. Otların, çiçeklerin köklerine karışıyor. İnsanlar öyle değil mi yoksa?"

-"İnsanları da toprağa gömüyorlar," diye bilgi vermişti Otto. "Sahibimi toprağa gömerken beni de götürdüler. Tahta bir kutuya koyup kazdıkları çukura indiriyorlar, sonra çukuru kapatıyorlar."

-M0 zaman üzülecek bir şey yok. Toprağa karışıyorsa yok olmuyor demektir/ dedi Gece.

Otto, yanıt vermedi, sıkıntıyla kulağını kaşıdı. "Anlamıyor," diye geçirdi içinden. "İnsanlann farklı olduğunu anlamıyor." Sonra kendisinin de tam anlayamadığını düşünerek hüzünlendi.

-"Hadi koşmaca oynayalım," dedi Gece. Köpeğin bu oyunu sevdiğini biliyor, onu neşelendirmek istiyordu.

Bir süre, küçük bahçelerin arasındaki incecik asfalt

yaya yollan nda ve alanın yeşil çimenleri üstünde koşuştular. Otto iki ön patisini yanlara açıp onun yolunu kesiyor, Gece onun bacaklan arasından kaçarak koşmaya başlıyor, Otto gelip yine önüne geçiyor ve oyun böylece sürüp gidiyordu. Biraz sonra yoruldular, yan yana yürümeye başla- ddar. Her gün hep aynı yolda yürürlerdi: Otto'nun ihtiyar sahiplerinin belki otuz yıldır hiç değişmeyen kanal boyunca giden yürüyüş yolu.

-"Bugün sahibim bir mektup aldı ve çok sevindi," dedi Gece. "Artık her şey çözümlenmiş bizim için. Dönebilecekmişiz."

Durup Otto'nun nasıl tepki göstereceğini bekledi.

-"Yaaa..." demekle yetindi Otto.

Şaşırmasını, kızmasını, biraz da üzülmesini isterdi doğrusu. Kendisinin olup olmaması o kadar önemli değildi demek. Oysa o asık suratlı yaşlı kadın artık yok diye aylardır üzülüp duruyordu.

-"Gidersem, ben de ölmüş olacağım," diye üsteledi.

-"Hayır, gitmek başka bir şey. Anlamadın..."

-"Yok olmak, artık hiç olmamak, kokulann yavaş yavaş kaybolması, dememiş miydin sen?"

-"Evet öyle dediydim. Ama gitmek yine de ölmekten çok farklı. Benim için, buradakiler için olmayacaksın artık, ama başka bir yerde olacaksın. Başka bir yerdeki kediler, köpekler, senin kokunu alabilecekler; tüylerinin yumuşaklığını duyumsayabilecekler."

-Senin için ölmüş olacağım, ama," diye ısrar etti Gece. Çok inatçı bir kediydi.

-"Bir bakıma evet, ama sen kendin için yaşıyor olacaksın. Benim zavallı Hanımım, artık ne burada ne başka bir yerde, ne kendisi ne de başkalan için yaşıyor."

-"Kanşıkbir iş," dedi Gece. "Tam anladığımı söyleye- mem. Beni özlemeyecek misin gittiğim zaman? Örneğin bu yolda yürürken yokluğumu duymayacak mısın?"

-"Özleyeceğim tabii. Biliyorsun, ben kendi içine kapa-

nık bir köpeğim. Sahiplerim de öyledirler. Çok köpek arkadaşım yok. Belki de hiç yok. Daha çok insanlarla birlikte oluyorum. Sen benim tek hayvan arkadaşımsın."

Gece, bu yanıtı beğendi. Siyah, güzel kafasını Otto' nun böğrüne sürttü.

-"Ben de seni çok seviyorum Otto. Benim birçok kedi, kurbağa, kuş, fare arkadaşım bile var, ama senin yerin başka. Gidersem seni çok özleyeceğim."

-"Sahibim sevinecek," dedi Otto. "Bizim arkadaşlığımıza artık alıştı, pek ses çıkarmıyor, ama senin Hanımını hiç sevmiyor. Tis yabancı/ diyor ona. Bu yabancılar ülkeye dolduklarından beri, her şey kötüleşmiş, dediğine göre. Yakında vahşilerin hepsi bizimki gibi ileri ülkelere dolacaklarmış ve burada bize yer kalmayacakmış."

-"Benim sahibim yakında gidecek," dedi Gece, alınmış ve kızgın bir sesle. "Hem neden pis oluyormuş?"

-"Yabancılar kötü kokarlarmış, pis şeyler yerlermiş. Çalışmazlar, tembel tembel yatıp benim sahiplerimin ödedikleri vergileri yerlermiş. Eskiden hepsi bizim kölemizmiş, sonra çok hak verildiği için böyle olmuş."

Gece, öfkesinin dalga dalga yükseldiğini, bütün kanının tepesine çıktığım hissetti. Kendini tutmasa Otto'ya saldıracaktı.

-"Benim Hanımım da, arkadaşları da, senin o yaşlı ve pis sahiplerinden bin kere daha güzel kokuyorlar, diye miyavladı. Benim Hanımım her gün yıkanır, güzel kokular sürünür. Bizim evde yenüen şeyleri bir görselerdi senin o yaşlı cadılar, gelip tabaklan, bulaşıklan yalarlardı- Çalışmaya gelince: Tembel tembel oturan, hiçbir işe yaramayan senin sahiplerin. Benimki de, arkadaşlan da bütün gün çalışıyorlar. Neydi o dediğin, vergi mi ne? İşte onu senin sahiplerin yiyor."

Miyavlayıp bağırdıkça hırsı büsbütün artıyor, evcilleş-menin bastırdığı, zayıflattığı tüm saldırganlık içgüdüleri kabanyordu. Böyle adamlara köpeklik ettiği, bu kötü in-

sanlar, Hanımı için kötü kötü konuşurlarken üstlerine saldırıp onlan ısırmadığı için Otto'ya da kızıyordu şimdi.

Biraz öne doğru koştu, köpeğin tam karşısına dikilip tüylerini, sırtını kabarttı. Bütün gücü ve öfkesiyle dişlerini göstererek pısladı. Otto, önce oyun sandı, sonra şaşırdı, ne yapacağını bilemeyip sahibine doğru koştu.

-"Ne oldu? Saldırdı sana, değil mi?" dedi yaşlı adam. "Şu pis yabancı kadının kedisiyle oynama diye yüz kere söyledim."

Gece, söylenenleri duydu. Yerinden ok gibi fırlayıp köpekle adama doğru koştu. Şimdi adam ve köpek, karşısında hareketsiz duruyorlar ve -ne garip- olağanüstü bir biçimde birbirlerine benziyorlardı. Bir an, hangisi hangisidir ayıramadı. Sonra adamın kokusunu aldı ve dört küçük kadife pençesinin bütün tırnaklarım çıkararak adama saldırdı. Artık yumuşâcık, siyah ipek kadife Gece değil, gerçek bir canavardı. Yaşlı adam, kendini korumak istedikçe daha büyük hırsla tırmalıyor, kavgaya alışık olmayan Otto'nun yalvaran havlamalan ve adet yerini bulsun diye sahibinin çevresinde sıçrayıp durması, hiç işe yaramıyordu.

Sonra öfkesi tıpkı geldiği gibi birden söndü. Adamın üstünden yere atladı, son hızla eve doğru koşmaya başladı. Arkasından adamın küfrettiğini, sızlandığım, "Seni de sahibini de burada yaşatmayacağım!" diye bağırdığını duydu. Bahçeye açılan cam kapıya bütün gövdesiyle yüklendi ve can havliyle miyavladı. Neyse ki evdeydi Hanımı. Korku dolu garip miyavlamayı duyunca kapıyı hemen açtı. Gece, yine aym hızla içeri, yatak odasına koştu ve kapının arkasına, anı defterinin bulunduğu köşeye saklandı.

-"Daha Mart bile gelmedi, ama sen şimdiden iyice çıldırdın," diye söylendi sahibi. Yine kitabına, kahvesine, sigarasına döndü. Gece, bütün bedeni titreyerek, tüyleri hâlâ kirpi dikenleri gibi ayakta, patileri hâlâ kasılmış ve tırnaklan dışanda, yüreği ağzından çıkacakmış gibi çarparak kuytu köşenin karanlıklarına sığındı. Neler olduğunu,

ne yaptığım yavaş yavaş bilince çıkarıyor ve olanlardan korkmaya başlıyordu. Şimdi, o kadar öfkelenmek gerekli miydi bilmiyor; öfke, yerini suçluluk ve pişmanlık duygusuna bırakıyordu. "Otto bir daha arkadaşlık etmez benimle. Ona, neden kızdığımı anlatamam. Sahibini seviyor ve bütün köpekler gibi ona inanıyor. Sahibinin haksız olduğunu kabul etmez. Bana ne oldu peki? Niye bu kadar kızdım? Böyle giderse ben de sahiplerinin peşinden ayrılmayan, yavaş yavaş yüzleri bile sahiplerine benzeyen o kişiliksiz yaratıklardan biri olacağım."

Kapı çalındı. Gece, köşeye iyice büzüldü. Dışarıdan, Otto'nun kesik kesik havlamalarını duydu. "Şimdi o kötü ihtiyar sahibime kızacak, belki de saldıracak ona. 'Sizi burada yaşatmayacağım, ' demişti."

Kendini müthiş güçsüz, çaresiz, korunaksız hissetti ve küçücük hayatında ilk kez gerçekten korktu.

Adam kapıda bağırıyor, sahibini azarlıyor, ayağını yere vuruyordu.

-"Sizi polise vereceğim. Canavar kedinizi uyutturacağım. Bakın şu halime. Yüzüm gözüm tırmık içinde. Karım hep derdi zaten: 'O yabancı kadın kedi bakmayı bilmez; bakamayacak olanlar hayvan almamalı,' derdi. İşte meydanda. Küçük bir canavar yaratmışsınız. Pahalıya ödeteceğim size. Sizi bu mahalleden, bu semtten attıracağım. Önce kuduz ihbarı yapacağım. Kedi kuduz olmasa böyle saldırmaz köpeği edan insana."

Sahibinin çok sakin, çok yumuşak konuştuğunu duyunca, Gece hem şaşırdı, hem de içine sıcak bir güven yayılmaya başladı.

-''Sinirlenmeyin," dedi kadın. "Bakın titriyorsunuz sinirden. Yaşlısınız. Tansiyonunuza, kalbinize iyi gelmez sinir. Sakin olun. Herhalde bir yanlışlık var. Kedim sabahtan beri içeride, yatak odasında uyuyor. Bugün hava kötü diye hiç sokağa bırakmadım onu. Buyrun, önce bir kahve yapayım size. Kedinin kuduz aşısı kâğıdım da gösteririm

kahvemizi içerken. Aşılarım hiç ihmal etmem. Ama bence, siz gerçekten de hemen gidip kuduz aşısı olmalısınız. Çünkü bilinmez, çevrede kuduz olabilir. Gece'ye benzeyen birçok kara kedi var dışanda."

Şimdi sesleri oturma odasından geliyordu. Demek girmişti adam içeri. Gece, havayı uzun uzun kokladı. Otto yoktu, onu kapının önünde bırakmış olmalıydı.

-"Kahvenin yanına küçük bir konyak da vereyim size," diyordu Hanımı. "Sinirlerinize iyi gelir. Sonra buradan doktora telefon ederiz. Sizi bir arabaya bindiririm, isterseniz birlikte gideriz. Kuduz aşısı olmalısınız mutlaka. Artık buralarda da kuduz oldukça yaygınlaşmış diye okudum gazetelerde. Tilkilerden ve kuşlardan geçiyormuş."

Adam, Gece'nin tam anlayamadığı birşeyler mırıldandı.

-"Yok canım," dedi Hanımı. "Çocuk değilsiniz ki. Karına batırılan kocaman iğne falan yok; normal bir enjeksiyon. Ne olur ne olmaz."

Çekmecelerde bir kâğıt aradı.

-"Bakın Gece'nin aşı kâğıtları burada. Hepsini yaptırdım. Zaten zorunluyum yaptırmaya. Çünkü giderken, onun da kedi pasaportuna ihtiyacı var. Aşı olması zorunlu."

-"Gidecek misiniz?" diye şaşkınlıkla sordu adam.

-"Evet. Hem de çok yakında. Bugün güzel bir gün benim için. Bütün engellerin kalktığım, pasaportumu alabileceğimi haber aldım. Samnm bilmiyordunuz: ben burada siyasi mülteci olarak yaşıyordum. Şimdi de işler tam düzelmiş değil, ama en azından artık hapse falan girmeyeceğim galiba. Bir iki yasa değişikliği oldu, dönüş yollarımız açıldı."

-"Sanmıştım ki, sanmıştım ki..." diye kekeledi adam. "Ah, bağışlayın, ben..."

-Biliyorum," dedi Hanımı, yumuşak ve aldırmaz bir sesle. "Siz de, merhum eşiniz de hoşlanmazdınız benden.

Ama görüyorsunuz, memleketinizde ölene kadar kalmaya hiç niyetim yok. Ne olursa olsun, herkes sonunda kendi yurdunu, kendi köklerini arar..."

Gece, işlerin çok büyümeden düzeldiğine hem sevindi, hem de için için hüzünlendi.

-"Şuna da bak. Oturmuş adamla güzel güzel konuşuyor. Kahve, konyak ikram ediyor. Oysa ben adamın yüzünü gözünü ona kötü laf söylediği için tırmalamıştım. Şu insanlar gerçekten de anlaşılır yaratık değiller."

Köşeye iyice gömüldü ve anı defterine: "Bugün Otto ile aramızda her şey bitti," diye yazdı. "Sahibini tırmaladım, diye darıldı bana. Belki de kedilerle köpeklerin dost olamayacaklarını söyleyen insanlar haklı. Belki de sahibimin arkadaşının dediği gibi, 'Sapık bir ilişki'ydi bizimki. Sıradan, ilkel kedilerin bir köpek görünce yaptıkları gibi hırladım Otto'ya. Doğrusu olgun davrandı. Artık kibarlığından ve sevgisinden mi, yoksa miskinliğinden mi bilmem, o bana saldırmadı, adet yerini bulsun diye birkaç kere havlamakla yetindi. Ama artık beni görmek, benimle oynamak istemeyecek, biliyorum bunu.

"Hanımım soğukkanlı ve kurnaz davranmasaydı işler kötü olacaktı. Burada tehlikeli ve saldırgan hayvanların uyutulmasına izin veriyorlar. Adam o kadar kızmıştı ki, Hanımım onu yatıştırıp kandırmasaydı, şimdi belki de uyutuluyor olacaktım. Ya da en azından başka kötü şeyler olacaktı. Örneğin kuduz olup olmadığımı denetlemek için birkaç hafta bir kafese kapatılacaktım. Sahibim akıllı kadın. Merak ettiğim şey, gerçekten adamı benim değil de başka bir kedinin tırmaladığım mı sanıyor, yoksa beni korumak için yalan mı söyledi?

"Otto için çok üzgünüm. Çok güzel, çok dost, sevgi dolu ve insanları bile şaşırtan olağanüstü bir ilişkiydi bizimki. Birbirimizi insanlar yüzünden kırdık. Kendimizi sahiplerimizle özdeşleştirdiğimiz, onlarla bütünleştiğimiz için... Sanıyorum ki biz hayvanların, hele de köpeklerin ve

Otto’nun sahibinin vedalaştığım, Hanımının onu uğurladığını duydu. "Sahibimin bu dili iyi konuşmadığı açık," diye düşündü. "Yine de sesi o kadar yumuşak, o kadar içten ki, yaşlı adam artık, ‘Pis yabancı,’ diye kızamaz ona. Belki de bütün düşmanlıklar birbirini yeterince tanımamaktan kaynaklanıyor."

Adam gidip de kapıyı ardından kapar kapamaz, kadın hışımla yatak odasına girdi:

-"Kapının arkasında olduğunu biliyorum. Hiç saklanma. Suçlu oldun mu hep oraya sinersin. Gel bakayım buraya. Onun için öyle feryat ederek, kaçarak girdin içeri az önce. Ben de kendi kendime, ne oldu buna diye düşünüyordum. Niye hakladın yaşlı adamı. Az kaldı senin yüzünden polislik, karakolluk olacaktık. Giderayak, bir de bu işler çıkacaktı başıma. Öyle gözlerini kocaman kocaman açıp masum masum bakma. Ben ne mal olduğunu bilirim senin. Neyse ki bu adamlar saf, karşılanndakinin bu kadar rahat yalan söyleyebileceği, bir ayak üstünde on numara çevirebileceği gelmiyor akıllarına. Şimdi bir de gidip kuduz iğnesi olacak zavallı. Senin yüzünden en yapamadığım işi yaptım, yalan söyledim."

Azarların sonu gelmiyordu. Kadın başına iş açılacağından, daha da önemlisi kedisine bir zarar geleceğinden korkmuş, adara gidene kadar kendini güç tutmuştu. Şimdi Gece’yi azarlayarak boşalmaya çalışıyor, yanaklarından yaşlar süzülüyordu.

Gece, kadımn bacaklarına sürünüp yalamaya başladı.

-"Kendini bağışlatmaya çalışıyorsun değil mi? Belki de sen haklıydın. Bu yaşlı domuz kimbilir ne yaptı sana, ama alttan almak zorundaydım. Giderayak iş çıkmasın başımıza."

Kediyi kucağına alıp bağrına bastı.

-'Hepsinin sonu geldi artık Gece. Dönüyoruz. Artık

kimse 'pis yabancı' demeyecek bize. Dilimiz yetmediğinden söylenmesi gerekenler boğazımızda düğümlenip kalmayacak. Sırtımızı güneşe verip oturacağız seninle. İstediğimiz gibi miskinleneceğiz. Kimse, 'Bizim verdiğimiz vergilerle yan gelip yatıyorsunuz, tembel yabancılar, ' demeyecek."

Sabah zarfı açtıktan sonra yaptığı gibi Gece'yi göğsüne bastırıp dans etmeye başladı:

-"Uzun, çok uzun bir perde arasıydı. Neredeyse on yıllık bir Intermezzo.' Seyirciler az kaldı sıkılıp terk edeceklerdi oyunu. Ama bak perde yeniden açılıyor. Yeni bir bölüm başlıyor. Artık ne yeni bir oyuna, ne de provaya gücüm var. Hayatı, geldiği gibi, sırf yaşamak için yaşayacağım artık. Yağmurun ıslağım, güneşin sıcağım, otların kokusunu, denizin tuzunu duyarak; başka hiçbir şey beklemeden ve istemeden; tıpkı senin gibi..."

Gece, sonraki bütün kedi hayatı boyunca o güneşli, ama buz gibi soğuk şubat gününü hiç unutmayacaktı. On yılda dünyanın dörtbir yanından toplanmış mı* zıvırın, -fildişinden oyulma mektup açacakları, çeşit çeşit Afrika maskları, komik Mafiozo figürleri, Gece'nin oynamayı çok sevdiği püsküllü Peru heybeleri, Formoza fenerleri, Yunan vazoları, deri üstüne çizilmiş Meksika resimleri, Papirüsler, Hollanda'nın yeldeğirmenleri, Londra'nın iki katlı kırmızı otobüsleri, bir küçük Eyfel Kulesi, Brüksel dantelleri, kırmızı gelincikli, mavi, san, yeşil renk renk çiçek işli Macar örtüleri, artık vazgeçilse de atmaya kıyılamamış küçük Lenin madalyonları, kızıl yıldızlar, fok balığı dişlerinden geyikcikler, boyalı Miki Mauslar, daha bir sürü oyuncak*, oraya buraya dağılmış kitapların, birkaç kapkacağın büyük karton kutulara yerleştirilişini merakla, eğlenerek seyrediyor; açık bulduğu bavulların, çantaların, naylon torbaların içine girip oturuyor; bavullara, kutulara yerleştirilmek üzere hazırlanmış kâğıtları, kitapları, çamaşırla-

n, çarşaflan kanştınp altüst ediyor; Hanımını bağırtıyor, ne kadar fazla gürültü ve telâş olursa o kadar keyifleniyordu.

-"Bu işlerde oldum olası beceriksizimdir," diyordu kadın, kendisine yardım etmeye çalışan sakallı arkadaşına. "Üstelik bu kez sevinçten, heyecandan elim ayağım büsbütün birbirine dolaştı. Bir şey unutursam da önemli değil, evi nasıl olsa sen devralacaksın. Çok gerekli bir şeyse arkadan yollarsın. Ya da ileride sen geldiğin zaman getirirsin."

Adam, her zamanki gibi az konuşuyor, çok düşünüyordu. Toplanma işine sessizce yardım ederken, bir küçük bibloyu, bir kitabı, bir tabağı elinde evirip çevirerek dalıp gittiği oluyordu. Bir tek Gece, onun ne kadar hüzünlü, yüreğinin şimdi eskisinden de ıssız olduğunu seziyor; Hanımı uzunca bir tatile, başka bir ülke ya da kentteki bir arkadaşına birkaç gün kalmaya giderken bırakıldığı bu suskun adamın bir zırh gibi kuşandığı yalnızlığım bıyıklannda ve yüreğinde duyuyordu.

-"Eşyaları yüklemeye akşamüstü gelecekler," dedi kadın. O zamana kadar her şeyi hazırlamalıyız. Aslında çok bir şey yok. Hepsini burada bırakmak, bir bavulla çıkmak daha iyi olurdu belki, ama insan denen yaratık pılıpırtılan- v na bağlı. Bir de tabü kedimiz var. ‘Fare deliğe sığmamış, kuyruğuna kabak bağlamış,’ derler ya, benimki de öyle işte. Şuna bak nasıl oynuyor, nasıl eğleniyor. Bir de kediler ev toplanmasından, yolculuk hazırlığından hoşlanmaz der- . 1er."

-"Daha farkında değil ki ne olacağının. Onun için bütün bu dağınıklık güzel bir oyun. Önündeki uzun yollan, uçak yolculuğunu, oralarda başına gelecekleri bilse, bu kadar neşeli olmazdı belki de."

-"Yeniden, uzun uzun düşündüm. Kendimi, Gece’ nin burada, örneğin senin yanında kalmasına alıştırmaya çalıştım. Ama sandığımdan da çok bağlanmış:m ona. îşte kötü huylanmdan biri daha. Zor bağlanıyorum, bağlandı-

ğım zaman da bırakamıyorum."

Kedi, bu sözlerin adamı daha da kederlendirdiğini, çevresindeki kurşun geçirmez yalnızlık zırhının daha da kalınlaştığını hissetti.

-"Bırakırsam/ diye sürdürdü kadın, "kendimden de bir parça bırakıyorum geride. Ve bıraka bıraka o kadar azaldım ki artık, bir daha ne bağlanmaya, ne de bırakmaya gücüm yok."

Güzel gözlerine yine o çok uzaklardan bakıp da çok uzaklan görüyormuş izlenimi veren buğulu bakış yerleşti. Sakallı yüzünü okşadı adamın.

-"Sen de geleceksin birgün dedi. "Birgün mutlaka...”

Gece, bir yandan dinlerken, bir yandan aralıksız sürdürdüğü saklambaç oyununu kesti.

*’Ne kadar budalayım. Nasıl da anlamadım bütün bunlann ‘dönüş’ dedikleri şey olduğunu. Yine bir tatile, birkaç aylığına bir yere gidiliyor sandım? Anlamak istemedim de ondan belki!"

Bir köşede duran şık kedi sepeti; yanındaki içine bir kutu mama, küçük bir süt kartonu, bir küçük yemek kabı, kedi bisküvileri yerleştirilmiş torba; her şey, dişlemeyi, pa- ti atıp oradan oraya savurmayı sevdiği küçük yumuşak fare oyuncağı bile, hepsi çoktan hazırlanıp bir köşeye konmuştu. Belki de önce onun eşyalannı hazırlamıştı sahibi. Gece, o köşeye doğru yürüdü. Torbanın en üstünde duran oyuncak faresini dişleriyle tutup odanın ortasına getirdi. Sokağa, bahçeye ilk çıktığı günlerde yakalayıp Hanımına hediye getirdiği canlı fareyi hatırladı birden. "Ne kadar genç, ne kadar çocuk, ne kadar toydum o zamanlar..." Ev hapsinden kurtulup bahçeye ilk çıktığı günlerdeki heyeca^-nı, sevinci, o günlerin olağanüstü duygulan, sarhoşluğu, kanal boylannın hiç solmayan yeşili, bu yıl da erken açan kardelenler, çiğdemler, hâlâ toprağın altında saklanan kır laleleri, daha binbir çeşit ot ve çiçek; kanalın sazlıklar arasındaki kurbağalan, soluk renkli, pullu balıklan; martı-

lar, ispinozlar, serçeler, saka kuşlan; tanıdığı, koklaştığı, mırnavlaştığı bütün kediler ve Otto geçti kedi aklının labirentlerinden.

"Ölmek," demişti Otto, “yok olmaktır. Artık kokusunun duyulmaması, dokunulamaması, varlığının hissedilememesidir."

"Bütün bu alıştığım, sevdiğim, benim parçam olan, tüylerimin diplerine kadar hissettiğim her şey ölecek buradan gidersem,” diye düşündü Gece. "Her bir tüyümün, her bir bıyığımın dibinden, hepsini tek tek ayıklayıp çıka- ramam ki. Birlikte de götüremem. Nasıl sığar bu koca dünya bavullara, kutulara."

-"Hâlâ kafamı kurcalayan bir sorun var," diye anlatıyordu Hanımı. "Bu kadar sokaklara çıktı, sizler bile adını ‘Sokak kızı İrma’ koydunuz. Hâlâ hamile kalmadı bu kedi. İster misin karnı dolu olsun da, başıma orada daha ev bark bulamadan üç beş yavru çıkarsın."

-"Daha önce ameliyat ettirmeliydin. Kaç kere söyledim sana. Ne çıkarsa bahtına artık. İstersen Gece doğurana kadar kal burada. Buna en çok ben sevinirim."

Mahzun gülümsedi kadın.

-"Beklemek için bile çok yorgunum artık," dedi. "U- malım ki bir aksilik olmaz."

Gece, önce duyulan, sonra sağ ön patisi, sonunda diliyle yalayarak karnım yokladı. Henüz ele gelmiyorlar, görünmüyorlardı, ama birkaç kedi haftasından beri orada olduklanm, dişilerin kendisi gibi simsiyah, erkeklerinse siyahlı beyazlı olduğunu biliyordu: "İnsanlann sırlanm henüz tam çözemedim, ama işte bu da benim sırnm,” diye geçirdi içinden. Karnını batan güneşin camdan sızan ışmlan- na verip yalanmayı sürdürdü.

“İster misin başıma üç beş yavru çıkarsın," demişti Hanımı. Yavrulardan korkuyor, onlan istemiyordu demek. "Haklı da!.. Daha kendisi bir yer bulup yerleşmemişken, beni bile ne yapacağını bilmezken, yavrularla nasıl

baş eder? Beş tane değiller, ama en az dört varlar."

Karnını yalayarak, henüz yalnız kendisinin bildiği büyük sırn sevgiyle sanp sarmaladı. Sonra, adamla kadın, eşyaları kutulara, bavullara yerleştirmeyi sürdürürlerken, yumuşak, sessiz kedi adımlarıyla yatak odasına, kapının arkasındaki gizli köşesine, am defterinin olduğu kuytuluğa doğru süzüldü. Yazdığı son satarlara şöyle bir burun gezdirdi:

"Bugünkü mırnavlaşma bambaşkaydı, müthişti. Baharın en güzel günlerinde yavrularım olacak."

Bir başka gün tek bir satır yazmıştı yalnızca:

"Otto'yu çok özlüyorum.[H]

Bir başka gün:

"Köpekleşmek istemiyorum. Artur haklı. Bağımsızlığımızı yitirdiğimiz anda, kedi kimliğimizi de yitiriyoruz. Kedi olmayı seviyorum. Bu kimliği kaybetmek istemiyorum. Kedi kalmak istiyorum."

Sonra, bir başka gün, koku harflerinin her birinin bir yana uçmasından anlaşılan bir heyecanla:

"Yanılmıyorsam sahiplerin sırlarının bir bölümünün çözümüne yaklaştım. Çözdüm belki de. Bunu, ilk fırsatta Artur ve Nina'ya iletmeye çalışacağım. Dün, sahibimle arkadaş] an her'zamanki gibi konuşup tartışırlarken havada uçuşan birkaç sözcüğü yakalayıp birbirine bağladım: 'İnanma ihtiyacı*, 'ölü tann', 'boşluk korkusu', 'bin yıl sonrasının insanı', 'insan yaşamının anlamı* 'anlamın anlamsızlığı', 'soru', 'yanıt[1], 'insanın özgürlüğü*... Daha buna benzer sözler. Sonra, bu türlü konuşmalarda hep yaptıkları gibi, yine beni örnek gösterip -üstelik parmaklarıyla işaret edip- "Onda olmayan ve olmadığı için de onu mutlu kılan bütün bu şeyler," dediler. Kendi aralarında, uzun uzun, o düşüncelerin bir yaratıkta olmasının mı, olmamasının mı daha iyi olduğunu tartıştılar. Her zamanki gibi anlaşamadılar, biraz da kızdılar birbirlerine. Sahiplerimizin sırlarının anahtarı bence şu: Kendi kafalarının yarat-

tığı sorulara -ki bu soruların önemli ve anlamlı olduğu söylenemez- yanıt vermeye kafaları yetmiyor. Doğuştan kusurlular. İnsan dışında bütün yaratıklar sordukları soruya yanıt verebilirler. İnsanlar bu yetenekten yoksunlar. Hep arıyorlar bu yüzden. Hayat boyu sorularının yanıtının peşinde koşuyorlar. Bazan bulduklarını sanıyorlar, sonra gerçek yanıtın bu olmadığını anladıklarında boşluğa düşüyorlar ve korkuyorlar. Her canlı korkar boşluktan. Örneğin biz kediler cam üstünde yürürken nasıl korkarsak öyle... Bence, insan denen yaratığın belki de beyninin çok gelişmemiş olmasından; ama asıl, duyularının bu kadar körleşmiş, duyarlığım yitirmiş olmasından doğan bu büyük kusuru, bizim sahiplerimiz gibilerde daha çok, daha ağır. Nedense şu bizim kedi çevremiz, en kötülerine, en kusurlularına, yani en çok yanıtsız soru üretenlere düşmüşüz. Belki de birgün, milyonlarca kedi yılı sonra, sorunun yanıtının olmadığım anlayacaklar ya da yanıtı olmayan soru sormamayı."

Gece, son yazdıklarını bir kez daha okudu. "Sanıyorum sırrın anahtarını buldum," diye düşündü. "İnsanlarla yaşaya yaşaya benim de düşüncelerim biraz bulanmaya başlamış; gereksiz yere çok söz eder olmuşum. Yine de kötü değil/

Kendinden memnun olduğu zamanlar yaptığı gibi kuyruğunun çevresinde birkaç kez döndü. Sonra koku harfleriyle yazılmış son satın okudu:

"Soru da, yanıt da hayatın kendisidir."

Küçük bir kamyonet kapıda gürültüyle durdu: "Eşyaları almaya geldiler herhalde."

Gece, çok sakin, çok kararlı bir biçimde, hiç acele etmeden, yavaş yavaş silmeye başladı anı defterinin havada uçuşan sayfalarındaki koku yazılarını. Her birini teker teker yeniden okuyarak, her şeyi yeniden hatırlayarak, biraz hüzünlenip kederlenerek, ama en doğrusunu yaptığı-

na inanarak karannı dünya yıkılsa değiştirmeyecek kadar büyük bir iç rahatlığıyla, kapı arkasındaki kuytu köşeciğin en ucunda kalan son satın da sildi: "Gece'nin am defteri.[H]

Tüy kadar hafif, bıyık uçlan gibi titrek bir kedi hüznü çöktü içine. "Birkaç küçük iş daha var yapılacak. Önce sahibimin el çantasının kenanna, Artur'a, Nina'ya ve asıl Kirli'ye birer kısa mektup bırakmalıyım. Gitmeden onlara uğrayacağını söylemişti. Sonra da vedalaşmalıyım onunla."

İçindeki hüzün kedere dönüşmeye başladı. "Üzülecek, biliyorum. O yatmadan evde olmamı isterdi. Geceleri eve gelmediğim zamanlar bahçeye, kanal boyuna çıkar, 'Pusi, Gece, Pusi, Gece/ diye dakikalarca çağmrdıbeni. Yine öyle bağıracak, telâşlanacak, korkacak, üzülecek. Sonra alışacak yokluğuma. 'Dönüş' dediği şeyin heyecanına dalacak. Bir başka kedi alacak belki de. Bütün kusurlany- la, bütün eksikleriyle iyi bir sahipti aslında, olabileceklerin en iyisi..."

Birtakım adamlann girip çıktıklan; kutulan, eşyala- n, bavulları alıp alıp dışan götürdükleri oturma odasına gitti. O kadar alışık olduğu, o kadar sevdiği, her köşesini, her santimetrekaresini ezbere bildiği oda, yabancı, üstelik ürküntü vericiydi. Her şey darmadağınıktı. Kitap raflarının çoğu, masalann üstü, duvarlar boşalmıştı. Karanlıkta bile, en küçük bir çaba harcamadan, en küçük bir yanlış yapmadan tanıdığı, gördüğü resimler, fotoğraflar, afişler, masalann, sehpalann üzerindeki, çekiştirmeyi, tırnaklanın geçirmeyi sevdiği örtüler, pencere içindeki küçük biblolar, saksılar, mutfak köşesindeki tabağı, su kabı, tarak fırça takımı, hiçbiri yoktu yerinde. En önemlisi de kokular... Bildik, tamdık kokular birbirine kanşmış, altüst olmuş, kimisi de kamyonete yüklenen eşyalarla birlikte büsbütün yok olup gitmişti. İçini kaplayan keder yoğunlaştı, koyulaştı. Ev artık o ev değildi. Renkleri, biçimleri, kokulan, titreşimleri daha şimdiden değişmiş, yabancılaşmıştı. Yüreği-

ni daraltan karanlık, giderek korkuya, kaçma isteğine, tanıdık, dost kokular bulma tutkusuna dönüştü.

Sahibinin el çantası çıplak masanın üstünde duruyordu. Gece, çantanın kenarına, biri Nina'ya, biri Artur'a, biri de Kirli'ye üç kısa veda mektubu bıraktı: "Bir daha görüşebilir miyiz, mektuplaşabilir miyiz, bilmiyorum. Son anda, Hanımımla, gitmemeye, burada, bildiğim, alıştığım, sevdiğim bu yerlerde kalmaya karar verdim," diye yazdı. Sonra her birine ayn ayrı bazı özel şeyler, özel duygular iletti ve hem Artur'a, hem Nina'ya, asıl Kirli'ye sahiplerinin sırrı olduğunu sandığı ipucunu açıkladı: "Eksik yaratılmışlar, doğuştan sakatlar. Sorabildikleri soruların yanıtını veremiyorlar ya da yanıtım veremeyecekleri sorulan soruyorlar. Kısaca iç uyumlan yok. Bütün insanlar böyle belki, ama bizim sahiplerimiz büsbütün beter. Çünkü daha çok soruyorlar ve boşluk her yanıtsız soruda biraz daha büyüyor, onlan korkutuyor. Bana sorarsanız, dertlerinin çaresi de yok. Yine de siz araştırmayı sürdürün. Artık benim bu türden bir sahibim olmayacağı için 'Sahiplerin Sırlan- nı Araştırma Grubu'ndan da ayrılıyorum."

Hanımı telâşlı telâşlı girip çıkıyordu durmadan. Onun varlığını unutmuş gibiydi. Veda etmek için ayaklan- na, bacaklanna sülünse, o telâşının arasında, "Çekil ayağımın altından şimdi," diye itip kakacaktı. "Miyaww..." dedi Gece, bir daha: "Miyaaaaav..." Sonra açık kapıdan dışa- n firladı. Küçük avlulan, yeşil çimenliği, dar ve düzgün yürüyüş yollannı fırtına gibi geçip, akşamın alacakaranlığında uyumaya hazırlanan kanala vardı. Dört mevsim ayakta kalan sazlann, sık ve yüksek otlann arasındaki gizli yuvasını koklayarak buldu ve orada gecenin rengi kendi rengiy- le eşleşene kadar kaldı.

Kanalın karşısındaki evden o tanıdık ses yükseldi: "Pusi, Gece, Pusi, Gece, Pusi..." Ses havada, sularda, evlerin duvarlan, ağaçların gövdeleri ve akşamın alacakaranlığında yankılana yankılana dörtbir yana dağıldı. Gitgide bo-

ğuklaştı, çatallaştı, önce kaygı, sonra korku, sonra heyecan, sonunda umutsuzluk dolu bir çığlığa dönüştü: "Pusi, Gece, Pusi, Gece..."

Gece, yerinden kıpırdamadı. Eşya yüklü kamyonetin motorgürültüsünü, kadının kısık bir sesle: "Yok, gitti, buralarda olsaydı koşar gelirdi," deyişini, sakallı arkadaşının: "Üzülme, nasıl olsa yarın uçacaksın. Yarma kadar mutlaka döner. Hadi şimdi yemeğe gidelim," diye onu avu- tuşunu; evin kapısının kapanışım ve "Gece, Pusi, Gece, Pusi, Gece" çığlığının giderek hafifleyip duyulmaz oluşunu izledi.

"Ne bu gece ne de yarın, dönmeyeceğim," diye düşündü. "Yarm evden son kez çıkarken de böyle bağıracak. Dönüş sevincini tam yaşayamayacak..."

İçinde kötü bir suçluluk duygusu, bir eziklik hissetti. Belki saniyenin binde biri kadar, en duyarlı zaman sayaçlarıyla bile ölçülemeyecek kadar kısacık bir an, bir ikircim geçirdi. Sonra karnındaki dört küçük hayat kıpırdadı ya da ona öyle geldi. Önce şaşkınlık, sonra o güne kadar hiç duymadığı, hiç tanımadığı bir sevinç ve mutluluk duygusuyla karnını yalamaya koyuldu.

& 1

Nina, bahann yaklaştığını önce kuşlardan, sincaplardan, sonra arka bahçeye bakan pencereden yalnızca dallarının ucu görünen çıplak leylaklardan öğrendi. "Çamlar, mevsimlerin habercisi değillerdir. Onlar giysi değiştirmezler, hep giyinik kalırlar. Akkavakların yapraklanıp giyinmesi ise, nazlı süslü hanımlannki gibi uzun sürer. Ama leylaklar sabırsız ve acelecidir. Daha şubat sonu gelmeden, taptaze yeşil yaprak fîlizcikleri, soluk kahverengi kılıflarını delip başlarını uzatırlar."

Uzun, soğuk, kurşuni kış günlerinin, her yıl olduğu gibi bir kez daha bahara yenileceklerini müjdeleyen güneş ışınlarını, yüzünü göğe doğru kaldırıp gözlerini yumarak, sonra oturduğu pencere içinde uzun uzun, keyifle yalanarak selâmladı. İlkbaharı hiçbir mevsime değişmezdi. Hele pskiden, ameliyattan önce, ilkbahar bir başka güzeldi.

Nina, eski günlere dalıp içini çekti. Parsifal'i, Pusi'yi, Tom'u ve artık adlarını bile unuttuğu bütün ötekileri hatırladı. Ameliyat öncesi hayat nefisti, ama ameliyat sonrasında da, çevrede, aşk dolu hoş vakitler geçirmişti. Artık eskisi kadar şiddetli cinsel istek duymasa da, yakışıklı erkek kedilerin ensesine dişlerini geçirmelerine ve mırnav- laşmalanna izin vermiş, üstelik zevk de almıştı. Bütün bir geceyi böyle dışarıda geçirdiği bir bahar sabahı olanlardan sonra ise, artık hiçbir güç, ilkbaharın karşı konmaz çağrısı bile, onu evinden dışan çıkaramazdı. O günü her hatırlayışında olduğu gibi bütün bedeni yine korkuyla titredi, pati- leri sanki inme inmişçesine güçsüzleşti.

Koşuşturmadan, heyecandan, aşktan, uykusuzluktan bitkin, bir an önce eve girip dinlenebilmek için, merdivenlerde, evin kapısının hemen önünde beklerken olmus-

tu olanlar. Sabah gezintisi için yukan kattan indirilen o köpek azmanı iki canavar, kıpırdamasına bile fırsat vermeden, merdivenlerde yakalamışlardı onu. Sokak kapısı kapalıydı, kaçabileceği hiçbir yer yoktu. Önce neye uğradığını şaşırmış, bütün gücüyle bağırmaya, köpekleri tırmalamaya başlamıştı. Canavarlardan biri dişlerini karnına geçirmiş, biri ensesinden tutmuş, zavallı küçük bedenini çekiştiriyorlardı. Merdiven boşluğunda yankılanan korkunç hırlamalara, miyavlamalara uyanan sahibi, don paça merdivene fırlamış, köpeklerin sahipleri koşuşturmuşlar, hepsi elbirliğiyle Nina'yı kurtarmaya çalışıyorlardı, ama boşuna. Canavarların sırtlarına inen tekmelere, insanların tehdit dolu feryatlarına aldırış bile etmiyorlardı. Sonunda biri, ensesine yapışmış köpeğin boğazım sıkmayı akıl etmiş, soluksuz kalan köpek dişlerini gevşetmiş, bundan yararlanan Nina, öteki canavarın yüzüne bir tırmık savurmuş ve bir acı topu halinde, kendini merdivenlerden aşağı, bodrum katına atabilmişti.

Nina, o an'ı düşünüp yeniden dehşetle titredi. Bütün tüyleri diken diken oldu.

Köpekler korkunç havlamalarla arkasından bodruma inmişler, ama eski eşyaların ve üst üste yığılmış tahtaların arasında saklandığı daracık deliğe ulaşamamışlardı. Kısacık bir an, canavarların havlamalarım ve solumalarını, Hanımının hıçkırıklara dönüşen bağnşlanm, Beyin, köpeklerin sahibine tehditler savuruşunu duymuş, sonra her şey büyük bir karanlığın içinde yitip gitmişti.

Sahipleri, birkaç kedi günü sonra onu orada bulduklarında hiçbir yanı tutmuyordu, külçe gibiydi.

-"Veterinere falan götürmem. Götürürsek bu durumdaki hayvanı kesinlikle uyuturlar. Ölecekse kendiliğinden ölsün, ama götürüp kendi ellerimle cellâta teslim edemem onu," demişti Hanımı.

-"Kedi dokuz canlıdır derler. Bunun sekiz canı gitmiş, bakalım dokuzuncusu işe yarayacak mı?" diye kederli

ve umutsuzca mınldanmışü Bey.

Dokuzuncu can, Nina'yı yaşatmayı gerçekten de başardı. Uzun kedi günlerinden sonra, birgün kutusunda doğrulup titreyen bacaklarıyla çişini yapmak için balkonda duran tuvaletine doğru yürümeye çalıştığında, evde kimse gözlerine inanamamıştı.

İyileşmesi, eski durumuna kavuşması aylarca sürmüş, ama ne kadar iyileşirse iyileşsin bir daha hiç eski Nina olmamıştı. O günden sonra, bir daha hiç dışan çıkmak istememiş; güzel, güneşli havalarda sahipleri onu gezip dolaşsın diye kucaklannda bahçeye indirdiklerinde bırakıldığı yerde toprağa yapışmış, öylece hiç kıpırdamadan, tüyleri diken diken büzülüp kalmış ve ilk fırsatta sahiplerinin bacaklannın arasından süzülerek içeri, eve kaçmıştı.

"Büyük olaylar, büyük korku ve heyecanlar kediyi değiştiriyor," diye düşündü Nina. "Eskiden olsa, evde bunca kapalı kaldıktan sonra böyle güzel bir günde bu pencere içiyle yetinir miydim ben!"

Beyaz noktacıktı siyah göğsünü güneş ışmlanna vererek ve keyifle yalanarak sincaplan gözetlemeye başladı. Sincaplar, çam ağacının üst dallanmn arasına kuru dal ve yapraklarla ördükleri yuvalanndan çıkmış, daldan dala atlayarak kovalamaca oynuyorlardı.

"İşte canlılann tümden değişebileceklerine bir başka örnek daha," diye düşündü Nina.

Sincaplardaki tuhaflığın ilk farkına varan, çocuk olmuştu. Derslerde, kitaplarda öğrendikleriyle hayatta gördükleri arasındaki fark etkilemişti onu.

-"Bütün masallarda, bütün kitaplarda, sincaplar kışı ağaç kovuklanndaki yuvalannda geçirirler. Ağaçlara oy- duklan küçük inlerine meşe palamudu, çam kozalağı, fındık, ceviz depo ederler. Arka bahçedeki sincaplarsa çam dallanmn arasına, çöpten çalıdan kuşlar gibi yuva yaptılar," demişti şaşkınlıkla.

Hanım, çocuğa canlıların uyum yetenekleri konusunda birşeyler anlatmış, sonra: "Doğrusu ben de bugüne kadar kuş gibi yuva yapan sincap görmemiştim. Herhalde kolay yiyecek buldukları için çevre değiştirmek istemediler. Bu evde hepimiz balkonlara sincaplar için fındık fiştik koyuyoruz, onlar da hiç zahmetsiz topluyorlar bunları. Yiyecek bulmak için özel çaba harcamaları, yorulmaları gerekmiyor. Buna karşılık çevrede, kovuğunda bannabüecekle- ri ulu ağaçlar yok. Orta boy çamlar, ince narin akkavaklar, bir de bodur leylaklar var. Bence sincapların karan akıllıca: yiyecek sıkıntısı çekeceklerine, mimari stillerini, barınma alışkanlıklannı değiştirip sorunu çözümlediler," demişti.

"Canlılann tümünde olduğu söylenen uyum yeteneği, biz kedilerde biraz zayıf sanırım,[M] diye düşündü Nina. "Ev, yer, sahip, koku değiştirmekten hiç hoşlanmayız biz. Gece, hanımıyla birlikte gitmeyişini ne kadar 'özgür kedi kimliği'ne, 'bağımsız yaşama isteği'ne ya da karnında yavrularla hanımının başına dert olmaktan duyduğu korkuya bağlamaya çakşırsa çalışsın, biraz araştırıldı mı, altından yeni bir çevreye uyum korkusu çıkar."

Gece'yi ve 'dönüş' konusunu hatırlayınca birden keyfi kaçtı. Camın önündeki küçük sehpanın üstünde duran çiçek vazosunu devirerek, pencerenin içinden aşağı, yere atladı. Bir süre, ne yapacağına karar veremeden, sıkıntıyla odadan odaya gezindi. Çocuğun önüne fırlattığı boş iplik makarasına ilgi göstermedi; kafasının biraz üstünde salladığı ucu düğümlü ipliğe de -çocuğu sevindirmek için bile- pati atacak keyfi ve isteği yoktu.

İçini yokladı. Böyle güzel bir günde ***yüreğine*** yayılan sıkıntıyı tüm kedi duyulanyla çözümlemeye çalıştı: "Yine bu gitme-kalma sorunu olmalı,[1]* diye düşündü. "Gece dönmedi, kaldı. Hem de Hanımı götürmeyi o kadar istediği halde. Artur da kalacak, besbelli. Son yolladığı mektupta sahibinin dönüş konusunda henüz kararsız olduğunu, bir-

gün uyanıp: ‘Bu bok ülkede yaşanır mı, bizim oralarda hayat var, ’ dediğini; bir başka gün, ‘O bok yere gidip de ne yapacağım. Bari burada insan özgür, karışan görüşen yok,’ dediğini, ülkelerin hangisinin daha ‘bok’ olduğuna karar veremediğini, ama sahibi ne yaparsa yapsın, kendisinin kalmaya kesinlikle kararlı olduğunu yazıyor. Gerçekten de çok değişti bu Artur. Mektuplarında uzun uzun, ballandıra ballandıra anlattığı o ilk sokağa çıkma ve sahibiyle birlikte ‘gitar konseri verme’ olayından sonra,, sanki o kedi gitti de yerine bir başka kedi geldi. Şimdi istediği gibi sokaklarda geziyormuş artık. Gece’ye, her konuda hak veriyor. Özgürlüğün ve başına buyrukluğun kediyi kedi yapan en önemli özellik olduğunu vurguluyor ikide bir. Tabii bu arada ameliyatlı olmasından doğan sorunları es geçiyor. Zavallı Artur, gerçekten özgür ve başına buyruk olabilme trenini daha ameliyatta kaçırmış olduğunun farkında de-

Gece’yi ve Artur’u hatırlayınca içi kederle doldu. ‘Sahiplerin Sırlarını Araştırma Grubu’nun kedileri, sonbahar rüzgârlarının önüne takılmış sarı yapraklar gibi dağılıyorlardı. Gece’den hiç haber yoktu artık. Yoldaş’tan da öyle. Kimse ne olduğunu, nereye gittiğini bilmiyordu. Evden, sahibinin son sözlerini tekrarlayarak, ‘Mav-miyav- mırnav’ diye çıkıp karlı bir akşamın alacakaranlığına karıştığından beri, kimse bir haber almamıştı Ondan.

"Bir süre sonra Artur’la da kopacak bağlarım,M diye hüzünlendi. "Mektuplaşmalarımız iyiden iyiye seyrekleşti. Yazdığı zamanlar da hep kendinden söz ediyor. O toy, sevimli, aşk ve sevgi dolu Artur, kendinden memnun ve küstah bir yaratık olup çıktı. Sahibini bile küçümsüyor; ‘Benim ortak’ diye söz ediyor ondan. ‘Sahiplerin Sırlarını Araştırma Projesi’ onun önerişiydi. Ama artık bu konuya da hiç ilgi duymuyor. Son yazdıklarına göre sahiplerimizin üstünde uzun uzun kafa yormaya değecek önemli bir sırlan yokmuş. Varsa bile, kedilerle insanlar o kadar deği-

şik yaratıklarmış ki, ne biz onların ne de onlar bizim gerçek sırlarımızı anlayabilirmişiz. Artur'a göre, bizim sahiplerimiz öteki insanlara da benzemiyorlarmış. İlle de ev kedisi olunacaksa -Artur bunu hiç salık vermiyor- bizim sahiplerimiz gibi olanlardan bucak bucak kaçmak gerekirmiş, çünkü bunlann başı sık sık belaya girer ve sık sık yer değiştirirlermiş. Hele de 'memleket* dedikleri o ülkede, burunları 'boktan' hiç çıkmazmış. Gitgide de küfürbaz oluyor bu Artur. Bağımsız, yetişkin erkek kedi olmayı kaba ve küfürbaz olmak sanıyor nedense!"

Düşünüp hatırladıkça içi daha kötü sıkılmaya başladı:

"Bazan kızıyorum ama, galiba Artur haklı, İlle de ev kedisi olunacaksa, benim ilk sahiplerim gibi normal insanlann kedisi olmalı. En azından ikide bir oraya buraya dönmekten söz etmeyen yerleşik binlerini bulmalı. Safinaz da hep öyle derdi: 'Şöyle evden işe, işten eve giden akıllı uslu sahiplere düşemedim,' diye yakınırdı hep."

Vakit geçirmek için mutfağa doğru seyirtip süt ve yemek kabının başına çöktü.

"Mırrr... Güzel! Nasılsa tam yağlı süt almışlar. Ama yemek bayatlamış, dün geceden kalma. Hanım geceden kalan yemeği yeniden şöyle bir karıştırınca fark etmeyip yiyeceğimi sanır, ama hep aldanır."

Yemek tabağını patisiyle itiştirip süte birkaç dil attı. Hiç de aç olmadığı halde, sırf muzırlık olsun diye iki art ayağının üstüne kalkıp, kedi mamalanmn durduğu dolabın kapağını tırmalamaya başladı. Boşuna... Kimse gelip yeni bir kutu mama açmaya niyetlenmedi.

-"Tabağında yemeğin var. Bu kadar kibar olma. Her şeyi yemeye alış artık yavaş yavaş," diye içeriki odadan söylendi Hanımı.

-"Benim kızım kibardır. Öyle alıştı. Ben ona ne yapar yapar sevdiği kutu mamalanndan bulurum orada da," dedi Bey.

"Maaaaavw! Anlaşıldı. Hep aynı hikâye. Yine şu gitme olayı. Artık ne yapacaklarsa yapsalar da kurtulsak."

Odaya girip, her zamanki koltuğunda elinde bir kitapla oturan Hanımın kucağına atladı. Kendini kadının dalgın ve yumuşak okşamalarına bıraktı:

"Bu ılık kucak, bu tanıdık koku, bu becerikli ve sevecen okşayış. Hepsi alıştığım, kolay kolay vazgeçemeyeceğim şeyler bunlar."

-"Bu sabah bizimkilerden mektup geldi," dedi kadın dalgın bir sesle. 'Artık gelin,' diyorlar. Ortalık yine pek karışıkmış. 'Bir mahşer yeri burası. Her şey, herkes ayakta. Hiçbir şeyin ne olacağı belli değil, ama belki de tam da böyle olduğu için insan yaşadığım hissediyor, hayata daha bir sıkı yapışıyor,' diye yazıyorlar."

Durdu, sonra kendi kendine söylenircesine fısıltıyla mırıldandı:

-"Belki inanmayacaksın, belki de kızacaksın, ama korkuyorum. Bunca yıl en büyiik özlemimiz, neredeyse tek amacımızdı dönüş. Şimdi tam eşiğe geldiğimizde, dönmekten korkuyorum."

-"Düşün ki sürgün bitecek. Kediler gibi dört patimiz- le sapasağlam basacağız toprağa. Kendimizi güvenlikte hissedeceğiz. Yabancılıktan, iğretilikten, boşluktan kurtulacağız. Korkunu anlıyorum ama..." .

-"Hayır, anlamıyorsun," diye kocasının sözünü kesti kadın. "Sürgünün bitmediğini, belki de asıl şimdi, hedefe vardığımızı sandığımız anda başlayacağını anlamıyorsun. Bütün yaşadıklarımızdan sonra şimdi kendimi zamanda sürgün hissediyorum. Tarihin bu köşesinden, bu âmndan kovulmuş, kaçmış, eski, uzak bir zamana sığınmış gibiyim."

-"Zweig, Brezilya sürgününde intihar etmeden önce yazdığı mektupta, buna benzer bir duyguyu anlatır. Ne kadar uzaklaşılırsa uzaklaşılsın, kaçılamayacağını; mekânda sürgünün insanı kurtaramayacağım..."

-"Ve Faulkner, intiharından birkaç saat önce, bahçesindeki gülleri budar. Sükûnetle, özenle, hiçbir şey yokmuş, hiçbir şey olmayacakmış gibi."

Adam karısının yüzüne sevgi ve dikkatle bakta.

-"Ne ilgisi var?" diye sordu tedirginlikle.

-"İlgisi var. Hem de çok... Taşamaya değer olan nedir?' sorusuna yanıt bulamadığın ya da bulduğun yanıt, örneğin gülleri budamak seni doyurmadığı, kandırmadığı anda, kişinin önünde tek bir yol, tek bir seçenek kalıyor,"

-''İnsanın belki de en büyük yeteneği, sorunun mutlak yanıtı olmadığım bildiği halde, yine de hayatı yaşanmaya değer kılan yanıtlar bulabilmesi. Ben, bize yaşama ve savaşma gücü veren eski yanıtlarımızın hâlâ geçerli olduğuna inanıyorum. Bu yanıtların doğru olduklarına inanabilmek ise, içinde yaşadığınız bu toplumda, bu çevrede mümkün değil, ya da en azından çok zor. Bizimkilerin de mektuplarında anlatmaya çalıştıkları gibi, günlük hayatın bile sorun olduğu, hayatın anlamının değil de, kendisinin çözüm beklediği bir ortamda, bugünlerde buralarda, yanlış oldukları günün yirmi dört saati koro halinde tekrarlanan o yanıtlar hâlâ doğru ve geçerli. Ben yanıtlarımı yitirmek istemiyorum. Gül budamayı da bilmem aslında. Dönüş, doğru olduklarını düşündüğüm yamtlanmı korumanın da bir yoîu benim için."

-"Uğruna savaşacak birşeyler yapabilmek; kurtarıcılık..."

-‘"Hayır, kurtarıcılık değil. Kurtarıcıların, bırak kurtarmayı, kendilerini bile kurtaramadıklarım, öyle kesin bir kurtuluş olmadığını artık biliyorum. Ama insanı daha güzel, daha mutlu, daha özgür kılacak küçük şeyler: küçük kavgalar, küçük zaferler... Zaten, gökyüzünü fethe çıkmaya yaşımız da elvermez artık. Bütün bu sözler bir yana, bu eğretilikten bıktım usandım. Kendi toprağıma, köklerime dönüp yerleşik olmak istiyorum.[11]

Nina, Hanımının kucağında konuşmaları izlemeye ça-

lışırken, "Mavw! İşte sonunda akıllıca bir söz; bunu anlamak mümkün," diye düşündü. "Yerleşiklik güzeldir. Ben de bu evde, burada yerleşiktim ve mutluydum. Ama şimdi...”

Birden içinden, bu konuyu evde değil de dışanda, bıı zamanlar o kadar sevdiği sokaklarda, bakımlı bahçelerde açıkhavada düşünme ihtiyacı duydu. Hanımının kucağın dan yere atladı, sokak kapısına doğru koşup kapıyı tırmala maya başladı.

”-Şu içgüdü denilen şey ne kadar güçlü," dedi Bey. "Bak o kadar korkuyordu dışan çıkmaktan, ama mart gelince, ameliyatlı haliyle bile dayanamadı."

Önce evin kapışım, sonra birkaç basamak inip sokak kapısını açtı.

-“Dönünce hemen miyavla haaa," dedi. "Yoksa merdiven aralığında köpeklere yakalandın mı vay haline, bu kez postu kurtaramazsın artık. Bizim oranın köpekleri olsaydı ilk seferinde de kurtulamazdın ya!.. Bunlar uyuşuk ev köpekleri. Kalıplarına bakan bir şey sanır, ama iş yok. Bizde olsa, köpek kediyi ensesinden tuttuğu gibi bir silkeler; o anda hıkkk! Boyujı omurgası çıt dedi mi, bitti."

"Bir anda hıkkk’mış... Meşum adam! Peki neden beni böyle canavarların yaşadığı bir yere götürmek istiyorsun ille?"

Açılan sokak kapısından dışan firladı. Kaldınmm kenannda durup çevreye bakındı: "Baharın habercisi çeşit çeşit kokular balkondan da duyulabiliyor, ama bu ufuk genişliği, bu güzel sonsuzluk ve hafiflik duygusu, bu titreşimler, itiraf etmek gerekir ki evin içinde yaşanamıyor."

Havayı iyice koklayıp tehlike olmadığına karar verdikten sonra, alçak duvann üstünden yandaki evin bahçesine, oradan bitişik bahçeye, oradan da çocuklann çığlıklar atarak oynadığı büyük bir iç avluya atladı.

Havayı her koklayışında, her bıyık ölçümünde, her kedi adımında, beyninin derinliklerinden, çoktan unuttuğu-

nu sandığı biçimler, renkler, kokular, titreşimler çıkıyor, birleşip bütünleşip anılara dönüşüyordu.

"Şuradaki boş arsaya iki katlı güzel bir ev yapümış. Yandaki kırmızı tuğla evin parlak siyah tüylü, kalın enseli kurt köpeğinin kokusu artık duyulmuyor; kulübesini de kaldırmışlar bahçeden. Köşedeki evde oturan yapayalnız yaşlı adam da yok artık. Yaşlılara Yardım Kurumu'nun arabası, her öğlen, penceresinin içine alüminyum kâğıda sanlı bir pakette günlük yiyeceğini bırakırdı. Ne adam, ne de paket var şimdi...'*

Bahçelerden birinde, güneş ışmlanna doğru uzanmaya çalışan san mor çiğdemlerin arasına oturdu. Nemli ve gebe toprağın başdöndürücü kokusunu derin derin içine çekti. Bıyıklarını oynatarak, çevredeki binbir kokunun ka- nşımı havayı çözümlemeye çalıştı. Koku yumağının içinden kedi kokulannı ayırdetti. Tamdık tanımadık, irili ufaklı, dişi erkek birçok kedi...

Birden beyninin içinde bir firtma koptu. Kıvılcımlar, şimşekler çaktı. Kedi beyni bir an pırıl pınl aydınlanır gibi oldu, sonra yine karardı ve kanşü. Birşeyler hatırlıyor, ama ne hatırladığım tüm çabalanna karşın bilince çıkara- mıyordu. Bir koku, bir renk, bir duygu, bir anı, beyninin kıvılcımlanna çarpıyor, sonra karmakarışık labirentlerde kayboluyordu.

Oturduğu yerden kalkıp bir yay gibi gergin, bütün duyulan sonuna kadar açık, durdu. Sonra bahçelerden bahçelere, duvarlardan ağaçlara atlayarak, kendinin bilmediği bir yere doğru koşmaya başladı. Koşuyor, koştukça kafasının içindeki karanlıklar dağılıyor, karanlık dehlizlerin ucunda soluk bir ışık yanıp sönüyordu. Işık büyüdü, büyüdü; kafasındaki karanlıklan yenip beyninin içini ve tüm kedi benliğini aydınlattı. Atladığı son duvann üstünde durdu ve ardındaki bahçeye baktı:

Uzun ve soğuk bir kışın solukluğu, renksizliği, uykusu henüz dağılmadığı halde bahçe her zamanki gibi bakım-

lıydı. Havuz çoktan temizlenmiş, tül kuyruklu nazlı kırmızı balıklar ve uçuk renkli nilüferler için hazırlanmıştı. Havuz başının cüceleri, henüz çiçek açmamış Alp gülleri, ilk hercai menekşesi ve lale tarhları, her şey eskisi gibi, her şey yerli yerindeydi. Parsıfal, şık villanın ahşap oymalı sarı pirinç tokmaklı kapısının hemen önünde, mermer merdivenlerin üstünde oturuyordu. Nina onu kokusundan tanıdı ve bahçeleri, duvarları, yollan, ağaçlan aşarak hangi kokuya doğru koşmuş olduğunu sonunda kavradı. Oradaydı işte. Yanma gitmek, kucağına atılmak için duvardan aşağı atlaması yeterliydi. Nina nefesini tutarak, hareketsiz durup Parsifal'e baktı. Yağ bağlamış, yaşlı, hantal bir kedi vardı Billur Köşkün mermer merdivenlerinde. Bir tek gözleri, bir de kokusu aym kalmıştı. Sanki Parsifal ölmüş de, postunu samanla doldurmuşlar gibi geldi Nina'ya. Elinde olmadan hafifçe miyavladı. "Parsifal," diye fısıldadı yavaşça. Kedi başım hafifçe oynatarak havayı kokladı, huzursuzlandı, tüyleri ürperdi. "Parsifal," diye yineledi Nina. "Beni tanımadın mı Parsifal?" Parsifal o zaman duvann üstüne bakıp Nina'yı gördü. Bakışlan, kokulan, titreşimleri, duygulan havada karşılaşıp çarpıştılar. Sonra şişman yaşlı hayvan, bedeninin hantallığından hiç beklenmeyecek bir çeviklikle yerinden sıçradı, açık pencereden içeri atlayarak Billur Köşkün ışık prizmalarında kayboldu.

Nina, hâlâ duvann üstünde hareketsiz oturuyor, olup bitenleri kavramaya çalışıyordu. "Belki de bir hayal, bir düştü," diye düşündü kendi kendine. "Ama nasıl olur? Kokusunu duydum. Gözlerini, bıyıklanm, titreşimlerini hissettim. Belki de kaçtı benden. Onu hep eskiden olduğu gibi, genç, yakışıklı, güçlü haliyle hatırlayabümem için kaçtı. Belki de gerçekte hiç yaşamadı Parsifal, belki yalnızca çocuğun masallannda, Billur Köşk efsanelerindeydi."

Duvardan aşağı atladı. Koklaya koklaya evin yolunu bulmaya çalışırken, yüreğinde büyük bir boşluk ve bu gü-

zel güne yakışmayacak bir kederle, Hanımının sürgün konusundaki sözlerini hatırladı: "Kendimi zamanda sürgün hissediyorum," demişti kadın. Nina onun ne demek istediğini anlar gibi oldu. "Ben de onun gibi zamanda sürgünüm artık," diye düşündü. Kendini hanımına her zamankinden daha yakın hissetti. Ona bir an önce kavuşmak için eve doğru koşmaya başladı.

Köpeklerin saldırısına uğramadan, kazasız belâsız eve döndüğünde. Hanımı her zamanki gibi tak-tuk birşeyler yazıyordu. Gidip sevgiyle onun bacaklarına süründü. Kendini çok kederli, çok çaresiz hissediyor, sevilip okşanmak, avutulmak insan kokusunun güvenliğini koklamak istiyordu.

-"Pek az kaldın dışarıda," dedi Hanımı. "Kedi arkadaşlar yok muydu? Zavallı pisiciğim benim. O köpekler bir yandan, ameliyat bir yandan, sokaktan zevk alacak hal bırakmadılar sende."

Nina atlayıp kadının kucağına yerleşti.

-"Ne yazdığımı anladın galiba. Yoksa okuma da mı öğrendin? Bir bu eksikti."

O zamana kadar kadının yazdıklarıyla hiç ilgilenmemişti, ama Hanımı böyle deyince merak etti. Kadının kucağında doğrulup kâğıtlara bir göz attı.

"Ooooo... Mır, mır, mır!.. Kedilerle ilgili birşeyler Maaav! Hem de bizim kedi çevremizle ilgili... Baksana Nina, Gece, Kirli, Artur falan diye yazmış. Şu kadın sonunda doğru düzgün, ciddi birşeyler yazmaya başlıyor galiba."

Hanımının kucağından yazı masasına, bir köşeye yığılmış sayfaların üstüne atladı. Kâğıtları patisiyle karıştırdı.

-"Dağıtma kâğıtlarımı. Daha numaralamadım bile."

Nina, patisiyle ve burnuyla itiştirerek üst üste duran kâğıt tomarının ilk sayfasını buldu. Sayfanın en başına, büyük harflerle, SÜRGÜN KEDİLERİ yazılmıştı.

"Ne kadar hoş! Gerçekten de bizi yazıyor bu kadın. Ne yazık ki insan yazısıyla ve insan dilinde. Çok az kedi anlayabilir. İyi bir şeyse çevrilebilir belki. Bu haberi bizimkilere yetiştirmeli hemen."

Sonra aklına geldi ve hüzünlendi: "Bir tek Kirli'ye iletebilirim, belki bir de Artur'a. Ama ötekilere ulaşmak artık mümkün değil."

Sahibinin yazdıklarım, gece o uyuduktan sonra rahat rahat okumaya karar verdi:" Bakalım doğru yazmış mı? Hiç sanmam. Kedileri ne kadar severse sevsin, ne kadar iyi anladığını sanırsa sansın, hiçbir insan onları gerçekte oldukları gibi anlatamaz. Kedilere insan gözleriyle, insan duygularıyla baktın mı, insan gerçeğini görürsün ancak. Aslında hiçbir yaratık bir başka türü tam anlamıyla anlayıp anlatamaz. Örneğin bizler, sahiplerimizin sırlarını bulmaya, onlan anlamaya çalışıyorduk. Kenardan köşeden birşeyler yakaladık belki, ama onların gerçeğine varamadık."

Mutfağa gidip tabağında kalmış yemek kırıntılarını yaladı. Kafası meşgul olduğu ya da ne yapacağım bilemediği zamanlar, büyük bir açlık duyardı hep. İçeriden, odadan daktilo sesleri geliyordu. "Sürgün Kedileri'ni daha bitirmemiş demek," diye düşündü. "Bakalım hikâyenin sonunu nasıl bağlayacak? Hangimize nasıl bir son, nasıl bir kader biçecek?.."

Gece olup da el ayak çekildikten sonra, yazı masasının üstüne çıktı, özenle üst üste yığılmış kâğıtları, karanlıkta fosfor gibi parlayan gözleri, durmaksızın titreşen pembe burun delikleri ve kara bıyıklarıyla okumaya başladı.

Okudukça ilgisi artıyor, hele kendinden söz edilen bölümlerde, içi bazan sevgi, bazan öfke, bazan neşe, bazan da hüzünle doluyordu.

Kimi zaman, "Fena değil, hiç fena değil. Umduğum-

dan da çok daha iyi," diye miyavlıyor, kimi zaman kâğıtların kenarına kedi yazısıyla, "Haltetmişsin", "Sen öyle san", "Bu kadar da atma", "Buna hakkın yok", "Yazıklar olsun" gibi öfkeli notlar düşüyor, yer yer de, eleştirilerini kâğıtlara attığı tırmıklar ve diş darbeleriyle perçinliyordu.

Sabaha karşı, şafak vaktinden önceki o koyu kızıl karanlıkta, son sayfanın son satırım da okuyup bitirdikten sonra, kâğıtların üstüne uzanıp düşüncelere daldı. Sahibinin yazdıklarım beğenip beğenmediğine bir türlü karar veremiyor, eksik birşeyler olduğunu seziyor, ama ne olduğunu bulamıyordu.

Sahibinin yazdıklarını, kendi notlarını, duygularım bir kez daha gözden geçirdi; sonra öykünün, üstünde SÜRGÜN KEDİLERİ yazan ilk sayfasına, koku harfleriyle düşüncelerini yazmaya koyuldu:

"Hanımımın yazdığı öyküde, kedilere ilişkin dişe dokunur yeni bir şey yok, ama insanları yakından tanımak ve anlamak isteyen kediler için yararlı bir yazı. ‘Sürgün Kedileri’ni okuduktan sonra, Hanımıma ve arkadaşlarıma acıdım biraz. Hayatlarının, sandığımdan da güç olduğunu anladım. Ama şimdi -belki de anladığım için- onları eskisinden çok seviyorum. Hanımımın, kedileri anlattığını samrken aslında kendini ve kendi gibileri anlatması, edebi açıdan büyük bir eksiklik. Bu belki de onun kötü bir yazar olmasından, yeteneksizliğinden değil de, insan denen yaratığın kendine dönüklüğünden, ‘ben merkezciliğinden, doğayı ve hayatı bütünlüğü içinde kavrayamamasından kaynaklanıyor. Kitap kedi diline ve koku harflerine çevrilebilirse, insanları tanımak için çok yararlı bir metin olabilir.*’

Yazı masasımn üstünden aşağı atlarken, "Bu çeviri işini en iyi Kirli yapar," diye düşündü. "Ben de yardım ederim ona."

Her zaman yaptığı gibi, kaloriferin önünde duran sepetine gitmedi uyumak için. Bir an, çocuğun odasıyla sa-

hiplerinin yatak odası arasında kararsız durdu. Sonra yumuşak, sessiz adımlarla sahiplerinin uyuduğu odaya doğru yöneldi.

Kadm, ağzı hafifçe açık, saçları yastığın üzerine dağılmış, kocasına sokulmuş uyuyordu. Nina, o zamana kadar hiç bu kadar derinden duymadığı bir sevgiyle baktı ona. Adam hafif hafif horluyor, düşünde gördüğü bir düşmanı kovmak istermişçesine, başını bir o yana bir bu yana çeviriyor, uykusunda inliyordu.

Nina onları uyandırmamaya dikkat ederek, ikisinin de yanaklarım hafifçe yaladı. "Seviyorum onları," diye düşündü. "Kendim bile fark etmediğim kadar çok seviyorum." _ .

"Korkuyorum," demişti kadın. Nina, onun 'korkuyorum' derken sesinin nasıl belli belirsiz titrediğini, gözlerinin içinden, yüzünden nasıl bir bulut geçtiğini hatırladı. "Adam korkuyorum demedi. Ama bence o daha fazla korkuyor. Hâlâ doğru ve geçerli olduklarına inandığı yanıtlarının yanlış olduğunu görmekten, dönüşte bulacağım sandığı şeyleri bulamamaktan korkuyor. Korkuyorlar ve haklılar. Kucaklarına sığınacakları, kokusuyla rahatlayacakları bir sahipleri bile yok. Şu kocaman dünyanın ortasında yapayalnızlar."

Yatağın ayakucuna, arasıra yatmasına izin verilen köşeye süzüldü. Kuyruğunu bedenine dolayıp ve başını göğsüne gömerek, kara bir yumak oldu,

"Onları bırakmayacağım," diye geçirdi aklından. Biraz önce, Hanımın yazdığı kitabı Kirli'nin çevirebileceğini düşünürken "Ben de ona yardım ederim," diye mırıldan- mıştı. Akimın, duygularının bu kadar önünde koşmasına şaştı. Gitmekten ne kadar korkarsa korksun, sahipleriyle birlikte dönmeye çoktan karar vermişti demek.

"Hayır, onlan bırakmayacağım. Yıllar sonra eski topraklarına yeniden kök salmaya çalışırlarken onlara yardımcı olacağım. Sürgünlerinin bir parçasıyım ben. Onlar-

dan ayrılmayacağım."

Sonra ParsifaTi hatırladı yemden: "Artık Parsifal'i bütünüyle yitirdiğime göre, beni buralara bağlayan hemen hemen hiçbir şey kalmadı. Hanımım, 'İnsanı bir yere bağlayan sevgilerdir, ilişkilerdir, ortak anılar, ortak sevinçler, kederlerdir,' der. Haklı."

İnsan sıcağı ve kokusuyla, güzel, derin bir uykuya dalmadan önce, "İnsanlann sırlanyla Parsifal'in sırrı aynı olabilir," diye düşündü. "Gördüklerini sandıklan, ama nerede gördüklerini bir türlü hatırlayamadıkları billur sarayı anyorlar hayatlan boyunca. Sonra bir gün, tam yeniden buldukları anda, kendi yanılgılan yüzünden sonsuza değin yitiriyorlar onu. Belki de asıl önemli olan, bulmaktan çok aramak..."

Düşüncelerim anlamlı ve derin buldu. Ertesi gün uyanır uyanmaz, SÜRGÜN İNSANLARI başlıklı bir kitaba başlamaya karar verdi.

Kedinin, kadının ve adamın uykuları, biten geceye, söken şafağa karıştı. Her biri kendi düşlerine sanlıp uykularında inlediler.

"Of," dedi kadın.

"Anacığım," diye mınldandı adam.

Ve kedi, bir kulağını ve bir patisini sinirli sinirli oynatıp, "Mev," diye miyavladı.

& 1

"Ne çok yağdı bu kış." Kirli'nin o soğuk kuzey ülkelerinde bile görmediği kadar çok ve oralarda bile rastlanmayan güzellikte.

Erken açan badem ve erik baharları dondu. Kış bitmek tükenmek bilmedi.

-"Bizim oralarda bile düzelmişti hava ben gelirken," dedi kadın. "Gerçekten de dedikleri kadar var galiba. Dünyanın iklimi tümden değişiyor."

Sahibi, üstünde kaim yün battaniye, arkasında yastıklarla yattığı divandan, Kedi'nin hiçbir şey anlamadığı açıklamalar yaptı: 'Ekolojik denge', 'kozmik felâket', 'ozon deliği', "fiziksel yasalar', 'mutlak pozitivizmin acı sonuçlan', 'Çernobil', 'sera etkisi' gibi anlamsız sözcükler uçuştu havada.

"Bir dili gerçekten öğrenmek ne kadar zor," diye düşündü Kirli. "Ama sorun belki de yalnızca dil değil." Hanımının bilgisine, aklına bir kez daha hayran oldu. İnsan olsaydı Hanımı gibi olmak isterdi.

-"Çernobil felâketinin haberi geldiğinde bendeydiniz. O gün ağlamıştın, hatırlıyor musun?" diye sordu konuk.

-"Nasıl hatırlamam. Sonradan çok düşündüm. İçime doğmuştu sanki olacaklar. Çernobil kötü bir olaydı, bir felâketti, müthiş bir tehditti. Ama ben o gün bambaşka bir şeye, yanılgımıza ağlamıştım. Çernobiî'deki patlamaya kadar, en başta ben, hepimiz, nükleer santrallann genelde tehlikeli, ama sosyalist ülkelerde tam bir güvenlik içinde olduğunu savunmuştuk. Öyle inanmıştık. Biliyorsun: Buruşmaz, kmşmaz, her türlü yanılgıdan, yanlıştan arınmış sosyalizm... Sonra Çernobil geldi. Sonun başlangıcı. Ben o gün asıl kendi yanılgılanma, bu yanılgılar karşısındaki ça-

resizliğime ağlıyordum..."

-"Sonra kaç Çernobil patladı kafamızda. Dünya gümbür gümbür çatladı. Neredeyse buna bile alıştık» kanıksadık/

Kirli, gürül gürül yanan şöminenin hemen önünde yatıyor, alevlerin sıcaklığım bütün bedeninde hissettikçe keyifle mırıldanıp yattığı yerde patilerini uzatarak küçük küçük geriniyordu.

-"Şuna bak," dedi konuk. "Keyfine diyecek yok."

-"Evet. Ateşi çok seviyor. Bazan o kadar sokuluyor ki, tüyleri alev alacak diye ödüm kopuyor. Ama bu koca eski evi ısıtmak için soğuk günlerde en iyi ve ucuz çözüm yine de şömine yakmak...[1]*

Hanımı bir süredir yatıyordu. Yorulmaması, üşütmemesi, ateşli hastalığa yakalanmaması, kendine dikkat etmesi gerekiyordu. Kirli, bütünbunlan evdeki konuşmalardan anlamıştı. Pek yüksek sesle herkese söylenmeyen bir şeyi daha anlamıştı: Hanımının yavrusu olacaktı.

-"Kaç ayın var daha?"

-"Bir kazaya uğramazsa eylül başı falan. Bana şaşıyorsun değil mi? Ben de şaşıyorum bazan kendime. Böyle bir dönemde, böyle bir dünyada, hele yaşım neredeyse kırka varırken çocuk doğurmak akıllı bir iş değil, biliyorum."

-"Yok, onu demedim. Çok zor olduğu açık, ama belki de bütün bu yaşadıklarımızdan sonra, yapılabilecek en yararlı iş. Devrim düşünmekten çocuk doğurmaya bile vaktimiz yoktu bir zamanlar."

İkisi de güldüler. Kirli, gülüşlerinde acı bir alay, bir garip özlem sezdi.

-"Bebek gelince kedi köpek ne olacak?" diye sordu konuk.

Kirli, büyük bir dikkatle bıyıklarını titreştirdi ve kulaklarım dikti.

-"Köpeği artık pek içeri almıyoruz. Hava çok soğuk olunca girişteki taş bölmede kalıyor. Kulübesi dışanda.

Ama kedi kızımı sokağa atamam, içim elvermez... Dikkat ederiz biraz, olur biter. Sen de bilirsin ya, kedinin yeri başka. Hem bunlar bizim sürgün kaderimizi paylaşan kediler; ortak geçmişimiz var onlarla. Sormayı unuttum. Seninki ne oldu? Neden getiremedin?"

Kirli, heyecanla yattığı yerden fırladı. Nasıl da anlamamıştı şu an'a kadar kadının kim olduğunu: Gece'nin sahibi tabii. "Hay sersem kedi kafam benim. Sıcakta, ateşin karşısında öyle bir mayışmışım ki, bütün kedi duyularım uyuşmuş." Bir hoplayışta kadının kucağında buldu kendini.

-"Açma bu konuyu," diye sızlandı kadın. Hâlâ kendime gelemedim. Uçağa binmeden bir gün önce, eşyalar yüklenirken yok oldu. Sepeti, izin kâğıdı, aşı kâğıdı, yol yiyecekleri, her şey hazırdı. Bütün gece aramadığım yer bırakmadım. Zaten adım 'deli yabancı'ya çıkmıştı; sabahlara kadar, 'Gece, Pusi, Gece, Pusi' diye bağırdığımı duyan konu komşu iyice numarayı verdi bana. Az kaldı biletimi iptal edecektim. Sonra arkadaşlar, dönerse bir gelenle göndereceklerine söz verdiler, ama aradan neredeyse bir ay geçti, daha dün telefonla konuştum. Bir daha gören olmamış."

-"Tuhaf hayvanlar bu kediler," dedi yataktaki kadın. Sesi ciddi ve düşünceliydi. "İnanır mısın, bazan bizim kedinin bütün konuştuklarımızı anladığı izlenimine kapılıyorum. Hatta bazan konuşmadıklarımızı, suskunlukla geçiş- tirdiklerimizi bile."

Kirli, gülümsedi. "Haklısın," diye miyavladı. Sonra kadını inceden inceye koklamaya başladı. Gece, bir mektup, hiç değilse kısa bir not iletmiş olmalıydı. Hele de sahibiyle dönmemek gibi önemli bir karar alırken...

Mektup kadının üstünde değildi. Belki başka bir giysisine, başka bir ayakkabısına yazmış; aradan geçen bir insan ayı boyunca -yedi kedi ayı ederdi bu hemen hemen- kaybolup gitmişti.

Bir de kadının ceketini ve çantasını koklamak için ye-'

re atladı. Uzak bir yere mektup gönderirken, en iyi yol çantadır. İnsanlar çantalarım çok sık değiştirmez, olmadık yerlerde de bırakmazlar.

Mektup, gerçekten de el çantasının kenarına iliştirilmişti. Tahmin ettiği gibi kısaydı. Büyük bir heyecan içinde, acele yazıldığı belliydi. Bir ucu kaybolmuş, kadının avuçlarının ter kokusu birkaç satın silmişti.

"Beni en iyi senin anlayacağım ve hak vereceğini umuyorum," diyordu Gece. "Sahibim gerçekten de eşi bulunmaz bir insandı. Onun kedisi olmak bir mutluluktu. Birlikte çok güzel şeyler yaşadık ve tahmin edersin ki aynlma karan vermek benim için de hiç kolay olmadı....." -Burada birkaç satır silinmişti. Mektup daha sonra şöyle devam ediyordu: "Onunla birlikte sizin oraya gelmek, hiç istemediğim bir şeyi ona bağlı olduğum için yapmak, yani köpek- leşip bağımlılaşmak olacaktı. Oysa ben özgür kedi kimliğimi korumak ve kendi hayatımı istediğim gibi yaşamak istiyorum. Oraya gelmememin ikinci nedeni ise, sahibime olan sevgimle yakından ilgili: Yavrulanm olacak... Zavallı kadın yeni bir çevreye alışmaya, yerleşmeye çalışırken, bir de ben üç beş yavruyla başına kalsaydım, büyük sıkıntı olacaktım. Bunu da düşündüm. Bu mektubu evden çıkmadan önce çok acele yazıyorum. Sana, 'Sahiplerin Sırlan' araştırmasına ışık tutabilecek, önemli sandığım bir ipucunu iletmek istiyorum. Anahtar şöyle: 'Yanıtım veremeyecekleri sorular soruyorlar.' Nina ve Artur'a da yazdım kısaca. Biz kediler, yanıtın hayatın kendisi olduğunu ve hayata aşan hiçbir soru sorulamayacağım biliyoruz. Bu bakımdan bence insanlardan daha üstünüz.

"Belki bir gün yeniden haberleşir, mektuplaşabiliriz. Ama belki de hiçbir zaman.

"Güzel yaşa, mutlu ol.

Gece"

Mektubu bitirdikten sonra, "Hiç fena değil bu küçük," diye düşündü. Kirli. "Özgür, bağımsız ve cesur. Bulduğu ipucu da yabana atılır cinsten değil. Üstünde düşünmeye değer. Ama bence bir noktada yanılıyor. Üstünlük diye bir şey varsa yaratıklar arasında, o da tam, yanıtını veremeyeceği soruyu sorabilmekte gibi geliyor bana. Mutlu olabilme yeteneğinden söz edilecekse, o başka. Yanıtı olmayan sorunun yaratığı mutlu etmediği açık. Gece, mutlulukla, gelişmişliği karıştırıyor birbirine. Yine de önemli bir nokta yakalamış."

Divamn üstüne atlayıp Hanımının ayakucuna yattı. Bir yaratık ne kadar gelişmişse, her işi de o kadar zor oluyor diye düşündü. Bunların yavrulamaları bile bir dert. Doğadan uzaklaşıp gelişip inceldikçe, sorular arttıkça, en doğal işler bile sorun olmaya başlıyor. Kafası kanştı. Ge- ce'nin bulduğu ipucunu, ne zamandır geliştirdiği kendi düşüncelerini, sakin bir biçimde gözden geçirmeye, sıraya koymaya, berraklaştırmaya gereksinimi vardı.

Kar, buz, soğuk, kötü yağışlı havalar, aşağıda, iskelenin hemen yanındaki kedi toplantılarım aksatmıştı. Yakın çevrede, kısık, boğuk çığlıklarla dolaşan kızışmış erkek kedilerden başka bir yaratığa rastlanmıyordu. Erkek kedileri ise şu sıralarda nedense hiç canı çekmiyordu Kirli'nin. Hele o kalın enseli yapışkan Sarman zamparaya rastladı mı kaçacak delik any ordu. Balıkçılar çarşısının kedilerinden, Kısmet'ten bile eskisi kadar hoşlanmadığını, onlan görmek için özel bir istek duymadığını fark etti: "Bir tuhaflığım var. Uztin süren soğuklardan olmalı," diye düşündü.

Hanımının örtündüğü battaniyenin ayakucundan içeri, kadının bacaklanna doğru süzüldü. Bu oyunu ikisi de severlerdi. Ama bu kez kadın ayağıyla hoyratça itti onu. "Yavaş yavaş benden biraz uzak durmaya alış bakalım."

Kirli, fena halde bozuldu. Kuyruğu aşağıda, karnı ne- redeyse yere yapışık, kulaklan düşük bir biçimde, şöminenin önündeki eski yerine çekildi: "Hep şu yavru dalgası...

Daha şimdiden böyle itip kakarsa, yavru doğunca ne yapacak bakalım." İçini büyük bir huzursuzluk kapladı. "Köpek aşağıda miskinleniyordur. Gidip onunla oynamalı biraz." Köpeği kızdırıp havlatınca keyfi yerine gelirdi her zaman. Tam kalkıp aşağı inecekti ki, iki kadının konuşmaları dikkatini çekti.

-"Günler sonra kapıyı zorlayarak eve girdiklerinde, kediyi, soğumuş katılmış ölünün üstünde bulmuşlar," diye anlatıyordu Gece'nin sahibi. Sanki günlerdir oradan kalkmamış gibiymiş. Gelenleri görünce, çığlık gibi miyavlayarak, 'Mav, miyav, mırnav,' demiş ve kaçıp gitmiş."

-"Herkes her şeyi kaldıramaz. Ağır gelir bazan. Hepimize ağır geliyor. Ama biz, 'sözüm ona aydınlar,' ya da hakkımızı yemeyeyim, yalnızca 'aydınlar' diyeyim, bizler kendimizi oyalayacak birşeyler buluruz hep. Onlar harekete girdiklerinde neredeyse çocuktular. Köylerden, kırlardan, gecekondulardan, fabrikalardan geldiler ve belki de hiçbirimizin yapmadığı kadar büyük bir boyun eğişle, özveriyle, en küçük bir özel hayat, bireysel özlem kırıntısı taşımadan boylu boyunca attılar kendilerini kavgamn ortasına. Aydın komplekslerimizle hayran kalırdık bu işçi-köylü yoldaşlarımıza, önlerinde eğilirdik. Rakip hareketlerden, çevrelerden bile olsalar, yalnızca işçi ya da köylü, yani emekçi, kısaca halk, yani kitle oldukları için onlara hayranlık duyar, yüceltirdik. Kuşkusuz bizden daha gözüpek, daha inançlı -istersen inanç diyelim-ve ölmeye olduğu kadar öldürmeye de daha yatkındılar. Bizim, bütün oyuncaklarımıza, zaten hep itiraf edilmemiş, seslendirilmemiş sorular taşıyan biraz bozuk inancımıza karşın kaldıramadığımızı, onlar nasıl kaldırsınlar? İntihar belki de tek çözümdü. Onu fazla tanımadım. Bir iki yürüyüşte, işgalde falan görmüştüm yıllar önce. Gazetede okudum: Son sayfalardan birinde, beş altı satırlık tek sütun bir haberdi. Hani 'yüreğim sızladı[9] denir ya, gerçek anlamda sızladı yüreğim. Sanki göğsüme ateşten bir şiş saplanmış gibi oldu.

Sen kabul etmeyeceksin ama, ‘Sonuna kadar gidebilenler, işin gerçek sahipleri olanlar mı, işçiler mi acaba?’ diye bir kez daha düşündüm. Tutarlı olan, durumun duygusal ve mantıksal sonucu olan tek şey intihar mı? Oysa ben ne yapıyorum? Bir de gebe kalıp hayatı sürdürmeye çalışıyorum."

-"Bence tutarlılığından ve inandığından değil, artık inanmadığından öldü."

-"Sanmıyorum. İnsan çoğunlukla inancı için ölür, inanmadığı için değil."

Bir sessizlik oldu. Şöminenin içindeki odunlar gürültüyle çöküp çıtırdadılar.

"Mav, miyav, mırnav," demiş diye düşündü Kirli. "‘Ağırıma gidiyor/ demek istemiş. Bir kedi sözü değil bu."

Kedi kafasının içinde çok bulanık, çok dağınık, kopuk kopuk kokular, görüntüler, sözcükler, titreşimler belirdi. Bir şeyi hatırladı hatırlayacak, anladı anlayacak...

-"Köpekler için derler, ama bence asıl kediler sahiplerinin acısını, kederini, umutsuzluğunu ya da aksine neşesini, sevincini derinden duyup paylaşıyorlar. Kedinin, cesedin üstünde günlerce kaldığına inanıyorum ben."

Kirli’nin kafasında bir şimşek çaktı. Karmakarışık hayaller, görüntüler, kokular, titreşimler bir düzene girdiler, birbirlerini tamamladılar. "Yoldaş’tı o kedi," diye düşündü. "Mav, miyav, mırnav" da sahibinin son sözleri olmalı. ‘Mav, miyav, mırnav’. Ağırıma gidiyor..."

Kar durmadan, sessiz ve hüzünlü yağıyordu dışarıda. Şöminenin önünde yattığı yerden bahçedeki ağaçların, sarmaşık güllerinin kuru dallarının ve yanılıp erken çiçeğe durmuş erik ağaçlarının soğuk, beyaz tüllere bürünüşü görülüyordu.

"Belki de biz hayvanlar için en iyi, en akıllı şey insanlardan uzak durmak," diye geçirdi içinden. "Yakınlaştık mı, çözümsüzlüklerini, kederlerini, hayatı onun doğal bir parçası gibiyaşayamamaktankaynaklanan huzursuzlukla-

nnı bizlere de bulaştırıyorlar. Belki bir tek çocuklar farklı. Henüz doğallıklarını kaybetmedikleri, kendileriyle barışık oldukları için... Onlardan da ne yazık ki biz kediler fazla hoşlanmayız. Hoyrattırlar, canımızı acıtırlar. Şu doğacak veledi, daha ilk günden, baştan terbiye etmeliyim. Can acıtmadan, hoyratlaşmadan, boyuna poşuna bakmaksızın efendilik taslamadan, eşit bir çocuk-kedi ilişkisini öğretmeliyim ona. Zamanla dost oluruz belki."

Yine Yoldaş geldi aklına. "Mav, miyav, mırnav," demiş. Böyle bir sözü bir kez söylemişse, artık umut yok. Nereye gitse, yeni bir kapı da bulsa, sokaklarda başıboş da do- laşsa, 'mav, miyav, mırnav'izler onu. Kısmet anlatırdı: Sahiplerinin ondan önceki kedileri Safinaz, hep kaçmakla, göçmekle, illegal yaşamakla geçen bir hayattan öylesine bıkmış ki, ikide bir: "Şöyle mazbut, evden işe, işten eve, normal insanlar gibi yaşayan bir sahibe düşemedim," diye yakınırmış durmadan. Kedi kısmı, sahip edinecek, ev kedisi olacaksa, en azından 'normal' birilerini bulmalı. Ama bu da kendi elinde değil ki kedinin."

Dışarıda yağan kar büsbütün oturdu yüreğine. İçi üşüdü.

"Aptal köpek beni tutamaz. Miskin Mistik beni tutamaz...[11]

Köpeğin yanma kadar sokulup küçük bir pati atıp ka- çıyordu. Aşağıya, iskeleye, balıkçılar çarşısına inip kedilerle buluşmadığı şu tatsız kış günlerinde bütün eğlencesi buydu. Köpek hiç de iyi bir oyun arkadaşı değildi oysa. Şakadan anlamayan, sözde ağırbaşlı, aslında geri zekâlı ve uyuşuk bir yaratık. Hani şu, öfkelenmemeyi, bağırmamayı, doyasıya gülmemeyi erdem sanan 'ağır ol, molla desinler' cinsinden biri.

Hanım, yavrulayabilmek için yatmak zorunda kaldığından beri her gün gelmeye başlayan gündelikçi kadın, köşede duran saplı süpürgeyi kaptığı gibi üstüne doğru yü-

-"îtinizin de pişiğinizin de Allah belasını versin! İt, efendi efendi oturuyor yine. İlle de şu musibet kedi. Pişik değil şeytan mübarek. Tövbe tövbe, elimden bir kaza çıkacak şimdi."

Kirli, bu oyuna da alışıktı. Bir sıçrayışta mutfak raflarından birine çıktı.

-’’Murdar bu ev, murdar!" diye bağırıyordu kadın. ’’Tencerenin, tabağın içinde bile kedi köpek pisliği var. Abdest namaz bilseler sokmazlardı eve bu yaratıklan."

Bir yandan da süpürge sopasının ucuyla Kirli’yi tünediği raftan indirmeye çalışıyordu. O, sopanın ucunu tabaklan kırmamaya çalışarak rafa doğru uzattıkça, Kirli büyük bir keyifle sopaya pati atıyor, durduğu yerde zıplayan kadının çaresiz telâşıyla eğleniyordu, "işte sonunda tadını çıkarabilen bir oyun arkadaşı!.."

Sopanın ucunu yakalamaya çalışırken, birden ayağı kayıp dengesi bozuldu ve eski, büyük bir kayık tabakla birlikte yere düştü. Tabak, yerde büyük bir şangırtıyla kırılırken, Kirli kendini üst kata çıkan merdivenlere attı. Arkasından, köpeğin köpeklik yaptığım kanıtlamak için patlattığı kuru sıkı havlamalarım ve kadımn ilenmesini duydu. Hanımın gündüzleri divanın üzerine uzanıp kitap okuduğu oturma odasına bir girebilse kurtulmuştu. "Yoksa belimin ortasına yerim sopayı. Bu kez gerçekten çok kızdı."

Kör şeytan!.. Kapı kapalıydı. Kirli, kapının koluna şöyle bir baktı, aradaki uzaklığı ölçtü: Hemen hemen on beş bıyık boyu... Bütün gücüyle sıçrayıp bedeninin tüm ağırlığıyla kolu aşağı çekti.

-"Bir bu eksikti! Bakıyorum artık kapı da açıyorsun," dedi hanımı gülerek.

Tabağın kırıldığım besbelli duymamıştı daha. Gündelikçi kadın, suçun kendi üstüne kalacağından korkup söylemezdi nasıl olsa.

-"Açtığın gibi, şimdi de kapa bakalım şu kapıyı," dedi

hanımı. "Buz gibi soğuk geliyor merdivenlerden.”

Gerçekten de açık kalan kapıdan içeri soğuk hava doluyor, odanın huzur dolu tatlı sıcaklığını bozuyordu. Geri dönüp kapıya doğru yürüdü. Bütün bedeni ve patileriyle abanarak kapıyı kapadı.

Divana uzanmış olan soluk yüzlü kadın, korkmuş, dehşete düşmüş bir sesle, "Ama sen anlıyorsun," diye mırıldandı. Gözleri kocaman kocaman açılmış, yüzü daha da solmuştu. "Evde bütün gün böyle yata yata sinirlerim iyice bozuldu," diye söylendi kendi kendine. "Bu gidişle, yakında hayaletler görmeye başlayacağım. Hayvan soğuğu bedeninde hissedince içgüdüsel olarak kapıya yöneldi, abanınca da kapı kapandı. Bu kadar basit işte... Gerçekten de sinirlerim çok bozuk. Şu yatma işi bir an önce bitse de işime başlasam...”

Kirli, büyük bir yanlış yaptığım hemen fark etti: "Dikkat etmeli, anladığını belli etmemeli...”

Aşağıdan hırsım hâlâ alamamış olan temizlikçi kadının öfkeli söylenmeleri duyuluyordu.

-"Sizden hiç hoşlanmıyor. Haklı da doğrusu," dedi sahibi. "Her an bir muzırlık yapıyorsunuz. Allah vere de çocuk olunca bırakıp gitmese bizi. Bu sıçrayıp kapı açma marifetin hiç hoşuma gitmiyor. Çocuk odasının kapısının ko- . lunu değiştirtmeli. Dönerek açılan tokmaklardan taktırmak. Onları da açamazsın artık herhalde. Çocuk hepimizin hayatını değiştirecek!"

"Velet daha doğmadan bütün evi doldurdu. Bir de doğup ciyaklamaya başlayınca ne olacak kimbilirL Hiç hoş değil. Hayatımız değişecekmiş! Kendi aralarında uzun uzun konuşup tartıştılar çocuk konusunu. Ama kimse bana, ‘Sen ne dersin/ diye sormadı. Şimdi de bütün hayatımın değişeceği ilan ediliyor. Düşünce özgürlüğü, birey haklan, katılımcı demokrasi gibi kocaman kocaman sözlerden geçilmez bu evde, ama iş karar vermeye gelince insanlar bildiklerini okurlar."

Gece'yi, Nina'yı, Artur'u, zavallı Yoldaş'ı, Cimcim'i, tanıdığı bütün kedileri düşündü:

"Uzaklarda olanlar, yıllar önce bir gün, nedense evlerini yerlerini bırakıp yabancı ülkelere kaçmak zorunda kalmış olan çevrenin insanları, bir bir dönüyorlar. Kışın soğuklarına dayanamayacaklarını bilip, ılık, korunaklı ülkelere giden; sonra ilkbaharla birlikte dönen göçmen kuşlar gibi... Kediler göçmen kuş değiller ki. 'Haydi dönüyoruz,' deniyor onlara bir gün. Ya da bir tanıdığa, olmazsa bir kedi evine, bazan da sokağın ortasına bırakıp, 'Buraya kadardı ahbap, beni güzel oyaladın, eğlendirdin. Şimdi bak başının çaresine,' diyerek çekip gidiyorlar. Hiç de saygılı ve eşit bir ilişki değil. Biz kediler bağımsızlığımızla, başımıza buyrukluğumuzla tanınırız. Ama bir kez postu insanlara kaptırdık mı, artık kaderimiz sahiplerimizin iki dudağının ucuna takılıp kalır. Gece, gerçekten de iyi yapmış. İmrenilecek, örnek alınacak bir kedi davranışı. Nina ne yapacak bakalım."

"0, sahipleri gel deyince gelir," diye geçirdi içinden.

Annesini, biraz eski moda, biraz kişiliksiz buluyor, özgürlüğünden çok rahatına düşkün olduğu için küçümsü- yoıdu onu. "Çocuk doğurduktan sonra, baktım ki rahatımı kaçınyor ya da sahiplerimin bana karşı tavn değişiyor, bir dakika durmam çeker giderim. Öteki ülkelerde durum başkaydı. Oralarda sokak kedisi diye bir sınıf yok. Ama burada her yer kedi dolu. Hepsi de beceriyor nafakasını çıkarıp yaşamayı."

Sahipleri çocuk konusunu tartışırlarken, adam, kadını uyarmış: "İşini, çalışmanı, hayat planlarım, her şeyini aksatacak. Bu koşullan kabul edebileceksen ve bakabileceksen doğur," demişti. "Benden pek medet umma," diyordu açıkça.

"Tıpkı hayvanlarda, örneğin biz kedilerde olduğu gibi," diye düşünmüştü Kirli. "İnsanlarda da yavruya doğuran bakıyor. Erkek ne kadar sahiplenir görünürse görün-

sün, yavru dişinin."

-"İşimin, araştırmalarımın, yaşama planlarımızın, belki de ikili ilişkilerin tıkandığı, yıprandığı, yetmez olduğu noktada, çocuk güzel bir umut, bağlanacak yeni bir amaç," demişti Hanımı. "Herkesin, her yaratığın, bütün canlı sistemlerin korunma mekanizmaları vardır. Bu dönem çocuk böyle bir şey, bir korunma mekanizması. Doğaya en yakın olan çözüm."

Bir şeyi kafasına koyduğu zaman, çalışır, çabalar, kafasına koyduğunu yapardı kesinlikle. Kör inat değil, kendine saygı ve güvenin sonucu olan güçlü bir dirençti bu.

"Biz kediler de yapanz kafamıza koyduğumuzu. Belki de bu yüzden seviyorum onu. Kendime yakın bulduğum için."

Kadının uzandığı yerde okuduğu kitabın kapağına bir göz attı: ‘Bir bebek bekliyorum.’ Eskiden başka türlü kitaplar okurdu. İçleri acayip işaretlerle dolu, kalın kalın ciltler ya da kapağında sakallı adamların resimleri olan ciddi görünümlü kitaplar...

Çocuk, onu daha doğmadan, henüz doğup doğmayacağı bile belli değilken almıştı kıskacına. Kirli, bunun nasıl bir duygu olduğunu kendi yaşamından, kendi deneyiminden biliyordu. Yerinizden kalkıp gitmek, biraz dolaşmak istersiniz, ama yavrular memelerinize yapışır. İsteseniz de bırakamazsınız. Bu küçücük korunaksız, zavallı hayatların size bağlı olduğunu, sizin parçanız olduğunu bilmek öyle bir bağımlılık yaratır ki, bu bağımlılığı sever, ondan kurtulmak istemezsiniz.

"Kadın daha tam farkında değil bunun, yaşayarak öğ-renecek," diye düşündü.

Merdivenlerden ayak sesleri duyuldu. Bey, saçlarında, omuzlarında kar tanecikleriyle, burnu, yanakları, soğuktan kızarmış, ellerini ovuşturarak girdi odaya.

-"Dışarıda öyle bir soğuk var ki, yatakta olduğuna şükret," dedi. Karısını yanağından öptü. "Koca kent felç ol-

muş durumda. Hiçbir şey işlemiyor. Bakarsın yann tipi yüzünden vapurlar bile işlemez. Ekmek, süt falan aldım. Böyle kış en az yirmi yıldır görülmemiştir."

Şömineye birkaç kütük daha attı.

-"Bugün kendini nasıl hissediyorsun?' diye sordu.

Sesinde gerçek bir merak ve ilgiden çok, bir görevi çabucacık yerine getirme çabası, basmakalıp, ruhsuz bir tim vardı.

-"Bir şeye mi sıkıldın?' dedi kadın.

-"Özel bir şey yok. Her zamanki sıkıntılar. İşler planladığım gibi gelişmiyor. Ufacık bir şey sorun oluyor. Toplum örgütlü değil. İnsanlarda çalışma disiplini yok. Bir yağmur, kar yağsa hayat duruyor. Yağmadığı zamanlar da zor işliyor ya aslında!"

-"Bunların hepsini bilmiyor muyduk benim mükemmeliyetçi kocacığım. Hepsinde haklısın. Gülü seven dikenine katlanır. Hatırlasana, daha bir yıl önce buraya dönebilmek yalnız bizim değil bütün sürgündekilerin, hepimizin ortak konusu, birincil amacıydı. Bu denizin, bu tepelerin iskelenin yanındaki balıkçı meyhanesinde bir kadeh rakının, böyle bir evin, bu kann, şu erguvan ağaçlannın, en önemlisi de buradaki insanların, buradaki ilişkilerin hayalini kurmadık mı yıllar boyunca? Nasıl bir mucize beklemiştin ki sen?"

Adam bezgin gülümsedi.

-"Yıllarca birşeylerin hayalini kuruyorsun. Ona ulaştığın zaman mutlu olacağını sanıyorsun. Sonra birgün hayaller gerçekleşince, amaca varılınca, bir de bakıyorsun ki o şey değişmiş, başkalaşmış. Ya da sen hayalinde güzelleştirmiş, hayalinde süslemişsin onu. Boğaz tepelerinde, denize bakan yamaçlarda bir ev özlemiştik, ama o eve çıkan yokuşun taşını, çamurunu, çöpünü, karardığını düşünmemiştik. İskele meyhanesinde bir kadeh rakı hayat iksiri olmuştu hayallerimizde. Ama o bir kadehi bizim bütçemizin bile artık kaldırmaz olacağım getirmemiştik aklımıza. İn-

sanlara, ilişkilere gelince: Hiçbiri kalmamış hemen hemen. İnsanlar, ilişkiler, ilgiler değişmiş. Herkes kendi başım kurtarma davasına düşmüş. Kimsenin birbirine verecek şeyi kalmamış... Neyse, sen aldırma benim söylediklerime. Bugün bütün işlerim ters gitti. Hiçbir randevuma yetişemedim. Camm sıkıldı biraz:"

-"Hayallerimizi soldurmayan güzel şeyler de var," dedi kadın, inatla. "Denizin rengini düşün. Camgöbeğinden lâciverte kadar değişen eşsiz benzersiz bu deniz, rakının buruk tatlı anason kokusu, istavrit tavasının çıtır çıtır lezzeti, hepsi hâlâ hayallerimizdeki kadar güzel. İnsanlara gelince: Biz de değiştik. Belki de eski ilişkileri kurmayan, aramayan biziz aslında.*

Adam yanıt vermedi. Televizyona doğru yürüdü. -"Haberlere bir bakalım. Gelirken vapurda duydum. Yine bir yerlerde bomba patlamış. Bir sürü ölü, yaralı varmış. Bir türlü huzura kavuşamayan bir toplum bu. Yaralarını sardırmayı, üaç almayı reddeden, inatçı ve ölmeye kararlı bir hasta gibi..."

Onlarla birlikte, Kirli de yattığı yerden televizyona baktı. Bir süredir, cam perdeden yansıyan renkli, parlak ışık oklan gözlerini eskiden olduğu kadar rahatsız etmiyor, perdedeki resimleri izleyebiliyordu. Silâhlı adamlar, yıkılmış köy evleri, sokaklarda yatan ölüler, el kol hareketleriyle, bayraklarla, yazılı bezlerle yürüyen kalabalıklar geçti ekrandan. Sonra patlamada camlan kınlmış, altı üstüne gelmiş, yer yer yıkılmış bir bina; sedyeler üstünde ya da insanlann kucağında dışan çıkarılmaya çalışılan ölüler, yaralılar... Televizyonda haberleri okuyan kadının sesi: "Bombayı koyanlann terörist bir örgüte mensup olduk- lan sanılıyor. Ölü sayısının daha da artmasından korkuluyor..."

-"Şunu kapat lütfen," dedi kadın. "Eskiden yöntemlerini eleştirirdim, ama özünde haklı olduklanna inanırdım. Şimdi artık, insana zarar vererek, kan dökerek hiçbir

güzel amaca yanlamayacağım kesinlikle biliyorum. Yolda dökülen kan mutlaka hedefe de sıçnyor, amacı da kana buluyor."

Eskiden olsa, patlama haberine büyük ilgi gösterir, ayrınülanna kadar öğrenmek ister, üzerinde uzun uzun konuşur, derinden etkilenirdi. Oysa şimdi, içinde büyüyen, gelişen hayat bütün öbür ilgilerin ve konulann önüne geçmiş, duyarlığını, vericiliğini sanki törpülemiş, yer yer köreltmişti. Kirli, dişiyi yavrusunun üstüne ve kendi içine kapayan, içinde taşıdığı hayatı korumak için, çevresine aldırmazlıkla bencillik arası bir dokudan sağlam bir koza ören bu içgüdüyü tanıyor, Hanımındaki değişikliği merakla, anlayışla izliyordu.

-"Böyle bir dünyada, böyle bir ülkede, biz yaşta çocuk sahibi olmak cesaret mi, çılgınlık mı artık bilmiyorum," dedi adam televizyonu kaparken.

-"Hayatla inatlaşmak başlı başına bir güç kaynağı, insanı diri tutan bir şey," dedi kadın. “Ben inatçıyımdır, bilirsin. Çocuk da hayatla inatlaşmanın bir biçimi belki."

Sesinde belli belirsiz bir kırgınlık, ama çok belirgin bir meydan okuma vardı.

"Tam da böyle bir dünyada ve böyle bir ülkede gerekli çocuk," diye tekrarladı. ***"O*** kadar çok işi yanm bıraktık ki, daha o kadar çok şey var ki şu dünyada yapılacak. Ancak hayatı yeniden üretip yaratarak giderebiliriz eksik bırak- tıklanmızı. Çocuk, ilaç gibi gelecek bana biliyorum. Ona ihtiyacım var.”

-"Çalışmalann, araştırmalann..."

-"Hepsi bekleyebilir. Unuttun mu bir zamanlar verdiğin dersleri kocacığım? Teori gridir, oysa hayat ağacı her zaman yeşil... Yirmi yıl önce, gencecik ve umutlu olduğumuz için, ‘Umut’ koyardık çocuklarımızın adım. Şimdi umuda her zamankinden daha çok ihtiyacımız var. Alevler, yıkıntılar, savaşlar, bombalar içinde bir dünyanın ortasında, küçücük bir Umut..."

Adam yenik, çaresiz, sevecen gülümsedi.

-"İlle de bir şey söylemek gerekirse," dedi.

Hem kadın, hem kedi, kendi dillerinde, "Gerekmez,[1]' diye bağırdılar.

Buzlar çözüldü, ağaçların ve damların üstündeki karlar erimeye başladı. Sokaklar çamur oldu. Soğuk kara kış, tıpkı bastırdığı gibi birdenbire çekip gitti. Ağaçlara su yürüdü. Aldanan erik ve badem fidanları aldandıklarıyla kaldılar. Başka erik ağaçlan, başka badem dalları tomurcuklandı onlann yerine. Doğa, ilk büyük güneşte patlamaya hazır, bahara gebeydi.

Hanımı, artık sürekli yatmıyor, kendini fazla yorma- maya çalışarak evin içinde dolaşıyor, bazan bir makinenin önünde birşeyler yazıyor, hesaplar yapıyor ve mutlu görünüyordu. KirlPnin anladığı kadanyla, "Tehlikeli dönemi[1]' atlatmıştı.

İlk güneşli Mırtav günü -İnsan takviminin mart ayı-, odayı havalandırmak için açık bırakılmış pencereden erguvan ağacına, oradan da bahçeye atladı. Hanımı arkasından: "Mart geldi ya, artık evlere odalara sığmazsın sürtük kan," diye sevgiyle söylendi. Kirli içini yokladı. Hayır, her yılki doğal Mırtav duygulan değildi bunlar. Şöminenin önündeki postun üstünde, pencerenin içinde, en fazlası köpeğin yanında geçirdiği uzun ve tekdüze kış günlerinden usanmış, yeni olaylara, yeni seslere, kokulara, titreşimlere gerek duymuştu, hepsi bu kadar.

Bahçe duvanmn üstüne, her zamanki yerine çıkıp oturdu. Buradan hem evi, hem aşağı doğru inen sokağı, hem denizi görebiliyordu. Oturduğu köşe, sabahtan akşama kadar, iki taraflı güneş alırdı. Isınıp miskinlenmek için bulunmaz bir yer.

Keskin gözleriyle çevreyi taradı. Bitkilerin, ağaçlann, toprağın, hayvanlann, tüm doğanın telâşlı bahar hazırlığından başka, kaydadeğer bir şey göremedi. "Kediler ba

lıkçılar çarşısında ya da iskelenin yanında toplanmışlardır şimdi. Kaptıkları balıklan yiyor, kılçıkları sıyınyor, güneş-
leniyorlardır. Mırnavlaşıp sevişme de hızlıdır şu günlerde."

Yeniden yokladı içini. Birşeyler istiyordu, bir huzursuzluğu vardı. Küçük kedi yüreği kıpır kıpırdı. Ama ne balıkçılar çarşısının ve iskelenin kedileri, ne sokaktaki kedi arkadaşları, ne de Kısmet çekiyordu onu. Başka bir şey, başka bir şey, ama ne?

Uzaktan, bitki, toprak, eriyen kar, patlamaya hazır bahar, deniz, rüzgâr kokularının arasından tanıdık bir koku geldi burnuna. Havayı kokladı: Bir kedi kokusu. Bıyıklarını, kulaklarını, burun deliklerim titretti. Dörtbir yana dağılan incecik koku zerreciklerinin tümünü kavrayıp, özümseyebilmek için gerekliydi bu. Sonra birden, yokuşun başında, sokağın eski konağın yanından kıvrılıp aşağı doğru indiği noktada gördü onu: Kısmet...

Yukarı, kendine doğru koşuyor, koştukça kokusu şiddetleniyor, Kirli'nin gözbebeklerine yansıyan hayali büyüyordu. Kirli, duvardan aşağı, yola atladı ve içgüdüsel bir biçimde, nedenini düşünmeden ve bilmeden büyük bir hızla ona doğru koştu.

Kirli'nin kendisine doğru koştuğunu fark edince durduğu yere, eğri büğrü kaldınm taşlarının üstüne, henüz tam erimemiş bir kar yığınının yanına uzandı Kısmet. Kirli onun büyümüş ve kor gibi parlayan gözbebeklerini, bir körük gibi inip kalkan göğsünü, ağzından sızan ince, san köpüğü gördü. Bütün tüyleri havaya dikilmiş, bedeni gerilmişti. Acı çekiyordu. Uzandığı yerden Kirli'ye baktı. Bir mutluluk pırıltısı, bir teşekkür geçti gözlerinden.

-"Sana ulaşamayacağımı sanmıştım," dedi. Hemen yanındaki karlan doymak , bilmez bir susuzlukla yaladı. "Müthiş bir haberim var. Hayır, müthiş iki haberim var," [1] Sesi yavaşladı. "Müthiş üç haberim var."

"Ah küçücük, zavallı, sokakta geçen çocukluk günleri-.

nin kötü anılarından bir türlü kurtulamayan Kısmet. Önemli görünmek için, hep müthiş haberleri vardır onun."

Ama bu kez kızmadı Kirli. Her zamanki gibi küçümseme de duymadı içinde. Acıma, çaresizlik, korku kapladı kedi yüreğini.

-"Birinci haber, dün gece eve gelen birtakım adamlar sahibimi tutup götürdüler. Hanımım, 'Yazdığı bir yazı yüzünden/ dedi telefonda arkadaşlarına. Ama çok kötü değilmiş. Eskiden olsa korkar telâşlanırmış, ama şimdi birkaç gün içinde, ilk sorgudan sonra çıkacağını umut ediyor. Tine de, bunca yıl sonra zar zor bulduğu işi kaybedermiş. Bu kötüymüş."

Konuştukça göğsü daha hızlı inip kalkıyor, ağzı daha çok köpürüyordu.

-"Tamam, neyse/ dedi Kirli, telâşla. "Herhalde hanımın biliyordur. Fazla telaşlanmadığına göre, önemli bir şey yok demek ki. Sana ne oldu, sen onu anlat."

-"ikinci müthiş haber de bu işte. Aşağıda, balıkçılar çarşısının orada kedileri zehirliyorlar. Çok güzel etler, balıklar atmışlar sokağa. Görünce kimse dayanamıyor. Hepimiz yedik. Üstelik ben hiç de aç değildim. Sırf pisboğazlığımdan yedim. Yanıyorum, içim yanıyor, içimde ateşler var gibi/ Karlan yaladı yeniden. "Bir tek o yaşlı, yalnız yaşayan tekir yemedi. Söyledi, ama kimse aldırmadı ona."

Kısık kısık soluk alıyor, konuşurken boğulur gibi oluyordu.

"Balıkçılar konuşurken duydum. Mart ayında yok ederlerse kedileri, yazın çoğalmazlarmış. Muhtarın fikriymiş... Çarşıdaki bakkallar, çoluk çocuk, zehirlenen kedilere köpeklere yoğurt yedirmeye çalışıyorlardı. Ben gelip sana haber vermek istedim. Belki bir şey yapabilirsin."

Sözünü yanm bırakıp kustu. Kirli, tiksintiyle geri çekildi.

-"Yoğurt yemedin mi sersem!" diye bağırdı, "Bana ha-

ber vermeye geleceğine yoğurt yeseydin. Belki kurtulabilirdin o zaman."

-"Sana haber vermek istedim. Seni görmek istedim," diye inledi Kısmet "Sana düşündüğüm bir şeyi söylemek istedim. Sizler, yani bizim ‘Sahiplerin Sırlarını Araştırma Grubu’nun kedileri, beni küçümsediniz hep. Oysa ben sırrı buldum.

Kirli’nin çaresizlikten doğan öfkesi bir anda yatışta. ' Büyük bir sevgi ve acıma kapladı içini. Hafife alındığını, sonradan gelen yeniyetme, görmemiş, cahil, özentili bir kedi olarak görüldüğünü fark etmiş, bu kadar derinden üzülmüştü demek.

-"Seni hiç küçümsemedik Kısmet," dedi sevgiyle.

Kediciğin gözbebekleri küçülmüş, gözlerinin önüne, sonun habercisi olan o ince, meşum zar inmeye başlamıştı. Elinde olmayan, önüne geçemediği, belki farkına bile varamadığı bir ürperti bıyıklarından başlayıp bütün bedenine yayılıyordu. Tüyleri yapış yapışta ve ateşler içinde yanıyordu.

-"Gel, aşağı, çarşıya inelim. Biraz yoğurt buluruz belki. Görenler sana da yoğurt verirler. Haydi gayret et biraz."

Kısmet’in bedeni büsbütün gevşedi. Yürek atışları o kadar sert, o kadar hızlıydı ki, Kirli bir an kedinin yüreği ağzından çıkacakmış sandı.

-“Sırrı sana vermek istiyorum" dedi son bir dirençle. Sen de ötekilere iletirsin. ‘Beğenmediğiniz küçümsediğiniz Kısmet buldu anahtan,' dersin."

-"Bırak bu sözleri şimdi. Seni hepimiz seviyoruz, hepimiz biliyorduk sim senin bulacağım."

-"Sahiplerimizin sim, boyun eğmek istememeleriydi. Birileri, insanlar dünyasında birileri, herkes kendilerine boyun eğsin, her şey tralarm koydukları kurallara uysun, onların istediği gibi düşünüp davransın istiyor. Bizim sahiplerimiz onlara boyun eğmedikleri, karşı çıktıkları için

??■*!
M $
SS$#

başlan hep belâya giriyor."

Kirli, onun son çabasını toplayarak konuştuğunu, aslında bütün gücünün ve hayatın, küçücük kedi bedenini çoktan terk ettiğini, dokuzuncu canının da onu bırakmak üzere olduğunu hissetti.

-"Kendini yorma, lütfen zorlama kendini, anlatırsın nasıl olsa, daha çok vaktimiz var.” Söylediklerine kendi de inanmadı.

-"Vakit kalmadı. Sen de biliyorsun. İçimdeki bu korkunçyangın birazdan sönecek. Uyuyacağım..."

Yine kustu. Artık gücü ***iyice*** azalmış, miyavlamalaıı neredeyse duyulmaz olmuştu. Ne söylediğini anlayabilmek için Kıili’nin ona iyice sokulması gerekti.

-"İyi dinle. Bilmeceyi çözmek için sihirli anahtar: Yönetenler-yönetilenler. Yönetenler oldukça, onlara karşı çıkan yönetilenler, sahiplerimiz gibi..."

Arkasını getiremedi. Karlan yalamaya, acı acı miyavlamaya başladı.

-"Gerçekten müthiş bir buluş," dedi Kirli. Kısmet’i sevindirmek, rahatlatmak, mutlu etmek istiyordu.

Tam ‘miyav’ diyemeyen, kesik kesik, yanm yanm konuşan yavru kediler gibi çıktı Kısmet’in sesi.

-’’Bizim yönetenlerimiz yönetilenlerimiz yok. İnsanlardan daha özgürüz..."

-"Bunlan hemen bizimkilere ileteceğim. Sırrı sonunda senin bulduğunu anlatacağım hepsine. Müthiş bir buluş bu. İnan bana hiçbirimiz bu kadar değerli bir ipucu bulamamıştık."

Kedinin artık yan yanya kapanmış gözlerinden bir mutluluk pınltısı geçti. Gülümsemeye çalıştı, ama yalnızca sınttı. Kalbinin atışlan hafiflemişti.

-"Üçüncü müthiş haber," dedi boğuk bir hırıltıyla, "ben seni çok, ama çok....."

Sonunu getiremedi. Dışan verdiği ateş ve zehir kokulu nefes, Kirli’nin yüzünü yalayıp geçti. Arka patileri bir-

kaç kez gerilip titredi, bedeninin belden aşağısı sıçrar gibi oldu. Sonra bir kedi gülümsemesi ve hüzünlü, umutsuz bir kedi aşkının yumuşacık özlemi yayıldı havaya. Kısmet, hâlâ erimemiş kirli bir kar yığınının hemen yanıbaşmda, koruluğa tırmanan dik yokuşun eğri büğrü taşlan arasında, bir tüy yığını oldu.

Kirli, kedinin hâlâ sıcak bedenine patisiyle dokundu. Kulacıklannı okşadı. Bir yana sarkmış ince, kısa tüylü kuyruğunu hafifçe itip düzeltti. Sonra içinde anlatılmaz bir keder ve yalnızlık duydu. Ağır ağır yokuş aşağı inmeye başladı.

-"Zavallı Kısmet. Yaşarken hep önemsenmek istemişti. Köklerinin ezikliğini taşımıştı hep içinde. Sun bulduğunu sandığı anda da öldü. Bulduğu, insanların büyük sırrının dış kapısının anahtarıydı yalnızca. Gece'nin mektubunda sözünü ettiği soru-yamt sorunu, daha anlamlı ve derin geliyor bana. Belki de birçok sır, birçok anahtar var, kimbilir!"

Balıkçılar çarşısında her zamankinden farklı bir telâş ve kargaşa vardı. Çöpçüler, kınk dökük el arabalarına ölü ya da can çekişen hayvanlan yüklüyorlar, insanlar hem birbirleriyle hem de çöpçülerle tartışıyor, bağınşıyor, kavga ediyorlardı. Küçük bir kız, ölü kedisini koltuğunun altına sıkıştırmış katıla katıla ağlıyordu. Çarşı esnafı, ellerinde yoğurt kâseleri, can çekişen bir köpeğe, kıvranan bir kediye yoğurt yedirmeye çalışıyor; muhtara, belediyeye ana avrat küfrediyordu. "Kedi köpek bolluğundan şikâyetçiydik, ama böyle de olmaz ki, güpegündüz çarşı ortasında zehirlenmez ki hayvanlar!" diye söyleniyordu bir kadın. Yaşlı bir adam, kedisinin adım bağıra bağıra, sokakta bir aşağı bir yukan yürüyor, kedinin, saklandığı yerden çıkıp yanına koşacağını umuyordu. İki balıkçı: "Eskiden başıboş kedileri, köpekleri toplar, motorlara doldurur Hayırsız Adaya bırakırlarmış. İnsanlar uygarlaştıkça vahşileşiyorlar," diye söyleniyordu. Çok pis, çok itici, Kirli'ye ölüm ko-

kusu gibi gelen bir koku yayılmıştı havaya.

Kedi cesetleri arasında, iskelenin yanındaki kedi toplantılarından tanıdığı bazı kedileri görür gibi oldu. Tehlikeyi önceden sezen bir kedi içgüdüsüyle, çarşı alanının çevresindeki akasya ağaçlarından birine tırmandı, en üst dala çıkıp oturdu. Burada kimse onu yakalayamaz, kötülük yapamazdı. Çöpçüler kaldırım kenarlarında kalan son birkaç kedi ölüsünü de topladılar. Kendilerine bağırıp çağıran genç bir adama: "Emir böyle beyim. Biz emir kuluyuz. Git belediyeye, muhtara şikâyet et," dediler.

"Biz emir kuluyuz," sözünü düşündü Kirli. Kısmet gerçekten de önemli bir ipucu yakalamıştı demek. Bu adamlar, çöpçüler, kedileri köpekleri zehirleyenler, cinayetleri, yönetenlerin emriyle işlemişlerdi. Onların emirlerine boyun eğmişler, 'ONLAR' istediği için kedileri köpekleri, hayatı yok etmişlerdi.

"Peki neden?" diye sordu Kirli kendi kendine. "Neden emir kulular? Yönetenler güçlerini nereden alıyor? Emirleri yerine getirenler neden boyun eğiyor ve bizim sahiplerimiz boyun eğmemeyi neden ve nasıl göze alıyorlar?"

Çöpçüler uzun tahta saplı süpürgeleriyle alanı süpürüyorlardı. Balıkçılar, manavlar, çarşı esnafı, dükkânlarının önünü kova kova sularla yıkamaya, ölümün kokusunu ve izlerini yok etmeye koyuldular.

-"Kızdık mızdık, ama belki de bu yaz rahat ederiz. Burası kedi köpek çiftliğine dönmüştü. Herkes bulduğu kediyi, başından atmak istediği hayvanı getirip buraya bırakıyordu," dedi köşedeki manav.

-"İyi de kardeşim, uygar ülkelerde bu iş böyle vahşice yapılmıyor. Her şeyimiz geri," diye yanıtladı yanındaki büfeci.

-"Sen boşver kedilere köpeklere, insanlar birbirini öldürüyor şu dünyada. Bak dün yine bir patlama olmuş. Biri çocuk üç kişi ölmüş. Doğuda, bizim oralarda sinek gibi öldürüyorlar adamları. Evinden işine gitmek için yola çıkı-

yorsun. Bir kurşun, Hınk! Tamam..." diye söze karıştı kasap.

"Doğru," diye düşündü Kirli. "İnsanlar birbirlerini öldürüyorlar. Her yerde, her zaman; hem de bazan, insanları sevdikleri için, insanlar daha iyi bir dünyada yaşasınlar diye öldürüyorlar. Böyle diyorlar en azından. Ölmek ve öldürmek... İkisine de hazırlar hep. İnsanlar da, bütün canlılar da daha doğarken ölümün tohumlarını getiriyorlar içlerinde. Ama tüm hayvanlar arasında bir tek insan, Yol- daş'ın sahibinin yaptığı gibi, kendini bile öldürebiliyor..."

Bütün bedeninde bir tuhaflık, kafasında bir sızı hissetti Kirli. Başı dönüyordu: "Üzüntüden, yorgunluktan, gerilimden olmalı."

Daldan aşağı düşmemek için ağacın gövdesine tutunarak yavaş yavaş aşağı indi. Kafasının içinde korkunç bir fırtına patlak vermiş, ya da bir yanardağ püskürmeye başlamış gibiydi. Çarşı alanını hızla geçti. Bir zamanlar mahallenin tüm kedilerinin katıldığı kedi toplantılarını yaptıkları iskelenin yanındaki çöplerle dolu sığ deniz köşesine geldi: "Belki birkaçı kurtulmuştur bu yıkımdan. Birazdan saklandıkları köşelerden ya da sıcak odalardan çıkar gelirler. Ölenler öldü,- ama kalanlar soyu sürdürmeye yeter. Birkaç aya kalmaz yine her yer cıvıl cıvıl kedi köpek yavrusuyla dolar. Peki neden? Nedir bütün bunların anlamı? Niye yaşıyor, niye ölüyor bir kedi? Kısmet örneğin... Neden doğdu? Niçin yaşadı? Ölünce ne oldu? Peki ben? Ben akıllı geçinen, akıllı bilinen Kirli, niye yaşıyorum? Ne yapıyorum? ***Bir kedi hayatının anlamı ne?"***

Soruyu yüksek sesle tekrarladı: ***"Mır, mavvvv, mırnav?"***

Kendi sesi kendine yabancı geldi. Bugüne kadar hiç, ama hiç duymadığı, hiç tanımadığı kapkara, taş gibi bir duygu yumağı, beyninde patlayan yanardağın lavlarından geçerek bir kor sıcaklığında göğsüne yuvarlanıp oraya taş gibi oturdu. Durduğu yer çok pis kokuyordu, bunu fark et-

ti. Bıyıklarını oynatarak, bütün kedi duyularını açarak havada uçuşan titreşimleri yakalamaya çalıştı, beceremedi. Kuyruğu, patiîeri ilişti gözüne. Onlardan korktu, yadırgadı.

Bilinçsiz bir koşu tutturup soluk soluğa iskeleye ulaştı. Vapurların çok seyrek uğradığı öğle saatlerinde, en sevdiği miskinlenme yerlerinden biri olan köşedeki iskele babasının üstüne çıktı. Bir koca ırmak gibi akıp duran masmavi denize ve karşı kıyılara baktı: "Ne kadar güzel. Dayanılmayacak kadar, böyle karşısında oturup bakmakla yeti- nilemeyecek kadar güzel," diye düşündü. "Nedir bu güzelliklerin anlamı? Şu denizin, şu göklerin, insanların, bitkilerin, hayvanların anlamı nedir? Neden var bütün bunlar? Ben neden vanm? Anlamım ne benim?"

Hiçbir yanıt bulamadı. Altındaki demir iskele babası bedenine battı. Bir vapur yanaştı. Birkaç adam, vapurdan daha iskele konmadan atladılar. Kendini bulabilmek, duygularını, düşüncelerini düzene koyabilmek için, alışkanlıkla, uzun uzun havayı kokladı. Hiçbir özel koku alamadı; milyonlarca titreşimle dolu havadan hiçbir özel titreşim yakalayamadı. Hiçbir sırrım çözemediği koskoca bir dünyanın, koskoca bir evrenin ve hayat denen yanıtsız sorunun oltasında kendini müthiş çaresiz, küçücük, yalnız ve çözümsüz hissetti. Birden, büyük bir panik içinde her şeyi anladı: ***Soruyu sormuştu ve yanıtı yoktu.***

Vapurdan atılan halatı iskele babasına sarmaya çalışan eski lacivert elbiseli yorgun yüzlü adam, "Biraz çekilir misin," dedi.

Kirli, yere atlayıp iskelenin en ucuna, vapurdan inen yolcuların ayak altından uzakça bir köşeye oturdu.

Son yolcu da indi. İskelenin üstü boşaldı. Uzun kış günlerinin soğuğu ve buzlan arasından henüz yeni çıkmış buğulu ve utangaç güneş, sulara gümüş halkalar çizdi.

Bir adam, iskelenin tam ucunda, Kirli'nin arkasında

durdu.

-"Ne güzel değil mi?” dedi. "Ben de çok severim denizin bu saatlerini..."

Vapur, iki kısa iki uzun düdük ve bol duman salarak uzaklaştı. Ardında bıraktığı köpüklere birkaç kedi sözcüğü takılıp denizin sularına karıştı: ***"Mır, Mavvvv, mır- navT***

SON

ft

¥